Y Colletae, yr Epistolae, ar Euangelon, y arferir amser gwasanaeth swpper yr Arglwydd, a'r ‡Commun bendigedic tryvy'r vlwyddyn.

‡ kymmyn,

Y Sul cyntaf yn yr Aduent, neu'r Grawys 'ayaf.

Y Collect.

DI alluawc ddvw, *dot rat y nyni y vnwrthod a gweithredoedd y tywyllwch, a' bot ini wisco aruau'r goleuni, yn awrhon yn amser y buched varwol hon (pryd y daeth dy vab Iesu Christ i ymwelet a ni mewn mawr ostyngeiddrwyd) yd pan vo yn y dydd *dywethaf, pan ddel ef drechgefyn yn ei 'ogonedus bawredd, i varnu byw a' meirw, cyfodi o hanom ir buchedd anvarwol, trwyddaw ef, yr hwn* y bywocka, ac a deyrnasa gida thydi ar yspryt glan, yn awrhon ac yn dragywydd. Amen.

*rho, dyro

* dyweddaf

*ys ydd yw

Yr Epistol.

NA byddwch mewn diet nep, anid hyn, caru o bawp y gilydd. Can ys y nep * a gar arall, a gyflawnodd y *ddeddyf. Canys hyn yma, Na wna 'odinep: Na ladd: Na latrata: Na ddwc cam testiolaeth: Na * thra chwenycha: ac ad oes 'orchymyn arall, efe gynwysir yn byr yn yr ymadrodd hwn [nid amgen] Car dy gymydawc mal tyhun. Cariat ny wna * enwet y'w gymydawc: ac am hyny cyflawnder y * Ddeddyf yw cariat. Ac yn enwedic can ein bot yn canbot yr amser, y bot yn oet ini 'nawr *dihunaw o gwsc: can ys yr awrhon y mae iechyt yn nes yn, na phan credessam. Y nos aeth heibiaw, a'r dydd a nessaodd: can hynny bwrwn ymaith 'weithredoedd y tywyllwch, a' gwiscwn arvae y golauni. Rotiwn

Rom, xiij.

*sy yn caru

*Gyfraith,

*chybydda

*argyfwedd anuad, drwc

*Gyfraith

* dosstroi

yn dyfnus, mal wrth liw dydd, nyt mewn gloddest a chyfeddach, nyd mewn * cydorwedd ac anllatrwyd, nyd mewn * cynnen, a chenvigen: eithyr gwiscwch am danoch yr Arglwydd Iesu Christ, ac na vit eich gofal tros y cnawt, er mwyn porthi tra chwantae.

*gorwe-ddial
*ymryson, ceintach

Yr Euangel.

Math. xxj.

PHan daethant yn-gyfagos i Caerusalem, ac dyuot hwy i Bethphage i vynyth Oliuar, yno yd anuones Iesu ddau ddiscipl, can ddywedyt wrthynt, Ewch ir pentref y sy *gyferbyn a chwi, ac yn y * man, chwi a gewch asen yn rhwym, ac *ebol gyd a hi: gellyngwch wynt a dygwch * i mi. Ac o dywait nep ddim wrthych, dywedwch, vot yn rraid ir Arglwydd wrthynt: ac yn y man ef aei gellwng hwynt. A hyn oll a wnaethpwyt, y gyflawni yr hyn a ddoytpwyt trwy'r prophwyt, yn doydyd, Dywedwch i verch Sion, *Mycha, dy Vrenhin yn dyvot atat yn *war, ac yn eistedd ar asen, ac ebol llwdn asen, weddol. Y discipulon a aethant, ac a wnaethant mal y gorchymynawd Iesu ydd wynt, ac a ddugesont yr asen a'r ebol, ac a ddodesont ei dillat arnynt, ac ei gesodesont ef * arnwynt. A' thyrua ddirbawr a daneusont ei dillat ar y ffordd: ereill a doresont gangae or gwydd, ac ei tanusout rhyt y ffordd. A'r dyrfa a oedd yn mynet or blaen, ac yn dyvot ar ol, oed yn yn llefain, can ddywedyt, * *Hos-anna* i vap Dauid: ben digedic vo yr hwn hwu y sy yn dywot yn Enw yr Arglwydd, *Hos-anna* rhwn wyt yn y [nefoed] goruchaf. A' gwedy ei ddyuot i Gaerusalem, y dinas oll a gynnyrfawdd, can ddywedyt, Pwy yw hwn? A'r tyrfae a ddywedasant, Hwn yw'r Iesu y Prophwyt o Nazaret, yn-Galilea. A'r Iesu a aeth y mewn i temi Dduw, ac ei taflawd hwynt y gyd allan yr ei oedd yn gwerthy ac yn prynu yn y teimpl, ac a ddymchwelawdd y lawr vyrddae yr newyd-

*ar eich cyfer
‡ebrwydd

*llwdyn
*atavi

*Wele
*dyfod, mwyn

*ar vchaf

*Iacha, cadw, ymwared

wyr-arian,

wyr-arian, a chadeiriae yr ei oedd yn gwerthy colombenot, ac a ddywot wrthwynt, Mae yn escriuennedic, Y tuy mav vi, tuy gweddi y gelwir, eithr chwi a ei gwnaethoch yn 'ogof llatron.

Yr ail Sul in Aduent.

¶ Y Collect.

NI Gwynbydedic Arglwyd, yr hwn * a bereist yr oll scrythur lan yn escrifenedic er mwyn eyn athrawaeth a'n adysc ni: Ceniatha vod i ni mewn cyfryw vodd ei gwrando, ei darllain, ei chwiliaw, ai dysgu, ac in mewn ei mwynhau, yd pan allom trwy ddyoddefaint a * chonffort dy gyllegredic 'air, ymgofleidio ac ymgynal can ven digeid 'obaith y vuchedd dragwyddawl, yr hon a rodaist yni, drwy' ein Jachawdr Jesu Chrift. Amen.

* y

* chyfar

☙ Yr Epistol.

A bethae bynac a yscrifenwyt or blaẽ, er addysc i ni yr escrivenwyt, val y gallem ni trwy ammynedd a' chonffort yr Scrythure, gahel gobaith. A' Duw [penawdur] yr amynedd a'r * conffort a rodo y chwi synniet yr vn peth pawp y gylydd, * erwydd Chrift Jesu, mal o gytundeb [ac] vn genae y galloch anrhydeddy Dyw * a' thad ein Arglwydd Jesu Chrift. Am hyn * cymerwch bawp y gylydd, mal y cymerawd Chrift ninae, i 'ogoniant Duw. A' hyn a ddywedaf, vot Jesu Chrift yn walanaethwr yr * enwaediat tros wirionedd Duw, er sicrau'r addaweidion [a wnaethpwyt] yr tadae: Eithyr val y gallei y * Cenetloed rody gogonĩat i Dduw dros ei drugaredd, megis y mae yn escrivenedic, Er mwyn hyn ith * coffessaf ymplith y * Cenetloed, ac y canaf ith

Rom. xv.

* rysbr

* ar ol

* ogonedu, volianu Sef * derbynniwch

* circumcisio

* werin

* addefaf

* werin

Enw.

Enw. A thrachefyn y dywait, Ymlawē hewch Genetloedd y gyd aei bopl ef. A thrachefyn, Molwch yr arglwyd yr oll Genetloed, a chydbolwch ef yr oll poploed. A thrachefyn, Esaias addywait, Ewydd gwreiddyn Jesse, ar hwn a gybydi lywodraethy yr Cenetloedd, yn hwnw y gobeith a'r Cenetloedd. A Duw'r gobaith a'ch cyflawno bob llewenyd, a *heddwch trwy gredy, val y bydoch *gyfoethogion yn-gobaith, trwy nerth yr Yspryt glan.

*thangneddyf
*amyl

Yr Euangel.

Luc. xxj.

NO y byddant arwyddion yn yr haul, a'r lleuat, a'r ser: ac ar y ddaear y bydd *gwascva ar y *popyl, gan gybing gyngor: y mor a'r tonnae yn rhuo, a dynion yn digaloni rac ofn, a dysgwyl cyfrywbetheu a ddaw dros y *ddaear: canys nerthoedd y nefoedd a gyffroir, ac yno y gwelant vap ydyn yn dawot mewn wybren, *a gallu a gogoniant mawr. A phan ddechrauo hynn bot, yno edrychwch y byny, a chodwch eich pennae: canys mae eich prynedigaeth yn nesay. Ac ef a dybot wrthwynt barabol, Gwelwch y fficuspren, a'r oll prenniae eraill, pan ddechreuant *blaguraw, chwithae yn ei gwelet, a wybōch o hanoch eich hunain bot yr haf yn agos. Uelly pan welōch gyflawni y pethae hyn, cydnabydwch bot teyrnas Dyw *geyr llaw. Yn wir y dywedaf wrthych, na ddarvydd yr oes hon hyd yny chwplaer [hyn] oll. Nef a daear *a ant heibio, eithyr bynegeiriae i nid ant heibio.

*vn agos
*a drangant

Y trydydd Sul yn Aduent.

Y Collect.

ARglwydd, atolygwn yt glustymwrandaw a'n gweddion, a thrwy dy radlawn *ymweliat, gole dywyllwch eyn calon, trwy eyn Arglwyd Jesu Christ. Amen.

*ovlwy
*llewyeha

Yr

Yr Epistol

j.Cor.iiij.

CYmered dyn nyni mal hyn, megis gweinidigion Christ, a' * llyWodraethWyr dirgelion DuW. Ac am ben hyn govyn a Wneir gan llyWodraethWyr gahel paWb yn ffyddlaWn. Ac am dana vi, lleiaf, dim cenyf gahel *vymbarny geny chWi, neu gan barn dyn: ac nid Wyf chWaith yn vymbarnu vyhun. Can na Wnn i vymbot yn euog o ddim, anid ni'm cyfiaWnheir er hyny: eithyr yr hWn a'm barn i, yr ArglWydd yW. Can hynny na vernWch ddim cyn yr am ser, hyd yny ddel yr ArglWydd, yr hWn a' oleua ddir guddiedigion y tyWyllWch, ac a eglura vedyliae caloneu: ac yno y byd moliant i baWp gan Ddew.

* trinWyr, glwaſt radWyr, gorchWylWyr, yſtiWerdieit

Yr Enangel.

Math.xj.

PAn glybu Joan ac ef yn-carchar o yWyth Weithredoed Christ, e ddanvones ddau oei ddiſcipulon, ac a dy vot WrthaW: Ae ti' yW' hWn a* ddaW, ai dysgWyl a Wnawn am arall? Jesu a atebaWdd ac a ddyvot Wrthynt, EWch, a' manegWch i Joan y pethae a glyWſoch ac a Welſoch Y mae'r daillion yn cahel ei golWc, a'r cloffion yn rhodiaW: a'r cleifion gohanol Wedy ei glanhay, a r byddair yn clyWet, a'r meirW y gyfodir, a'r tlodion yn derbyn *yr Euangel. A' dedWydd yW'r *neb ny *rWyſtrir om plegit i. Ac Wynt yn mynet ymaith, ef a ddechreuaWd Jesu ddyWedit Wrth y popul, am Joan, Pa beth yr aethoch ir* diffeith i edrych am danaW? ai corſen a* yſcytWei gan Wynt? Eithyr pa beth yr aethoch yW Welet? Ai* dyn Wedy'r Wiſco meWn dillat eſmWyth? *Nych a, yr ei ys y yn gWiſco dillat eſmWyth,

* Daugyſlwyſe

* coelbain
* hlwn
* thramgWydo Wrth yvi
* ſanialWch
* ſiglai
* gWr

* Wely

meWn

meWn tai * Brenhinoed y maent. Eithyr pa beth aetho chWi yW Welet ? Ai Prophwyt ? Ie dyWedyt ydd Wyf Wrthych, a' mWy no Phrophwyt. Can ys hWn ytyW y neb y mae yn escriWenedic am danaW, * Sycha, myfi sy yn danfon vynghenat rac dy Wyneb, yr hWn a paratoa dy ffordd oth vlaen.

* Melyf

Y pedWerydd Sul in Aduēt.

Y Collect.

A *Rddercha Arglwydd (atolygWn y ty) dy gadernit, a' dyred in plith, ac a maWr nerth cymorth ni, ac am y rhWystr a'r lluddias ys ydd arnam can enWiredd ein pechoteu, bot ith ddatonus rat ti (trWy ddiWygiat dy Vap ein Arglwydd (ein ymWared ni yn ebrWydd: i ba vn y gyd a' thi a'r Yspryt glan, y bo anrydedd a' gogoniant, yn oes oesoedd. Ameu.

* Dercha cyvot.

Yr Epistol.

Philip. iiij.

LaWenheWch yn yr Arglwyd yn oystatawl, a' thyrachefyn y dyWedaf, llaWenheWch. Bit eich arafWch yn esppsaWl i baWp dyn. Ymae yr Arglwydd * yn agos. Na * oveiWch am ddim, eithyr ympop dim trWy Wedi, a' deisyf, gyd a rhoi diolch * yspyser eich govyniō gerr bron Duw. A' hedWch Duw yr hWn ys yd, yn rhagori pop dyall, a ganDW eich calonae. a' ch meddyliae yn-Chrift Iesu.

* geir llaW * phrydeRWch * amlytaer

Yr Euangel.

Ioan. j.

A *Hyn (yW) testiolaeth Joan, pan ddanvonaWdd yr Juddeon o Gaerusalem Offeiriait a' Leuiteit y ovyn iddo, PWy Wyti ? Ac ef a cofessaWdd ac ny WadaWdd, ac a * addefaWdd' yn olae, Nyd myfi yW y Chrift. Yno yr holesant ef, Peth yntae ytWyt ? Ai ti Elias ? Ac ef a

* hon

* addefWys

ddyWot

ddybot, Nac wyf. Ai yr Prophwyt wy ti? Ac ef aatebawdd, Nac ef. Yno y dywedesant wrthaw, Pwy wyt, val y gallom roi atep ir ei a'n danvones? Peth ddywedy ain danat dyhun? Ef a ddybot, Mybi yw llef yn lleferyd yn y diffeith, *Cywerirwch ffordd yr Arglwydd, mal y dybot Esaias Prophwyt. A'r ei a ddanvonesit, oeddynt or Pharisaieit. Ac wy aei holesont ef, ac a ddywedesont, wrthaw, Paam ydd wy titheu yn Batyddiaw, a's ti nid yw'r Christ, nac Elias, na'r Prophwyt? Joan ei atebawd ac addybot, Mybi'sy yn Batyddiaw a dwfyr: eithyr y mae yn sefyll yn eich* cenawl, yr hwn nyd adwaenoch chwi. Ys hwnw yw ef a ddaeth om ol i, yr hwn a'm thagorawdd i: yr hwn* nid wyf vi deilwng y ddatot carrae ei escit. Hyn yma a wnaethpwyt ym-Bethabara*tros Jordonen, lle ydd oedd Joan yn Batyddio.

*llefain, crio
*Uniowch arloyswch,
*perfedd
*ny haeddwn
*y tuhwnt, y tu draw

Die natalit Christ.

¶Y Collect.

DLl alluawc Ddduw, yr hwn a roddeist i ni dy vnmab i gymryt* ein anian arnaw, ai eni heddiw o vorwyn bur: Caniatha bot eyn adgenedly a'n gwneuthur yn blant y-ty drwy vabwys a'rrat, a'pheunyd ein adnewydu trwy dy lan yspryt, trwyr vnrhyw ein Arglwydd Jesu Christ, yr hwn a *vywoca ac a deyrnasa y gyd a thi yn oes oesoedd. Amen.

*sy yn byw ac yn teyrnasu

Yr Epistol.

DYw lawer gwaith a'llawer modd a ymddiddanodd gynt a'r tadae trwy'r Prophwyti: Yn y dyddiae dywethaf hyn yr ymddiddanodd ef a nyni trwy ei vab yhun, yr hwn a wnaeth ef yn etivedd pop peth, trwy'r hwn y gwnaeth ef y bydoedd: yr* vn can ei vot yn llewych y gogoniant, ac yn wir lun ei* berson ef, ac yn cynnal pop peth trwy ei air galluawc ef, wedy* glanhay ein pecho-

Heb. j.

*hwn bap

*sylwedd, hanvod

*carthu

*arddorchawc

*cynenid

*yn

‡eliawdd, *eneiniawdd. neu ireidiodd

*llawenyd

*pllin

dae trwyddaw ef ehun, ys ydd yn eistedd ar ddeheulaw y mawredd yn yr vchelion, yn gymeint y gwnaethpwyt ef yn * well n'ar Angelion, ac y meddawdd ef Enw mwy ragorawl nac wyntwy. Can ys wrth pwy or Angelion er ioet y dywot ef, Ti yw vy mab, mywi heddyw ath enillawdd? A' thrachefyn, Mi vyddaf dad i-ddaw, ac ef vyd mab y mi? A' thrachefyn pan yw ef yn dwyn ei vap* cynt'aned ir byt, y dywait, Ac oll Angelion Duw aei addolant ef. Ac am yr Angelion y dywait, Ef a wna yr yspryt ion yn genadae idaw, aei wasnaethwyr* o fflamm dan. Eithyr wrth y mab y dywed, Dy eisteddvot dduw ys id yn oes oesoedd. Teyrn wialen vnion, teyrnwialen dy deyrnas di. Ceraist wirionedd ac a gaseist enwiredd: am hyny Dyw ys ef dy duwdi ath‡ irawdd ac oleo* gorvoledd vch pen dy gyveillion. A' thydy Arglwydd yn y dechreu a saileist y ddaear, a' gweithredoedd dy ddwylo yw nefoedd. Wyntwy a ddarvyddant, a' thydi a barhay: ac wynt a henaddiant megis* dilledyn: A' megis gwisc y plygy wynt, ac y newidir: tithae yr vn ytwyt, ath vlynyddedd ny phallant.

Yr Euangel.

Ioan.j.

*leuycha

*amgyffred

*am

YN y dechrae ydd oed y Gair, a'r Gair oedd gyd a Duw, a' Duw oedd y Gair hwnaw. Hwnn oed yn y dechrae gyd a Duw. Pop peth a wnaeth pwyt trwyddaw ef, ac ebddaw ef ny wnaeth pwyt dim ar a wnaethpwyt. Yntho ef ydd oedd bywyt, a'r bywyt oedd * golauni dynion. A'r golauni hwn a * dywynna yn y tywyllwch, eithyr y tywyllwch nyd oedd yn y gynwys ef. Ydd oedd dyn a ddanvonesit ywrth dduw, a'ei enw ytoedd Joan. Efe a ddaeth yn testiolaeth, ys ef er dwyn testoliaeth* or golauni, val y credai pawp trwyddaw ef. Nid efe oed y golauni hwnw, amd ei danvon i destiolaethu o'r golauni. Hwn oedd y gwir olauni, yr hwn a oleua pop dyn sy yn dyuot ir byt. Yn y byd yr oedd ef, a'r byt a wnaethpwyt trwyddaw ef, a'r byt ny's adnabu ddim o hanaw. At yr ei-

ddaw

ddaw ehun y daeth, a'r ddaw ehun ny's erbynieſont ef. Cynniuer aei derbynieſont ef, ef a roddes yddwynt * veddiant y vot yn veibion Duw [nid amgen] ir ſawl, a credant yn ei Enw ef, yr ei nid o Waedae, nac o * ewyllys y cnawt, nac o 'wyllys gwr, amyn o Dduw y ganet wynt. A'r Gair a wnaethpwyt yn gnawt, ac e drigawd yn ein plith, (a gwelſam ei ogoniãt ef, mal gogoniant vn map geni [y ddaeth] ywrth y tad) yn k'awn rhad a'gwirioned.

*vraint *plant

*chwant

Dydd gwyl ſanct Stephan.

¶Y Collect.

CAniatha y ni, Arglwydd, ddyſcy caru eyn gelynion, drwy esempl dy verthyr Sanct Stephan, yr hwn a weddiawdd tros ei *arteithwyr arnati yr hwn wyd yn byw yn oes oeſoed. Amẽ *erlynwyr

¶Yna y canlyn Collect or Natalic, yr hwn a ddywedir' yn oyſtat yd dydd Kalan.

Yr Epiſtol.

Act. vij.

CStephan yn llawn o'r yſpryt glan, can edrych yn ddyval tu ar nefoedd, a weles 'ogoniant Duw, ac Jeſu yn eiſted ar ddeulaw Duw, ac ef a dywot, ‡ Sycha, mi welaf y nefoead yn agoret a' Map y dyn yn ſefyll ar ddeheulaw Duw. Yno * gawsi a wnaethant a llef vchel, ac a gaealont ei cluſtiae, ac a *ruthrelent ar vnwaith arnaw, ac a' ei tavlelont ef *[allan] or dinas ac aei llapyddieſont: a' r teſtion a dodeſont ei dillat ar lawr wrth draet gwr ieuanc, a elwit Saul. Ac wy a lapyddieſont Stephan, y oedd yn galw [ar Dduw] ac yn dywedyt Arglwydd Jeſhu, derbyn vy yſpryt. Ac ef eſtyngodd ar i liniae, ac a lefawdd a llef vchel, Arglwydd, na ddod

‡Wele

*yſcrechaw dyſcrethain, bloeddiaw

*gyrchetont *y maes

yn y herbyn Wy y pechot hWn. A gWedi y-ddaW ddyWedyt hyn, ef a * hunaWdd.

*gyſcawdd

Yr Euangel.

Mat. xxiij.

NYcha, ydd Wyf yn danvon atoch Prophwyti, a' doethion, ac Scrivenyddion, ar ei o hanynt a leddWch ac a crogWch: ar ei a hanynt a yſcyrſiWch yn eich * ſynagogae, ac a * erlidWch o * dref i dref, mal y del arnoch chWi yr oll waed gWirian ar a * ellyngWyt ar y ddaear, o Waet Abel gyfiaWn yd yn-gWaet Zacharias vap Barachias, yr hWn a laddeſoch rhWng y Templ ar allor. Yn Wir y dyWedaf Wrthych, y daW hyn oll ar * genedlaeth hon. Caeruſalem, Caeruſalem, yr hon Wyt yn lladd y Prophwyti, ac yn llapyddiaW yr ei addanvonir atat, pa ſaWl gWaith y mynelWn * gaſclu dy blant ynghyt, megys y caſcla yr iar hei chyWion y dan hei adanedd, ac ny's mynech? ‡ Nycha, e adeWir ychWy eich cartref yn * ancyvanedd. Can ys dyWedaf Wrthych, n'ym gWelWch yn ol hyn, yd yny dywedoch, Bendigedic yW'r hWn a ddaW yn EnW yn Arglwydd.

*cynulleidvae
‡ erlynWch
*ddinas
*ddineuwyt

*yr oes

*glaſcy
‡ Wele
*ddiffaith

Dydd gwyl Joan Euangelwr.

¶ Y Collect.

ARglwydd trugaraWc, attolWc y-ty dyWynnu oth ddiſclair leWych ar dy Eccleis, yd pan vo y-ddhi Wedir oleuaW gan athrawaeth dy Wynfydic Apoſtol ac EuangelWr Joan, allu dyfod ith ddoniau tragWyddol, trWy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

yr

Yr Epistol.

1.Ioau.j.

YR hynn oedd o'r dechrae, yr hyn a glywsam, yr hyn a welsam a'n llygait, yr hynn a edrychasam arnaw, ac a deimlawdd ein dwylaw erwydd gair y bywyt (canys y bywyt a ymddangosawdd, ac eu gwelsam, ac yn yn testiolaethy, ac ydd yn yn manegy y-chwy y bywyt tragywythawl, yr hwn oedd gyd ar tad, ac a ymddangosawdd y nyni) yr hynn, [meddaf] a welsam ac a glywsam, hynny ddym yn ei adrodd ychwy, val y caffoch chwithae gymddeithas gyd a ni, ac mal y bo ein cymdeithas ni gyd ar Tad a chyd aei Vap ef Jesu Chrift. A hynn ydd ym yn ei escrivenv atoch, val y bo cyflawn eich llawenydd. A hynn ytyw'r genadwri a glywsam ni ganthaw, ef, ac ydd ym yn manegy ychwy, bot duw yn olauni, ac nad oes dim tywyllwch ynthaw ef. A's dywedwn bot yni *gymddeithas ac ef, a'rhodiaw mewn tywyllwch, celwyddoc ydym, ac nid ym ar *y gwir. And a's rhodiwn yn y golauni, megis y mae ef yn y golauni, ni gawn gydgymdeithas a ei gylydd, a'gwaet Jesu Chrift ei vap ef a'n glanha ni y wrth pop pechat. A's dywedwn ein bot eb pechat, ydd ym yn ein twyllaw ein hunain, ac nid oes ynom wirionedd. A's addefwn ein pechotae, ffyddlawn a'chyfiawn, yw ef, y vaddae i ni ein pechatae, *a'n glanhay o ddywrth pop enwiredd. A's dywedwn na phechasom, ydd ym yn ei wneythyr ef yn gelwyddoc, aei *air nid yw ynom.

*gyfundap
*yr iawn
*carthu
*athroaeth

Yr Euangel.

Ioan. xxj.

IEsu a ddybot wrth Petr, *Canlyn vi. Yno Petr a droes o amgylch, ac a ganvu y dyscipul yr hwn oedd hoff gan Jesu, yn *canlyn, yr hwn hefyt a roesei ei bwys ar ei ddwyfron ef ar swper, ac a ddywedesei, Arglwyd, pwy yw hwn a'th vradycha di? Petr pan ei gwe-

*Dilin
*dylyn

eles, ef a ddybot wrth Jesu, Arglwydd, peth am hwn: Jesu a dywot wrthaw, A's mynnaf y-ddaw aros yd yny ddelwyf, beth [yw hyny] y ti? *canlyn di, vi. Am hynny yd aeth y gair hwn ym plith y brodyr, na byddei farw 'r discipul hwn. Eithr ny dywedsei'r Jesu wrtho, Ny byd ef farw: anid, A's mynnaf y-ddaw aros yd yny ddelwyf, beth yw hynny y ti? *Hwn yw 'r discipul hwnnaw, yr hwn sydd yn testiolaethy am y pethae hynn, ac a escrifennodd hyn, a gwyddom bot yn wir ei testiolaeth ef. Ac y mae llawer o bethae eraill a wnaeth yr Jesu, yr ei, pe yd escrivenit wynt eb-ado-vn, tybyet yddwyf na's galley y byt *am gyffred y llyfrae a escrivennit.

*dslin

*Efe

*dderbyn, gymeryd, gymmwys

Die gwyl y meibion gwirian.

¶Y Collect.

*Ll *gyboethawc ddaw, yr hwn y bu y dydd hwn ir gwirianeit dy *dystion, gyffesu a dangos dy voliant, nid gan ddywedyt, and gan farw: lladd yn farw pob rhyw anwiredd ynom: mal y bo yn ein ymwreddiat, in buchedd bynegi dy ffydd, yr hon yddym a'n tafod yni chyffesu, trwy Jesu Christ yn Arglwyd. Amen.

*allwaiwc

*berthyri

Yr Epistol.

Apo. xiiij.

Drychais, a' nycha, yr oedd oen yn sefyll ar bynyth Sion, a gyd ac ef cant, da'ugain a' phedair mil, ac enw ei dad yn escrivennedic yn ei talcenne. A' chlyweis lef or nefoed, megis sain llawer o ddyfredd, a' megis sain *twrf mawr: a' chlyweis sain telynorion yn *canu ei telyne. Ac yn canu megis caniat newyd gerr bron * y tron, a' geir bron y

*sŵn, diwrdd

*taran trwst

*chwarae

*yr orsedd, eisteddva

petwar

petwar anibal, a'r henafieit, ac ni bedzei nep ddyscy y caniat hwnw, *namyn y cant, da'ugain a'r pedeir-mil hynny, *yr ei a brynwyt o'r ddaiar. Yr ei hyny yn yny*halogwyt gan wragedd: can ys gwyrgfon ynt: yr ei hyn a ganlynant yr Oen y bale bynac yr *a: yr ei'n a brynwyt yw'rth ddynion, sef yn blaenffrwythe i ddduw, a'r Oen. Ac yn-genae yr ei ny chahat ddim twyll: canys *di-bai ytynt geir bron Tron Duw.

*anid
*malpe
*lygrwyt
*rl
*digwl, diwagul, diwrych, diwan, dinam

Yr Euangel.

Mat. ij.

ANgel yr Arglwydd a ymddangosawdd i Joseph trwy *hun, gan ddywedyt, *Cyvot, a' chymer y mab-bychan a'ei vam, a' *chilia ir *Aipht: a' bydd yno yd yny ddywedwyf yty: can ys caisiaw a wna Herod y map-bychan, *er ei ddiva. Ac ef pan ddyhunawd, a gymerth y map, aei vam *o hyd nos, ac a giliodd ir Aipht, ac yno y bu, hyd varwolaeth Herod, *yn y gyflawnit, yr hyn a ddywetpwyt gan yr Arglwydd trwy'r Prophwyt, gan ddywedyt, O'r Aipht y gelwais vy map. Yno Herod, pan weles ei *dwyllo gan y *Doethion a ffromawdd yn aruthr, ac ef a ddanvonawdd [sawdwyr] ac a laddodd yr oll veibiou ar oeddynt ym-Beth-lehem ac yn cwbyl o hei chyffinydd, o ddwyflwydd oet, a' than hynny *wrth yr amser a ymofwyneisei ef yn *ddichlin ar doethion. Yno y cyflawnwyt yr hyn a ddywetsit can Jeremias y Prophwyt, gan ddywedyt, Llef a glywet yn Rhama, galar, ac wylofain *a chwynvan mawr: Rachel yn wylo am hei phlant, ac ny vynnei hei chonffortddio, can nad oeddynt.

*gwsc, brenddwyt
*Clwyn
*ffo y
*Egypt
*yw
*ar
*val
*siomi
*Dewiniō
*broydd, therbynae
*erwydd
*llwyr, grak
*griddfan ochain

Y Sul yn ol die natalit.

¶ Y Collect.

Ll alluawc ddew, yr hwn a roddaist i ni. &c. Val ar ddie-natalic Christ.

¶ Yr Epistol.

Galat.iiij.

Hyn ydd wyf yn ei ddywedyt, tra vo yr etifedd yn *bachcen, nid oes gohanieth rhyngtaw a' gwas, *cyd bo ef yn Arglwydd ar y cwbyl, eithr y mae ef y dan *ymgleddwyr a lywodraethwyr, yd yr amser a 'osodes y tat. Ac velly, ninae pan oedem vechcin, yr oedem yn gaethion y dan gwyddorion y byd. Eithr gwedy dawot cyflawnder yr amser, yd anvones Duw ei vap yn wneithuredic o *wreic, ac yn ‡ wnethuredic y dan y * Ddeddyf, er iddo brynu yr ei oedd y dan y Ddeddyf, val ygallem derbyn braint * mabwraeth. A chan eich bot yn veibion, e ddanvonawdd Duw yspryt ei vap i'ch calonae, yn hwn ys y yn llefain, 'Abba, Tad. Ac velly nid wyt ti mwy yn was, anid map: ac a's map, etivedd hefyd i Dduw trwy Christ.

*val, plentyn
*er i vot
*arffedogon tutorion
*verch, vun, wreignith
‡ darestyngedic
*Gyfraith
*gynwys, mabwys,

¶ Yr Euangel.

Math.j.

Liver ‡ cenedleth Jesu Christ vap Dauid, vap Abraham. Abraham a * genetlodd Jsaac. Ac Jsaac a genetlodd Jacob. Ac Jacob a genetloedd Judas, a ei vroder. Ac Judas a genetlodd Phares, a' Zara o Thamar. A' Phares a genetlawdd Esrom. Ac Esrom a genetlawdd Aram. Ac Aram a genetlodd Aminadab. Ac Aminadab a genetlawdd Naasson. A' Naasson a genetlawdd Salmon. A Salmon a genetlawdd Booz o Rachab. A' Booz a genetlawdd Obed o Ruth. Ac Obed a genetlawdd Jesse. Ac Jesse a genetlawdd Dauid Uzenhin. A' Dauid Uzenhin a genetlawdd * Solomon o hon oedd [wreic] Urias. A' Solomon a genetlawdd Roboam. A' Roboam a genetlawdd Abia. Ac Abia a genetloedd

‡ iachae
*enillodd a gavas
× i Abrahã ganet Jsaac.
*Selck

Asa

Asa. Ac Asa a genetlawdd Josaphat. Ac Josaphat a genetlawdd Joram. Ac Joram a genetlawdd Ozias. Ac Ozias a genetlawdd Joatham. Ac Joatham a genetlawdd Achaz. Ac Achaz a genetlawdd Ezecias. Ac Ezecias a genetlawdd Manasses. A Manasses a genetlawdd Amon. Ac Amon a genetlawdd Josias. Ac Josias a genetlawdd Jacim. Ac Jacim a genetlawdd Jechonias, a'ei broder yn-cylch amser ei*traigl i Babylon. Ac yn ol ei treiglo hwy i Babylon, Jechonias a genetlawdd Salathiel. A Salathiel a genetlawdd Zorobabel. A Zorobabel a genetlawdd Abiud. Ac Abiud a genetlawdd Eliacim. Ac Eliacim a genetlawd Azor. Ac Azor a genetlawdd Sadoc. A Sadoc a genetlodd Achim. Ac Achim a genetlawdd Eliud. Ac Eliud a genetlawdd Eleazar. Ac Eleazar a genetlawd Matthan. A Matthan a genetlawdd Jacob. Ac Jacob a genetlawdd Joseph, gwr Mair, or hon y ganet Jesu yr hwn a elwir Christ. A'r oll *genedlaethae o Abraham i Ddauid, pedair Cenedlaeth ar ddec: ac o Ddauid yd y treigl ir Babilon, pedair* cenedlaeth ar dec: ac o'r treigl i Babylon yd Christ, pedair cenedlaeth ar ddec. A genedigaeth Jesu Christ oedd val hyn, wedy dyweddio Mair ei vam ac Joseph, cyn na ei dyvot wy ynghyt, hi a gahat yn veichioc o'r y, spryt glan. Ac Joseph y gwr hi can ei vot yn gyfiõ, ac nad ewyllysei y*enllibio hi, a amcanawdd y rhoi hi ymaith yn ddirgel. A thra ytoedd ef yn bwriady hynn, *nycha, Angel yr Arglwydd yn ymddangos iddaw trwy hun, gan ddywedyt, Joseph vap Dauid, nac ofna gymeryd Mair yn wreic y-ty can ys yr hynn a genetlwyt ynthei, ys ydd or yspryt glan. A hi a*ddwc vap, a thi elwy ei Enw ef Jesu: can ys ef a*iachaa ei bopul o ddywrth ei pechatae. A hynn oll a wnaethpwyt er cyflawny, yr hyn addywetpwyt gan yr Arglwydd trwy'r Prophwyt, can ddywedyt, *Nycha, morwyn a oydd veichioc, ac a ddwc vap, a hwy alwant y enw ef Emmanuel, yr hwn a's*esponir, a arwyddocaa, Duw gyd a ni. Ac Joseph, pan* ddihunodd o hun, a wnaeth megis y gorchymyneſei An-

gel

*erchyllwynedigaeth, caethiwed, dugiat, symud.

*oeſoedd

*oes, to

*hortio
*dan llaw, eb lwybot
*wele

*gwſc, hreuedlwyt

*eſcor ar
*gaidw
*Wele, synna

*Rlain, llean, glwyfy
*dehenglir
*ddeffroes o gwſcu

gel yr Arglwydd yddaw: ac a gymerawdd ei wreic. Ac nyd adnabu ef yhi, yd pan escorarawdd hi ar hei map cyn-enid, ac ef a'lwodd y enw ef Jesu.

Die kalan neu Enwaediat Christ.

Y Collect.

OLl allbawc ddiw, yr hwn a wnaethoſt ith wynfydedic fab derbyn *enwaediat a bot yn vfydd ir* ddeddyf er mwyn dyn: Caniata i nyni iawn enwaediat yr yspryt, yd pan vo yn calonau an' oll alodau wedir darwolaethu wrth vydol a chnawdawl anwydau allu ymhob ryw beth vfyddhau ith wynfydic ewyllys trwyr vn ryw dy Vab Jesu Christ eyn Arglwydd. Amen.

*amgylchdoriat
*Gyfraith

Yr Epiſtol.

Rom. iiij.

OWyn ei vyt y gwr, ny *liwia Duw bechat iddo. Can hyny a vydd y gwynvyt hwnn ir* enwaediat [yn vnic,] nei ir ei nid enwaedir arnynt hefyt? Can ys dywedyt yd yn, ddarvot cyfrif ffydd i Abraham yn gyfiawnder. Py wedd wrth hyny y cyfrifwyt? ai wedy yr enwaediat, ai cyn yr enwaediat? nyd wedy yr enwaediat, anid cyn yr enwaediat. A' gwedy yddaw gymeryd arwydd yr enwaediat, [megis] yn inſell ar gyfiawnder ffydd yr hon oedd ganthaw, cyn yr enwaediat, mal y byddei, ef tad cynnifer oll ac a credent, eb yr enwaediat, mal y cyfrifit yn gyfiawnder yddynt wy hefyt, a' bod yn dad yr enwaediat, ysef nid yn vnic ir ei a hanoedd or enwaediat,* eithyr yr ei hefyt a gerddant iwybrae ffydd ein Tad Abraham, [yr hon oed ganto] cyn yr enwaediat. Can ys nid trwy r* ddedyf y deuth yr adewit i Abraham nei yw hiliogaeth ef, y vot yn etiuedd* ir byt, anid trwy

*onyd
*Gyfraith
*or

gyfiawn-

gyflawnder ffydd. O blegit as yr ei sy o'r ddeddf yw'r ettiveddion, gwag yw'r ffydd, a'i dirym yw'r addewit.

℣ Yr Euangel.

A Ceddarbu, gwedy myned o'r Angelion o ywrth y bugeilydd ir nefoedd, yno y dywedesont wrth y gilydd, Awn ninae yd ym * Bethle-hem, y welet y peth hynn y ddarbu [ac] y ddangosawdd yr Arglwydd y ni. Yno y daethant ar ffrwst, ac a gawsant Vair ac Joseph, a'r dyn-bychan wedy ei ddodi yn y presep. A phan ei gweilsont, wy wnaethant y peth yn gyhoeddus yr hyn a ddywedesit wrthynt am y dyn bychan hwnw. A phawb ar ei clywsant, a ryveddasant * am y pethae y ddywedesit yddynt can y bugeilydd. A Mair a gatwodd y * pethae hyn oll, gan [ei] hystyriaw yn hetchalon: A'r bugeilydd a ymchoelasant, can roddy gogonlãt a moliant y Dduw, am bop peth a'i glywsent ac a welsent, megis y dywedesit wrthynt. A gwedy cyflawny yr wyth vet dydd, y enwa edy ar y dyn-bychan, yno y galwyt ei enw ef Jesu, yr hwn a enwesit can yr Angel, cyn ei ymddwyn ef ynghroth.

Luc. ij.

* Wethlem

* yn blett

* geiriae

Cas bydd Sul rhwng yr ystwyll ar kalan, yna bit ymarfer or vn Collect, yr Epistol ar Euangel ar y Commun, ac a ddywetpwyt ar ddydd kalan.

Die gwyl Ystwyll

¶ Y Collect.

DUw, yr hwn trwy ywysogaeth seren a dangosesit dy vn mab ir cenelaethau: Caniatha yn dzugarawc i ni y sawl sydd ith adnabot yr awrhon dzwy ffydd, allu yn ol y vucheddhon gael mwyniant dy ogonedus dduwdawt, trwy Jesu Chzist eyn Arglwydd. Amen.

℣ Yr Epistol.

Ephe.iij.

*ymyzaeth menyſtraeth

*gyſtrinach

*bchot

*datguddiwyt

*trwy'r *bmiſtr, benyſtrwz

*yn alwz

*arbenigiõ

*trwy *amcan, arbaeth, lluniaeth

*hyder

‡ffozddiat

Math.ij.

*lwcle

*gynyzſiwyt,

*dzecchyniawdd

ER mewn hynn, mybyPawl yſ ydd garcharoz Chriſt Jeſu troſo chwi'r Cenedloedd, a'ſ clywſoch o *lywodzaeth 'rat Duw, a roddet i mi tu ac atochwi, [ys bot y ddyw] trwy *weledigaeth ddangos ymy y *dirgelwch hynn (megis ydd eſcriuenais *oz blaen mewn y chydic [eiriae,] wrth ir hyn pan darlleoch, y gellwch ddyall bynguybodaeth yn-dirgelwch Chriſt) yz hyn [ddirgelwch] ny venagwyt mewn oeloedd eraill i veibion dynion, megis yz *eglurwyt yz awrhon yw ſainct Apoſtolion ef aei Brophwyti gan yz Yſpzyt, [nid amgen] bot y Cenetloedd yn gytetiueddion, hefyt a' chyt-cozph, a' chyfrannogion oei addewit ef yn Chriſt * gan yz Euangel, ir hon im gwnaethpiwyt yn *weinidoc trwy ddawn rat Duw yz hwn a roddet y my trwy waith ei allu ef. Sef i mi y lleiaf oz oll ſainct y rhoddet y'r at hynn, y bzecethy ymplith y Cenetloedd anbeidzawl olud Chriſt, ac i oleuo i bawp beth yw cyfraniat y dirgelwch, yz hyn er ioed oedd guddiedic yn-duw, yz hwn a creawdd pop peth trwy Jeſu Chriſt, er mwyn, *yz awrhon ir *penaethieit ar gallnoedd yn y nefolion [leoedd] bod egluro * tan yz Eccleis mawz lioſawc ddoethinep Duw, yn ol yz * arddodiat tragywythawl, yz hwn a wnaeth ef yn Chriſt Jeſu ein Arglwyd, gan yz hwn y mae i ni *rydit a ‡chyzchwa mewn hyder, trwy ffydd yntho ef.

Yr Euangel.

DAnanet Jeſu yn Beth-lehẽ [dinas] yn Judeah yn-ddiddiae Herod Bzenhm, *nycha, Doethion a ddeuthant oz Dwyzain i Gaeruſalem, can ddywedyt, Ple mae Bzenhm yz Juddeon y aned? can ys gwelſam ei ſeren ef yn y Dwyzain, a daethain y adoly ef. Pan glywodd Herod bzenhin [hynn,] e * gyffroes a' chwbl o Gaerualem

erusalem gyd ac ef. Ac ef a alwodd ynghyt yr oll archoffeiriait, ac * yscrivenyddion y popul, ac a ymovynodd ac wynt p'le y genit Christ. Ac wynt a ddywedysont wrthaw, Ym Beth-lehem yn [gwlad] Judeah: can ys val hyn y mae yn escrivenedic trwy'r Prophwyt, Tithae Beth-lehem yn tir Judeah nid y lleiaf wyt ymplith Tywysogion Judah: can ys ohanat ti y daw y tywysawc a bydd bym popul Israel. Yno Herod * yn gyfrinachol a alwodd y Doethion, [ac] a ymofynawdd yn * ddiyscaelus pa amser yr ymddangosesei y seren, ac ef y danvones wynt i Uetth-lehem, can ddywedyt, Ewch, ac ymovynwch yn yn ddiyscaelus am y map-bychan, a gwedy ychwi y gaffael ef, manegwch i mi drachefyn, mal y gallwyf vinae ddybot a'i addoli ef. Gwedy yddynt glywet y Brenhin, wy a ymadawsont: * a nycha, yr seren yr hon a welsent yn y Dwyrein, oedd yn myned oei blaen hwy, yd yn y ddeuth a sefyll goruch [y lle] ydd oedd y map-bychan. A'phan welsant y seren, llawenhay a wnaethan a llawenydd mawr dros pen, ac aethont ir tuy, ac a gawsont y dyn-bychan gyd a Mair ei vam, ac a gwympesont ir llawr, ac y addolesont ef, ac a egoresont ei tresawr, ac a offrymesont iddaw anregion, ybef aur, * thus a'myrrh. A' gwedy y rhubyddio wy can Dduw trwy hun, nad * ymchoelent at Herod, * ydd aethant trachefyn y'w gwlat ehunain rhyd ffordd arall.

* gwyr llen

* ddirgel, dan llaw.

* llwyr

* ac wely

* ystor coethaf

* aent

* y dychwelesant

Y Sul kyntaf gwedi r Ystwyll.

¶ Collect.

ARglwydd da a'tolygwn yty ddetbyn yn drugarawc weddiau dy bobyl y sydd yn gallw arnat. Achaniatha yddynt, ddeall a gwybot yr hyn a ddylyn i wneuthyr. A hefyd cael rat a gallu i wneuthyd yr vnryw, trwy Jesu Christ yn argiwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Rom.xij.

Elly atolwc ywch vroder, er trugareddae Duw, roddy o hanoch eich cyrph yn aberth byw, lan, gymradwy gan ddvw, [ys ef] eich reſymol walanaeth Duw. Ac nac *ymgyddwedhwch ar byt hwn, anid ymnewidiwch trwy adnewyddiat eich meddwl, mal y gallocb vrovi pa beth yw ewyllys da Duw, a chymeradwy a pherfeith. Can ys *dywedaf trwy y rat a roddet y my, wrth bob vn ys id yn eich plith, na bo i neb gymeryd arno ragor ddyall nag *a ddirpar ei ddyall, anid dyall * gan pwyll, mal y rhanodd Duw i bob vn veſur ffydd. Can ys megis y mae i ni aelodae lawer yn yr vn corph ac nid yr vn ſwydd ys ydd ir oll aelodae, velly ninae yn llawer, ym vn corph yn Chriſt, a phop vn, ym aelodae y w gylydd.

*reſinabl
*ymgyfluniwch
*archaf
*sy wedus, iaun
*ym pwylloc, yn gymmetrol.

Yr Euangel.

Luc.ij.

*Tad a mam

*yr herlot, plentyn, y map
*ſiwrnai
*traſac
*ddygwyddodd
‡Athrawon
*Havap, *wely
*yn dawn ein calon

Ac *Jeni Jeſu vyddent yn mynet i Gaervſalem pop blwyddyn, ar wyl y Paſc. A phan ytoedd ef yn ddaudddecblwydd oet, wy aethant i vyny i Gaervſalem yn ol devot yr wyl, a gwedy cyflawnyr dyddiae, ac wynt yn ymchoelyt, y trigawdd * y bachcen Jeſu ar ol yn Caervſalē, eb wybot i Joſeph a'i vam ef, eithyr can tybieit y vot ef * ar y ffordd gyd ac wynt, aethant * daith ddiernot, ac ei caiſieſont ef ym plith [ei cenetl] 'ai cydnabot. A phyrd na chawſant ef, yr ymchoelaſant i Gaervſalem, ac ei caiſiaſant. Ac a * ddarvu ym pen tridie yn ol, yddwynt ei gaffael yn y templ, yn eiſtedd yn cenawl ‡ y Doctorieit, yn gwrandaw arnynt, ac yn ymholy ac wynt. Ac a vu aruthr gan pawp ae i clywodd, ei ddyall ef a ei atepion. A phan welſant ef, ryveddy a wnaethant, a'i vam a dywot wrthaw * Y map, pam y gwneuthoſt val hyn a ni? Nycha, dy dat a' minae * gan ymovnidio ath gaiſieſam.

Ac

Ac et a ddyvot wrthynt, Pa gaisio ydd oeddech arna vi? a'ny wyddech y gorvyddei i mi vot yucych y pethae a berthynant im tad? Eithr nid oddent wy yn deall y gair a' ddyvot ef wrthynt. Yno ydd aeth ef i Nared gyd ac wynt, ac a ddaeth i Nazaret, ac a vu oystyngedic yddynt: A'i vam ef a gatwodd yr oll'airieu hynn yn hei chalon. A'r Jesu a gynnyddodd mewn doethinep a' chorpholaeth a' chariat gyd a Duw a' dynion. *rat, hoffed

Yr ail Sul yn ol yr Ystwyll.

¶Y Collect.

OLl gywaethawc, a' thragwyddawl Ddvw, yr hwn wyt yn llywiaw pob peth yn y nef a'r ddaiar: clyw yn drugarawc * airchion dy bobyl a' chanata i ni dy dangneddyf oll ddyddiaw eyn bywyt. *eirch

¶Yr Epistol.

An vot y ni amryw ddoniae, yn ol y' rat a roet y ni, ai prophetoliaeth, [prophwytwn] yn ol cyssondap y ffydd: ai swydd, [gwasanaethwn] y swydd: ai'r hwn a vo yn dyscu ereill gwylied ar ei dyscu: ar hwn a gyngoro, ar gygcor: a'r nep a gyfrano cyfrannet ‡ yn-gwiriandap: y nep a lywodraetha llywodraeth yn *ddiwyd: y nep a drugarha, [trugarhaet] yn llawen. Bit cariat yn ddi * wenaith. Casewch y peth a vo drwc, a' glynwch wrth yr hyn sy dda. Byddwch hawddgar a chariat brawdol yw gylydd. Yn ymberchy blaenoret pawp eu gylydd, nyd yn ddioc yn * gorchwyl: yn wresoc yn yr yspryt: can wasanaethy yr * Arglwydd, yn llawen * yn-gobaith, yn oddefus mewn Rom xij. *mewn semlrwydd ‡ddiescaelus ‡yn ddiffuant *negesae *amser *dan

advyt, yn ddyval mewn gweddi, gan gyfrany wrth angenraidiae'r Sainct a rhoddy lletuy yn hawdd. Bendithiwch yr ei a'ch *ymlidiant: bendithiwch [medlaf] ac na velldithiwch. Llawenhewch gyd ar ei llawen, ac wylwch gyd ar ei a vo yn wylo. Byddwch a'r vn meddwl y'w gylydd: na vyddwch vchel vedwl, amid cydymdeithgwch ar ei *isel.

*erlynant

*diffadl, iselradd

Yr Euangel.

Ioan.ij.

A R trydydd dydd, ydd oedd *priodas yn Cana [tref] yn-Galilea, ac yð oed mam yr Iesu yno. A'* galwyt yr Iesu hefyt, a ei ddiscipulon ir* briodas. A phan* odarvu [yr gwin], y dyvot mam yr Iesu wrthaw, Nid oes win ganthynt. Iesu a ddyvot wrthei, Peth ys yd i mi a wnel a thi wreic? ny ddeuth vy awr eto. Y vam ef a ddyvot wrth y gwasanaethwyr, Peth bynac a ðywet ef wrthych, gwnewch. Ac ydd yð yno chwech ddwfyrlestri o vain wedy gosot yn ol defvot* puredigaeth yr Iuddaeon a wedei ynthwynt dau *firkin neu dri. Yr Iesu a ddywt wrthynt, Llanwch y dyfrlestri o ddwfr. Yno en llanwasant wynt yð yr *emyl. Yno y dyvot ef wrthynt, Gellyngwch yr awrhon, a'dygwch at lywodraethwr y wledd. Ac wy a ei dygesont. A'gwedy provi o lywrdraethwr y wledd y dwfyr a wneuthe sit yn win, (can na wyðiat'ef o bale y cawsit: amid y gwasanaethwyr a ei gellyngesent, a wyddent) lywodraethwr y wledd a alwodd ar y* priodaswr, ac a ddyvot wrthaw, Pop dyn a'osyt win da yn gyntaf, a gwedy yddyn* yvet yn dda, yno vn a vo gwaeth: tithae a gedweist y gwin da yð yr awrhon. Hynn o ddechrae* arwyddion a wnaeth yr Iesu yn Cana [tref] yn Galilea, ac a ddangoses ei'o goniant, a'ei ddyscipulon a credesont ynthaw.

*neithior

*gohoddwyt

*neithior

*ballodd, ddefficiodd

*glanhat, carthiat

*sef.xv.galwyn ai ympop vn

*or, gib, yn gyfoztioc

*chwaethu blasy

*ygwra, y gwr a briodesit

*ei gwala

*rybeddae, gwyrthiae, miraclae,

Ytrydydd Sul yn ol yr Ystwyll.

¶ Y Collect.

OLl allwawc a thragwyddawl Ddvw, edrych yn drugarawc ar eyn gwendit, ac yn eyn oll perigl on, ac angenio, esten dy ddeheulaw in cymorth ac in amddeffen, drwy Chrift eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

NA vydwch ddoethion *yn och eich hunain. Na thelwch y neb ddrwc dros ddrwc: paratowch bethae *ſyber yngwydd pawp dyn. A's gellir, yd y bo ynoch', gan vyw yn heddychol gyd a phop dyn. Y caredigion, nag ymddielwch, amd *rhowch le i ddigoueint, can yſcriuenedic yw, *Arna vi mae dial: a mi ei talaf medd yr Arglwydd. Am hyny a's newyna dy elyn, porth ef: a's bydd ſychet arnaw, dyro iddo ddiot: can ys a's gwnai di hyn, ti a geſcly *varwor tanllyt ar ei ben. Na'th orvyder gan drwc, eithyr *gorvyd di drwc a daioni.

Rom. xij.
*wrth pchbarn
*honeſt
*goddefweh
*Imyvi
*rheſot
*gomella

Yr Euangel.

AN ddeſcennodd yr Jeſu or mynydd, llawer o bobloedd ei dylynawdd. A' nycha, vn clafgohanawl a * ddeuth ac ei addolawdd can, ddywedyt, Arglwyd a's *mynny, ti elly vynglanhay. A'r Jeſu a eſtennawdd ei 'law, ac ei cyhurddawdd ef, gan ddywedyt, *Mynaf, glanhaer di: ac yn y van ei ohanglwyf ef a lanhawyt. Yno y dyuot yr Jeſu wrthaw, Gwyl na ddywetych *wrth nep, eithr dos, [ac] ymddagos ir Offeiriat, ac offryna y rhodd a orchymynawdd Moyſen, er te

Mach. viij
*wyllyſy
*Ewyllyſaf
* i

stoliaeth yŏwynt. *Gwedy dyuot yr Iesu i Capernaum, y
Canwrŷdd capten canwr daeth attaw Ganwriad gan ddeisyfu arnaw, a' dywedyt, Arglwydd, y mae *bymachcen mewn poen* ddirdawr. A'r Iesu a dywot wrthaw, Mi a ddeuaf ac ei gwnaf ef yn iach. A'r Cãnwriad aei atepawdd, can ddywedyt, Arglwydd, nyd
*nen, do wyf vi deilwng y ŏawot o hanot y dan byn *grongl wyt: eithyr yn vnic dywait y gair, ac ef a iacheir byngwas i. Can ys dyn wyf vinae y dan awturtot [vn arall,] ac y mae
saŵdwyr genyf vilwyr y danaf: a' dywedaf wrth hwn, Cerdda: ac efe a, ac wrth arall, Dyred: ac e ddaw, ac wrth byngwas, Gwna hyn: ac ef ei gwna. Pan glywodd Iesu [hynn] e ryveddawd, ac a ddywot, wrth yr ei oeddyn [ei] ganlyn, Yn wir, y dywedaf wrthych, Ny chefais gymeint ffydd, na't yn yr Israel. A' mi a ddywedaf wrthych, y daw llawer o'r Dwyrein a'r Gorllewyn, ac a eisteddant gyd ac Abraham, ac Isaac, ac Jacob yn teyrnas nefoedd. A' phlant y deyrnas a * davlir ir tywyllwch eithaf: Ynow y bydd
†wrir *ysgyrnygu wylofain a' riccian dannedd. Yno y dywot yr Iesu wrth y Canwriad, Dos ymaith, a' megis y credeist, bit y-ty. A' ei was a iachawyt yn yr awr honno.

Y pedwerydd Sul yn ol yr Ystwyll.

Y Collect.

*bnion DUw, yr hwn a wyddost yn bot wedi yn gosot mewn cymeint a' chynifer o beryclon, ac erwydd gwendit dynawl na's gallwn sefyll yn *iawn: caniata i ni iechyt eneit a' chorph yd pan vo am yr hyn oll ydd ym yn ei oddef am bechot, allu o hanom drwy dy borth di ei gorfod ai gorchfygu, trwy Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epistol.

Ymestyn-

YMestynget pop enait ir* Awdurdodae gorchaf: can nad oes Awturtat anid o y Wrth Ddiw: a'r awdurdodae ys ydd, a ordiniwyt gan Ddew. Can hyny, pwy pynac awrthnepo Awturtot, gwrthnepy y mae ordinhat Duw: a'r ei a wrthnepant, a dderbyniant varnedigaeth yddynt yhunain. Can ys * penadurieit nid ynt ofnus i * weithredoedd da, anid ir ei drwc. A' bynny di nad ofnych yr Awrturtat? gwna yr hynn y sydda: a' thi a gai glod ganthaw. Can ys gwasnaethwr Duw ytyw er daioni y ti: ac as gwnai yr hynn ys y drwc, ofna: can nad yw ef yn dwyn y cleddyf yn over: can ys gwasanaethwr Duw yw ef i ddial ar y nep a wna drwc. Am hyny rhait yw bot yn oystyngedic, nid yn vnic rac dialedd, anid er mwyn cydwybot hefyt. Canys, o blegit hynn, y telwch * deyrnged: er wydd gwasanaethwyr Duw ytynt, yn * gwasanaethy i hynny. Can hyny rhowch i bawb yr hynn y sy ddyledus: teyrnnget, ir neb [a ddyly] deyrnget: toll, ir neb [a ddyly] doll: ofn, ir nep [a ddylir] ei ofny; * anrydedd, ir neb [ddylei] anrydedd.

Rom. xiij.
† gallvoedd
† wrthlad
* rheol wyr, pennethieit
* weithredwyr
* lles
* trybut,
* gorchwylio
* parch

Yr Euangel.

AGwedy iddo vyned ir llong, ei ddiscipulou ei canlynodd. A' nycha, e gyvodes * cymmwyf mawr yn y mor, yd pan guddit y llong gan y tonae, ac ef e oedd yn cyscu. Yno y daeth ei ddiscipulon ataw, ac ei deffroesant, can ddywedyt, Arglwydd, cadw ni: * e ddarvu am danam. Ac ef a ddywot wrthynt, Paam ydd ofnwch, * [hawyr] ar ffydd vechan? Yno y codawdd ef, ac y * gohardawdd ef y gwyntoedd a'r mor: ac [y no] ydd aeth hi yn * arafhin. A'r dynion a ryvedodd, gan dywedyt, Pa ryw [wr] yw hwn, pan vo'r gwyntoedd ar mor yn vuyddhay yddaw? A' gwedy ei ddawot ef ir * lan arall, i wlat y

Math. viij
† morginiladd
† mordwy, yffro
† in call wyt
† chwychwy
† cerydawd by gythiawdd
† dawel

*chythzeulieit *beddae

*rythzaulieit *tably

‡ythiwyt, ‡doucpwyt, ‡collwyt ‡ciliawdd

‡ gyb wydd

Gergeſieit, e gyfarvu ac ef ddau a *diavleit ynthWynt, yz ei a ddaethen oz *monWenti yn dza ffyrnicion, mal na allai vn dyn-dyn vyned y ffozd honno. A'nycha, llefain aWnaethant, gan ddyWedyt, Jeſu vap Duw, beth y syi ni a Wneloin a thi? A ddaethoſt ti yma in poeni cyn yz amſer? Ac ydd oedd ym-pell o yWzthynt genvaint o voch laWer yn pozi. A'r *diavleit a ddeifyfeſont arnaW, gan ddyWedyt, A's *bWzy ni allan, gad i ni vynet i'r genvaint voch. Ac ef a ddyvot Wzthynt, EWch. Ac Wy aethant allan, ac aethant ir genvaint voch: a'nycha, yz oll genvaint voch a ymdzecigle dzos y dibin ir moz, ac ‡a vuon vei rW yn y dyfredd'. Yno y ‡ffoaWdd y meichiait: a' gWedy ei dyvot hWy ir dinas, menegy a Wnaethant pop peth, a' pha beth a ddarvelei ir ei oedd y diavleit ynthWynt. A'nycha, yz oll ddinas a ddaeth allan, y ‡ gyvarvot a'r Jeſu: a' phan ei gWelſont, atolugy a Wnaethant iddaW, ymadel oei terbyneu.

Y pempet Sul gwedi'r Ystwyll.

℟ Y Collect.

*ymatec

ARglWydd atolWc yti gadW dy Eccleſ a'th tuyly yn waſtat yn dy Wir greddyf, val y bo yõynt Wy oll yſyõ yn *yngynnal yn vnic Wzth dy nefaWl rat allu byth gael naWdd dy ddiogel amddeffen trWy Chriſt eyn ArglWydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Coloſſ. iij.

*ymplcaroedd dzu garedde *hynoWlrlwydd

GWiſcWch am danoch megis etholedigion Duw ſanct a ddolion a' charedigion *dyner dzugared, mWynder, iſelvryd, *hirddioddef: gan gyd-dWyn y' gilydd a' chydfaddae yW gilydd.

a's

a's bydd gan vn gwerÿl yn erbyn y llall: megis y madd euawdd Christ y chwi, ys velly [gwnewch] chwithae. Ac vch pen hyn oll (gwiscwch) gariat, yr hwn yw rhwym perfeithrwydd. A' heddwch Duw a* orvyddo yn eich calonae, ir hwn y galwyt chwi yn vn corph, a' byddwch ‡hawdgar. Triget gair Christ ynoch yn helaeth, ym pop doethinep, gan ddysgy a' chyngori ychunain mewn psalmae, ac hymynae, ac* odulae yspryttawl, a' chanu drwy 'rat yn eich calonae i'r Arglwydd. A' pha beth bynac a wneloch, ar' air ai gwethred [gwnewch] *oll yn Enw yr Arglwydd Jesu, gan roddy diolch y Dduw yr Tad trwyddaw ef.

*el ar gãp,
‡ddiolchgar
*caneuae
*bop peth

¶Yr Euangel.

Math. xiij.

Eynas nefoedd ys y gyffelip i ddyn a heuei had da yn ei vaes. A' thra vei 'r dynion yn cysgu, e ddaeth y elyn ef, ac a heuawd* efrae ymplith y gwenith, ac aeth ymaith. A' gwedy ir egin dyfu, a' dwyn ffrwyth, yno yr ymddangosodd yr efrae hefyt. Ac a ddaeth gweision gwr y tuy, ac a dywedesont wrthaw, Arglwyd, a-ny heaist ti had da yn dy vaes? O b'le gan hyny y mae ynddo yr efrae? Ac yntef a ddywot wrthynt, y gelyn-ddyn a wnaeth hynn. A'r gweision a ddywot wrthaw, A ewyllysy di i ni vyned aei ‡ casclywynt? Ac ef a ddywot, Na[vynnaf:] rac pchwy wrth glasclyr efrae, ddiwreiddiaw yr gwenith gyd ac wynt. Gedwch ir ddau gydtyfu, hyd y cynayaf, ac yn amser y cynayaf y dywedaf wrth y* vedel, Cesclwch yn gyntaf yr efrae, a' rhwymwch yn yscupae y'w llosgy: a' chesclwch y gwenith i'm yscupawr.

*ller, ddyrwr,
‡chwynny
*medelwyr

¶Y chwechet Sul (o bydd cynniver) y bydd yr vn Epistol ac ar y pempet.

Y Sul a elwir Sep=

tuageſima.

¶Y Collect.

ARglwyd, attolygwn ytty wrandaw yn darbodus wedieu dy bobl val y bo ini yr ei a gyfiawn boenir dros eyn camweddau, allu yn drugaroc cahel ein ymwared gan dy ddaeoni di, er gogoniant dy Enw, trwy Jeſu Chriſt eyn Ceidwad, yr hwn a bywia ac a wladycha yn oes oeſoedd. Amen.

¶Yr Epiſtol.

i.Cor.ix.

AMy wyddoch chwi, am yr ei a vo yn rhedec mewn gyrfa, vot pawb yn rhedeg, er hyny vn yſ y yn iny net ar *camp? Velly rhedwch, nes ‡cahel gafael. A' phob dyn a *ymryſono am-gamp, ef a ymgaidw arnaw rac pob dim: ac wy [a wnant hyny] er mwyn meddianny coron ‡ddarvodedic: a' ninae er vn andarvodedic. Am hynny ydd wyf vi yn rhedet, nyd mal yn *anilys: velly ydd wyf yn ‡ymdrechy, nyd val vn yn curo yr *awyr. Eithyr ydd wyf yn darostwng vyncorph, ac yn ei ddwyn mewn caeth iwet, rac mewn vn-modd gwedy ym brecethy i eraill, bod vyhun yn ‡ancymeradwy.

*gyngwyſtl
‡meddyanay
*ymdrechs

‡lygredic, drangedic, vethedic
*petrus
‡ymdraffiallio, ymwan
*gwynt
†wrthodedic, goec

¶Yr Euangel.

Math.xx.

TYeyrnas nefoedd y sy tebic i wr o *berchen tuy, yr hwn aeth allan a' hi yn dyddhay i gyflogy gweithwyr y'w winllan. Ac ef a gytunawdd ar gweithwyr er ceiniawc y dydd, ac ei danvonei hwy yw winllã. Ac ef aeth allan ynghylch y drydedd awr, ac a welcs eraill yn ſefyll yn ſegur yn y *varchnat, ac a dybot wrthwynt. Ewch chwithae hefyt

ne hefyt i'm gwinllan, a'phethbynac a vo cyfiawn mi
aei rhof y-chwy. Ac wynt aethant ymaith. Trachefyn
yddaeth ef allan ynghylch y chwechet ar nawet awr, ac a
wnaeth yr vn modd, Ac ef aeth allan yn-cylch yr vnfed
awr arddec, ac a gafas ereill yn sefyll yn segur, ac a ddyvot
wrthynt Paam ydd y chwi yn sefyll yma yn hyd y dydd
yn segur? Dywedesont wrthaw, Am uad oedd nep in cy-
flogy. Ef a ddyvot wrthynt, Ewch chwithae hefyt i'm
gwinllan, a'phethbynac a vo cyfiawn, chwi ei cewch.
A phan aeth hi yn †hwyr, y dyvot *Arglwydd y winllan
wrth ei Drchwiliwr, Galw yr gweithwyr, a dyro yddynt
ei cyflog, can ddechrae or hei dywethaf yd yr ei cyntaf. A'
phan ddeuth yr ei [a gyflogesit] yn-cylch yr vnfet awr ar-
ddec, cahei a wnaeth pop vn geiniawc. A'phan ddeuth
yr ei cyntaf, wy dybiesont y cahent vwy, eithyr hwythae
hefyt a gawsant bob-vn geiniawc. A'gwedy yddwynt
gahel, *gwgnach a wnaethant wrth wr y tuy, gan ddy-
wedyt, Ny weithiodd yr ei olaf hyn amd vn awr, a'thi
aei gwnaethost yn gystal a ninae r'ei a ddygesam bwys
y dydd a'r tes. Ac ef a atebawdd i vn o hanwynt ac ddy-
vot, y car'wr, nid wyf yn gwnaethy dim cam a thi: A-
md er ceiniawc y cytuneist a mi? cymer *y peth sydd i ti,
a dos ymaith: mi a ewllysiaf roddy ir olaf hwn, megis
ac y tithef, Amd iawn i mi wneythyd a vynwyf am *y
s y i mi vyhun? a ytyw dy lygat ti yn ddrwc am vymbot
i yn da? Uelly y bydd yr ei olaf yn vlaenaf, ar ei vlaenaf yn
olaf: can ys llawer a alwyt, ac ychydigion a *dethol wyt.

*yr heol

†echwydd
*perchen

*murmur,
manson

*yr eiddo
vyhun
*yr iddo
vyhun
*ddetwy-
sswyt

Y Sul a elwir Seragesima.

The Collect.

ARglwydd ddduw, yr hwn a weli nad ym ni yn
anddirieit yn vn weithred a wnelom: Ca-
niatha yn drugaroc vod i ni drwy dy nerth am
ddeffen rhac pop gwrthwyneb, trwy Jesu
Christ eyn Arglwydd. Amen.

Yr

Yr Epiſtol.

ij. Cor. xj.

Ywi oddefwch ynfydion yn llawen, am eich bot chwi yn ddoethion. Can yſydd ych yn goddef, pe caethiwei vn chwi, pe bai vn [ich] ‡ yſy, pe bei vn yn dwyn [o ddyarnoch,] pe bei vn yn ymdderchafu, pei trawei vn chwi ar eich wynep. Am y gwarthad ydd wyf vi yn dywedyt: megis pe byſem ni yn weinion: amd ym pa peth bynac y cymero neb * hyder (ydd wyf yn dywedyt val ynvyt) * hyderus wyf vinef hefyt. Ebreaid ynt, velly vinnef: Iſraelieit ynt, velly vinef: * had Abraham ytynt, velly vinef: gwenidogion Chriſt ynt, (dywedyt ydd wyf yn andoeth) * mwy ytwyfi: mewn trabaelion yn amlach: mewn ffonnodiae * y tuhwnt i veſur: mewn carcharae yn amlach. ym [bron] angae yn vynych. Can yr Iuddaeon pemp gwaith yd erbynais dd'augain [gwialenot] amdd vn. Teirgwaith im maeddwyt a gwiail: vn waith im llapyddiwyt: teirgwaith y tores llong arnaf: nos a dydd y bum yn-dwfnder y mor. Mewn * teithieu] yn vynych: ympericlon lifeiriaint, ympericlae llatron, ym periclon vyghenedl vyhun, ympericlon y Cenedloedd, ympericlon yn y dinas, ym periclon yn y diffaith, ym periclon yn y mor, ympericlon ymplith brodyr tvyllodrus, * ym blinder, a govit, mewn * gwiliae yn vynech mewn newyn a'ſychet, mewn vmprydiae yn vynech, mewn anwyt a noethi, eb law y pethae [a ddigwydd] * o ddiallan] y mae arnaf * vaich mawr beunydd [nid amgen] goval tros yr oll Eccleiſi. Pwy ſy wan, nad wy vinef wan? Pwy a rwyſtrir, na bwyf vinef yn llofci? A's gorvydd arnaf * ymhoffi, am vyngwendit yr ymhoffaf. Duw yſ ef Tad ein Arglwydd Ieſu Chriſt yſy vendigedic yn oes oeſoedd a wyr nad wyf yn dywedyt * celwydd.

* ehofnder ehofn

* hil;

* u wch * diſeſnr * cnrwyt

* ymddeithie, ſtrwne ie

‡ mewn lluddet * anhunedd

* ddieithr, o baes * bryſurdap, penpleth

* balchio, ffroſtio ry bygu

* gan

¶ Yr

Yr Euangel.

GWedy yngynull llawer o popul ynghyt, a chyrchu ataw o pop dinas, y dybot ef trwy *parabol, Heuwr aeth allan i heu ei had, ac ac wrth ehey, peth a syrthiawdd ar emyl y ffordd, ac a ‡sathrwyt ac * ehediait y nef a ei ‡ysodd. A pheth arall a syrthiawd ar y garec, a phan eginawdd, y gwywawdd, am nad oedd iddaw * wlybwr. Ac arall a syrthiawdd ymysc ‡drain, ar drain a gytyfawdd, ac ei tagesant. Ac arall a syrthiawdd, ar dir da, ac eginawdd, ac a ddug ffrwyth, ar ei ganvet. Ac val ydd oedd ef yn dywedyt y pethae hyn, y llefawdd, Y nep ys y achlustiae yddo i * glywet, clywet. A'i ddiscipulon a ovynnodd iddo gan ddywedyt, pa ryw barabol oedd hwn? Ac ef a ddybot, I chwy chwi y rhoddet gwybot dirgeloedd teyrnas Dduw, anid i eraill trwy *parabolae, er yddyn yn gwelet, na welant, ac er pōynt yn clywet, na dyallant. Hynn y'wr parabol. Yr had, yw gair Duw. A'r ei ar *emyl ffordd, ynt yr ei a glywant: yno y daw ‡diawl, ac a dwc y gair allan oei calonae, rac pōyn gredy, a'bot yn gatwedic. A'r ei ar y garec, [yn yr ei] pan glywant, a der byniant y gair trwy lawenydd: eithyr ir ei hyn nyd oes gwreiddyn, yr ei a credant tros amser, ac yn amser ‡prouedigaeth a giliant. A'r hwn a syrthiawdd ym plith * drain hwy yw'r ei a glwysant, ac aethant ymaith a'chan 'ovalon a'golud, a'‡bodd buchedd a dagwyt, ac ny dducant ffrwyth. A'r hyn [a gwympawdd] ar y tir da, ynt yr ei mewn calon *syber'-dda, a glywant y gair ac ei catwant, ac a ffrwythant trwy ‡anmynedd.

Luc. viij.

*ddamec

‡bellyngwyt

*a dar yr awyr

‡bytaodd

*glyppder

‡ysgall

*wrando ec

* ddamegion, cyffelybion

*bin

‡wrandawant

‡cythraul

‡praw

‡ysgall

*boddus buchedd

*bur

‡ymaros, ddioddef

Y Sul a elwir Quinquagesima.

Y Collect.

*yn dangos i ni

‡dineua

ARglwydd, yr hwn wyt *in dysgu na thal dim ein oll weithredoedd a wnelom eb gariat perfaith, anfon dy yspryt glan a ‡thowallt yn e yn calonau, rago' ddawn gariat perffaith, gwir rwymyn dangneddyf, ac oll rinweddau da, ac ebddaw, pwy pynac sydd yn byw a gyfrifir yn farw ger dy bron di: Camatha hyn er mwyn dy vn mab Iesu Christ. Amen.

Yr Epistol.

i. Cor. xiij.

*elydn, praes

‡hwyrddic

*bochsachus ‡bychana *annogir, brochir, chyffroir, vinhogir ‡enwiredd *gwirionedd

* adiblana

‡bachcendit *trwy wyd' ‡yn dywyll

E'd ymddiddanwn a thafodae dynion ac Angelion, a mi eb gariat [perffaith genyf, yr wyf [bal]* ebydd yn seiniaw, nei cymbal yn tincian. A' phe metrwn prophwyto, a' gwybot oll dirgelion a' phop celvyddyt, a' phei bai genyf yr ffydd oll, mal y gallwn ys-muto mynydedd, a' bod eb gariat, nyd wyf ddim. A' phe porthwn y tlodion am oll da, a' phe rhoddwn bycorph yn llosci, a' bot eb gariat, nid dim lles y my. Cariat ys id ‡hiroddefus: ys y gymmwynascar: cariat ny chenbigenna: cariat nyd *ymffrostia: nyd ymchwydda: ny ‡ddiystyra: ny chais yr eiddaw ehun: ny *chythruddir: ny veddwl drwc: ny lawenha am ‡ancyfiawnder, anid cydlawenycha y *chyfiawnder: goddef pop peth: credy pop peth: gobeithio pop peth: ymaros ym pop peth. Cariat byth ny chwymp a ymaith, cyd pallo prophetoliaethae, ai pediaw tafodae, ai diblanny gwybodaeth. Can ys o rany gwyddom, ac o ran ydd yn yn prophwyto. And gwedy del yr hyn sy perffeith, yno yr hyn ys ydd o ran, a *dileir. Pan oeddwn bachgen, mal bachgen yr ymddiddaddwn, mal bachgen y dyallwn: mal bachgen y buriadwn: anid pan aethym yn wr, rhoeisym heibnaw ‡ bachgeneiddrwydd. Can ys yr awrhon yd ym yn gweled *mewn dryeh ac ‡ar ddamec: anid yno [y gwelwn] wynep yn wynep. Yr

nep. Yr *awrhon yr adwaen o ran: ondyno y caf adnabot megis im adwaenir. Ac yr awrhon y mae yn aros ffydd, gobaith [a'] chariat, [sef] y tri hyn: a' phennaf o'r rei hynn [yw] cariat. *ynawr

Yr Euangel.

YR Jesu a gymerth ataw y deudec, ac a dybot wrthynt, Nycha, ni yn mynet i vyny i Caerusalem, ac a gyflawnir i vap y dyn bop peth, ys y yscrivenedic*can y Prophwyti. Can ys ef a roddir yr Cenetloedd, ac a ef watwonir, ac a geblir, ac a boerir arnaw. A gwedy yddynt ei yscyrsiaw ef, wy a ei lladdant: and ef a gyvyt y trydydd dydd trachefyn. Ac wy ni ddyallesout ddim o'r pethae hynn, ac ydd oedd * y gair hwn yn guddiedic rhagddynt wy, ac ny wybuont y pethae a ddywedesit. Ac eddarva ac ef yn dynesay at Jericho, bot ryw ddyn dall yn eistedd ar emyl y ffordd, yn cardota. A' phan glywodd ef y popul yn mynet heibio, e ymovynodd beth oedd hynny. Ac wy a ddywedesont yddaw, mae'r Jesu o Nazaret oedd yn mynet heibio. Ac ef a lefawdd, ac a dybot, Jesu vap Dauid, trugarha wrthyf. A'r ei oedd yn mynet o'r blaen, ei ceryddawdd ef, y dewi a son. Ac ef a levawdd vwyvwy, Map Dauid, trugarha wrthyf. A'r Jesu a sawadd, ac a orchymynawdd ei ddwyn ef attaw. A gwedy y ddawot ef yn nes, e ovynawdd ydd-aw, can ddywedyt, Beth a vynny i ni wineythyd y ty? Ac ef a ddybot, Arglwyd, cahel vyngolwc. A'r Jesu a ddybot wrthaw, Cyner dy olwc: dy ffydd ath iachaawdd. Ac yn ebrwydd y cavas e ei olwc, ac y* canlynawdd ef, gan roddy gogoniant y Dduw: ar oll popul, pan welsant [hyn] a roesont voliant i Dduw. Luc. xviij *Wele ‡trwy *yr ymadrodd, ‡y peth *dylynsedd

Y dydd cyntaf o'r Grawys.

Y Collect.

Li gyWaethawc a' thragWyddawl Ddu\W, yr hWn ni chaffei ddim a Wnaethoft, ac a faddeui bechote paWb fy edifeiriol: Crea a' gWna ynom neWydd a' dyfliedic galon, yd pan fo y ni gan ddyledus ddoluriaW ain eyn pechotau, a' chyfadde yn trueni allu caffael genyt ddu\W'r oll drugaredd gWbl faddeuaint a' gollyngdaWd, trWy Iefu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

Ioel.ij.

*Trowch ‡dyfliWch

Ychwelwch ata vi a'ch oll galon, ac ymprpt, ac Wylofain, a galar, a' *rhWygWch eich calon, ac nid eich dillat: a' thrOWch at yr Arglwydd eich Duw, canys ratlaWn, a' thrugarawc yW ef, canys hWyr ei ddigofaint, ac ampl ei garedigrWydd, ac etfbar canthaW am ddrWc. Pwy a Wyr a ymchWel ef ac etfbarhay a' gadael bendith yn ei ol, [ys ef] bWyd-offrWm a' diod-offrWm ir Arglwydd eich Duw? CenWch vtcorn yn Sion, ſanctaiddiWch vinpryd, gelWch ‡ gynnynva. CeſclWch y popul ynghyt: ſancteiddiWch y* gynnulleidva, cynnullWch yr henafgWyr: ‡ tyrrWch y plant, ar ei a ſugnant vronae: dauet y * priaWdvap o ei yſtavell, ar ‡ priodverch o ei chuvicul. Wylet yr Offeirieit, gWeinidigion yr Arglwyd rhWng y Porth ar allor, a' dyWedant Arglwydd arbed dy bopul ac na ddyro dy etifeddiaeth mewn ‡ gWarth rac ir Cenetloedd lyWodraethy arnynt. Pa am y dyWedynt ym plith y populoedd. Pa-le y mae y Duw hWy?

*cynnulleidfa ‡eglwys *henion, henyddion, henafieit ‡ceſclWch *daW ‡gWeydd *yſtavell, ſiambr ‡gWladeiddorWydd

¶ Yr Euangel.

Pan

PAn vnpryttioch, na vyddwch [wynep] * ſonic val * hypocritiait: can ys ‡ anſkurfyaw ei hwynepae y byddant, er yn-ddangos i ddynion, y bot wy yn vnprydiaw. Yn wir y dywedaf wrthych, bot yõyn ei gobr. Eithr pan vnpryttych ti, ijr dy benn, a golch dy wynep, rac ymddãgos i ddynion dy bot yn vnpryttiaw, amid ith dat yr hwn ys yd yn y cuddiedic: a th dat yr hwn a wyl yn y cuddiedic, a dal y ty yn * y golae. Na cheſclwch dreſore y chwy ar y ddaear, lle mae yr ‡ pryf a rhwt yn [ei] llygry, a lle mae llatron yn cloddiaw * trywodd, ac yn [ei] llatrata. Eithyr ceſclwch yw'ch treſore yn y nef, lle ny's * llygra 'r pryf na rhwt, a lle ny's cloddia 'r llatron trywodd ac ny's llatratant. Can ys lle ‡ mae eich treſawr, yno y bydd eich calon * hefyt.

Math. vj.
* ſaric, triſt
‡ ffuant-twyr
* dibwyno
* yn y dirgelwch, yng-hudd
* yr amlwc
‡ gwybyn mochyn
* ymgno, yſla
‡ atynt
* dibwyna
‡ bo
* hefeid

Y Sul cyntaf yn y Grawys.

¶ Y Collect.

ARglwydd, yr hwn er eyn mwyn a vnprydiaiſt dda 'ugain die a 'da 'ugain noſie: dyro yni 'rat y ymarfer o gyfryw ddirweſt gan eſtwng eyn cnawd * ir yſpryt bod yni byth vfyddhau ith ddwywol ‡ annoc mewn iawnder a gwir ſancteiddrwydd ith anrhydedd, ath 'ogomant, yr hwn wyt yn byw ac yn teyrnaſu yn oes oeſoed. Amen.

* dan yr
‡ gyffro

Yr Epiſtol.

NYny mal cydweithwyr a gyggorwn ychwi na dderbynioch 'rat Duw yn ouer. Can ys ef a ddywait, Yn amſer cymradwy y gwrandewais arnat, ac yn-dyd iecheit ith cymporthais: * nycha yr awrhon [y mae 'r] amſer cymradwy, nycha yr awrhon dydd yr iechyt.

ij. Cor. vj.
* wele

chyt * Nid ym ni yn rhoi achos rhwystr mewn dim oll, rac ‡ goganu [ein] gwasnaeth. An'd * yð ym yn ymddwyn megis gweinidigion Duw, mewn ‡ ymaros lawer, mewn gorthrymdere, mewn angenion, mewn cyfyng dere, mewn * maethcenne, mewn carcharae, mewn terfysc ae, mewn ‡ poenae, trwy anhunedd, trwy * vmprydiae, trwy puredd, trwy wybodaeth, trwy ‡ hir-oddef, trwy vwynder, trwy yr yspryt glan, trwy gariat diwenaith, yn-gair gwirionedd, yn-*gallu Duw, trwy arbae cyfiawnder ar dehau ac a ‡ asw, trwy parch ac amparch, trwy anglod a'chlod, megis twyllwyr, ac [er hynny] yn gywir: mal ancydnabyddus, ac [etto] yn gydnabyddus: mal yn meirw, ac wele, byw y tym: megis yr ei a gospit, ac ny leddit: megis yn * aflawen, ac [eto byth] yn llawen: megis tlodion, ac [eto] yn cyfoethogy llawer: megis yr ei eb ddim, ac [eto] yn meddianny pop peth.

† beio, cwlio
‡ an myned
* dyrnodie
‡ lludet
* cythlyngdawt, dirwest
‡ cyweithas crwydd
‡ ymortho
* nerth
‡ asen
* dayoberthy

Yr Euangel:

Math. iiij.

YNo yr aethpwyt a'r Iesu i vyny ir * diffaithwch, y'w ‡ demptio can ddiavol. A gwedy iddaw * vmprytiaw dd'augain diernot a dau'gain nos, yn ol hyny y newynawdd. Yno y daeth ‡ temptiwr attaw, ac a ddybot, a's ti yw map Duw, arch ir * ceric hynn ‡ vod, yn vara. Ac yntef atepawdd ac a ddyuod, Mae yn escrivenedic, Nid * trwy vara yn vnic y bydd byw dyn, anid trwy pop gair a ddaw o enae Duw. Yno y cymerth diavol ef er dinas sanctaidd, ac ei gosodes ar binnacul y templ, ac addybot wrthaw, a's map Duw wyt, bwrw dy hun i lawr: can ys escrivenedic yw, Y rhydd ef orchymyn yw Angelion am danat, ac wy ath * dducant yn ei dwylaw, rhac taro o hanot dy droet wrth garec. Yr Iesu a ddybot wrthaw, Y mae yn escrivenedic trachefyn, Na themptia yr Arglwydd dy Dduw, Trachefyn y cymerth diavol ef i vynyth tra vchel, ac a ddangosodd iddaw oll deyrnasoedd y byt, a' ei gogoniant, ac a ddybot wrthaw, Hynn oll a

‡ bwrw
* cerric
‡ vod
* dducant

roddaf

roddaf y-ty, a's cwympy i lawr, a'm addoli i. Yno y dywot yr Iesu wrthaw, * Tynn ymaith Satan: can ys scrivenedic yw, Yr Arglwydd dy Dduw a addoly, ac efe yn vnic a wasanaethy. Yno y gadawdd Diavol ef: * a' nycha, Angelion a ddaethant, ac a wnaethant wasanaeth ydd aw.

*ymdyn

*ac wele

Yr ail Sul or Grawys

¶Y Collect.

OLl-allwawc duw, yr hwn wyt yn gwelet nad oes genym ddim meddiant o'n nerth eyn hunain in cymorth ein hunain: cadw o ddy fewn ac oddy allan sef eneit a chorph ac yn ddeffen rhac pob gwrthwyneb a ddygwyddei ir corph, a' rhac pob drwc feddwl a wna eniwet na chynnwrf ir eneit, trwy Iesu Chrift ein Arglwyd. Amen.

❧Yr Epistol.

i. Thes. iiij.

NY ny atolygwn y'wch vroder ac ach cygorwn drwy 'r Arglwydd Iesu, ar gynnyddy o honawch vwyvwy, mal yd erbynieloch cenym, pa wedd y dylech rotiaw a' boddhay Duw. Can ys-gwyddoch pa orchymynion a roesom y chwy trwy'r Arglwydd Iesu. Can'ys hyn yw ewyllys Duw [ys ef] eich sancteiddrwydd chwi, [ac] y-chwi ymgadw y wrth 'odmep, a gwybot o pop vn o honawch veddianny ei iestr mewn sancteiddrwydd ac anryddedd [ac] nyd mewn * gwypn trachwant, megys y Cenetloedd yr ei nid adwaenant Dduw: Na bo i nep *or thrymy na thwyllo i vrawt mewn [masnach:] can ys

*haint. ‡orthrech, lethy

*dn helhynt

yr Arglwydd [sy y] ddialwr ain bop cyfryw pethae, megis y dywedesam wrthych or blaen, ac y testiesam. Can ys ny alwadd Duw ni i aflendit, amdi sancteiddrwydd. Can hyny y nep a escaeluso [y pethae hyn] niddyn y mae yn ei yscaelusaw, amdi Duw, yr hwn * hefyt a roddes ywch ei yspryt glan.

* ac

Yr Euangel.

Math. xv

*parthae

‡y map

* Gellwng

*ta'wn ‡ cynabon, ctwnach; *o ddiar bwrdd

AR Jesu aeth o ddyno, ac a dynodd i duedeu Tyrus a Sidon: A'nycha, gwraic o Canaan a ddaeth or * gorr hynny, ac a lefawdd, can ddywedyt wrthaw, Trugarha wrthyf, Arglwydd, ‡ vap Dauid: y mae ymerech i mewn poen resynawl gan gythraul. Eithyr nyd atepawdd ef yddi vn gair. Yno y daeth ei ddisciplon ataw, ac a atolygesont iddo, can ddywedyt, *Danvon y hi ymaith, canys mae hi yn llefain ar ein h'ol. Ac ef a atepawdd, ac addywot, Ni'm danvonwyt i amid at ddefait colledic tuy'r Israel. Er hyny hi a ddeuth ac ei addolawdd ef, can ddywedyt, Arglwydd cymporth vi. Ac ef a atepawdd, ac a ddywot, Nid *da cymerydd bara'r plant a'ei vwrw ir ‡ cwn. Hichae a ddywot, Gwir yw, Arglwyd: er hyny mae'r cwn yn bwyta yr briwsion a syrth * y ar wort y h'arglwyd. Yno ydd atepawdd yr Jesu, ac y dywot wrthei, [Ha] wreic, mawr yw dy ffydd: bid y-ty, mal y mynych. A'hei merch a tachawyt yn yr awr honno.

Y trydydd Sul yn y Grawys.

¶ Y Collect.

Attoly-

Y Collect.

ATtolygwn y-ty oll alluawc ddvw, edrych o hanat ar weddiol ogylyd dy vfydd weision, ac estyn ddehevlaw dy vowredd y vot yn ynwared yni, yn erbyn eyn oll elynion, trwy Jesu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

Yr Epiſtol.

BYddwch ddylynwyr Duw, megis plant annwyl, a rhotiwch newn cariat, mal y carawdd Chriſt ninae, ac ei rhoes ehun y trosam, [i vot] yn offrwm ac yn aberth arogl * peraidd-dra i Ddvw. Eithyr ‡ godineb, a phop aflendit, neu cuppyddtra, na enwer vnwaith yn eich plith megis y gwedda i Sainct, na * serthedd nac ynadroddyn vyt, na [choeg]-ddigrifwch, yr hyn pethae ny weddant, anid yn benach rhoddy diolch. Can ys hyn a wyddoch, am pop puteiniwr nei aflan, nei cuppydd, yr hwn ys ydd delw-addoliwr, nad oes ydd wynt etiveddiaeth yn teyrnas Chriſt a Duw. Na thwyllet nep chwi a gwac'airiae: can ys am y pethae hyn y daw ‡ digovaint Duw ar blant anvyddtot. Am hyny na vyddwch gyfranawc ac wynt. Can ys gynt tywyſſwch oedech, ond y nawr golauni yn yr arglwyd: rhotiwch mal plant y golauni (can ys ffrwyth yr Yſpryt ‡ a han-yw o bop daioni * a chyfiawnder a gwirianedd gan volianty) yr hyn y sy gymradwy can yr Arglwydd. Ac na wnewch * gydwriaeth ac ‡ anffrwythlawn weithredoed tywyllwch, eithyr yn gynt * ceryddwch wynt. Can ys cywyliddus yw bod yngan am y pethae y maent wy yn ei wneythyd yn

Eph. v.

* melyſdra.

‡ puteindra

* bryntı

‡ digter bar, llit, ſoriant

‡ ys ydd yn

* cybeillach

* diffrwyth

‡ angraiffiwch

* ciwliwch

ddirgel.

ddirgel. Eithyr pop peth pan ‡ gyhudder gan y golauni, a eglurir: can ys y golauni y wir peth a wna bop peth yn * eglur. Erwydd hynn y dywait ef, Dihuna di sy'n cyscu, a chyvot o y wrth y meirw, a Christ a rydd golauni yty.

‡gyhoedder

*amlwc

¶Yr Euangel.

Luc. xj.

YR Jesu oed yn bwrw a'kā gythrael a oed but, a gwedy ir cythrael vynd allan, y *llakarawd y mudān, ac y rhyveddawdd y poploedd. A r ei o hanwynt a ddywedesant, Trwy Beelzebub y pennaf or cythraelieit y mae ef yn bwrw allan gythraulieit. Ac yr ell er ei brovi ef, a gaisiesant gantaw arwydd or nef. Ac ef gan wybot ei meddiliae, a ddywot wrthynt, Pop teyrnas ohanedic ‡ o ei mewn ehun, a *diffaithir, a thuy [rhanedic] yny erbyn ehun a gwympa. Ac a'd yw Satan yn rhanedic yn y erbyn ehun, pa wedd y saif y deyrnas ef: can y chwi ddywedyt vynbot yn bwrw allan gythraellait trwy Beelzebub? Ac a'd yw vi yn bwrw allan gythraulieit trwy Beelzebub, trwy pwy y mae eich plant chwi yn eu bwrw allan? Am hyny y bydant wy yn barnwyr arnoch. Eithr a s unyvi trwy ‡ vys Duw sy'n bwrw allan gythraulieit, diamau ddyvot o deyrnas Duw attoch. Pan oarchatwo cadarn yn arvawc ei *nauadd, cymeint ac a vedd ef ys id mewn ‡ heddwch. Eithyr pan ddel arnaw a vo cadarnach nac ef, a'ei *orchvygy, ef ddwc y arnaw ei oll arvae yn yr ei r' ydd oedd ef yn ymddiriet, ac a ran yr yspail. Yr ‡ hwn nid yw gyd a mi, ys ydd im erbyn: a r hwn ny chalcla gyd a mi, goyscary y mae. Pan el yr yspryt aflan allan o ddyn, e rotta rhyt lleodd sychion, gan gaisiaw llony ddwch: a' phrydd na's caffo, ef a ddywait, mi ymchwelaf im tuy or lle y daethum allan, a' phan ddel, ef a ei caiff wedy 'r yscupo ai drwsiaw. Yno ydd aa ef, ac a gymer gyd ac ef saith yspryt eraill gwaeth nag ef ehun: ac wy aant y mewn, ac a drigant ynow, ac [velly] y bydd diweddiat y

Luc. xj.

*ddywedawdd

‡yn erbyn
*anreithir a destrowir

‡nerth, power

*duy, lys

‡diogelrwydd
*orchvot

‡neb

dyn

dyn hŵn wbyd̃ yn waeth no ei dechrẏaeat. Ac e darbu ac ef yn dywedyt y pethae hyn, rrẏw wrẏeic oẏ tẏrba a gybodes ei llefarydd, ac a ddybot wrtho, Gwyn ei byt y groth ath *arweddawdd, a'r bronnae a sugnaist. Ac yntef a ddybot, Ie, [ychre]* gwyn ei byt yr ei a glywant 'air Duw, ac ei catwant.

*ddue

‡yn hytrach

*dedwyddyw

Y pedwerydd Sul yn y Grawys.

Y Collect.

CAmiata attolygwn ytty oll-alluawc ddduw, bot i ni yr ei a boenir yn rhyglydus am eindrẏwc weithredoedd, trwy consswrth dy rat ti allu yn drigarẏawc gael hawlhad, trwy eyn Arglwydd Iesu Christ. Amen.

Y Epistol.

DYwedwch y mi yr ei a bynwch bot ydan y * Ddeddyf, a ny chlywch yr ddeddyf? Can ys y mae yn escrivenedic, bot i Abraham ddau vap, vn ‡ o vorwyn-gaeth ac vn o'r wraic rydd. Eithyr yr hwn oed̃ oẏ vorwyn gaeth, ar ol y cnawd y ganet, a hwn oedd o'r wreic rydd, trwy yr addewir [y ganet.] Y petheu hynn addywedir ar ddamec: can ys [y mameu] hynn yw'r ddau * Testament, vn yr hon yw Agar o vonyth Sina, yn cenedly i gaethiwet (can ys Agar [nei] Sina mynyth yw yn Arabia, ac ly yn cyfatep i Gaerusalem ys id yr awrhon) ac y mae hi yn gaeth y gyd hei plhant. Eithyr Caerusalem vry ys y rydd: yr hon yw'n mam ni oll. Can ys escrivenedic yw, Llawenha

Gal.iiij.

*Gyfreith

‡gwasanaeth wraic

*Dygymbot

dydy

dydy ‡ hesp yr hon nyd wyt yn planta: tor allan, a' lleka, yr honn nd wyt yn escor plant: can ys ir * ddi-wreic y mae mwy o lawer o blant nac ir wrawc. Can hyny, vroder, ydd ym ni megis Isaac, yn blant yr addewit. Eithyr val y pryd hynny, hwn a anet ‡ erwydd y cnawt, a'r lidiai yr vn y [anet] * erwydd yr yspryt, ac velly yr awrhon. Eithyr peth a ddywait yr Scrythur [lan,] Bwrw allan y vorwyn-gaeth a'i map: can na bydd map y vorwyn-gaeth gyd-etivedd a map y wreic rydd. Wrth hyny vroder, nyd ym veibion y vorwym-gaeth, amd ‡ y [wreic] rydd.

‡ddiepil
*ddiffaith

‡yn ol
*dad

‡ir

Yr Euangel.

Ioan.vj.

YR Jesu aeth ymaith tros Vor Galilea [neu] Tyberias. A' thorf vawr ei cynlynawdd ef, o bleit yddwynt welet y *arwyddion ef, ‡ ar a wnaeth hod ar y cleifion. Ac ef aeth yr Jesu ir * monyth, ac yno yr eisteddawd cyd aei ddiscipulon. Ac ydd oed hi yn agos ir Pasc, gwyl yr Juddeon. A'r Jesu a gyvodes i vyny ei lygait, a phan weles dyrfa vawr yn dyvot attaw, ef a dyvot wrth Philip, O ble y prynwn bara, val y caffo yr ei hynn [beth] yw vwyta? (a hynn a ddywedawdd, yw brovi ef: can ys efe a wyddiat peth a wnelei) Philip a atepawdd iddaw, Nid oedd ddigon gwerth *daucant ceiniawc o bara yddwynt, y gahel o pop vn o hanwynt ychydic. Yno y dyvot wrthaw vn oei ddiscipulon, [ys ef] Andras, brawt Simon Petr, Mae yma vachcenyn, a phemp torth haidd ganthaw, a dau pyscodyn: eithyr beth yw hynny ymplith ‡ cymmer? A'r Jesu a ddywot, Gwneywch ir dynion [hyn] eisted. (Ac ydd oedd yno welt-glas lawer) yno yr eisteddawd y gwyr yn cylch pemp mil o rifedi. A'r Jesu a gymerth y bara, ac a ddiolches, ac [ei] rhanodd ir discipulon, a'r discipulon ir * ei oeddynt yn

*lefel ynghylch pemp punt o'r bath ni

‡cymmeint

*gweiteion

eisted:

eiſtedd: a'r vn modd o'r pyſcot cynmeint ac a vynneſont. A gwedy ydd wynt gahel ‡digon, ek a ddybot wrth ei ddiſcipulon, Ceſeiwch y bwyd wyt a weddillodd, rac colli dim. Yno y caſclaſont, ac a lanweſant dauddec baſcedait o'r bwyd wyt, o'r pempt o'rth haidd oedd yng weddill can y'r ei a veſynt yn bwyta. Yno pan * welawd y dynion wneythyd o'r Jeſu * y'r arwydd hyn, y dywedſant, Diau mae hwn yw'r Prophwyt a ddauei ir byt.

‡ei gwala

*wybu

‡y miracl, y gwyrth

Y pempet Sul yn y Grawys.

¶ Y Collect.

ATtolygwn yty oll-alluawc ddduw, edrych o hanot yn drugarawc ar dy bobl: ac yddynt trwy dy vawr ddaioni ath lywodraeth vod byth yn gadwedic, enait a' chorph: trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd. Amen.

¶ Yr Epiſtol.

CHriſt yn dybot yn Archoffeiriat pethae da i ddawot, trwy * ardeml mwy a' pherfeithiach nid gwaith llaw, ys ek, nyd o'r adaſladaeth hyn, ac nyd trwy waet ‡ geifr a' llote: anyn trwy ei briawt waet ir aeth ef vn waith ir Cyſſecrfa, ac a * enillawdd brynedigaeth dragybythawl [y ni.] Can ys a's gwaet teirw a' gaifr a' llutw ‡anneir, wedy ei danelly ar y'r ei haloc, a ſanctteiddia * o ran puredd y cnawt, pa veint mwy y bydd gwaet Chriſt rhwn trwy'r yſpryt tragybythawlei offrymod ehun yn ddifacul i dduw, buro eich cyd-

Hebr. ix.

*pepyll, ‡llueſky..

*buchot, byrchot

‡gabas

*daſcy ‡h effer, treiſiat ‡er, erwydd

*ddibrych

Wybot o ywrth weithredoedd marwol, y walanaethy Duw byw: Ac er mwyn hynn y mae ef yn gyfryngwr y * Testament newydd, mal trwy angae yr hwn oed er pry-
*Dygymot
nedigaeth y camwedde[a oeddent] y dan y† Testament cyn
†dygymbot gyllevin †doerbyn
taf y gallei yr ei ys ydd wedy ei galw, gahei addewit yr e-tiveddiaeth tragybythawl.

Yr Euangel.

Ioan.viij.

Wy o honawch a ddychon *yry pechat arnaf? ac a's ytwyf yn dywedyt y gwir, pa am na chredwch vi? Y nep syd o Ddvw, a wrendy'airiae Duw: am hynn ny wrandewch chwi, can nad yw-chwi o Ddvw. Yno yr atepawdd yr Juddaeon ac y dywedent wrtho, Pa nad da * y dywedwn mae Samarit wyt, a'bot cythraul genyt? yr Jesu a atepawd, Nid oes cythrael cenyf, eithyr ydd wyf yn anrydeddy † bvntad, a' chwi am dianrydeddesoch i. Ac nid wyfi yn ceisio vygogoniant vyhun: y mae a ei cais ac a barn. Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, a's caidw nep vy-gair i, ny wyl ef byth angae. Yno y dyvod yr Juddeon wrthaw, Yr awrhon y gwyddam vot cythrael genyt. Abraham a vu farw, a'r Prophwyti, a'thi a ddywedy, A chaidw vn vyg-gair i, ny *phrawf ef byth angae. A wyti vwy na'n tad Abraham, yr hwn a vu farw? ar Prophwyti a vuant farw: pwy ddwyt yn dy wneythyr dy hunan? yr Jesu a atepawdd, A's mi a'm *gogonedaf vyhun, vyggogoniant nyd yw ddim: vym-tad yw'r hwnn am gogonedda vi, yr hwn a ddywedw-chwi vot yn Ddvw y-chwy. Ac nyd adnabuoch chwi ef: anid mi a ei adwaen ef, ac a dywedwn nad adwaenwn, mi vydwn gelwyddoc val chwithae: eithyr mi a ei adwaen ef, ac wyf yn cadw ei air. Abraham eich tad a vu lawen iawn ganthaw weled vym-dyd i, ac ef a ei gweles, ac a lawene-

*by argyoeddy, vya graifftio, llitwiet y my

*iawn, divai

†vynhad, chwaytha

*blafa

*caphiolaf

chawdd.

chawdd. Yno y dywot yr Iuddaeon wrthaw, Nyd wyt eto ddec blwydd a dau ugain oet, ac a welest ti Abraham? Yr Iesu a ddywot wrthynt, Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, cyn bot Abraham, ydd yw vi. Yno y cymerasont wy ger ic, y'w dawlyr attaw, a'r Iesu a ymguddiawdd, ac aeth allan o'r Templ.

Y Sul nesaf o vlaen y Pasc.

¶ Y Collect.

OLl gyvoethawc a' thragywythawl dduw, yr hwn oth garedigawl serch ar ddyn, a ddanfonaist eyn Iachawdr Iesu Christ y gymryd arnaw eyn cnawd, ac i ddyoddef angau ar y* groc, val i gallai pob ryw dyn ddylin esempl ei bawr vfyddtot ef: Caniata oth drugared, bod y ni ganlyn esempl ei ddioddefaint, a' bod yn gyfranogion oi gyfodiat, trwy'r vnryw Iesu Christ eyn Arglwydd. Amen. *groes

¶ Yr Epistol.

IDd yr vn veddwl ynoch ac ytoedd yn Christ Iesu, yr hwn* pryt ytoedd yn ffurf Duw, ny thybiawdd drais bot yn 'ogyfiuwch a Duw: eithr ef ei diddymiawdd e hun, ac a gymerth ‡agwedd gwas arnaw, ac a wnaethpwyt yn gyffelip i ddynion, ac a gaffwyt yn [vn* vodd] a dyn. Ef ymostyngawdd eihun, can bot yn ufydd i angae, ys angae ‡ croc.] Erwyd paam hefyt Duw ei tra derchavod ef, ac a roddes Philip. ij. *ac ef ‡dull gosgedd, delw. *helhynt ‡ yr groes

‡ollenwau

iddaw Enw uch pen ‡ pop enw, mal y byddei yn Enw'r Jesu i bop glin estwng [yn gystal] nefolion, a'r daearolion, ac y dan ddaearolion [bethae,] ac i bop tavot cossessy mae'r Jesu Christ [yw'r] Arglwyd, er gogoniant Duw'r tad.

Yr Euangel.

Mat xxvj.

*odyweddy derbynu

‡ar ol *ddodi ar y groes

*Henaf-gwyr

Ce ddarbu, gwedy i'r Jesu* orphen y gairie hyn oll, ef addywot wrth ei ddisciplion, Chwi wyddoch, mae o ‡ vewn y ddauddydd y mae'r Pasc, a'r Map y dyn a roddir *y'w groci. Yno ydd ymgynullawdd yr Archoffeiriait a'r Scrivennyddion a'* Henyddion y popul i nauadd yr Archoffeiriat a elwit Caiaphas, ac a ymgyggoresont pp vodd y dalient yr Jesu trwy ‡ vrad, a'i ladd. Eithyr wynt a ddywetsont, Nyd ar yr wyl, rac bod cynnwrf ym-plith y* popul. Ac val yd oed yr Jesu ym-Bethania yn-tuy Simon 'ohanglaf, e ddaeth ataw wreic, ac gyd a hi ‡ vlwch o irait gwyrthvawr, ac ei tywalldawdd ar ei benn, ac ef yn eistedd* wrth y vort. A' phan weles ei ddisciplion, wy a ‡ sorasont, gan ddywedyt. Pa rait * y gollet hon? can ys ef allesit gwerthy yr iraut hwnn er llawer, a'i roddy ir tlotion. A'r Jesu a wybu, ac a ddywot wrthwynt, Paam ydd ych yn ‡ molesty yr wreic? can ys hi a weithiawdd weithret dda arnaf. Can ys y tlodion a gewch yn* wastat yn eich plith, a myvy ny's cewch yn oystat gyd a chwi. Can ys lle y tywylltawdd hi yr irait hwn ar vyg-corph, er mwyn* vygcladedigaeth hi gwnaeth. Yn wir y dywedaf wrthych, Pa le bynac y prycethir yr Euangel hon yn yr oll vyt, hyn yma hevyt a wnaeth hi, a venegir er cofka am dei. Yno yr aeth vn or daudec, yr hwn a elwit Judas Iscariot, at yr Archoffeiriait, ac a ddywot [wrthynt,] Pabeth a rowch i mi, a mi a'ei * roddaf ef y chwy? Ac wy a 'osodesont

‡ddigiesont *yr afrat hyn

‡ymliasu ar *bob amser

‡ddichell *werin

‡lleitrait, golwrch *ar y bwrd

b'angladd

*vrad ychaf

sont iddaw ‡ddec arugain o ariant. Ac o hynny allan, y caisiawdd ef amser cyfaddas yw bradychy ef. Ac ar y [dydd] cyntaf o wyl y bara-* croew, y discipulon a ddaethant at yr Iesu gan ddywedyt wrthaw, Ple y mynyi ni paratoi iti y bwyta'r Pasc? Ac yntef a ddyuot, Ewch ir dinas ‡ at ryw vn, a dywedwch wrthaw, Yr athro a ddywait, Vy amser ys ydd agos, ac cyd a thi y cynhaliaf, y Pasc mi am discipulon. A'r discipulon a wnaethant mal y gorchmynesei'r Iesu yddwynt, ac a paratoesont y Pasc. Ac gwedy ei mynet hi yn *hwyr, ef a eisteddawdd i lawr gyd a'r dauddec. Ac mal ydd oeddent yn bwyta, y dywedawdd, Yn wir y doedaf wrthych, y bradycha vn o honawch vyuy. Yno yr aethant yn ‡athrist dros ben, ac a ddechraesont bop-vn ddywedyt wrthaw. Ae mybi, Arglwydd? Ac ef a atepawdd ac a ddybot, yr hwn a *drocha ei law gyd a mi yn y ddescil, hwn a'm bradycha. ‡Diau Map y dyn a gerdda, mal y mae yn escrivenedic o hanaw, anid gwae'r dyn hwnaw, trwy'r hwn y bradycher Map y dyn: ys da vesei ir dyn hwnaw, pe na's genesit erioet. Yno Judas yr hwn a ei bradychawdd ef, a atepawdd ac a ddybot, Ai mybi yw ef, *Athro? Ef a ddybot wrthaw, Ty ei dywedaist. Ac val y roeddynt yn bwyta, e gymerth yr Iesu'r bara: a' gwedy iddaw *vendithiaw, ef ei torawdd, ac ei roddes ir discipulon, ac a ddybot, Cymerwch, bwytewch: hwn yw byg-corph. Ac ef a gymerth y *cwpan, a' gwedy iddo ddiolch, ef ei rhoddes yddynt, can ddywedyt, Yfwch ‡oll o hwnn. Can ys hwn yw byggwaet *or Testament newydd, yr hwnn a ‡dywellir tros lawer, er maddauant pechotae. Mi ddywedaf wrthych, nad yfwyf o hynn allan or ffrwyth hwn *y winwydden yd y dydd hwnw, pan ydd yfwyf ef yn newydd gyd a chwi yn-teyrnas byn-tad. A' gwedy yddwynt ‡canu psalm, yd aethant allan i vonyth Olivar. Yno y dybot Iesu yr wrthynt, Chwychwi oll a *rwystrir heno o'm pleit i: can ys escrivenedic yw, Trawaf y bugail, a' deveit y ‡bagat a' dyscerir. Eithyr gwedy'r adgyvodwyf, ir af och blaen ir Galilea. Ac Petr atepawdd, ac a ddybot wrthaw,

‡pop vn oed yn cylch pedair a'dimae o'n cyfri ni.
*cri, crai
‡ar gyfryw
*cchwydd
‡trist, dryc-verth
*wlych
‡yn sicr
*Rabbi,
*vendigaw ddiolch
*phiol
‡balwp
*ys ef gwaed
‡ddineir,
*ellyngir ffrydyr
‡ir
*ddywedyd gras ne emyn
‡dramgwyddir, gwympir
‡gorlan, cadw

thaw, Pe *rhan i bawp ac ymwthystro oth pleit ti, eto nim ‡rhwystrir i byth. Yr Iesu a ddybot wrthaw, yn wir y dywedaf wrthyt, mae yr nos hon cyn *canu yr ceiliog, im gwedy deirgwaith. Petr a dybot wrthaw, Pe gorvyddei i mi varw gyd a thi, eto ny'th wadaf. Ar vn modd hefyt y dybot yr oll ddisciplion. Yno ydd aeth yr Iesu gyd ac wynt i van a elwit Gethsemane, ac a ddybot wrth y disciplion, Eisteddwch yma, ‡tra elwyf a gweddiaw accw. Ac ef a gymerth Petr a' dau-vap Zebedeus ac a ddechreawdd *tristau ac ymovidiaw yn tost. Yno y dybot [yr Iesu] wrthynt, Trist iawn yw vy enait yd angae, Arosswch yma, a' gwiliwch gyd a mi. Ac ef aeth ychydic pellach, ac a gwympodd ar ei wynep, ac a weddiawdd, can ddywedyt, *Vym-Tad, a's gellir, aed y *cwpan hwn ywrthyf: na vyddet hagen, yn ol vy ewyllys i, anid yn ol dy ewyllys di. Yno y daeth at y disciplion ac ei cafas wy yn cysgu, ac a ddybot wrth Petr, Paam? a ny allech wiliaw vn awr gyd a mi? Gwiliwch, rac eich myned ‡ym-provedigaeth: *diau vot yr yspryt yn parat, eithyr y cnawt [ys ydd] wan. Ef aeth trachefyn yr ailwaith ac a weddiawdd, can ddywedyt ‡Vym-Tat, any's gall y cwpan hwnn vynet ywrthyf, eb[or vod] i mi ei yvet byddet dy ewyllys. Ac ef a ddeuth ac ei cavas wy yn cysgu trachefyn: can ys ei llygait wy oedd drymion, Ac ef ei gadawodd wy ac aeth ymaith drachefyn, ac a weddiawdd y trydedd waith, can ddywedyt yr vn gairiae. Yno y daeth ef at ei disciplion, ac a ddybot wrthynt, Cusciwch bellach a' gorphwyswch: *nycha, mae'r awr wedy nesay, a' Map y dyn a roddir yn-dwylaw pechaturieit. Cyvodwch, awn: ‡nycha, y mae gerr llaw yr hwn a'm bradycha. Ac ef eto yn dywedyt [hyn,] *nycha, Judas, vn or dauddec * yn dybot a' thorf vawr cyd a' ef a chleddyvae a ‡ffynn, ywrth yr Archoffeiriait a' henurieit y popul. A' hwn oei bradychawdd ef, a roddesei arwydd yddynt, can ddywedyt, Pwy'n bynac a gysanwyf, hwnw ytyw, deliwch ef. Ac yn ebrwydd e ddaeth at yr Iesu, ac adybot, *Henpych well ‡Athro, ac ei cusanawdd. A'r Iesu a ddy-

*rhon ‡tramgwyddir *cathlu

‡yd yn yd *doryceverthu

‡Vynhad *phiol

‡mewn *dilys ‡Vynhad

*wele

‡wely

*synna, ytti. ‡a ddaeth *chwpae

†Nos dayt *Rabbi

vot wrthaw, Y *car y ba beth y daethoſt? Yno y deuthant ac y roesont ỏwylo ar yr Iesu, ac ei dalieſant. A ‡ nycha, vn o'r ei [oedd] gyd a'r Iesu, a estennawdd [ei] law, ac a dynnawdd ei gleddyf, ac a drawawdd was yr Archoffeiriat, ac a dorawdd ei glust ymaith. Yno y dywot yr Iesu wrthaw, Dod dy gleddyf yn ei *le: can ys pawp o'r a gymerant gleỏyf, a chleddyf eu collir. Ai wyti yn tybiet, na's gallaf yr awrhon ‡ weddiaw ar vym-tad, ac ef rydd i mi vwy na dauddec ‡ lleng o Angelion? Can hyny pa vod y cyflawnir yr Scrythurae [y ddywedant,] y gorvydd *bot velly? Yn yr awr hono y dywot yr Iesu wrth y durfa, Chwi a ddeuthoch allan megis ‡ at leitr a chleddyfae ac *a'ffynn im dal i: ydd oeỏwn baunydd yn eistedd ac yn ‡ dyscy'r [popul] yn y Templ yn eich plith ac ni'm dalieſoch. A'hyn oll a wnaethpwyt, er cyflawny'r Scrythure'r Prophwyti. Yno yr oll ỏiscipulon ei gadasant, ac a ‡ giliesant. Acwynt a ỏalieſant yr Iesu ac aethant ac ef at Caiaphas yr Archoffeiriat, lle yỏ oedd yr ‡ Scrivenyỏion ar *Henuriait wedy'r ymgasclu yn-cyt. Ac Petr ei cynlynawdd ef o hirbell yd yn llys yr Archoffeiriat, ac aeth y mewn, ac a eisteddawdd gyd ar gweision i weled y ‡ diben. A'r Archoffeiriait ar Henureit, a'r oll * gymmynva y geisiesont gaudestiola eth yn erbyn yr Iesu, yw ‡ ddody ef i angae. Ac ny's cawsant [neb,] ac er dybot yno lawer gaudystion, ny chawsont chwaith. Ac or dywedd y deuth dau gau dystion, ac ỏywedesont, Hwn yma a ỏywot, Mi allaf * ỏestryw Templ Dduw, a'hei adailiat mewn tri-die-warnot. Yno y cyfodes yr Archoffeiriat ac a ddywot wrthaw, A atepy di ddim? Pa beth [yw pan] vo rei hynn yn testolaethy yn dy erbyn? A'r Iesu a dawodd. Yno ydd atepawỏ yr Archoffeiriat, ac a ddywot wrthaw, Mi ath * dyngaf trwyr Duw byw, ỏywedyt o hanot i ni, a's ti yw'r Chriſt Map Duw. Yr Iesu a ddywot wrthaw, Tu ei dywedeiſt: eithyr ni a ỏywedaf wrthych, ar ol hynn y gwelwch Vap y dyn, yn eistedd ar ddeheu gallu [Duw,] ac yn dawot yn *wybrenae'r nef. Yno y ‡ rhwygawdd yr Archoffeiriat ei ddillat, can ddywedyt, Efa gablawdd: pa reit i

* cydymaith cyvaill
‡ wele
* wain
‡ erchy
* rhifedi mawr
‡ gwnethur
* yn erbyn
‡ chlwpae
* dangos
‡ ffoesont
* Gwyrllen
‡ Henyddion, Henaif
* nauady
‡ diwedd.
* senedd
‡ roddi
* ỏiniſtrio, ddysperi
‡ orchymyaf can, obleit
* cymple
‡ dyrlliawỏ

ni mvy wrth testion? nycha, clywsoch ei gabl ef. Peth dybygwch chwi? Wy a atepesant, can ddywedyt, Mae ef yn *auawc i angae. Yno y poeresont wy yn ei wynep, ac ei ‡ cernodiesont: ac eraill a ei trawsant ef a ei *gwiail, gan ddywedyt, Prophwyta i ni, Christ, pwy yw hwn ath trawodd? Petr oedd yn eistedd ‡ hwnt yn y nauadd, ac a ddaeth *morwynic attaw, ac a ddywot, Ac ydd oeddyt ti y gyd ac Jesu o'r Galilea. Ac ef a watawdd geyr ei bron wy oll, ac a ddywot, Ny's gwnn beth ddywedy. A phan aeth ef allan ir porth, y gwelawdd [morwynic] arall ef, ac a ddywot wrth yr ei oedd ynow, Ydd oedd hwnn hefyt gyd ac Jesu o Nazaret. A thrachefyn ef a wadawdd *gan dyngu, Nyd adwaen i'r dyn. Ac ychydic gwedy, y deuth attaw'rei oedd yn sefyll geyr llaw, ac a ddywedesont wrth Petr, yn wir ydd *yw ti yn vn o hanwynt, can ys bot dy lediaith yn dy ‡ gyhoeddy. Yno y dechreawdd ef *ymregy, a thyngy, [can dywedyt,] Nyd adwaen i'r dyn. Ac yn y man y canawdd y ceiliawc. Yno y cofiawdd Petr 'airie'r Jesu yr hwnn a ddywedesei wrthaw, Cyn canu yr cailioc, tu a'm gwedy deirgwaith. Yno ydd aeth ef allan ac ydd wylawdd yn ‡ dost. *A phan ddeuth y borae, yd ymgyggorawdd yr oll Archoffeiriait a henurieit y popul yn erbyn yr Jesu, er ei roddy i angae, ac aethant ymaith ac ef yn rhwym, ac ei rhoesont at Pontius Pilatus y ‡ llywiawdr. Yno pan weles Judas aei bradychawdd, ei *addy ef yn auawc, e vu edivar ganthaw, ac a ddug drachefn y dec arucain ariant ir Archoffeiriait, a'r henurieit, gan ddywedyt, Pechais can bradychy gwaet gwirian. Wythae a ddywedesont, Peth yw hyny i ni? edrych ti. Ac wedy ydd aw dawly yr ariant yn y Temppl, ef a ymadawodd, ac aeth, ac a yngrogawdd. A'r Archoffeiriait a gymeresont yr ariant ac a ddywedesont, Nyd cyfreithlawn i ni ei bwrw wy yn y ‡ Corban, can ys gwerth gwaet y tyw. A gwedy yddynt yn gydgyggori, wy brynesont ac wynt vaes y crochenydd i gladdy *pererinion. Ac am hyny y gelwir y maes hwnw ‡ Maes y gwaet yd y dydd heddyw. (Yno y cwplawyt yr hyn a ddywetpwyt trwy Jeremias

y Pro-

*daillwng o
‡ bonclustie sont
*swydwtail
‡ llys
*allan
‡ bathcenes
*drwy lw
*wy
‡ gyhuddaw
*ymdyngedy
‡ chwerw
*Mat. 27
‡ presidens, Raglaw
*barnu, ddienydd
‡ tresorydy
*olpion, direithrwyr, gweithredon, allrudion

y Prophwyt, a ddywait, Ac wynt a gymersont ddec ar ucain ariant, gwerth y ‡gwerthedic, yr hwnn a brynesont gan plant yr Israel. Ac wynt eu roesont am vaes y croche nydd, megis y gosodes yr Arglwydd ymy.) A'r Iesu a safawdd geyr bron y * llywyawdr, a'r llywiawdr a ovynawdd ydo, can ddywedyt, Ai ti'r Brenhin yr Juddaeon? Ar Iesu a ddyvot wrthaw, tu ei dywedeist. A phan gyhuddwyt ef can yr Archoffeiriait ar Henurieit, nyd atepawdd ef ddim. Yno y dyvot Pilatus wrthaw, A ny chlywy veint o pethae y maent wy yn ei roi yn dy erbyn? Ac y nyd atepawdd ef yddo i vn gair, val y rryweddawdd y llywawdr yn vawr. Ac ar yr wyl [hono] ydd ‡ arverei y *llywiawdr ellwng ir popul vn carcharor, yr hwn a vynnent. Yno ydd oedd ganthwynt garcharor ‡ honneit a elwit Barabbas. A'gwedy yddynt ymgasclu yn-cyt, Pilatus a ddyvot wrthynt, Pa vn a vynwch i mi ellwng y chwy Barabas, ai Iesu yr hwnn a elwir Chryst? (can ys ef a wyddiat [yn dda] mae o genvigen y rhoddesent ef. Ac ef yn eistedd ar yr 'orseddvainc, ei wraic a ddanvonawdd attaw, gan ddywedyt, Na vit i ti a wnelych ar [gwr] cyfiawn hwnnw, can ys goddefais lawer heddyw mewn breuddwydion o ei achos.) A'r archoffeiriait a'r henureit *ymleswyd awnaethent ar bobl er mwyn govyn Barabbas a' ‡ cholli'r Iesu. A'r llywyawdur a atepawdd, ac a ddyvot wrthynt, Pa vn or ddau a vynwch i mi ei ellwng ychwy? Wyntae a ddywetsont Barabbas. Pilatus a ddyvot wrthynt, Peth a wnaf ynte i' Iesu yr hwn a elwir Chryst? Wy oll a ddywedesont wrthaw, Croger ef. Yno y dyvot y llywiawdur, An'd pa ddrwc y wnaeth ef? Yno y llefesont yn vwy, can ddywedyt, ‡ Croger ef. Pan welawdd Pilatus na thycyei dim yddaw, amd bot mwy o gynnwrf [yn cody,] ef a gymerth ddwfyr, ac a'olches ei ddwylaw geyr bronn y ‡ popul, can ddywedyt, * Gwirian wyf y wrth waet y cifiawn hwnn, edrychwch chwi [arnoch]. A'r oll popul a atepawdd ac a ddyvot, [Bid] ei waet ef arnam ni, ac ar ein plant. Ac val hynn y gelyngawdd ef Barabas yddynt, ac ef a * pscyrliodd yr Iesu, ac

‡ werthwyt

* presidens

‡ gnotaei * deputi, presidens

‡ hynot

* ymneheð, ymbol

‡ dienyddu

* Croeshoeler, croeser

‡ Roer ar y groes

‡ dyrfa * diargyoedd

* ffre wyllia wdd

*groesi ‡presidennu *byddin

*dihatresõt ‡mantell purpur

*Pawdd daw arnat vrenhin ‡baeddesout *dihatresõt

‡groesi *dybot

‡ groes

‡blasy *groesi ‡gwtysae, cyttae

*asseu ‡siglo

*oyar y groes

*o yar y groes *ynnuw, nei i ddulw.

*ddanodent *dir

*Ynuw

su, ac y rhodes ef yw * groci. Yno mulwyr y ‡ llywiawdr a gymeresont yr Iesu ir dadleuduy, ac a gynukesont attaw yr oll * gywdawt, ac ei diosceſont, ac roesant am danaw ‡ huc coch, ac a bletheſont coron ddrain ac ei dodeſont ar ei benn, a' chorſen yn ei law ddeheu, ac a blyceſont ei glinie geir ei vron, ac ei gwatworeſont, gan ddywedyt, * Henpych well Brenhin yr Iuðeon, ac wynt a boereſont arnaw, ac gymerſont gorſen ac ei ‡ trawſont ar ei ben. A' gwedy yddwynt ei watwary, wy ei * dioſceſont ef o'r huc, ac ei gwiſceſont ef oei ddillat ehun, ac aethant ac ef yw ‡ groci. Ac a'n hwy yn * mynet allan, eu cawſant ddyn o Cyren, a elwit Simon: a hwnn a gympellaſont i ddwyn ei ‡ groc ef. A phan ddaethan i le a elwit Golgotha, (ys ef yw hynny) y Benglogva. Wy roeſont yddaw yw yfet vinegr yn gymyſcedic a byſtyl: a' gwedy yddo ei ‡ brovi, ny vynnawdd ef yvet. Ac wedy yddynt ei * grogy ef, wy raneſont ei ddillat, ac a vwrieſont ‡ goelbrenni, er cyflawny y peth, y ddywetpwyt trwy 'r Prophwyt, Wy a rannaſant vym-dillat yn eu plith, ac ar vgg wiſc y vwrieſont goebren. Ac wy a eiſteddeſant ac ei gwilieſont ef yno. Ac oſodeſont hefyt vch ei benn ei achos yn eſcrivenedic *Hwnn yw Iesu Brenhin yr Iuddæon*. Yno y croggwyt dau leitr y gyd ac ef, vn ar ddeheu, ac arall ar * aſwy. Ar ei oedd yn mynet heibio, ei caplaſant ef, gan ‡ yſgytwyt ei penae, a' dywedyt, Ti yr hwn a ddeſtrywi 'r Templ, ac ei adaily mewn tri-dit, cadw dy hun: a's tu yw Map Duw, deſcen * o groc. A'r vn modd yr Archoffeiriait a ei gwatworeſont ef, y gyd a'r Scrivenydion, ar Henurieit, [ar Phariſaiait] gan ddywedyt, Ef a wareda wdd eraill, [ac] nyd all ef y ymwared ehun: a's Brenhin yr Iſrael yw ef, deſcennet yr awrhon * o groc, ac ni a gredwn ydd-aw. Mae e yn ymddiriet yn-Duw, rhyddhaet ef yr awrhon, a's myn ef ei gahel: can ys ef a ddywot, Map dew yt wyf. Yr vn peth hefyt a * eidliwieſont ydd-aw, y llatrõ, yr ei a groceſit gyd ac ef. Ac or chwechet awr, y bu tywyllwch ar yr oll * ðaiar, yd y nawvet. Ac yn cylch y nawved awr y llefawdd yr Iesu a llef vchel, gan ðywedyt, *Eeli, Eeli, lama ſabachthani?* ys ef yw, * Ynn-Duw vym-duw, paam

m' gwrthodeist? A'r ei oz sawl oedd yn sefyll yno, pan glywsont, a ddywedesont, Mae hwn yn galw ar Elias. Ac yn y van vn o hanynt a redawd, ac a gymerth ‡yspong ac ei llanwodd o vinegr, ac a ei dodes ar * gorsen, ac a roes iddaw y w yfet. Ereill a ddywedesont, Gad [iddo:] edrychwn, a ddel Elias y waredy ef. Yno y llefawd yr Iesu drachefyn a llef vchel, ac ef a vaddeuawdd yr yspryt.* A' nycha, llen y Templ a rwygwyd yn ddau, oz cwr vcha yd yr isaf, a'r ddaear agrynawdd, ar' main a ‡ hollt wyt, a'r beddae a ymogeresont, a llawer o gyrph y Sainct y rei a gyscesent, a godesont, ac addaethant allan oz beddae ar ol y gyfodiat ef, ac aethant y mewn ir dinas sanctaid, ac a ymddangesesont i lawer. Pan weles y cann-wriad ar ei oedd gyd ac ef yn gwilied yr Iesu, y ddaiar yn crynu a'r pethe awneythesit, wy ofnesont yn vawr, can ddywedyt, Yn wir Map Duw ytoedd hwnn. Ac ydd oedd yno lawer o wragedd, yn edrych [arnaw] o bell, yr ei a gynlynesent yr Iesu o'z Galilea, gan weini yðaw. Ym plith yr ei ydd oedd Mair Magdalen, a Mair mam Jaco ac Joses, a' mam plant Zebedeus.

‡ yspwrn

* Ac wele

‡ gleiesont,

* ei wasanaethu

Die llun nesaf kyn die Pasc.

Yr Epistol.

Esai. lxiij.

PWy yw hwn a ddaw o Edom, a dillat cochion o ywrth Bozrah? y mae ef yn anrydedus yn ei wisc ac yn rhodiaw ym-mawredd ei nerth: myvy a ðywedaf yn-cyfiawnder, [a'] ‡ mawredic wyf i waredy. Paam [yw] coch dy wisc, a th ddillat megis vn a vei yn * sathry yn-gwasclestr y * grawnwin? ‡ Sathrais yn y gwasc-lestr yn vnic

‡ gallaoc

* melling
‡ Mesyn-gais Senguis

vnic, ac a'r oll popul nyd oedd vn gyd a mi: can ys*mathraf hWy yn vyllit, ac eu goarsangaf yn-vydigobeint, a ei gWaet a ‡ daenllir ar vyndillat, a'm oll Wyscoedd a ‡ halogaf. Can ys y dydd dialaeth [ys ydd] yn vygcalon, a bliWyddyn vyn-prynedigion a ddaeth. Ac edrychais, ac nid oedd neb a gahorthWyei, ac a ryveddais nad oedd vndyn a gyfattaliai: am hyny vymbraich vyhun am gWaredaWdd, a'm digobeint vyhun a'm cynnaliaWdd. Am hynny y dansangaf y populoedd yn vy dicter, ac eu* meddWaf yn vym ‡ bar, ac a dynnaf ei grym hWy yd y ddaiar. Trugareddae yr ArglWydd a goffáa, [a] moliananae yr ArglWydd herWydd pop peth a roddes yr ArglWydd y ni ac am y maWr ddaoni yn-cyfor Tuy r' Jsrael, yr hynn a roddes ef ydWynt erWydd ei Wirsercb, ac erWydd ei ddirvaWr drugareddae, can ys efa ddyvot, Diogel vynpopul ytynt, plant ny's dyWedant gelWydd: ac yntef oed y JachaWdr hWy. Yn i oll cythrWbl hWy, y cythrWblit yntef, ac Angel ei* gyfer Wynep a ei iachaei Wynt: yn ei serch ac yn ei drugaredd y ‡ prynaWdd ef Wynt, ac ydugaWdd hWy, ac ei arWenaWdd baunydd* [ac] vyth. Ac Wythae a Wrthdroesant ac a ddoluriesont y yspryt sanctaidd ef: can hyny ydd ymchWelWyt ef i vot yn elyn yddWynt, [ac] ef a ymladdaWdd yn y herbyn. Yno y cofiaWd ef hen ddyddiae Moysen a ei* bobul can ddyWedyt, Pale y mae'r hWn a ei duc Wy i vyny o'r Mor gyd a bugail y ddefait ef? p'le mae'r hWn a ddodes ei yspryt sanctaidd ynthaW ef? Ef [ei] arWenaWd can ddefnlaW Moysen a ei vraich gogoneddus ehun, gan 'ohanu yr dyfredd rhac ei Wynep Wy, i Wnaethyd yddaW ehun EnW tragyvythaWl: ef a ei ‡ tyWysaWdd Wy trWy'r dWfndroedd, megis march yn y diffeithWch, rac yddWynt tramcWyddaW. Megis y descen yr *yscrypl ir glynn, y rhoddes yspryt yr ArglWydd lonyddWch yddWynt: velly y dd arweneist dy popul, i beri y tuhun EnW gogoneddus. Edrych i laWr or nefoedd, a'* gWyl o dricfa dy saucteiddrWydd ogoniant. P'le y mae dy Wynvyt a'th nerth, lliaWsowgrWydd dy drugareddae, a'th tosturiaet hae? Ys ymá-

*sathrac, sangac
*dascir
‡ dtowynac
*brwyscaf
‡llid, ffromder
*trabaelion
‡gydrycholdep
*rhyfaalwd
‡yn wastat
* werin
‡arwenodd
*anival ir dyffryn
*golygu

talíesant

talieſant ywrthyvi. Diau ti yw'n Tat: cyd nad edwyn Abraham nyni, ac na wyr Iſrael ywrthym, [eithr] tu Arglwydd, yw'n Tat, a'n Prynawdr: Dy Enw [yſ ydd] erioet. [A] Arglwydd, paam i'n *cyfeiliornieſt y ar dy ffyrdd? ac y caledeiſt ein calonae ywrth dy ofn? Ymchwel er mwyn dy was, [ac] er llwythae dy etifeddiaeth. Popul dy ſancteiddrwydd a ei meddiannawd dros ychydic: can yſ ein gelynion a danſangeſont ir llawr dy Cyſſecrfa. Yſbuan [megis yr ei] ny'ſ llywodraetheiſt erioet, ar ei n'yſ galwyt dy Enw arnaddwynt.

*dyrreiſt

Yr Euangel.

Mar. xiiij.

AR benn y ddau ddydd gwedy ydd oedd y Paſc, a [gwyl] y bara †croyw: a'r Archoffeirieit a'r gwyr llen a geiſieſont pa ffordd y dalient ef trwy *ddichell yw ladd. Eithr dywedyt a wnaent, Nyd ar yr wyl, rac bot cynnwrf yn y popul. A' phan ytoedd ym-Beth ania yn tuy Simon 'ohanglaf, ac ef yn eiſtedd ‡ wrth y bort, y deuth gwraic a chenthi vlwch o *oleo ‡ſpicnard gwerth-vawr, a'hi a dorawdd y blwch, ac ei tywalldawdd am ei benn ef. Am hynny y ſorawdd rei ynthynt ehunein, can dywedyt, Ipa beth y gwnaethpwyt y collet [hynn] ar oleo? obleit ef allesit ei werthu er mwy na thrichant ceiniawc, a'ei tody ir ir tlotion, ac wy a ‡ddigieſont wrthei. A'r Iesu addywot, Gedwch yddi: paam ydd ych yn hei *moleſty? hi a weithiawdd weithred da arnaf. Can ys cewch y tlodion gyd a chwi bop amſer, a phan vynnoch y gellwch wneythyr [twyn] da yddwynt, anyd mybi ny chewch bop amſer. Hyn y allawdd hon, hi a ei gwnaeth: hi a ddeuth ymblaen llaw y eliaw vygeirph erbyn y ‡ claddedigaeth. Yn wir y dywedaf wrthych, p'le bynac y prycethir yr Euangel hon yn yr oll byt, *a hyn a wnaeth hon, a adro-

†ar y blwch

*ypyl, iraſt, eli, wylment

‡lavandr pur

*hon

†ſtromaſont

*thrwblio, blino

‡ŷggladd

*hekyt

ddir ei cosca am denei. Pno Judas Iscariot, vn o'r dauddec aeth ymaith at yr Archoffeiriait, y'w bradychy ef ydd-wynt. A phan glywsont hynny, llawen vu ganthwynt, ac a addawsont roddi ariant yd-awi am hyny y caisiawd *pa vodd y gallei yn ‡ gymmwys ei bradychy ef. A'r dyd cyntaf or bara *croyw, pan aberthynt y Pasch, y dybot ei discipulon wrthaw, I b'le y mynyi ni vyned a'pharatoi, i vwyta ohonat y Pasc? Ac anvon awnaeth dau oei discipulon, a dywedyt wrthynt, Ewch ir dinas, ac e gyfwyd dyn a chwi yn dwyn ysteneit o ddwfyr, cynlynwch ef. A ph'le bynac ydd ei ef y mywn, dywedwch wrth wr y tuy, yr Athro a ddywait, Pyle y mae'r lletuy lle y bwytawyf y Pasc mi am discipulon? Ac ef a ddengys ychwy *goruch ystavell vawr, ‡yn gywair ac yn parat: ynow paratowch y ni. A'myned ymaith o'i ddiscipulon, a dybot ir dinas, a'chaffael megis y dywedesei ef wrthwynt, a'pharatoi'r Pasc a wnaethant. Ac yn yr *hwyr y deuth ef ar deudec. Ac val ydd oeddent yn eistedd ac yn bwyta, y dybot yr Jesu, Yn wir y dywedaf ychwi, mae vn o honawch a'm bradycha, yr hwn ys ydd yn bwyta gyd a mi. A dechrae tristay a wnaethant, a dywedyt wrthaw* o bop vn, Ac myfi? ac o arall, Ai myfi? Ac ef atepodd ac a ddybot yddwynt, [Sef] vn or dauddec yr hwn ys y'n ‡trochi gyd a mi yn y ddesgil [am bradycha.] Can ys Map y dyn a *a ymaith, mal ydd escrivenir ‡ o hono: anid gwae'r dyn hwnw, trwy'r hwn y bradychir Map y dyn: da vysei ir dyn hwnw na anesit ef er ioet. Ac val ydd oeddent wy yn bwyta, y cymerth yr Jesu bara, a'gwedy yddaw *vendithiaw y torres, ac y rhoddes yddwynt, ac y dybot, Cymerwch, bwytewch, hwn yw ‡ by-corph. Ac e gymerth y ‡ cwpan, a'gwedy iddaw ddiolch, ef ei rhoddes ydd-wynt, ac wy oll a yfesont o hanaw. Ac ef a ddybot wrthwynt, Hwn yw bygwaet* or Testament newydd, yr hwn ‡ ellyngir tros lawer. Yn wir y dywedaf wrthych, Nid yfaf mwy o ffrwyth y winwyden, yd y dydd hwnaw ydd yfwyf ef yn newydd yn teyrnas Duw. A'gwedy yddynt ganu* psalm ydd aethant

allan

*p'odd
‡ amserol, tempraidd
*crei
‡ Wasch
*y Mynediat
*gwdical, siambr
‡ iwedy gymmenny
*echwydd
* bop vn ac vn
‡ gwirychu, llyna
* gerdda
‡ am danaw
*ddiolch
‡ bynghorfir
*phiol
‡ ir
*ddinette
*emyn, moliant, diolwch

allan i vonyth Olivar. A'r Jesu a ddyvot pôWynt, Y nos hon ich ‡rhWystrir oll o'm plett i: canys scrinedic yW, Trawaf y bugail a goyscerir ydeuait. Eithyr gWedy y cyvotWyf, *ydd af o'ch blaen ir Galilea. Ac Petr a ddyvot WrthaW, a phe rhWystrit paWp, eithyr nyd myvi. Ar Jesu a ddyvot WrthaW. Yn Wir y dyWedaf yti, mae heddyW, [ys ef] y nos hon, cyn ny cano'r ceiliaWc ddWywaith, i'm gWedy dairgWaith. Ac efe a ddyvot yn vy o lawer, A phe gorvyddei arnaf varW gyd a thi, ni thy Wadaf: ar vn ffynyt hefyt y dyWedesont Wy oll. A' gWedy y daWot Wyi van a enWit Gethsemane: y dyvot ef Wrth ei ddiscipulon. Eisteddwch yma, tra vyddWyf yn gWeddiaW. Ac ef a gymeraWdd gyd ac ef Petr ac Jaco, ac Joan, ac a ddechreuaWdd ‡ofni a' brawychu, ac ef a ddyvot WrthWynt, Tra thrist yW vy enait, yd angae: ArosWch a' gWilWch. Ac ef aeth ychydic pellach, ac a *ddygWyddaWdd, ar y ddaiar, ac a WeddiaWdd, pan yW a's gellit, vynet o'r aWr hono heibio y Wrtho. Ac ef a ddyvot, Abba, Dad, pop peth ys ydd alluaWl i ti: trigla ymaith y ‡cWpan hWn yWrthyf: eithyr nyd hynn a vynWyf vi, amd hynn a [vynych] di. Ac ef a ddeuth ac ei cafas Wy yn cyscu, ac a ddyvot Wrth Petr, Simon Ac cyscu ydd Wyt? A ny allyt *WyliaW vn aWr? GWiliWch, a' gWeddiWch, rac eich mynet yn provedigaeth: yr yspryt yn ddiau 'sy parat, amd y cnawt ysy ‡wan. A' thrachefyn ydd aeth ymaith, ac WeddiaWdd; ac a ddyvot yr vn ymadrodd. Ac gWedy ymchWelyt o hanaW, ef a ei cafas Wy drachefyn yn cyscu: can ys ydd oedd eu llygait yn drymion, ac ny Wyddent beth a atepeut ydd aW. Ac ef a ddeuth ydrydedd Waith, ac a ddyvot WrthWynt, Cyscwch Weithian, a' gorphoyswch: digon yW: e ddeuth yr aWr: *nycha, y rhoddir Map y dyn yn dWylaW pechaturieit. CyfodWch: awn: ‡Wele, yr hWn a'm bradycha, ys id yn agos. Ac yn y man ac ef yn ymddiddan y dauei Judas yr hWn oedd vn or dauddec, ac gyd ac ef dyrfa vaWr a chledyfae a ‡phastynae oyWrth yr Archoffeiriait, y GWyr llen, ar Henureit. A'r hWn aei bradycheset ef, a roddeset *ainnaid yddWynt, can ddyWedyt, PWy 'n bynac a' gusanWyf,

‡trancWydir
*ich zac vlaenaf
‡yn ddistrifach
*arswydo, ‡ech zyd, dirdan
*gwympod
‡phial carregl
*wiliad
‡egwan
*wele
‡nyeha
*ffynn ‡ryw arswydo

wyf, hwnw yw: deliwch ef ac ewch ac ef ymaith] yn ddirgel. Ac wedy ei ddyvot ef, ef aeth attaw yn y van, ac a dyvot [wrthaw,] Rabbi, Rabbi, ac ei cusanawdd ef. Ac wy a* roeson ei dwylo arnaw, ac ei dalieſont. Ac vn or ei oedd yn ſefyll yno, a dynnawdd, gleddyf, ac a draw-wodd was yr Archoffeiriat, ac a dorawd ei glust ymaith. A'r Jeſu atepawdd ac addyvot wrthwynt, Chwi ddaethoch allan megis at leitr, a chleddyfae ac a ‡ phaſtinae im dalha i. Ydd oeddwn paunydd gyd a chwi yn traethy-dyſc yn y Templ, ac ny'm dalieſoch: eithyr [hynn ys ydd] er cyflawny'r Scrythurae. Yno wy a ei gadawſant ef, ac a giliesont* bawp. Ac ydd oedd vn gwr ienanc, wedyr wiſcaw a lliain ar [ei gorph] noeth, yn ei gynlyn ef, a'r gwyr ieuainc a ei dalieſant ef. Ac ef a adawodd ei lian-wiſc, ac a‡ giliawdd y wrthwynt yn noeth. Yno y duceſont yr Jeſu at yr Archoffeiriat, *ac ato ef y deuth yr oll Archoffeiriait, a'r henurieit, a'r* Gwyr-lien. Ac Pedr oedd yn eddylyn ef o hir-bell, yd y ‡ mewn llys yr Archoffeiriat; ac a eiſteddawdd gyd ar gwaſanaeth wyr, yn ymwymo wrth y tan. A'r Archoffeirieit ar ol* Senedd oedd yn caiſiaw teſtiolaeth yn erbyn yr Jeſu er i roi ef i varwolaeth, ac ny's cawſant. Can ys llawer a duc ſont gau teſtiolaeth yn y erbyn ef, eithyr nyd oedd y teſtiolaethae wy‡ yn gyſſon. Yno y cyfodes'r ei, ac a ducesont* gau teſtiolaeth yn ei erbyn ef, can ddywedyt, Nyny ei clywſam ef yn dywedyt, Mi a ddiniſtriaf y Templ hon o waith llaw, ac o vewn tri-die yr a dailiaf arall nid o waith llaw. Ac eto nyd oedd y teſtiolaeth wy gyſſon [chwaith.] Yno y cyfodes yr Archoffeiriat yn ei cenol wy, ac a ovynodd i'r Jeſu, can ddywedyt, Anyd atepy di ddim? paam y mae yr ei hynn yn teſtolaethy yn dy erbyn? Ac ef a dawod, ac nyd atepawdd ddim. Trachefyn y gofynawdd yr Archoffeiriat yddaw, ac ydyvot wrthaw, Ai ti Chriſt Map y Bendicedic? A'r Jeſu a ddyvot, ‡ Myvi yw [ef] a' chewch weled Map y dyn yn eiſtedd ar ddehau gallu [Duw,] ac yn dawot yn* wybrennae'r nef. Yno'r Archoffeiriat a rwygawdd ei ddillat ac a ddyuot, Paam y rait y ni

*hebyngwch
‡ Athro, Athro
*ymadlſont ynthaw
† ffynn
*oll
‡ ffoes
*gyd ac *Scribenyddion
‡ny daeth ef
*Clwnſti
†gyt vn *gam
‡ Myi
* cymple

mwy

mwy wrth testion? Clywsoch y cabledigaeth: peth a dybygw-chwi? Ac wynt oll a varnesont y vot ef yn euawc iangae. A'r ei a ddechreuawdd poeri arnaw, a * chuddiaw ei wynep, a'ei ddyrnodiaw, a dywedyt wrthaw, Prophwyta. A' ringilliait a ei trawsont ef a [ei] gwiail. Ac val yr oedd Petr yn y nauadd isod, y deuth vn ovorynion yr Archoffeiriat. A' phan ganvu hi Petr yn [ym] dwymo, hi a edrychodd arnaw, ac a ddyvot, Tithe hefyt oeddyt gyd a Jesu o Nazaret. Ac ef a wadawdd, gan ddywedyt, Nyd adwaen i ef, ac ny wn beth ddwyt yn ei ddywedyt. Yno ydd aeth ef allan ir rhac ‡ nauadd, ac a ganawdd y ceiliawc. Yno pan welawdd morwyn ef drachefyn, hi a ddechreuawdd ddywedyt wrth yr ei oedd yn sefyll yno, Hwnn yw [vn] o hanwynt. Ac ef a [ym] wadawdd drachefyn: ac ychydic gwedy, yr ei oedd yn sefyll ynd, a ddywedesont trachefyn wrth Petr, Yn wir ydd wyt [vn] o hanwynt: can ys Galileat wyt, a'th ledaith ys y gynhebic. Ac yntef a ddechreawdd * dynghedy a' thyngu, [gan ddywedyt,] Nyd adwaen i'r dyn yr ych yn ei ddywedyt. A'r ailwaith y canoddy ceiliawc, ac y cofiawdd Petr y gair a ddywedesei'r Jesu wrthaw, Cyn canu or ceiliawc ddwywaith, im gwedy dair-gwaith, ac wrth adveddylied, ef a wylawdd.

* bygydy

‡ porth

* nellthiaw, regy

Die mawrth kyn die Pasc.

Yr Epistol.

YR Arglwydd Ddvw a agorawd̄ bygclust, a' myby ny wrthnepais, ac ny throeis bygcefyn. Bygcefyn a roddeis ir ffustwyr, a'm gruddiae ir * tamigwyr: ny chudiais by wynep rac gwradwyddion a' phoer. Can ys yr Arglwyd̄ Ddvw a'm cynporth: am hyny ni'm gwartheisr: obleit hynn y goledeis by wynep megis callestr,

Esay. l.

* gwrtngellwyr

a' mi wnnna'm cywyliyddir. Agos yw'r hwna'm cyfiawna: pwy a ymrysona mi? Sawn ynghyt: pwy yw‡ pleidiwr im erbyn? nesaet ataf. Nycha yr Arglwydd Ddduw a vydd porth i mi: pwy yw yntef am barn yn auawc? nycha, yntwy oll a henhant, megis gwisc, a'r pryf ei *hys. Pwy ys yd yn eich plith chwi a ofna yr Arglwyd? Gwrandawet leferydd ei was: hwn a rotia yn y tywyllwch eb gantaw olauni, yndirieted yn Enw r Arglwyd ac ymgynhaliet wrth ei Ddduw. Nycha, chwychwi oll sy yn‡ cennae tan, ac ef ich gogylchynir a gwreichion: rhotiwch yn llewych eich tan, ac yn gwreichion a gynnaesoch. O ddiar vy llaw y bydd hynn y chwi: gorwedd a wnewch mewn dolur.

¶ Yr Euangel.

Marc. xv.

Cyn y van ar glais y dydd, ydd aeth yr Archoffeiriait yn ei cygcor gyd ar henurieit, a'r Gwyr llen a'r oll ‡Senedr, ac arwain yr Jesu ymaith yn rhwym a wnaethant, a' ei roddy at Pilatus. Yno y gofynawdd Pilatus ydd-aw, Ai ti yw'r Brenhin yr Juddaeon? Ac ef a atebawdd, ac a ddybot wrthaw, Tu ei diwedeist. A'r Archoffeiriait ei cyhuddesont o lawer o bethe. Am hyny y govynawdd Pilatus iddaw drachefyn, can ddywedyt. A atepy ei ddim? Nycha, meint o pethae a testiant ith erbyn. Eithyr *etwa nyd atepawd yr Jesu ddim, mal y rhyveddawd [ar] Pilatus. Ac yr wyl [hono] y gellyngai ef vn carcharor yddynt, pa vn bynac a vynnent. Ac ydd oedd vn a elwit Barabbas, yr hwn oed ‡yn rhwym gyd ei gyd-dervysclwyr, ac yny* dervysc a wnaethent ‡ laddiat. A'r popul a lefawdd yn vchel, ac a ddechreawdd ddeisyfy [wneythyd o honaw] megis y gwneythei bop amser yddynt. Yno Pilatus ei atepawdd can ddywedyt, A vynwch i mi ellwng yn rhydd i chwi Brenhin yr Juddaeon? Can ys ef a wyddiat mae o genvigen y

daroedd

‡vadlewr
*gwyr, gwyddonyn
‡ennyn
*Gwnäi
‡eto
*Pilatus
‡ynghar-char
*rodiat
‡gyflafan, lofruddiat

daroedd ir Offeiriait y vradychy ef. Eithyr yr Archoffeiriait a gyffroesant y popul [y deilyfy] ellwng o hanaw yn hytrach Barabbas y ddwynt. Ac Pilatus atepawdd, ac a dywot trachefyn, Wrth wynt Beth gan hyny a vynwch i mi i wneythur *[ac ef] yr hwn ydd ych yn ei alw yn Vrenhin yr Juddaeon? Ac wy a lefesont trachefn.* Croc ef. Ac Pilatus a ddywot wrthynt, Pa drwc a wnaeth ef? Ac wythe a lefesant vwyvwy. ‡Croc ef. Ac [velly Pilatus yn wyllysy boddloni 'r popul, a ollyngawdd yddynt Barabbas, ac a rodes yr Jesu gwedy ydo ei yscyrsiaw, y ew groci. Yno 'r milwyr ei ducesont ef ir llys, ys ef yw, y dadleuduy, ac a alwesont yn cyt yr oll* gaterva, ac a ei gwiscesant ef a *phorphor, ac a blethesant coron o ddrain ac hei dodesont [am ei benn,] ac a ddechreusant gyfarch gwell ydd-aw, can ddywedyt, Hanpych 'well Vrenhin yr Juddaeon. Ac wy ei trawsant ar ei benn a chorsen, ac a boeresont arnaw, ac a blygesont [ei] glinie, [ac]*ei addoresant. A' gwedy ydd-wynt ei watwor ef, wy a ddiosceson y porphor y amdanaw, ac ei gwiscesont ef oei ddillat ehun, ac ei arweneson allan ‡ y'w groci. Ac wy a gympelleson vn oed yn mynet heibio, [a elwit] Simon o Cyren, (yr hwn a ddeuthei o'r wlat ac ytoedd tad Alexander a' Rufus) y ddwyn y ‡ groc ef. Ac wy ei ducesont y le a elwir Golgotha, yr hwn yw oei ddeongl, y benglocva. Ac wy a roesout ydaw y yuet win* myrhllyt: and ny chymerawdd ef ddim hanaw. Ac wedy yddynt y groci ef, wy a ranneson ei ddillat, gan vwrw* coelbrenni am danwynt, pa gaffei pop vn. A'r dryddedd awr yd oedd hi, pan grogesont ef. Ac* yscriben y achos ef a escrifenit uch pen, [ys ef] BRENHIN YR IUDAEON. Ac wy a groceson ddau leitr gyd ac ef, vn ar ei law ddeheu, ar-all ar ei law *asw: Ac [val hyn] y cyflawnwyt yr Scrythur, yr hon a ddyweit. Ac cyd ar ei enwir y cyfrifwyt ef. A'r ei oedd yn myned heibiaw, a* ei ceplynt ef can yscytwyt ei pennae, a dywedyt, Och, tydi yr hwn a ddinistryt y Templ, ac ei adailyt mewn tri-die, ymwaredd dyhun, a' descen* o groc. A'r vn ffynyt y gwatwarodd yr Archoffeiriait, gan ddywedyt, yn y plith e-

*a hwn

‡Croesa

*Dod ef ar y groes

‡nauad *byddin, gy wdawd ‡rhyw wisc o liw purpur *maeddesont

‡wnaethant boes ydaw

*ydd y groesi

‡groes

*wedyr gymyscy a myrrh ‡cyttae, elwttysae *graifft

‡asae

*roen sen iddo ‡Mban, Dw

* ddyar y groes

hunain y gyd Gwyr-llen, Ereill a waredawdd ef, ehun ny ddychon e ymwared. Deſcenet yr awrhon Chriſt Uzenhin yr Iſrael y lawr * or groc, val y gwelom, a chredy. A'r ei a groceſit gyd ac ef, a ‡ liwient yddaw. A' gwedy dyvot y chwechet awr, e gyfodes tywyllwch dros yr oll * ddaiar yd y nawvet awr. Ac ar y nawvet awr y dolefawdd yr Ieſu a llef vchel, can ddywedyt, *Eloi, Eloi, lammaſachthani?* yr hynn yw o ei gyfiaithy ‡ Uym-Duw, vym-Duw, paam im * gwrthodeiſt? A'r ei oedd yn ſefyll yno, pan glywſon [hynny,] a ddywedſont, Nycha, y mae ef yn galw Elias. Ac vn a redawdd, ac ac ‡ yſpong yn llawn o vinegr, ac ei dodes ar gorſen, ac ei * rhoes yddaw i yfet, can ddywedyt, Gadwch iddaw: * gwelwn a ddaw Elias yw dynnu ef y lawr. A'r Ieſu a lefawdd a llef vchel, ac a ‡ ellyngawd yr yſpryt. A'llenn y Templ a * rwygwyt yn ddwy o ddu-chot y ddiſot. A' phan weles y Cann-wria, yr hwn oedd yn ſefyll gyferbyn ac ef, lefain o honaw velly a' ‡ gellwng yr yſpryt, ef a ddywot, Yn wir Map Duw y toedd y * dyn hwnn. Ac ydd oedd gwragedd yn tremio o hirbell, ymplith yr ei'n ydd oedd Mair Magdalen, a Mair (mam Jaco ‡ vachan ac Joſe) a' Salome, a'r ei'n pan oedd ef yn Galilea, ei dylynent ef ac a waſanathent * ydaw, a' llawer o wragedd eraill yr ei a ddaethent i vyny gyd ac ef i Gaeruſalem. A' phan ytoedd hi yn ‡ hwyr (can y bot hi yn ddydd * darpar, ys ef yw o ‡ vlaen Sabbath) yno Joſeph o Arimathaia cygcorwr gwiw, yr hwn oedd hefyt yntef yn edrych am deyrnas Duw, a ddeuth ac aeth y mewn yn * hyderus at Pilatus, ac a archawdd gorph yr Ieſu. A' rhyveddy a wnaeth Pilatus, a velei e barw eiſius, ac a alwodd ataw y Cannwriad ac a obynawdd iddaw a oedd ne-maw er pan velei ef varw. A' phan wybu e'r [gwir,] can y Cannwriat, e roddes y corph i Joſeph, yr hwn a bry-nawdd iain, ac ei tynnawdd ef i lawr, ac ei * amwiſcawdd yn y liain, ac ei dodes ef mewn ‡ monwent a naddeſit o graic, ac a dreiglawdd vaen ar ddrws y * vonwent: A' Mair Magdalen, a' Mair [mam] Joſe oeddent yn edrych p'le y dodit ef.

* y ar y ‡ ddanodent
* dir
‡ Uynnuw
* gedeiſt
‡ yſpwrii
* eſtennod * edrychwn
‡ diffodawd
* rwygodd
‡ maddae * gwr yma
‡ leiaf
* arno
‡ echwydd * arliwy ‡ racſabbath
* ehofn, llykaſus
* ſdon ‡ amdoes * bedd
‡ bedd

Yr Epistol.

Heb.ix.

PLe [bynac y bo] testament, angenrait yw*bot angae ‡y testament wr. Can ys y testament byd mewn grym pan bo meirw dynion: can nad oes nerth ynthaw tra bo byw y nep a wnaeth y* testament. Achan hyny nyd ordeiniwyt y cyntaf eb waet. Cā ys pan ddarbyddei i Moysen traethy bop gorchymyn ir popul, yn ol y ‡ddeddyf, ef a gymerei waet* lloie a' geifr, gyd a dwfr a gwlan ‡purpur ac ysop ac a danellei [ar] y llyfer, a'r oll popul, gan ddywedyt, Hwnn yw gwaet y Testament, yr hwn a orchymmynnawdd Duw ichwi. Gyd a hynny, ef a* dannellawdd y ‡ lluestuy a gwaet hefyt, a'r oll llestri'r goasanaeth. Ac phop peth* hayach a lanheir wrth y Ddeddyf a gwaet, ac eb ellwng gwaet nyd oes maddeuant. Can hyny angenreidiol oed glanhay ‡ portreiadae pethae nefawl ar ryw pethae hynny: Eithyr y nefolion bethae ehunain a*lanheir ac aberthae gwell na'r ei hynn. Can nad aeth Christ i mewn ir Cyssecr leoedd o waith llaw, y pethae ynt* arwydion y gwir [Gyssecr:] amid [ef aeth] ir gwir nef, y ymdangos yr awrhon yn-golwc Duw drosom ni, nyd er mwyn ei offrymy ehun yn vynech, megis ydd ai yr Archoffeiriat y mewn ir Cyssecr-le bop blwydyn a gwaet ‡ arall, (can ys *wrth hyny angenrait bysei ydd̃o dyoddef yn wynech o ddechrae'r byt) amid yr awrhon yn dywedd y byt ydd ymddangosawdd ef vnwaith i ‡ dileuy pechat, gan ei aberthy ehun. A' megis y gosodwyt i ddynion varw vnaith, ac yn ol [y daw'r] varn, velly yr offrymwyt Christ vnwaith i ddileu pechatae llawer, ac ir ei a edrychant am danaw, yr ymddengys ef ellwaith eb pechot er* iechyt.

*marw
‡y cymunwr
*lethyr cymmun
†Gyfraith
*buchot ‡rryw gochyw
*dascoedd ‡papell
* cā mwyaf
‡all luniae, cyfrithiae
*gerthir
* cyffelypiō
‡ddieth̄
* pe amgen
‡doddi
* iechdwrsh

Yr

Yr Euangel.

Luc. xxij. *crei ‡y Mynediat

Wyl y bara* croyw oedd yn agos, yr hon a elwir ‡Pasc. A'r Archoffeiriait ar Gwyrlien oedd yn ceisiaw pa wedd y lleddynt ef: o bleit yd oedd arnynt ofn y bobl. Yno yd aeth Satan y mewn Judas, yr hwn a elwit Iscariot, ac y oedd o rif y dauddec. Ac ef aeth ymaith, ac a ymddiddanawdd ar Archoffeiriait, a'r llywodraeth wyr y Templ pa wedd y gwnai ei vrad ef yddwynt. Ac ydd oed yn llawen ganthwynt, ac a gytunesont rody arian idaw. Ac ef a gytunawdd, ac a gaisiawdd amser addas yw vradychy ef yddwynt, yn absen y popul. Yno y daeth y dyd y bara* croyw, pan oed angenrait ‡ aberthy'r Pasc. Ac ef a ddanvones Petr ac Joan, can ddywedyt, Ewch, a' pharatowch y ni y Pasc, val y gallom ei vwyta. Ac wy a ddywedesont wrth aw, Ple y mynyd di ei baratoi? Ac ef a ddywot wrthwynt, * Nycha, gwedy yd eloch y mewn ir dinas, y cyfervydd a chwi ‡ ddyn, yn dwyn steneit o ddwfyr: cynlynwch hwnw ir tuy ydd el y mewn, a' dywedwch wrth wr y tuy, Yr Athro a ddywait wrthyt, Ple mae'r ystauell lle bwytawyf vym-Pasc y gyd a'm discipulon? Ac ef a ddengys ywch' goruwch ystavell vawr wedy'r drwsiaw: ynow ei paratowch. Yno ydd aethant ac y cawsant mal y dywedesei ef wrthynt, ac wy a paratoesant y Pasc, A' gwedy dyvot yr awr, ydd eisteddawdd a'r daudec Apostol gyd ac ef. Yno y dyvot ef wrthynt; Mi a gwbl ddesyfais vwyta'r Pasc hwnn gyd a chwychwi, cyn dioddefwyf. Can ys dywedaf wrthych, na vwytawyf mwy o hynn allan, yd y ny chyflawner yn teyrnas Duw. Ac ef a gymerth y* cwpan ac a ddiolches, ac a ddywot, Cymerwch hwnn, a' rhannwch yn eich plith. Can ys dywedaf wrthych, Nid yfaf o ffrwyth y winwydden, yd y'n y ddel teyrnas Ddvw. Ac ef a gymerth vara, a gwedy iddo ddiolwch, ef ei torres, ac a roddes ydd wynt, can ddywedyt, ‡ Hwnn yw vyg-corph: yr hwnn a roddir trosoch: gwnewch hyn er cof* am danaf. Yr vn

*pbiol

‡Hynn

modd hefyt wedi iddo swpery,[e gymerth] y ‡ cwpan, can ddywedyt, Y cwpan hwn yw'r Testament newydd * yn yn-gwaet, yr hwn a ellyngir y trosoch. Eithyr ‡ nycha, llaw hwn am bradycha, ys gyd a mi ar y * bort. Ac yn wir Map y dyn a[gerdda] megis y darparwyt: eithyr gwae'r dyn hwnw, trwy'r hwn y bradychir ef. Yno y dechreusont ymofyn yn ei plith ehun, pwy o hanwynt yddei a wnei hyny. Ac e gydodes ymryson yn eu plith, pwy o hanaddynt a debygit ei vot yn vwyaf. Ac ef a ddywot wrthynt, Brenhinoedd y Cenedloedd a ‡ deyrnasant arnynt, ar ei ai h'arglwyddiaethant, a elwir yn Bendevigion * da. Eithyr na [vydd-y] chwi velly: anid byddet y mwyaf yn eich plith chwi, megis y lleiaf: a'r pennaf, megys yr hwn a vo yn ‡ gweini. Can ys pavn vwyaf a hwn ys y'n eistedd-ar-y-bort, a'r hwn ysy'n * gweini? A nyd [mwyaf] yr vn a vo yn eistedd-ar-y bort? Ac ydd wyf vi yn eich mysc mal vn yn gweini: A chwychwi yw'r ei'n arosesoch gyd a mi yn ym-provodigaethae. Am hyny y gosodeis y chwi deyrnas, megis y gosodod ym-tad i minef, mal y galloch vwyta, ac yfet ar ym-bort yn ym teyrnas, ac eisteddar eisteddvae, a barny daudecllwyt yr Israel. A'r Arglwydd a ddywot, Simon, Simon, nycha, Satan a'ch deisyfawdd, er eich nithiaw megis gwenith. And mi a weddiais trosot, na ddefficiai dy ffydd. Can hyny pan ith ymchweler, (ir iawn) cadarnha dy vrodet. Ac ef a dywot wrthaw, Arglwydd, ydd wyf yn parat y vynet gyd a thi y garchar ac angae. Eithyr ef a ddywot, Ys dywedaf wrthyt, Petr, ny chan y ceiliawc heddyw, ‡ cyn y ti wady deirgwaith vy adnabot. Ac ef a ddywot wrthwynt, Pan eich anvoneis eb * gwd, ac yscrepan, ac yscidiae, a vu arnoch eisiau dim? Ac wy a ddywedesont, Na ddo dim. Yno y dywot ef wrthynt, Eithyr yr awrhon y neb ys y gantaw gwd, cymeret, a'r vn ffynyt yscrepan: a'r nep ny bo ganthaw yr vn, gwerthet ei * bais, a' phrynet gleddyf. Can ys dywedaf ychwi, pan yw eto hynn ys y escrivennedic, ys angenrait ei gyflawni yno vi, Ac y gyd ar ei enwir y cy-

‡ phiol
* triwy
‡ wele
‡ bwyd
* brasaiwl
‡ gwasanaethu
* gwasanaethyr
‡ nes
‡ god, amner, pwys
* siacet
‡ ys ef

frifwyt

trikwyt ef: can ys diamau bod diben yr awrhon ain y pethae [a yscrifenwyt] ohana vi. Ac wy a ddywedesont, Arglwydd, ‡ nycha, il'yma ddau gleddyf. Ac ef a ddywot wrthwynt, Digon yw. Ac ef a ddeuth allan, ac aeth (megis * ydd oedd ef gynefin) i ‡ vonyth yr oleuydd, aei ddiscipulon a ei canlynesont. A' gwedy y ddawot ef ir van, e ddywot wrthwynt, Gweddiwch nad eloch ym-provedigaeth. Ac ef a dynnawdd y wrthwynt, yn-cylch ergit carec, ac a *roes ei liniae ar lawr ac a weddiawdd, can ddywedyt, Y Tad a's ewyllysy ysmut y ‡ cwpan hwnn y wrthyf, eithyr nid vy ewyllys i, namyn dy ewyllys di a gyflawner. Ac a ymddangoses yddaw Angel o'r nef, yn ei conffortddiaw ef. Eithyr ac ef mewn * cyfingdra [meddwl,] ef a weddiawdd yn ‡ ddybalach: a' ei chwys ef ytoedd megis * deigreu gwaet, yn treiglo i lawr yd y ddaear. Ac ef a gyfodes o weddiaw, ac a ddauth at [ei] ddiscipulon, ac ei cafas wy yn tysey gan dristit. Ac ef a ddywot wrthwynt, Paam y cyscwch? Cyfodwch a'gweddiwch nad eloch ym provedigaeth. A' thra oed ef etwa yn ymddiddan, ‡ nycha yr, hwn a elwit Judas vn or dauddec, aeth o ei blaen wy, ac a nesaodd at yr Jesu y'w gusany. A'r Jesu a ddywot wrthaw, Judas, a vradychy di Vap y dyn a chusan? A' phan welawdd yr ei oedd yn y gylch ef, beth a ddelei: wy ddywedesont wrthaw, Arglwydd, a drawom ni a chleddyf? Ac vn o hanwynt a drawodd was yr Archoffeiriat, ac a dores i glust ddeheu ymaith, Yno'r Jesu atepawdd, ac a ddywot, Goddefwch [hwy] yd hynn. Ac ef a gyfurddawdd a ei glust, ac ei iachaodd ef. Yno y dywot yr Jesu wrth yr Archoffeiriait ac wrth * lywodraeth wyr y Templ, a'r henurieit yr ei a ddauthesei attaw, A ddaetho chwi allan megis at leitr a chleddyfae ac a ffynn? Pan oedwn paunyd gyd a chwi yn y templ, nyd estenesoch dwylo im erbyn: eithyr hon yw eich gwir awr, a' gallu yr tywyllwch. Yno y * tynnersont ef, ac yr arweinesont, ac ei ducesent i duy'r Archoffeiriat. Ac Petr ei canlynawdd o hirbell. Ac wedy yddytit gynnae tan yn cenawl y llys, a' chydeisteddi law, ydd eisteddawdd Petr

‡ wely

*y gnotai ‡ bynydd oliuar

* benlinioedd ‡ sef ei dyodefaint ai angeu

*ymdrech, echryd ‡ ddybrifach yn diwysach

* dafnie

‡ wele

‡ trapteinieit

‡ dalieſont

hefyt

hefyt yn ei plith. A rhyw vorwyn [weini] a ei canvu ef val ydd oedd e yn eistedd wrth tân, ac wedy iddi edrych yn graff arnaw, hi ddywot, Ac ydd oedd [y dyn] hwnn y gyd ac ef. Ac ef ei gwadawdd ef, can ddywedyt, Ha* wreic, nid adwaen i ddim hanaw. Ac ychydic yn ol, y gwelawdd [dyn] arall ef, ac y dywot: Ac ydd wyt tithef yn vn o hanwynt. Ac'd Petr a ddywot, *Ha-ddyn, nag wyf. Ac yn eylch awr yn ol hynny, vn arall a gadarnhaodd, gan ddywedyt. Yn wir ac ydd oedd [y dyn] hwnn gyd ac ef: can ys Galileat ytyw. Ac Petr a ddywot, (A)ddyn, ny wn pa ddywedy. Ac yn y van ac ef eto yn ymddiddan, y canawd y ceiliawc. Yno yr Arglwydd a ymchoelawdd ac a edrychawdd ar Petr: ac a ddaeth yn cof Petr* ymadrodd yr Arglwydd py wedd y dywedesei wrthaw, Cyn canu'r ceiliawc, tu a ui gwedy dairgwaith. Ac Petr a aeth allan, ac a wylawdd yn ‡ chwerw. A'r gwyr a ddaliesent yr Iesu, ei watwor, a'ei vaeddu a wnaethant. A' gwedy yddwynt *guddiaw ei lygait, y ‡ trawsont ef ar y wyneb, ac y govynesont yddaw, gan ddywedyt, Prophwyta pwy ath trawodd. A llawer o gabl arne eraill a ddywetesont yn erbyn ef. Ac* er cynted ydd oedd hi yn ddydd, ydd ymgynullawd Henuriett y popul, a'r Archoffeiriait a'r gwyr llen, ac ‡ yr arwenesont ef y'w Seneddr hwy, can ddywedyt. Ai tu yw'r Chriſt? dywait i ni. Ac ef a ddywot wrthynt, Pe's dywedwn y chwy, ny's credech. A phe hefyt yd *holaf, nid atepwch ac ni'm gellwngwch ymaith. Gwedy hynn yr eistedd Map y dyn ar deheulaw gallu Duw. Yno y dywedesont* oll, Yw-ti can hynny yn Map Duw? Ac ef a ddywot wrthynt, Yd yw chwi yn dywedyt y ymbot. Yno y dywedesont wy, Pa reid i ni mwy wrth testoliaeth? can ys clywsam ein hunain o ei enae ehun.

Die Iou tyn die Pasc.

¶ Yr Epistol.

*berch

‡Ha-lwr, tiwr, tias

*gait

‡dost

*bygydy ‡ffustiesont

*cy

‡y ducsont *Consti

‡gobynaf

*bawp

1.Cor.xj. Yn yð wyf yn eich rhybuddiaw, ac nyd wyf yn [eich] cannol, eich bot yn dawot ynghyt, nyd er lles and er eniwet. Can ys yn gyntaf dim, pan ych yn ymgynull yr Eccleis, mi glywaf bot ymrysonae yn eich plith: ac ydd wyf yn credy [ei bot yn wir] yn ryw ran. Can ys ‡ dar angenrait yw bot *trawς opinione yn eich plith megis yr adwaener yr ei sy yn perfeith yn eich plith. Ac am hyny pan ddeloch ynghyt ir vn lle nyd [hynn] yw bwyta Swper yr Arglwydd, Can ys pop vn wrth bwyta, a gymer ei swper ehun or blaen, ac vn sy a newyn, arall ysy veddw. A nyd oes ichwi dai i bwyta ac yfet ynthwynt? a dremygw-chwi Eccles Duw, ac a warthew-chwi yr ei nid oes [dim] ganthwynt? pa [beth] ddywedaf wrthych? a gan molaf chwi yn hynn? na chan molaf. Can ys mi a dderbyniais gan yr Arglwydd yr hynn hefyt ac a roddeis y-chwy [nid amgen,] Pan yw ir Arglwyð Iesu y nos hon y bradychwyt ef, gymeryt bara. A gwedy iddo ddiolwch, ef ei torες, ac a ddybot, Cymerwch, bwytewch: * hwnn yw byg corph, yr hwn y dorir trosoch: gwnewch hynn er cof am danaf. Yr vn modd hefyt [y cymerth ef] y ‡ cwpan gwedy iddaw swpery, can ddywedyt, [Y cwpan hwnn yw'r Testament newydd * yn] byg-gwaet gwnewch hynn cynniner gwaith bynac ac ydd yfoch [e] ir coffa am am danaf. Can ys cynniuer gwaith bynac y bwytaoch y bara hwnn, ac ydd yfoch y cwpan hwnn ydd ych yn dangos angae yr Arglwydd y'n y ddelo. Can hynny pwy bynac a bwytao'r bara hwnn ac a yfo cwpan yr Arglwydd yn anteilwng, a ydd 'auawc ‡ [am ddiystyry] corph a gwaet yr Arglwydd. Am hynn prouet dyn ehun, ac yno bwytaet o'r bara hwnn, ac yfet or cwpan hwnn. Can ys yr hwn y bwytao ac a yfo yn aaceilwng, bwyta ac yfet y mae ei * barnedigaeth ehun, [can] nad yw yn *iawn-barny am gorph yr Arglwyð. O bleit hyn [y mae] llawer yn weinion ac yn glefion yn eich plith, a llawer yn ‡ hunaw. Can ys pe in barnem ein hunein, ny ein bernit [ni ddim.] Eithyr pan in barnir, ein cospir ygan yr Ar-

‡ dar
*hereſi

* hynn

‡ phiol
*trwy

‡ o

*ddienydd, damnation
*gohamu

‡ cuſcu, meirw

glwydd,

gwydd, rac [bot] ein barny yn euawc gyd ar byt. Can hyny, bym broder, pan ddeloch ynghyti vwyta, aroswch eugyilydd. Ac a bydd * newyn ar nep, bwytaet gartref, rac eich dawot yn-cyt i varnedigaeth. Cuac at ain pethae eraill, mi ei trefnaf pan ddelwyf. *chwant bwyt ‡er, i'r

Yr Euangel.

Yno y cyfodes yr oll * lliaws o hanynt ac ei duceſont ef at Pilatus. Ac wy a a ddechraeſont ei gyhuddaw, can dywedyt. Hwn yma a gawſam yn troir vobyl, ac yn gohardd taly teyrnget ‡ i Caiſar, can ddywedyt, * mae ef yw Christ Brenhin. Ac Pilatus a ovynnawdd iddaw, can ddywedyt, Ai ti-yw'r Brenhin yr Juddaeon? Ac ef atepawdd iddo, ac addywot, Tu ys ydd yn [ei] ddywedyt. Yno y dywot Pilatus wrth yr Archoffeiriait, ac wrth y popl, Nyd wyf i yn cahel dim bai ar y dyn hwn. Ac wyntac ‡ ymlewhay a wnaethāt, can dywedyt, Mae ef yn * cynnwrfy'r popul, gan ‡ dany dyſc tros oll Judaea. Ac yn dechrae * o Galilea yd yma. Ac Pilatus pā glywu [ſon] am Galilea, a ovynawdd, ai dyn o'r ‡ Galilea ytoed ef. A phan wybu * mae vn o gyvoeth Herod yr hanoedd, ef ei danvones at Herod, ac ydd oedd yntae hefyt yn Caerſalem y dyddiae hyny. A phan weles Herod yr Iesu, ef a lawenechawd yn vawr: can ys ydd oedd yn hir gantaw am ei weled ef ‡ er es talm, er wydd daw glywed [ſon] lawer o bethae am danaw, ac ydd oedd e yn gobeithiaw cahel gweled gwnaethy rvw * arwydd y ganthaw. Yno ydd ‡ ymholes ac ef am lawer o bethae: eithyr nyd atepawdd ef ddim iddo. Yr Archoffeiriait ar Gwyr llen a ſafaſant ac ei cyhuddeſont yn * daerddrud. Ac Herod ef a ei gwydawdwyr ny roeſont, yn arnaw, ac ei gwatworeſant, ac ei gwiſceſoni ef o wynn, ac a ei danvonawdd drachefyn at Pilatus. Ac ar y dydd hwnw ydd aeth Pilatus a Herot yn gyfeil- Luc. xxiij. *turfa ‡ir ỹ merch *taw ‡ymoxugo *cyffroi ‡ahrawy *yn. ‡Galileat *taw ‡llawer dydd *biragl, wyrthie ‡ymgweſtſonodd *groch, daerllyt, yn dra dybal

thion: can ys cyn na hyny ydd oedd yn 'elyniaeth rhyngtWynt. Yno Pilatus a alWod yn-cyt yr Archoffeiriait a'r popul, ac a dywot WrthWynt, ChWi duceloch y dyn hWn ataf, val vn a vai yn troi'r popul, a'nycha, mi ei holeis ef yn eich gWydd, ac ny chevais i vn bai ar y dyn hWn, o'r pethae ydd yW-ch y'W gahuddaW: na ddo, na Herod chWaith: can ys anvoneis chWi attaW: a'nycha, dim teilWng o angae ny Wnaed* yddaW. ErWydd paam, mi ei cospaf ac ei gellyngaf yn rhydd. (Can ys angenrait oedd iddaW ellWng [ryW] vn yddWynt yn rhydd *ar yr Wyl.) Yno yr oll liaWs a lefaWdd ar vnWaith, can ddyWedyt, Ymaith ac ef, a' gellWng Barabbas yn rhyd i ni: yr hWn am ‡ drawS gyfodiat a Wnaethêt yn y dinas, ac am * laW rydd iaeth a ddodesit yn-carchar. Yno Pilatus a ddyvot Wrthyn drachefyn, can eWyllysy rhyddhay'r Jesu. An'd Wy lefent can ddyWedyt, * Croc, croc ef. Ac ef a ddyvot Wrthynt y drydydd Waith, An'd pa ddrWc a Wnaeth ef: ny chefais ynthaW achos angae: am hynny mi ei cospaf, ac ei gellyngaf yn rhydd. Ac WyntWy oeddent daerach a llefeu vchel, can erchi ei groci ef: a' ei llefae hWy a'r Archoffeiriait a oruu. Uelly Pilatus a varnaWdd yddWynt gahel ei h'arch. Ac ef a ellyngaWdd yddWynt hWn am gyfodiat a llaWryddiaeth a * roesit yn carchar: [ys ef] yr hWn a archelent Wy, * ac ef a rodes yr Jesu y Wnaethy'r ac ef a vynnent. Ac val ydd oeddent yn ei arWein ef ymaith, Wy ddaliesont vn Simon o Cyren, yn daWot o'r maes, ac arnaW ef y ‡ gosodesont y groc, y'W dWyn ar ol yr Jesu. Ac ydd oedd yn ei ganlyn ef turfa vaWr o popul, ac o Wragedd, a'r [gWragedd] hyny oed yn cWynofain ac yn galary drostaW. A'r Jesu a ymchoelaWdd attWynt, can ddyWedyt, Merchet Caerusalem nac WylWch drosO vi, 'n amyn WylWch trosoch eich hunain a'ch plant. Can ys, ‡ nycha y daW'r dyddiae y dyWedant, GWyn ei byt yr hespion, a'r * bruoedd ny chenedlesont erioed, ar bronnae ny roesant ‡ sugn. Yno y dechreant ddyWedyt Wrth y monyddoedd, Syrthiwch arnam: ac Wrth y brynnae, Cuddiwch ni. Can ys a's gWnant Wy hynn ir prenn isr, peth a Wneir ir * crin?

* ne, ganthaW
* erbyn
‡ derbyic
* laddfa
* Croesa
* ddodesit a'rhoi. &c.
‡ dodesont y groes
‡ wele, synna
* bolieu
‡ laeth
‡ glennydd
* sych, gWyls

Ac

Ac ydd oeddit yn arwein gyd ac ef dau ddrygddyn eraill y'w lladd. A' gwedy y dyvot hwy i'r lle a elwyt y Pengloc va, yno y crogesont ef, a'r drygddynion: vn ar y ỏeheu, arall ar y ‡ aswy. Yno y dyvot yr Iesu. Y Tad, maddeyddwynt, canna wyỏon peth y maent yn eiwneythyd. Ac wy a‡ bartheisant ỏillat, ac a*vwriesant goelbreni. A'r popul oedd yn sefyll, ac yn edrych: a'r ‡ llywiawddwyr ei gwatworent y gyd ac wynt, gan ddywedyt, Eraill a * iachaeai: iachaet ehun, a's ef yw'r Christ, yr Etholedic [can] Ddvw. A r milwyr hefyt ei gwatworent ef, can ddawot a' chynnic vineg: ydd-aw, a' dywedyt. A's tu yw'r Brenhin yr Iuddaeon ‡ iachaa tyhun. Ac ydd oedd * yscriven wedyr yscrivenny ‡ ar ei uchaf, mewn llythyrae Groec, a' Latin, ac Hebreo, HIC EST VVR BRENHIN YR IVDEON Ac vn or drygddynion a groceśit, ei cablawdd ef, gan ddywedyt, A's tu yw'r Christ, * iachaa ‡ tuhun a' ninae. A'r llall a atepawdd, ac ei * cerydday wdd ef, can ddyweddyt, Anyd oes arnat ofn Duw, a' thydy yn yr vn varn? Ac yỏ ym ni yn gyfiawnus [yna], can ys ydd ym ni yn ‡ derbyn y pethae y haeddawdd ein gweithredoedd: eithyr ny wnaeth hwn ddim * ancymmesur. Ac ef o ddywot wrth yr Iesu, Arglwydỏ, cofia vi pan ddelych ith teyrnas. A r Iesu a ddywot wrthaw, Yn wir y dywedaf y ti, heddyw y byddy gyd a mi ym-paradwys. Ac ydd oedd hi yn cylch y chwechet awr, ac a vu tywyllwch tros yr oll ‡ ddaiar, yd y nawbet awr. A r haul a dywyllwyt, a llen y Templ a * rwygwyd trwy hei chanawl. A r Iesu a lefawdd a llef vchel, ac a ddywot, Y Tad, ith ddwylaw y cymmynaf vy yspryt. A gwedy yddaw ddywedyt hyn, ef * a anhetlawỏ [allan] yr yspryt. A' phan weles y Cannwriad yr hyn a wnaethpwyt, ef a roes 'ogoniaut i Ddvw, can ddywedyt, yn sicur ydd oedd y *dyn hwn yn gyfiawn. A r oll ‡ turfa ar a ddauthei ynghyt et y golwc hynn, cann weled y pethae a ddaroedd, a guresont ei dwyvronae, ac ymchoelesont. A' ei oll gydnabot a savent o hir-bell, a'r gwragedd a ei dylinesent ef o Galilea, gan edrych ar y pethae hynn. * A' nycha, ydd oedd gwr aei enw Io-

‡ asau
*ranesant
*ỏynbesont
‡ gyttae, gwtyse
* penaethieit
‡ waredai
‡ ymwared
*raifft
‡ uch ei ben
*a roes sen iddo
‡ ymwared
*ymserthawdd ac
‡ haeddus
*cahel
*yngham, anbad
‡ dir
*Sef a ddyffoddod
ffoddod
*gwr
‡ popul
*Ac wele

seph, cygcoz wz, gwz da, a' chyfiawn. Ef ny chytunesei a ei cygcoz n' ac a' ei gweithzet hwy, [ac ef a hanoedd] o'z Arimathia, dinas yz Iuddaeon: yz hwn oed yntef yn ‡ edzych am teyrnas Duw. Hwn yma aeth at Pilatus ac archawd gozph yz Iesu, ac ei tynnawd i lawz, ac ei * amdoes mewn lliein, ac ei gosodes mewn ‡ monwent wedy 'r * dzychy o graic, lle ny roesit nep er ioet. A'r dydd hwnw oed y Darpar, a'r Sabbath oedd yn nesay. Ar gwzagedd hefyt yz ei oedd yn darddilyn, yz ei a ddaethont gyd ac ef o'z Gallilea, a edzychesont ar y ‡ vonwent a'pha vodd y * gesodesit ei gozph ef. Ac wynt a ymchwelesont, ac a paratoesont aroglae ac ‡ wylmentae ac a' ozphoysesont y [dydd] Sabbath * erwydd y gozchymyn.

* amsoiscod
‡ bedd
* dozi

‡ bedd, edzot
* dodesesit

‡ ireidiae
* wyth

Ar ddydd Gwener y Croclith.

¶ Y Collectae.

* ollualwc
‡ deulu, dylwyth

OLl * gyvoethoc ddvw, ni atolygwn yty edzych o hanat yn rasusawi ar dy * duylu hwn yma, dzos yz vn y bu vodlawn gan Iesu Chzist gael i vradychu, ai roddi yn-dwylaw ‡ dynion enwir a' dyoddef angau ar y * groc: yz hwn a vywoca ac a deyrnasa yn oes oesoedd. Amen.

* popi groes

LL-alluawc a' thzagwyddawl ddvw, trwy yspzyt pa vn y llywadzaethir ac y santeidir oll cozph yz Eccles: derbyn eyn adolwyn a'n gweddiau, pdd ym ni yn a hoffrwm geyz dy vron dzos bob gradd o ddynion yn dy sanctaid gynulleidfa, yd pan vo i bob aelot o hanynt yz ei alwedigeth ai wasaneth allu yn gywir ac ac yn ddvwiol dy wasaneuthu, trwy eyn Arglwydd Iesu Chzist. Amen.

Dugaroc ddvw, yr hvn a vnaethoſt bob dyn, ac ny chaſey ddim or a vnaethoſt, ac ny vynyt varvoleth pechadur, amdyn hytrach ymchwelyt o hanaw a byw: truharha vrth yr oll Juddeon, Twrkied, Anffyddlonion, ac Hereticieit, a chymer o ddivrthynt oll anwybodaeth, caledvch calon, a * thremic ar dy air. Ac velly dvc vynt adref vynefydedic Arglwydd, at y ddefeit, yd pan yw yddynt bot yn gadvedic ym-plith ‡ gweddillion y gvir Iſraelieit, a bod yn vn gorlan, dan yr vn bugail Jeſu Chriſt eyn Arglwydd: yr hvn a bywia ac a deyrnaſa yn oes oeſoedd. Amen.

* dirmig

‡ gwargred

Yr Epiſtol.

* Ddeddyf ac yn yddi vaſcot pethae da ar ddavvot, ac nyd yn vir ddelw, y pethae, ny ddychon hi byth a'r aberthae hynny yr ei a offrymant vy bop blvydyn yn ‡ oyſtat * ſancteidiaw y dyvodiait atei. A'phe aingen, a ny pheidieſit a ei h'offrymy, can na byſei mvy gydvybot pechotae, can yr offrymvyr a * bureſit vnvaith? Eithyr yn yr [aberthe] hynny [y mae] atgoffa pechatae pop blvyddyn. Can ys ny ddychon gvaet ‡ tairw a' * gaifr ddiley pechotae ymaith. Er hynny pan dêl ef it byt, y dywait, Aberth ac offrvm ny's mynnyt: eithyr corph a gyfanſoddeiſt y my. Poeth-ebyrth ac ebyrth ‡ pechatae ny bu gymradvy genyt. Yno y dywedais, Wele vi yn dyvot (yn-pen cyntaf ir llyver ydd yſcrifennir o hano vi) bot i mi vneythy dy ewyllys Ddvw. Uchot, pan ddyvot, Aberth ac offrvm, a phoeth-ebyrth ac ebyrth * pechot ny's mynnyt, ac ny bu gymradvy genyt, (yr ei a offrymir * er hynny y Ddeddyf) yno y dywedavvd, Nycha, vi yn dyvot y vneythy dy ewyllys, dvw, y mae ef yn tynnu yma-

Hebr. x.

* Gyfraith

‡ ddibalt

* deilyngy perſeithiaw

* garthefit

‡ bvchot

‡ tros

* tros

* vrth gyfreith

ith y cyntaf, er gosot y dywethaf. Trwy'r hwn ewyllys i'n sancteiddiwyt, [ys ef] trwy * offryniat corph Jesu Chriſt [a wnaed] ar vnwaith. A' phop offeiriat a saif paunydd geir bron yn gwnaethur y gwasanaeth ac yn offrymy yn vynych yr vn ryw ebyrth, yr ei ny allant byth *ddileu pechotae ymaith. Eithyr [y gwr] hwn gwedy iddaw offrymy vn aberth tros pechatae, ys ydd yn eistedd yn tragywyth ar ddeheulaw Duw, ac weithian yn aros y'ny osoter ei elynion yn vainc draet ydd-aw. Can ys ac vn offrwm y ‡ cyssecrawdd ef yn tragywythawl yr ei a sanctediwyt. Can ys yr Yspryt glan hefyt a testiolaetha i ni: can ys gwedy iddo ddywedyt ymblaen, Hwn [yw'r] * Testament a wnaf yddwynt yn ol y dyddiae hynny, medd yr Arglwydd. Dodaf vy-Deddfeu yn eu calonae, ac yn ei meddyliae ydd escrivennaf wy. A' ei pechatae a' ei camweddae ny chofiaf mwy. Uelly lle [bo] ‡ gellyngdawt am y pethae hynn, nyd [oes] mwy o'r offrymyat tros pechat. Can hyny vroder, pan yw trwy waet Jesu y gallwn vot yn* hyderus y vynet y mywn i'r Cyssecr ba, rhyd y ffordd newyddvyw honno, a ‡ gyssecrawdd ef i ny-ny, trwy'r llenn-gudd, ys ef yw, trwy ei gnawt ef. [A chan vod i ni] * Offeiriat mawr, yn dyruchaf ar tuy Duw, awn yn nes ‡ trwy galon gywir, a chadernit ffydd, wedy'n puro ein calonae o ywrth gydwybot ddrwc, a' golchy ein cyrph a dwfyr glan. Cadwn gyd a nyny* gyffes gobeith yn ddi ysgog (can ys ffyddlawn [yw'r hwn] a addawodd) a' chydystyriwn aei gylydd, er peri cariat, a' gweithredoedd da, nyd gan ymadael y ‡ gydwriaeth ys y rhom a ei gylydd, megis [y mae] arfer yr ei: eithyr ymgygorwn [ei gylydd,] a hyn yn vwy can ychwi weled y dydd yn nesay.

*offrymediggeth

*ddiva, doddi

‡ perfeithiawdd

*Dyẽymbot a ammodaf ac wynt

‡ maddeuãt

*ehofn

† bartoawd

*Archoffeiriat ‡a chalon

*brofes, addefiat

† gymddeithas

Yr Euangel.

Ioan. xviij

*avon, nant

GWedy ir Jesu ddywedyt [y pethe] hynn, yd aeth ef a ei ddiscipulon dros* garoc Cedron, lle ydd oedd gardd, yr hon ydd aeth y mewn, [ef] a ei ddiscipu-

lon

Ac Judas yr hwn a ei bradychod ef, y adwaenei hefyt y lle: can ys mynych y bylei'r Jesu yn * tramby yno ef a ei ddiscipulon. Ac Judas wedy iddo gahel ‡ catyrfa o wyr a'r swyddogion, gan yr Archoffeiriait, ar Pharisaiait, a ddeuth yno a' chanthwynt * dan-llestri a' ‡ thewynion ac arbae. Yno'r Jesu yn gwybot pop peth a delei arnaw, aeth rhacddaw, ac a ddywot wrthynt, Pwy dd'ych yn ei gaisiaw? Wy ei atepesont, Jesu o Nazaret. Yr Jesu a ddywot wrthwynt, Myvy yw ef. Ac Judas hefyt yr hwn a ei bradychodd ef, oed yn sefyll gyd ac wynt. Ac * er cynted y dywot ef wrthwynt, Myvy yw ef, wy aethant yn ‡ wysc ei cefn, ac a syrthiesont ir llawr. Yno y gofynodd yddwyn trachefyn, Pwy ddych yn ei gaisiaw? Ac wy a ddywedesont, Jesu o Nazaret, Yr Jesu a atepawdd, Dywedeis y-chwy, mae myvy yw ef: can hyny a's mi a gaisiwch, gadwch ir ei hynn vyned ymaith, [hyn a vu]er cyflawny'r gair yr hwn a ddywedesei ef, O rei'n a roddeist ymy, ny cholleis i * nebun. Yno Simon Petr ac canthaw gleddyf, ei tynnawdd, ac a drawodd was yr Archoffeiriat, ac a dorres ei glust ddeheu ymaith. Ac enw yr gwas ytoedd Malchus. Yno y dywot yr Jesu wrth Petr, Dod dy gleddyf yn yn y wain: A nyd yfaf ‡ or cwpan a roddes [vym] Tat ymy? Yno'r * gywdawt a'r ‡ penciwdawd a' swyddogion yr Judaeon a ddalieſont yr Jesu, ac ei rhwymesont, ac ei ducesont at Annas yn gyntaf (can ys ‡ chwegrwn y toedd ef i Caiaphas, yr hwn oed Archoffeiriat y vlwyddyn hono) ac Caiaphas ocdd hwn a roesei gygcor ir Juddaeon mae rhaidiol oedd i vn dyn varw tros y popul. Ac Simon Petr oedd yn canlyn yr Jesu, a' discipul arall, a'r discipul hwnw oed yn adnabyddus * gan yr Archoffeiriat: am hyny yd aeth ef y mewn gyd a'r Jesu i lys yr Archoffeiriat. Ac Petr oedd yn sefyll allan wrth y drws. Yno ydd aeth allan y discipul arall oed adnabydus gan yr Archoffeiriat, ac a ymddiddanawdd ar ‡ ddrysores, ac a duc Petr y mywn. Yno y ddrysores a ddywot wrth Petr, Anyd yw tithef yn vn o ddiscipulon y dyn hwn? Ef a ddywot, Nac wyf. A'r gwei-

* cyrchy treiglo
‡ cywdawt
* lanterni
‡ ffaculae, cyrs
* cy
‡ lwyr i hol
* yr vn
‡ yr
* dynda,
‡ copten
‡ tad yngbyfraith
* ar
‡ porthores

sion

sion a'r swyddogion a savent yno, yr ei a wnaethent dân glo: can ys oerbel ytoedd, ac wy a ymdwyment. Ac Petr hefyt a safai yn ei plith, ac a ymdwymei. Yno'r Archoffeiriat a ymofynawd a'r Jesu am ei ddiscipulon, ac am ei ddysc. Yr Jesu a atepawdd ydd-aw. Myvi a ymadroddeis ar *oystec ir byd, inyvy vyth oedd yn ‡athrawy yn y Synagog ac yn y Temp̃l, lle y dawei r' oll Juddaeon ynghyt yn oystat, ac yn *guddiedic ny ddywedais i dim. Paam y govynny i mi? gofyn ir ei'n am clywsãt, pa beth ddywedeis wrthwynt: ‡nycha, wyntwy a wyddant pa beth a ddywedais. Gwedy iddaw dywedyt y pethae hyn, vn or swyddogion oedd yn sefyll geir llaw, a draw odd yr Jesu a [ei]wialen, gan ddywedyt, A atepyr Archoffeiriat velly? Yr Jesu ei atepawdd. A's dywedais yn dryc, tesdolaetha or dryc: ac a's dywedais yn da paam i'm trawyr? Ac Annas ei danvones ef yn rhwym at Caiaphas yr Archoffeiriat. Ac Simon Petr oedd yn sefyll ac yn ymdwymaw, a dywedesont wrthaw, A nyd yw tu hevyt yn vn oei ddiscipulon ef? Ef a watawdd, ac a ddyvot, Nac wyf. Un o weision yr Archoffeiriat, câr i hwn y torsei Petr ei glust, a ddyvot [wrthaw,] Any welais i dydy yn yr ardd gyd ef? Ac yno Petr a wadawdd trachefyn, ac yn y van y canawdd y ceiliawc. Yno y ducesont yr Jesu o ywrth Caiaphas ir dadleuduy. A'r boreae ytoedd hi, ac wyntwy nid aethant ir dadleuduy, rac eu halogy, anyd mal y gallent vwyta yr Pasc. Pilatus yno aeth allan atwynt, ac a ddyvot, Pa achwyn sy genwch yn erbyn: y dyn hwnn? Atep a wnaethant a dywedyt wrthaw, Pe bysei hwn eb wneythy *drwc ny roddesem ni ef atat. Yno y dyvot Pilatus wrthynt, Cymerw-chwi ef, a bernwch ef *wrth eich ‡deddyf eich hun. Yno y dyvot yr Juddaeon wrthaw, Nid *rydd i ni roi nep i angae. [Hynny vu]er cyflawny r'gair a ddywedesei r Jesu, gan arwyddocay pa angae y byddei farw. Velly Pilatus aeth y mewn ir dadleuduy trachefyn, ac a alwodd yr Jesu ac a ddyvot wrthaw. Ai-tu yw'r Brenhin yr Judaeon? Yr Jesu a atepawdd

*ar gyhoedd
‡dysc

*ddirgel, dan llaw
‡;wele,

*gernodiawdd

‡atrifet
*erwydd, yn ol
‡Cyfraith
*cyfreithlawn.

paWdd [iddaW,] Ae o hanat tuhun y dyWedy hynn, ai er eill ei dybot yty am danaf? Pilatus a atepaWdd. Ae Juddew * yW-vi? dy ‡ genedl, dy hun a'r Archoffeiriait, a'th roesan di ataf vi. Pa beth a Wnaethoft? Yr Jesu a atepaWdd Uym * teyrnas i nid yW o'r byt hWnn: pe o'r byt hWnn vyfei vym-teyrnas, yn Wir vyggWasanaethWyr a ymladdent, mal na'm rhoddit ir Juddaeon: and yr aWrhon nid yW vym-teyrnas o ddyma. Pilatus yno a ddybot Wrthaw. Can hyny ai ‡ Teyrn ytWyt? Jesu a atepaWd. Tu ys y'n dyWedyt mae ‡ Teyrn ytWyf: er mWyn hyn i'm ganet, ac er mWyn hyn y dauthym ir byt, 'sef i teftolaethy * ir gWirionedd: pop vn a hanyW o'r gWirionedd, a ‡Wrendy vy lleferydd. Pilatus a ddybot Wrthaw, Pa beth yW gWirionedd? A gWedy iddaW ddyWedyt hyn, ef aeth allan drachefyn at yr Juddaeon, ac a ddybot WrthWynt, Nyd Wyf yn cahel vn bai arnaW. Anid mae genWch ddevot, vot i mi ellWng ychWy vn yn rhydd ‡ ar y Pafc. Uelly a ewyllyfiWch i mi ellWng i chWi yn rhydd * Urenhin yr Juddaeon? Yno y llefefont oll drachefyn, can dyWedyt Nyd hWnn, amyn Barabbas: a'r Barabbaas hWnW oedd ‡ Leitr. * Yno y cymerth Pilatus yr Jesu ac ‡ ydd yfcyrfiaWdd ef. A r milWyr a bletheſont coron o ddrain, ac ei gefodefont ar ei benn. Ac a * roefont Wisc ‡ burpur am danaW, ac a ddyWedefont, Henpych Well Urenhin yr Juddaeon. Ac Wy a ‡ ei traWfant ef a [ei] gWiail. Yno Pilatus aeth allan trachefyn, ac a dybot WrthWynt, * Nycha, ydd Wyf yn ei ddWyn ef allan ychWi, val y gWypoch, nad Wyf yn cahel vn bei arnaW. Yno y deuth yr Jesu allan yn ‡ arWain coron o drain a gWisc * purpur. Ac [Pilatus] a ddybot WrthWynt, * Nycha'r dyn. Yno yr Archoffeiriat ar fWyddogion pan Welfant ef, a lefefant, can ddyWedyt, ‡ Croc, croc [ef] Pilatus a ddybot WrthWynt, CymerW-chWi ef a' chrogWch: can nad yW vi yn cahel bai arnaW. Yr Inddaeon a atepefont yddaW, y mae i ni * Ddeddyf ac ‡ erWydd ein Deddf ni, ef ddyly varW, can yddaW ei Wneythyd ehun yn Vap Duw. A phan glypu Pilatus yr ymadrodd hWnW, ef ofnes yn vWy, ac aeth drachc-

* Wy ‡ nafion
* brenhiniaeth
‡ Brenhin * Brenhin
‡ gyd a'r * glyw
‡ erbyn pryd y mynediat * Deyrn
‡ law, ydioc * Ioan. xix ‡ y ffrywilliodd * dodefont ‡ coch * cernodiefont ‡ Wele
* dwgy, dwyn, gwifco. * porphor, coch * wele, llyma ‡ Croefa * Gyfraith ‡ wrth, ynol

drachefyn ir dadleudy, ac a ddywot wrth yr Iesu, Ob'le ith [han] yw ti? A'r Iesu ny roddes vn atep iddaw. Yno y dywot Pilatus wrthaw, A ny ddywedy [di beth] wrth y-vi? A ny wyddost vot i mi veddiant ith groci, a' bot i mi veddiant ith ellwng? Yr Iesu a atepawdd, Ny byddei yty ddim meddiant yn v'erbyn, pe na's roesit y-ty odduchod: can hyny yr hwn a'm thoddes yty, y sy vwy ei bechot. Ac o hynny allan y caisiawdd Pilatus y ellwng ef: and yr Iuddaeon a lefent, gan ddywedyt, A's * geillyngy di hwnn, nyd wyt ti gar i Caisar: [can ys] pwy bynac ei gwna ehun yn Vrenhin, ef a ddywait yn erbyn ‡ Caisar. Pan glywodd Pilatus yr ymadrodd hynny, ef a dduc yr Iesu allan, ac a eisteddawdd ar yr orsedd-[fainc] yn y lle a elwyt y Palmant, ac yn Hebreo Gabbatha. Ac ydd oedd hi yn ddarpar y Pasch, ac yn cylch y chwechet awr, ac ef a ddywot wrth yr Iuddaeon, * Nycha eich Brenhin. Ac wy a lefent, Ymaith ac ef, croc ef. Pilatus a ddywot wrthwynt, A crocaf vi eich Brenhin? Yr Archoffeiriait atepesont, Nyd oes y ni Vrenhin oddieth Caisar. Yno Pilatus ei rhoes ef yddwynt, y w groci. Ac wy gymersont yr Iesu ac ei ducesont ymaith. Ac ef a dduc ei ‡ groc, ac a deuth i le a elwit y Penglocva, yr hwn a elwir yn Hebreo Golgotha: lle crogesont ef, a' dau eraill gyd ac ef, vn o pop parth, a'r Iesu yn y cenawl. Ac Pilatus a escrivenawdd titul ac ei gesodes ar y * groc, ac ydd oedd wedy'r escriveny IESV O NAZARET BRENHIN YR IVDDAEON. A'r titul hwn a ddarlleawdd llawer or Iuddaeon: can ys y lle y crogesit yr Iesu oed yn agos i'r dinas: ac ydd oed yn yscrivenedic yn Hebreo, Groec, a' Latin. Yno y dywot yr Archoffeiriait yr Iudaeon wrth Pilatus, Nag yscrivena, y Brenhin yr Iuddaeon. Pilatus a atepodd, yr hyn a escrivennais, a escrivennais. Yno'r milwyr wedy yd wynt grogi'r Iesu, a gymersont ei ddillat ac ei gwnaethant yn bedair rhan, i bob milwr ran, ay bais [ef:] a'r bais oedd * yn ddiwniat, wedy'r weheu o'r cwr uchaf trwyddhei. Can hyny y dywedesont wrth ei gylydd, Na ‡ rannwn yhi, anid bwrwn am denei, pwy bieubydd. [Hynn a vu] er cyflawni yr Scrythur a ddywait, Ranesant vyggwisc

*maddeuy, rhyddhey

‡yr ymperawr

*Wely

‡groes

‡groes

*eb wniat

‡ohanwn, pharthwn

yn ei plith, ac *ar bym-pais y ‡bwrieſont goelbrenni. Uelly
'r milwyr a wnaeth hyn yn ddiau. Yno y ſefynt wrth groc yr
Jeſu ei vam, a'chwaer ei vam Mair [gwraic] Cleopas, a
Mair Magdalē. A'phan weles yr Jeſu ei vam, a'r diſcipul
yn ſefyll ger llaw y garei ef, y dywot wrth ei vam, Wreic,
wele dy vap. Yno y dywot wrth y diſcipul, *Wele dy vam:
ac or awr hono y cymerth y diſcipul y-hi ‡ ato adref. Ar ol
hynny pan wybu yr Jeſu vot pop peth wedy'r *ddybenny
er mwyn cyflawny'r Scrythur, e ddywot, Mae arnaf ſy-
chet. Ac ydd oed [yno] lestr wedy'r 'oſot yn llawn o vinegr:
ac wy a lanweſont ‡ yſpong o vinegr: ac ei roeſont yngh-
ylch [palad] hyſſop, ac ei *dodeſont wrth ei enae. A' gwe-
dy i'r Jeſu gymeryd ‡ y'r vinegr, y dywot, *Dibennwyt. Ac
aei ben ar ogwydd y rhodes e yr yſpryt. Yr Judeon yno (can
y bot yn Ddarpar, rac bot y cyrph yn aros * ar y groc ar y
[dydd] Sabbath: (can ys mawr oed y Sabbath hwnw) a
deifyſeſont ar Pilatus gahel dryllaw y eſcairie hwy, aei
tynnu i lawr. Yno y daeth y milwyr, ac a drykieſont eſceirie
'r cyntaf, ac [yſceiriae'r] llall, yr hwn a grogeſit gyd a'r [Je-
ſu.] An'd pan daethant at yr Jeſu a ei weled wedy marw
eiſioes, ny dryllieſont e'ſceirie e'f. Eithyr vn o'r milwyr a
gwaew a ‡ wanod y ystlys ef, ac yn van y daeth allan waed
a dwfyr. A'r hwn a welawd, a teſtolaethawd, a gwir yw
y deſtoliaeth ef: ac ef a wyr ei vot yn dywedyt gwir, val
ac y credo-chwi. Can ys y pethe hyn a wnaethpwyt, val y
cyflawnit yr Scrythur, Ny drikir aſcwrn o hanaw, A'thra
chefyn e dywait Scrythur arall, Wy a welāt yr vn a *wa-
naſont trywod. Yn ol hyn Joſeph o Arimathaia (yr hwn
oedd ddiſcipul yr Jeſu, 'namyn yn ddirgel rac ofn yr Ju-
ddaeon) a archawd ar Pilatus gahel tynny i lawr gorph
yr Jeſu. Ac Pilatus a ganiataodd yddaw. Yno y deuth
ef ac y cymerth gorph yr Jeſu. Ac a ddeuth Nicodemus
hefyt, (yr hwn yn gyntaf a deuthei at yr Jeſu o hyd nos)
ac a ddug ‡ gymyſc or myrrh ac Aloes, yn cylch cant * po-
ys. Yno y cymerſont gorph yr Jeſu, ac ei ‡ rhwymeſont,
mewn lliniae a'r aroglae, megis y mae yr arfer gan yr
Juddaeon ar gladdy. Ac yn y van lle crogeſit yr Jeſu, yd
oedd * gardd, ac yn yr 'ardd ‡ monwent newyd, yn yr *hon

*am
‡y tyneſont gyttyſac

*Nycha
‡yw garrtef, ai yr eiddaw

*orphen, ddyweddy

‡yſpwrn
*ettaneſont

†o'r
‡Gorphennwyt

*ynghylch

‡brathodd

*brathesant trwydaw

‡gyffelyb
*punt
‡amdoe

*allan
*bedd
‡hwnw

ny ddodeſit dyn erioet. Ac yn y van hono y dodeſont Wy'r Jeſu, o achos [dydd] Darpar yr Juddaeon, can ys bot y
*bedd * vonwent yn agos.

Vos Past.

Yr Epistol.

i. Petr. iij. GWell [yw] (a's ewyllys Duw ei myn) goddef o hanoch am wnaethu'r daoni, nag am wenythy dzwc. Can ys Chzist hefyt a ddioddefawdd vnwaith tros pechatae, y cyfiawn tros yr ancyfiawn, er mwyn ein dwyn at Dduw, ac a'roed i varwolaeth * erwydd y cnawt, ac a ‡ vywiwyt yn yr yspzyt.* Trwy'r hwn ydd aeth hefyt, ac y pzecethawdd ir yspzytion yr oeddynt yn-carchar. Yr ei gynt vesent yn anufyddion, pan o eddit vnwaith yn dysgwyl wzth ammynedd-dda Ddeo yn-dyddiae Noe, tra oeddit yn darpary yr * arch, yn yr hon ychydigion, ys ef, wyth enait vuont gadwetic yn y dwfyr. Ac i hwn hefyt y mae'r ‡ ffigur ys ydd yr awzhon i'n cadw ni, [ys ef] Betydd [yn gyffelyp] (nid er bwzw ymaith buddzeddi y cnawt, anid er * hawl cydwybot da ‡ yn-Duw) gan gyfodiat Jeſu Chzist, yr hwn ys y ar deheulaw Duw, wedy mynet i'r nef, ac Angelion, a galluoedd, a' nerthoedd yn ddareſtyngedic ydd-aw.

*olan ‡fyfwocawyt *Can *llong ‡arfwydd * cyfarch ‡tu ac at

Yr Euangel.

Mat. xxvij *echwydd GWedy daroedd ydi vyned yn * hwyr, y deuth gwr goludawc o Arimathaia, a'ei enw yn Joſeph, ac yntef hefyt vefei diſcipul i'r Jeſu. Ef aeth at Pilatus, ac a archodd gozph yr Jeſu. Yno y gozchymynawdd Pilatus roi'r cozph. Ac Joſeph a gymerth y cozph, ac ei amdoes

meiwn

mewn lliain glan, ac ei dodes yn ei * vonwent newydd, yr hwn a naddesei ef ‡ mewn craic, ac a dreiglawdd vaen mawr ar ddrws y vonwent, ac aeth ymaith. Ac yno ydd oedd Mair Vagdalen, a Mair arall yn eistedd gyferbyn ar * vonwent. A'r dydd dranoeth yn ol Darpar y Sabbath ydd ymgynullawd yr Archoffeiriait a'r Pharisaiait at Pilatus, ac y dywedesont, ‡ Arglwydd, mae yn gof genym ddywedyt o'r twyllwr hwnaw, tra ytoedd ef eto yn vyw, O vewn tri-die y cyvodaf. Can hyny ‡ gorchymyn [dithef] gadw'r bedd yd ym-hen y tri die, rac dawot ei discipulon o hyd-nos, a'ei ledrata ef ymaith, a'dywedyt wrth y popul, Ef a gyfodes o veirw: ac velly bot y * cyfeiliorn dywethaf yn waeth na'r cyntaf. Yno Pilatus a ddybot wrthwynt, Y mae genych Wiliad [wyr]: ewch a'goarchedwch mal y gwyddoch. Ac wy aethant, ac a'orchatwesant y bedd gyd a'r gwiliadwyr, ac a enseliesont y maen.

* bedd, bedro
† clegyr, carreic
* bedd
‡ Tiwr
* Yn ol ‡ par
* dydd

Die Pasc.

¶ Ar y vveddi Voreu yn lle'r Psalm Deuwch, canwn i'r. &c. y cenir neu y dyvvedir, yr Anthemae hynn.

CHrist yn cyvodi o veirw, yr yrhon ny bydd marw. Angeu nyd * arglwydia arnaw. Can ys o ei varw, ny bu varw anyd vnwaith y gymryd ymaith [ein] pechot: eithyr o ei vyw, byw ytyw y Dduw. Ac velly yr vn fkynnyt cyfrifwch eich vnain yn veirw y bechot? eithr yn vyw y Dduw ‡ in-Christ Jesu ein Arglwydd.

* or bydd
‡ yng hrist

CHrist a gyvodawd drachefn yn vlaenffrwyth yr ei ys y yn * hunaw. Ac o bleit mae trwy dyn y daeth angeu, trwy ddyn y mae cyfodiat y meirw yn dyvot. Can ys mal y mae pop dyn can ‡ Adda yn

* cuscu
‡ marwol a etty

marw, velly* gan Christ yr adverir pop dyn y byw eilwaith.

*trwy

¶Y Collect,

*ozbuoſt
†bucheddOll allnawc ddbw yr hwn drwy dy vn mab Jesu Christ, a* orchfygeist angav, ac a egoraist y ni borth y† bywyt tragybythol yn vfydd yr a tolygwn yty, megis drwy dy rat espesawl yn ein achub, ydd wyt yn peri dyseisiadau da in meddyliau: velly trwy dy ddyval gymorth, allu o hanam ei dwyn y berffeithrwydd cyflawn, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd, yr hwn ysy yn byw ac yn teyrnasu yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Coloſ. iii.
*bry
*meddwl

OS cydgyfodesoch a Christ, caisiwch y pethae* o uchot, lle mae Christ yn eistedd ar ddeheulaw Duw. Rowch, eich* bryd ar y pethae vchod, [ac] nyd ar bethae sy ar y ddaear. Can ys-meirw ytych, a'ch bywyt a gudiwyt gyd a' Christ yn-Duw. Pan ymddangoso Christ, yr hwn yw'n bywyt, yna ydd ymddangosw-chwithae hefyt gyd ac ef* yn-gogoniant. Can hyny marwhewch eich aelodae yr ei ynt ar y ddaear, godineb, aflendit, †anllad rwydd, drucchwant, a'chupyddtot yr hwn yw delw-addoliat. Achos y pethae hyn y daw digofeint Duw ar y plant* anufyddtot. Ym pa [beie] y rodiesoch chwi gynt pan oeddech, yn byw yn-thwynt.

*mewn
†anfad
wyn
*gwrthnefic, anhydyn, cyndyn, anufydd

Yr Euangel.

y

[Dydd] cyntaf o'r wythnos y deuth Mair Magdalen, yn boreae ac y hi eto yn dywyll, * ir bonwent, ac a weles y maen wedy'r dreiglo ar y ‡ bonwent. Yno y rhedawdd hi, ac hi deuth at Simon Petr, ac at y discipul arall yr hwn oedd hoff can yr Iesu, ac a ddybot wrthwynt, Wy a ddugesont ymaith yr Arglwydd o'r * bonwent, ac ny wyddam p'le y dodesont ef. Petr yno aeth allan, ar discipul arall, ac a ddeuthant ‡ ir bonwent. Ac a redesont ill dau ar bnwaith, a'r discipul arall hwn a racredawdd blaen Petr, ac a ddeuth yn gyntaf * ir bonwent. Ac ef a ‡ grymawdd ac a ganvu y llieniae wedy'r osot: er hyny nyd aeth ef y mewn. Yno y deuth Simon Petr ar ei ol ef, ac aeth i mewn i'r * bonwent, ac a ganvu'r llieiniae wedy'r osot, ar ‡ ffunen a vesei * am ei ben, nid wedy'r osot gyd a'r llieiniae, anid wedy'r blygy ynghyt mewn lle * o'r neilltuy. Yno yddaeth y mewn y Discipul arall hefyt, yr hwn a ddeuthei yn gyntaf ‡ ir bonweut, ac ef ei gwelawdd, ac a gredawdd. Can ys yd hynn ny's gwyddent wy yr Sttrythur, y byddei raid yddaw gyfodyd rathefn o veirw. A'r discipulon aethant ymaith y'w cartref ehunain.

Ioan xx.

*at y bedd

‡ bedd

*bedd

‡ at y bedd

*at y bedd

‡ ogwyddawdd

*bedd

‡ boled

*ar

*wrtho y hun

‡ at y bedd

Die Llun Pasc.

¶ Y Collect.

OLl alluawc ddduw yr hwn drwy dy vn Mab Iesu Chrisst a drchfygaist angau, ac a egoraist i ni borth y * bywyt tragywyddawl: yn vfydd yr attolygwn pty, megis drwy dy espys rat yn ein achub y beri dyfeisiau da im meddyliau velly trwy dy wastadawl borth allu o hanom

*buchet

ei dwyn i ben da, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd yr hwn a vyw oca ac a teyrnasa yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol.

Act. x.

PEtr a agores [ei] enae, ac a ddybot, yn wir y ddwyf yn dyall na'd yw Duw yn derbyn wyth yr wynep. Eithyr ym-pop [ryw] geneti y nep ae h'ofna ef ac a weithreda * gyfiawnder, ys id gymradwy gantaw ef. Chwi wyddoch yr ymadrodd a ddanvones Duw i blant yr Israel, gan prycethy tangnedyf trwy Jesu Christ yr hwn yw ydd Arglwydd ar pop peth. [Ys ef] yr ymadrodd a aeth trwy'r oll Judaea, gan ddechrae yn Galilea, gwedy'r betydd a brycethawdd Joan, [ys ef yw] modd yr ennei niawdd Duw Jesu o Nazaret * gan yr yspryt glan, ac a meddiant, yr hwn [Jesu] a dramwyawdd gan wneythy daoni ac iachay yr oll 'orthrymedigion gan ddiavol: can ys Duw oedd gyd ac ef. Ac ydd yn ni yn testion ar pop peth ar a wnaeth ef yn tir yr Juddaeon, ac yn Caerusalem: yr hwn a laddasant wy, ac a grogesont ar bren. Hwn a gyvodes Duw y trydydd dydd ac a wnaeth bot ynddan gos o honaw [yn eglur:] nid ir oll popul, anid i'r testion racetholedigion gan Dduw, [ys ef] i nyni yr ei'n a gytvwytesam ac a gytyfesam ac ef, gwedy ei gyvody o veirw. Ac a orchymynawd i ni prycethy ir popul, a' thestolaethy, mae ef yw'r hwn a ordeiniwyt gan Dduw yn barnwr byw ion a' meirw. ‡ Ydd o ef hefyt y mae 'r oll Prophwyti yn testiolaethy, pan yw trwy y Enw ef yd erbyn * yr oll a credant yn-thaw, baddeuant [oi] pechatae.

* vniondep

‡ trwy

* brawdwr

‡ Gyd * pawp

Yr Euangel.

Sycha

Ychydig ddau o'r discipulon oedd yn myned y dref yr hon oedd o ywrth Gaerusalem triugain *stad, ‡a'i h'enw Emmaus. Ac wy a ymchwedlēynt wrth ei gylydd am yr oll pethae a wneuthesit. Ac e ddarvu, ac wynt yn cyd ymddiddan ac yn ymddadlae, bot i'r Jesu yntef nesay, a myned gyd ac wynt, eithyr y llygait wy a atdaliwyt val nad adwaenent ef. Ac ef a dywot wrthwynt, Paryw ymadzyddion yw'r ei hyn sydd genwch wrth y gylyd* dan rodio, [a phaam] ydd ych, yn drist ion? Ac vn ‡ (ai enw Cleopas) a atepawdd ac a ddywot wrthaw, A wyt ti yn vn'c *yn ‡ ddiethr yn Caerusalem, ac ny wyddost y pethae a ddarvu y dyddiae hyn? Ac ef a dywot wrthwynt, Pa pethae? Ac wy a dywedesant wrthaw, ‡Am yr Jesu o Nazaret yr hwn oedd Prophwyt, yn alluawc yn-gweithret ac yn-gair gerbron Duw, a'r oll popul, a pha vod y darvu ir Archoffeirait a'n llywyawdwyr i rody ef i varn angae, a'ei groci. Anid ydd oeddem ni yn gobeithiaw mae ef oedd hwnn a ddelei i brynu'r Jsrael, ac am yr oll pethae hynn, heddyw yw'r trydydd dydd er pan ddarvuont. A'hefyt'r ei or gwragedd o'n plith a yrodd braw arnam, yr ei ddeuthant yn borae* ir bonwent. A'phyrd na chawsant y gorph ef, wy a ddaethant, gan ddywedyt welet o hanwynt wythae weledigaeth o Angelion, yr ei a dywedynt y vot ef yn byw. Can hyny yr aeth cyfran or ei oeddynt gyd a nyni* ir bonwent, ac a gawsant yn y modd y dywedesei'r gwragedd, anid ef ny's gwelsant. Yno y dywot ef wrthwynt, A [ch]wych wy ynydion a hwyr brydic calon i gredy yr oll pethae a dywot y Prophwyti, a nyd oedrait i Chrisst ddyoddef y pethae hynn, a'myned y'w ogoniant? Ac ef a ddechreawdd o Moysen a'r oll Prophwyti, ac a* esponiawdd yddwynt yn yr oll Scrythyrae y pethae oedd [yn escrivenedic] ‡am danaw. Ac ydd oeddent yn nesay at y dref, lle ydd oeddent yn myned, ac ef a gymerth arnaw bynet ym-pellach. Eithyr wy a ei cympellesson ef,

Luc. xxiiij

*ystod, ystodwm, ys yncylch saith milltir a haner.
‡ac a elwit

*yn, gan
‡yr hwn a elwit

*allwlat,
‡ mor

‡ O bleit

*at y bedd

*at y bedd

*ddeongiawdd, ddosparthawdd
‡ o hanaw

can ddywedyt, Aros gyda ni: can ys y mae hi yn hwyrhay, a'r dydd * wedy cerdet. Ac ef aeth y mewn y aros gyd ac wynt. Ac e ddarvu, val ydd oed ef yn eistedd ‡ ar y bwrdd gyd ac wynt, e gymerth y bara, ac a ddiolchawdd, ac ei torrawdd, ac ei rhoes yddwynt. Yno ydd egorwyt ei llygait, ac ydd adnabuont ef: and ef a * divannawdd ymaith, oei golwc. Ac wy a ddywedesont wrthyn ei gilydd, anyd oedd ein calonae yn llosci ynam, tra y toedd ef yn ymddiddan a ni ‡ ar y ffordd, a' phan oedd e yn agoryi ni yr Scrythurae? Ac wy a gyfodesont yr awr honno, ac a ymchoelesson i Gaerusalem, ac a gawsont yr vn ar ddec wedy 'r ymgynull yn cyt, ar sawl oedd gyd ac wynt, yr ei a ddywedesant, E gyvodawdd yr Arglwydd yn wir, ac a ymddangosawdd y Simon. Yno y manegesont y pethae (a wnaethesit) ar y ffordd, a' * phy odd ydd adnabysent ef ar doriat y bara.

* ar

‡ wrth y vort

* ddiblannodd, gymerwyt

‡ rhyd

* pha dodd

Dydd mawrth Pasc.

Y Collect.

OLl a'r cuawc Dad yr hwn a rodaist dy vn mab i farw dros eyn pechodeu, ac y godi drechefn dros eyn iawnhad: Cania ta i ni velly vwrw ymaith surdoes drugioni ac enwiredd val y gallom yn wastad dy wasanaethu ym-purdeb buchedd a' gwirioned, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Act. xiij.

HA wyr vrodet, plant cenetl Abraham, a' phay 'r ei bynac yn eich plith a ofnant Dduw, y chwychwi yd anvoned * gair yr iechyt hyn. Can ys yr ei a drigent yn Caerusalem, a' ei * tywysogion hwy, can nad adwaenent ef, nac

‡ cenadwri or

* llywiawdwyr, rheolwyr

eto

eto 'airiaer Prophwyti, rei darlleir pop [dydd] Sabbath, wy ei cyflawnesant, *with ei varny ef. A chyd na chawsant ddim achos angae [arnaw,] hwy [hagen] a ddeisyfesont gan Pilatus y ladd ef. A gwedy ddwynt ‡ gyflawni yr oll bethae a'r escriveneslit o hanaw, wy ei *desceneslont y ar y pren, ac ei dodeslont ‡ ym-monwent. A Duw ei cyvoddawdd o'r meirw. Ac ef a weled lawer dydd gan yr ei, a ddeuthent y vyny gyd ac ef o'r Galilea i Gaerusalem, yr ein ynt y dystion ef ir popul. Ac ydd ym ni yn manegy ychwy, am yr addewit a wnaethpwyt ir *tadae, [ddarvot] i Dduw ei gyflawni y nyni y plant wy, can yddaw gyfodi Jesu, megis ac y mae yn yscrivenedic yn yr ail Psalm, Ti-yw vy-Map, heddiw ith ‡ cenedleis: A chan iddaw y gvvody ef o veirw, nyd y ymchwelyd m wy‡ [ir bed,] ef a dyvot val hyn, Mi a roddaf ychwy sancteiddiolion [bethae] Dauid, [yr ei ynt] ffyddlonion. Can ys ef a ddywait hefyt mewn manarall, Ny oddefy [di] dy Sanct y weled llwgr [edigaeth]. Can ys Dauid gwedy daroedd yddaw walanaethy [yn] ei oes with *ewyllys Duw, y cyscawdd, ac a ddoddwyt gyd ei dadae, ac a welawdd llwgredigaeth. Eithr ef yr hwn a gyfodes Duw [y vyny,] ny welawdd [ddim] llwgredigaeth. Am hynny bit ‡ cydnabyddus i chwi hawyr vrodyr, mae trwy'r [gwr] hwnn y prycethir i chwi vaddauant pechatae, ac ywith yr oll pethae, y gan yr ei ny's gellit eich cyfiawnhay trwy* Ddeddyf Moysen, trwy daw ef pop vn a greto a gyfiownir. Ymoagelwch gan hyny, rac dyvot arnoch y peth a dwedpwyt yn y prophwyti, Welwch dremygwyr, a'rhyveddwch, a divancollwch: can ys ‡ gweithred a Weithreda vi yn eich dyddyae, gweithred ny's credwch, *cyd, manego vn y chwi.

*yn, can

‡ gwplay, ozphen,

* tynnelont y law ‡ mewn bedd

*tad

‡ enilleis, cefeis, ‡ i lygredigaeth

*ymplwy, cyggor

‡ adnabocedic

* Ddeddyf

† gwaith

*pes

¶ Yr Euangel.

Lvc xxiiij

YR Jesu ehun a safawd yn cenawl ei discipulon ac a dyvot wythwyn, Tagnedyf ychwy. A *braw ac ofn a vu arnynt gan dybieit yd wynt weled yspryt

Yno

‡trwblir *gorchestion, questionae

Yno y dybot ef wrthwynt, Paam ich ‡ trallodir? a phaam y mae * trawsvedyliae yn codi yn eich calonae? Welwch vym-dwylo a'm traet, mae myvy yw ef: teimlwch vi, a gwelwch: can nad oes i yspryt gnawt ac escyrn, mal y gwelwch vot i mi. Ac wedy iddaw ddywedyt [val] hyn, e addangosawdd yddwynt [ei] ddwylo a'[ei] draet. Ac wyntwy eto eb gredy gan lawenydd, ac yn rhyveddy, ef a ddybot wrthwynt, A oes genwch yma ddim or ‡ llynaeth? Ac wy a roesant ydd-aw ddarll pyscotyn wedy'rostiaw, ac o * ddil mel, ac [ef ei] cymerawdd, ac [ei] bwytaodd geyr ‡ y bron hwy. Ac ef a ddybot wrthwynt, Ll y ma'r gairiae a ddywedais wrthych, tra oeddwn * eto gyd a chwi, [nid amgen] gorvot cyflawny yr oll pethae a yscrivenwyt am danaf yn ‡ Deddyf Moysen, ac yn y Prophwyti * a'r Psalmae. Yno yd agores ef ei ‡ meddwl hwy modd y dyallent yr Scrythurae, ac a ddybot wrthwynt, Val hyn ydd escrivenwyt, ac val hyn ydd oedd yn rait i Christ ddyoddef, a' chyvody drachefyn o veirw y trydydd dyd, a' bot prycethy ediveirwch a' maddeuant pechatae yn y Enw ef ymplith y Cenetloedd oll, can ddechrae yn-Caerusalem. Ac ydd yw-chwi yn testion * o'r pethae hynn.

‡ tribulationem * quæstiones

* am ea

Y Sul cyntaf gwedy yr Pasc.

℣ Y Collect.

OLl alluawc ddduw. &c. Megis ar y Commun ddydd Pasc.

℣ Yr Epistol.

i. Ioan. v.

OLl ar anet o Dduw, a * orchvyga ar byt a' hon yw'r orvchafiaeth a orchvyga r byt: [ys ef] ein ffydd. Pwy n a orchwyga 'r byt, oddieth'r hwn s cred mae 'r Jesu yw Map Duw? Hwn yw'r Jesu

* Beth by nac orvydd

Chris

Christ hwnw a ddaeth trwy ddwfyr a' gwaet, nid trwy ddwfyr yn vnic anyd trwy ddwfyr a'gwaet: a'r yspryt yw'r hwn sy'n dwyn testiolaeth: can ys yr yspryt ys ydd wirionedd. Can ys tri ys ydd, yn dwyn testiolaeth yn y nef, y Tat, y Gair a'r yspryt glan. A'r tri hyn vn ytynt. A' thri sydd, yn testolaethy * yn y ddaiar, yr yspryt, a'r dwfyr, a'r gwaet: a'r tri hynn a gytunant yn vn. A's derbyniwn destiolaeth dynion, testoliaeth Duw, sy vwy: can ys hynn yw testoliaeth Duw, yr hynn a destolaethawdd am ei vap. Hwn a cred ym-Map Duw, ys y a'r testiolaeth ynthaw ‡ yntef: hwn ny's cred Dduw, ei gwnaeth ef yn gelwyddawc: can na chredawdd ef y destiolaeth a destiolaethawdd Duw am ei Vap. A * hyn yw'r testiolaeth [ys ef] rhoddy o Dduw i ni vywyt tragyvythawl, a'r vywyt hwnn ys yd yn y Vap ef. Yr hwn sydd a'r Map Duw ganthaw, ys yd a vywyt ganthaw: a'r hwn nyd yw map Duw ganthaw, nid oes vywyt gan-thaw.

* ar

‡ehun

‡hom

¶ Yr Euangel.

Ioan. xx.

YDdd hwnw * yn yr hwyr nos, yr hwn oedd [y dydd] cyntaf or wyth nos, ac a'r drysae yn gayad, lle ydd oedd y discipulon wedyr yngynnull rac ofn yr Juddaeon, y daeth yr Jesu ac y savawdd yn ei cenawl, ac y dyvot wrthwynt, * Tangneddyf ywch'. A gwedy iddaw dywedyt hyn, e dangoses yddwynt [ei] ddwylaw, a'ei ystlys. Yno y llawenychawdd y discipulon wrth welet yr Arglwydd. Yno y dyvot yr Jesu wrthwynt dracheſyn, * Tangneddyf ywch, megis yd anvones ‡ vyn-Tat vyvy, velly yd anvona vi chwithae. Ac wedy iddaw ddywedyt hyny, ydd anhetlawdd ef arnwynt, ac a dyvot wrthwynt * Cymerwch yr yspryt glan. Pwy bynac y maddaeoch ei pechatae, eu maddeuir yddwynt: ‡ [a'r] eiddo pwy pynac yr atalioch, eu a atalir.

* gan

* Heddwch

* Heddwch ‡ vynhad

* derbyniwch ‡ar eins

¶ Yr

Yr ail Sul yn ol y Pasc.

¶ Y Collect.

Ll alluawc Dduw, yr hwn a roddeist dy vn Map, y ni yn aberth tros pechot, a hefyt yn esempl o buchedd dduwiol: dyro i ni dderbyn rat val y gallom byth bot yn ddiolchgar dros ei antraethawl leshaat ef, a hefyd y ni beunydd ymroi i ganlyn bendigedic lwybreu ei wir lanaf buchedd ef.

❧ Yr Epistol.

i. Petr. ij.

Hyn yw'r diolch, a's bydd i nebun erwyd cywybot tu ac at Duw oddef blinder [a bot] yn oddefgar wrth gahel cam. Can ys pa glod yw, a's pan ich cernotir am eich drigioni, gymeryd o hanoch yn ddy-oddefus: Eithyr a chwi yn gwneythy daoni, a's goddefwch [gam,] a ei gymeryt yn oddefgar, hynn yw'r diolwch can Dduw. Can ys er mwyn hynn ich galwyt: erwydd i Christ ddyoddef drosam, gan ydd-aw *adael esempl y ni, er dylyn o hanoch y lwybrae ef. Yr hwn ny wnaeth pechat, ac ny chahat twyll yn ei enae. Yr hwnn pan ymserthwyt ac ef, nyd ymserthawdd: pan ddiodefawdd ny bygythiawdd, and *rhoi'r dialedd yn llaw'r hwn a barn yn gyfiawn: Yr hwn ehun a dduc ein pechatae yn ei gorph ar y prenn, er mwyn i ni wedi ‡ meirw y wrth pechatae, a byw mewn cyfiawnder: *gan gleisie yr hwn ich iachawyt. Can ys buoch mal defeit yn myned ar *gyfeilorn: and yr awrhon ich ymchweliwyt at bugail ac ‡ escop eich eneidiae.

* gady

‡ ymlwrthot

‡ ein gwaredu

* trwy, a, * ddidro

* ddisprot, ddiwenka, goll

† curat, golygwr, periglwr, gofalwr, carclwr, keidwad.

❧ Yr Euangel.

Christ

Ioan x.

Hrist a ddywot wrth ei ddisciplon, Mi yw'r bugail da: y bugail a rydd ei enait dros ei ddefaid. Eithr y gwas cyfloc a'r hwn nyd yw bugail, ac *ny phiae'r defeit, a wel y blaidd yn dawot, ac a edy'r defeit, ac a gilia, a'r blaidd a yscglyfia ac a darfa'r defeit. A'r gwas cyfloc a ‡gilia, can y vot ef yn was cyfloc, ac eb ofaly am y defeit. Mi yw'r bugail da, ac a adwaen * y [defeit] meuvi, ac im adwdenir y gan ‡ y meuvi. Mal yr edwyn y Tat vyvi, velly ydd adwaen i'r Tat: a mi a ddodaf vy * eneit dros [vym] defeit. Ac y mae y mi ddefaid eraill, yr ei nid ynt or ‡ gorlan hon: a' rhaid i mi *arcliaw yr ei hynny, ac wy a wrandawant vy lleferydd: Ac e vydd vn gorlan [ac] vn bugail.

*nyd eido'r

‡ffoa, ffy

*vyneveit i, ‡ys ydd i mi

*einioes, bywyt ‡ffold, buarth, cayor *goleth, ddwyn atat

Y trydydd Sul yn ol y Pasc.

Y Collect.

OLl alluawc ddiw, yr hwn wyt yn dangos i bawb fy ar *gyfeilorn lewych dy wirionedd, er ei dwyn y ffordd cyfiawnder. Caniatha i bawb a dderbyner y gyndeithas creddyf Christ, allu o hanynt ymogel cyfryw bethau ac y sydd wrthwyneb yw proffes, a chanlyn y sawl bethau oll a vo yn cytuno ar vnryw, trwy ein Arglwydd Iesu Christ. Amen.

*ddidro

Yr Epistol.

j. Pet. ij.

YCaredigion, mi atolygaf ywch, megis *dieithreit a' phererinion, ymgadwch y wrth tra chwantae cnawdol, yr ei a‡ ryfelant yn erbyn yr enait, ac

*gwestei, oslon ‡ ymladdant, ymdrechant

ymddygwch ac ymwreddiat da ymplith y Cenetloedd, pan yw am yr ei ys yn dywedyt drwc am danoch megis am ddrygweithredwyr, yddynt allu trwy [eich] gweithredoedd da yr ei a welant, roddy gogoniant i Dduw yn-dydd *y govwy. Can hyny ymddarostyngwch i bop ryw ordin hat dyn er mwyn yr Arglwydd, ae ir Brenhin mal yn ormu chaf, ai ir liywiandwyr, mal ir ei a danvonit y ganthaw, er ‡ dialedd y drygweithredwyr, ac er mawl ir ei da. Can ys velly y mae ewyllys Duw, [ys ef] drwy eich gweithredoedd da y gae'och oystegy anwybodaeth y dynion ynbyd, megis yn rydion, ac nyd yn cymeryd y rhydit yn * wascot drugiont, anyd megis gweision Duw. Anrydeddwch bawp: cerwch y brawdoriaeth: ofnwch Dduw: anrydeddwch y Brenhin.

*yr ymlwe-
liat

‡cosp, poen

*glawr,
escus

¶ Yr Euangel.

Ioan. xvj.

YR Jesu a ddywot wrth ei discipulon, ychydic [enhyt] ac ni'm gwelwch: a' thrachefyn ychydic [enhyd] a' chwi a'm gwelwch: can ys ydd*af at [y-] y Tat. Yno y dywot [yr ei] o ei ddiscipulon wrth ei gylydd, Pa beth yw hynn a ddywait ef wrthym, ‡ychydic [enhyd,] ac ni'm gwelwch, a' thrachefyn, ychydic [enhyt,] a' chwi a'm gwelwch, ac, am ydd*af at [y-] y tat? Can hyny y dywedesont, Pa beth yw hynn a ddywait ef: Ychydic enhit? ny wyddam ni pa beth a ddywait. A'r Jesu a wybu y bot hwy ar bedr gofyn yddaw, ac a ddywot wrthwynt, A ytych yn ymofyn yn eich plith am hynny a dywedais, y chdyic [enhyt,] ac ni'm gwelwch: a' thrachefyn, ychydic enhyt, ac chwi a'm gwelwch? Yn wir, yn wir y dywedaf y chwi, yr wylwch ac y ‡ cwynvenw-chwi, a'r byd a lawenha: a' chwychwi a trister, eithyr eich *tristit [chwi] a ddaw yn llawenydd. Gwraic wrth escor a bydd mewn trist wch, am ddawot hei ‡ awr: eithyr cyn gynted ydd es-

*lwyf yn
mynet

†y chwaen

*lwyf yn
myned

*galarwch,
griddve-
nwch, bd-
wch, nad-
wch

‡trist wch

‡temp,
amser

cor o

corro ar yr * etivedd, ny chofia hi mwy y ‡ boen, o lawenyd bot dyn wedy 'r eni ir byt. A' chwithef yr awrhon y 'ch mewn tristwch : eithyr ynwelaf a chwi drachefyn, a'ch calon-[eu] a lawenecha, a'ch llawenydd ny's dwc nep y arnoch.

* dyn bach
‡ plentyn
* drabel

Y pedwerydd Sul gwedy r Pasc.

¶ Y Collect.

OLl alluawc ddduw, yr hwn wyt yn gwneuthur meddiliau r oll ffyddlonion y vot o vn ewyllys: caniatha ith bobyl vod yddynt garu yr hynn a orchmynny, a' deisyfu yr hyn adewi, val ymplith amrafael ddamweiniae y byd, allu cahel on calonau gwbwl aros yn lle y mae y gwir lewenydd yw gaffael, trwy Christ eyn Arglwydd,

¶ Yr Epistol.

PDop dawn daonus, a phop * rhodd perfeith ys ydd o dduchod, ac yn descen o y wrth Tat y galauni, y gyd ar hwn nid oes ysmutiat, na gwalcote ynchweliat. Efe o ei wir ewyllys a' n ‡ cenedlawdd a gair y gwirionedd, val y byddem [meis] yn * blaenffrwyth y greaturieit ef. Canhyny veum-broder annwyl, byddet pop dyn yn * gyflym i wrandaw, yn ‡ ddioc y ddywedyt, ac yn ddioc i ddigoveint. Can ys digoveint * gwr ny chyflawna gyfiawnder [geirbron] Duw .. Erwydd paam rhowch heibiaw bop budreddi, a ‡ thraha drigioni, ac erbynwch drwy addwymder y gair a * plannwyt ynoch,

Iaco. j.

‡ cenillawdd
* dechrcuat
* parot i ddyscy
‡ hwyr
* dyn
* brynti
‡ gormodd, chyfedd, ‡ yr

yr hwn a ddichon iachay eich eneidiae.

Yr Euangel.

Ioan. xvj.

YR Jesu a ddywot wrth ei ddiscipulon, Ac yr awrhon yd af at yr hwnn am anvonawd, ac ny obyn yr vn o hanoch i mi, I b'le ydd ai? Eithyr am ddywedyt o hanof y pethae hynn y-chwi, y llanwyt eich calone o dristwch. And [ys] dywedaf ychwy y gwirionedd, *lles yw i chwi vy myned ymaith: o bleit anyd af ymaith, ny ddaw'r ‡ Diddanwr atoch: ac a's af ymaith, mi ei danvonaf atoch. Ac wedy y del ef, e ‡ argyoedda'r byt * o bechat, ac o iawnder, ac o barn. O bechot, can na chredant ynof: o iawnder, can ys ydd af at ‡ y Tat, a' mwy ni'm gwelwch: o barn, can ys tywysawc y byt hwn a barnwyt [eisioes.] Mae genyf etwa lawer o bethe y'w ddywedyt wrthych, and na ellwch ei dwyn yr awrhon: eithyr, pan ddel ef yr hwn yw'r yspryt y gwirionedd, ef ach arwein i bop gwirionedd: can na ddyweit ef o hanaw ehun, amyn pa bethe bynac a glywo, a ddywait, a'r pethae i ddawot a* venaic ef ychwy. Ef a'm gogoneda vi: can ys or ‡ meu vi yd erbyn, ac ei meneic ychwi. Yr oll pethe ys ydd ir Tat, sydd * i mi? can hyny y dywedais, o'r ys ydd i mi yd erbyn, ac ei meneic y-chi.

*rheidiol

‡dyhudd wr

‡angreifftia, deia

*am

‡by

*ddengys

‡sy i mybi

*bawbi

Y pempet Sul ar ol y Pasc.

¶ Y Collect.

ARglwydd, o ddiwrth pa vn y daw'r oll ddaioni, caniatha i ni dy vfydd weision, trwy dy santaidd yspryddoliaeth, beddwl o hanom y pethau a vo vnion, a thrwy dy yngleddus * dywysogaeth ei gwneuthyd yn ddibennus trwy eyn Arglwydd Jesu Christ.

*ffordiat

¶ Yr

Yr Epistol.

YDdWch WeithredWyr y gair, ac nid gWrandaWyr yn vnic, gan eich tWyllaW eichunain. O bleit a's gWrendy nep y gair, ac eb ei Wneuthur, tebic yW i Wr, yn edrych ei Wynep naturiol meWn *drych. Can ys Wedy iddaW ystyriaW ehun, ydd a e ymaith, ac ydd ‡ ebrgofa yn y van pa Wedd ytoedd. Eithyr y nep a edrych ym-perfeith *Ddeddyf rhydit, ac a erys [ynthei,] hWn can nad yW yn WrandaWr ‡ancofus, amyn yn ‡ Weithydd y Weithret, a bydd * dedWydd yn ei Weithret. A'd oes yn eich plith-nep a debygir i vot yn *gredyfol, ac ef eb ‡ffrWyno ei davot, anid * tWyllo ei galon ehun: ys ouer yddaW ei gredyf. Creddyf pur a' ‡ diwacul geyr bron DuW ys y Tat, yW hyn, * gofWyaW yr ymddivait, a' gWeddWon yn y h'adyt, [a'] ei gadW ehun yn ‡ ddihaloc yWrth y byt.

Iaco. j.

*glwydr
‡anghofia
*Cyfraith
‡anmyfyr
*glwynbydedic
ddeddfol
‡atal, reoli
*ehudaw
‡dihaloc, diwrycheulyt
*ymwelet ar
‡ddivrych, ddivagul

Yr Euangel.

NWir, yn Wir y dyWedaf Wrthych, pa bethae bynac, a archoch ar y Tat yn vy EnW, ef ei rhydd ychWy. Yd hynn nyd archesoch ddim yn vy EnW: archWch, a' chWi erbyniWch, y ny bo eich llaWenydd yn gyflaWn. Ypethae hynn a ddyWedais y chWi *meWn damegion: eithr e ddaWr amser, pryd na ddyWetWyf Wrthych mWy ‡ ar damegion: eithyr ys manegaf yWch yn *eglaer am y Tat. Y dydd hWnW ydd archWch yn veu EnW, ac nid Wyf yn dyWedyt y chWi, y gweddia vi ar y Tat y trosoch.

Ioan. xvj.

*ar
‡trWy
*ddiledlef

*ohun ‡ddoetho

soch. Can ys y Tat * yntef ys ydd ich caru, can ys i chwi vygcaru i, a chredy vym-dyvot y wrth Dduw. [Mi a ‡ deuthym y wrth y Tat, ac a ddeuthym ir byt: drachefyn yd wyf yn gadu'r byt, ac yn mynet at y Tat. Ei ddiscipulon

*Wely ‡ddiledief

a ddywot wrthaw, * Nycha, yr awrhon y dywedy yn ‡ eglaer, ac ny ddywedy vn ddamec. Yr awrhon y gwyddam

*pop peth

dy vot yn gwybot * oll ac nyt rait y-ti ymofyn o nep a thi. Wrth hyny y credwn, mae o ywrth Ddew y daethost. Yr Jesu atepawdd yddwynt. Ac yr awrhon y credwch? Nycha, yr awr yn sy'n agos, ac wedy dawot eisioes, pan ich

*eino ‡ wrthy hun

goyscerir bawp at yr * eiddaw, ac y gedwch vi ‡ yn vnic: ac nid wyf yn vnic: can ys y Tad ys y gyd a mi. Y pethae hynn a ddywedeis wrthych, yn y chaffech dangneddyf

‡ drallot * gobeithwch, cymerwch gyssur dâ

ynof: yn y byt y cewch ‡ orthrymder, and * ymgyssurwch mywy a orchvygais y byt.

Die Iou derchafael.

¶ Y Collect.

*escen

CAniatha atolygwn ith orucheldeb oll alluawc dduw, megis ac ydd ym ni yn credu darfot ith vn-mab ein Arglwydd * dderchafel ir nefoedd: velly bod i ninau a meddylfryd eyn calon allu ymdderchafel yno, a chyd ac ef drigaw yn wastadawl.

¶ Yr Epistol.

Act. j. * Traethawt

* LLyvyr cyntaf, a Theophilus, a wnaethym or oll pethae a ddechraeawdd yr Jesu ei gwnaethyd a ei dyscy- [ir popul,] yd y dydd y cymerwyt ef i vyny, wedy iddaw trwy'r yspryt glan orchymyn ir Apostolion, yr ei

‡ dywelesei

a ‡ ddetholesei ef, ac ir ei hefyt ydd ymddangolesei yn vyw wedy yddaw ddioddef, trwy lawer o ar-

wyddion

wyδion dilis, ac ef yn weledic * ganthwynt tros [yſpait] d'augain diernot, ac yn ymadrodd am y pethae hynny'r ei [berthynent] y deyrnas Dduw. A' gwedy ıddaw ei cynull [wy] yn cyt, y gorchymynawdd ydd wynt, na'd elynt ymaith o Gaeruſalem, anıd ‡ aros o hanwynt ar addewit y Tat, yr hwn, [eb ef,] a glywſoch y cenyf. Can ys Joan yn wir a batyddiawdd a dwfyr, chwychwi hagen a batyddir a'r yſpryt glan cyn pen ny-mawr o ddyddiae. Ac yno gwedy y dawot hwy ynghyt, y govyneſont ydd-aw, can ddywedyt, Arglwydd, ae yr amſer hynn yr adroddy y deyrnas i'r Jſrael? Ac ef a δywot wrthynt, Nid i chwi y mae gwybot yr amſerae, nai'r * temporae, yr ei a oſodes Duw yn ei veddiant ehun, eithyr [chwi] a dderbyniwch ‡ nerth y gan yr yſpryt glan, pan ddel ef arnoch: a' chwi a vyddwch teſtion i mi yſ yn Caeruſalem, ac yn yr oll Judea, ac yn Samaria, ac yd yn * eithaw yddaear. Ac wedy yddaw ddywedyt y pethae hynn, tra oeddent wy yn ‡ tremiaw, y darchafwyt ef: can ys * wybyren ei cymerth ef i vyny o'u golwc hwy. Ac val ydd oeddent yn edrych yn ddyval ‡ parth ar nef, ac ef yn mynet, * nycha, y ſafai dau wr geyr ei llaw, mewn gwiſc ‡ gannaid yr ei hefyt a ddywedeſont, Ha-wyr o'r Galilea, Paam y ſefwch yn tremiaw * parth ar nef? Yr Jeſu ‡ yma yr hwn a gymerwyt ir nef, velly y daw mal ac y gwelſoch ef yn mynet ir nef.

* yddwynt
‡ oysgwyl
* edrychdy edbery
‡ chwi biae
* cyfamſerae, oriae, pryδiae
‡ allu, meddiant
* δiben byt
‡ edrych
* cymwl
‡ tu
* wele
‡ wenn
* tu
‡ hwn

¶ Yr Euangel.

YR Jeſu a * ymddangoſawdd ir vn ar ddec val ydd oeddent yn cydeiſtedd, ac a ‡ roes yn y herbyn am e ancredinıaeth a chaledwch [ei] calonnae, can na's credent yr ei a ei gwelſent ef, wedy gyvody. Ac ef a ddywot wrthwynt, Ewch i'r oll byt, a' phregethwch yr Euangel i bop creatur. Yr hwnn a greto ac a batyddier, a * iacheir: eithr yr hwnn ny's cred, a ‡ bernir [yn euawc.] A'r arwyddion hynn a gynlyn yr ei a credant, yn vy Enw i y bwriant allan gythreuliait, ac a

Mat. xvj.
* ymoliwyr nygawdd
‡ edliwiodd ddanodawδ
* a byd cadwedic
‡ ddienyddir

ymadroddant a thauodae newyddion, ac a dyrtant y maith seirph, ac as yfant ddim marwol, ny wna * niwet yddynt: ar y cleifion y dodant ei dwylaw, ac wy a ant yn iach. Uelly wedy daroedd ir Arglwydd ymddiddan ac wynt, e ‡ derbyniwyt i vyny ir nef, ac a eisteddawdd ar deheulaw Ddduw. Ac wy aethant rhacddwynt, ac a prycethesont ym pop lle. A'r Arglwydd a gydweithiawdd ac wynt, ac a gadarnhaodd y gair * ac arwyddion yn arganlyn, Amen.

* argyfwedd

† cymerwyt

* trwy wyrthieu

Y Sul yn ol y Derchauel.

¶ Y Collect.

ADduw, brenhin y gogoniant, yr hwn a dderchefeist dy vn mab Jesu Christ, a mawr ouchafiaeth ith deyrnas yn y nefoedd: Atolwc yty na aad ni yn anniddan, eithyr dankon y ni dy yspryt glan i'n diddanu, a' dercha ni ir vn van a'r lle ydd aeth eyn Jachawdr Christ or blaen: yr hwn a vywoca ac a deyrnasa yn oes oesoedd.

Yr Epistol.

i. Petr iiij. * pwyllog

* gudd lawereddu ddidurmar rhodd

‡ llywodraeth wyr

TErvyn pop peth ys ydd yn agosay. Can hynny byddwch *sobr, a' gwiliadurus i weddiaw. Ac o blaen pop peth byddet cariat parat yn eich plith: cans cariat a *doa liaws [o] pechatae. Byddwch letuygar y'w gylyd, *eb rwgnach. Bit i bop dyn val yd erbyniawd ef y ‡ dawn, gyfranny hynny bob vn yw gylyd, megis ‡ dosparthwyr da amrywrat

rat Duw. A's *ymadrodd nep,[ymadroddet]megis geiriae Duw. A's ‡gwaſanaethy a wna nep,[gwaſanaethet]megis o'r gallu a roddo Duw, y ny vo ym-pop peth ogoniant i Ddvw, trwy'r Jeſu Chriſt, ir hwn i mae *gogoniant a chyvoeth yn oes oeſoedd, Amen.

*dylwait, ymddiddan ‡gweini

*moliant argluyddiaeth, gallu, meddiant

Yr Euangel.

Wedy y del y Diddanwr, yr hwn a ddanvonaf atoch* y wrth y Tat, [ys ef] yſpryt gwirionedd, yr hwnn a ‡ddeillia gan y Tat, ef a deſtolaetha o hanoſi. A' chwithef a deſtolieithwch hefyd, can ych bot gyd a mvi or dechreat. Y pethae hynn a ddywedais wrthych, rac eich ‡rhwyſtro. Wy ach eſcommunant chwi: ac e ddaw'r amſer, pan pwy pynac ach lladdo, y tybia y bot yn gwnaethy'r *gwaſaneth i Ddvw. A'r pethae hynn a wnant ychwy, can nad adnabuant y Tat, na mvi. Eithyr y pethae hynn a ddywedais y chwy, val pan ddel yr awr, y galloch atgoffa, ddarvot i mi ei dywedyt y chwy.

Ioan xv.

*y gan ‡ddaw

‡trancwyddo

*addoliant, erdcuniant

Y Sul gwyn.

¶ Y Collect.

DVw, yr hwn ar gyfenw i hedduw a ddyſcaiſt galonnau dy ffyddlonion, can anfon yddynt lewych dy lan yſpryt: Caniatha i nyni trwy yr vnryw yſpryt ddyall yr iawn barn* yn bob peth a' byth llawenechu yn ei wynbyddic ‡ ddiddanwch ef, trwy ryglyddae'r Jeſu Chryſt eyn Jachawdur, yr hwn a vyvoca, ac a deyrnaſa gyda thi, ynghyfundeb yr vn ryw yſpryt, yn vn Duw, eb dranc na gorffen. Amen.

*am ‡confort, cyſſur

¶ Yr

Yr Epistol.

Act. ij. *y decvet die a dauiãin ‡chwyzn

*tanedic ‡o daan

*trigo ‡aei goglyt ar

*tyzva ‡yd echzynawdd *ohamiaith ‡bzawychu

*wele

‡ymiadzodd *thzigolion ‡Egypt *randiredd ‡dyvodieit, estronion *balwredigion

GWedy dyvot y dydd *Pentecost, ydd oeddent wy oll yn vn-vryd yn yz vn lle. Ac yn ddysyn wth y deuth swn o'z nef, mal gwth gwynt ‡ agwzdd, ac a lanwodd yz oll tuy lle ydd oeddent yn eistedd. Ac yddwynt ymddangosawdd tavodae * gohanedic, mal ‡ tân, ac eystteddawdd ar bop vn o hanwynt. Ac wy gyflawnwyt oll oz yspzyt glan, ac a dechzeusont y madzoŝ a thavodae ereik, megis y rhoddes yz yspzyt yddwynt ymadzodd. Ac ydd oeŝ yn *pzesswiliaw yn Caerusalem Judaeon, gwyz ‡ yn ofny Duw, o pop Cenedl y dan y nef. A' gwedy mynedy gair o hynn yma ar lled, y daeth *lliaws yn-cyt, ac y sannawŝ arnynt, o bleit bot pop vn yn y clywet wy yn amadzodd yn ei ‡ da yodiaith ehun. Ac *aruthzo wnaeth ar bawp a' rhybeddy, gan ddywedyt wth eu gylydd, ‡ Nycha, anyd [hanyw]z ei hynn oll ys y yn dywedyt, oz Galilea: A' pha wedd y clywn ni pop vn ein gohaniaith ein hunain, in ganet yn thei? Parthieit, ac Medieit, ac Elamieit, a' * phzesswylwyz Mesopotamia, ac o Judaia ac o Cappadocia, o Pontus, ac Asia, ac o Phrygia, ac Pamphilia, oz ‡ Aipht, ac o *parthae Libia, yz hon y sy gèr llaw Cyzen, ‡ a dieithzeit o Ruuein, ac Juddaeon, ac pzoselyteit, Creteit, ac Aravieit: ny ni ei clywsam wy yn ymadzodd yn ein tavodae enhunain vawrion [weithzedeu] Duw.

¶ Yr Euangel.

Ioan. xiiij. *os cerwch *gonfozddwz

YR Jesu a ddywot wth ei ddiscipulon, * A cherwch vi, cedwth vy-gozchmynion, a' mi vy a weddiaf ar y Tat, ac e rydd y chwy ‡ ddiddanwz arall, mal ydd aros ef y gyd a chwi yn tragywyth, [ys ef] yspzyt y gwirionedd, yz hwn ny ddychon y byt ei ddetbyn, can na wyl [y byt] ef, ac na'd edwyn: a chychwi a ei adwaenoch ef: can y vot ef yn trigo gyd a chwi, ac y

noch

noch y bydd. Nys gadawaf chwi yn ymddiwaid: [a nid] ni a ddanfonaf atoch. Eto ‡ychydic [enhyd], a'r byt ni'm gwyl mwy-[ach,] a' chwi a'm gwelwch, can ys byw vy-vy, byw vyddwch chwithe hefyt. Y dieʳnot hwnw y gwybyddwch vym-bot i yn vym-Tat, a' chwi yno vi, a mi vy yno-chwi. Y neb ys ydd a'm gorchymyneu gantho, ac y ew cadw, efyw'r hwn a'm car i: a' hwn a'm car i, a gerir gan veu-Tat: a' mi ei caraf ef, ac a ymddangosaf yddaw. Judas a ddybot wrthaw (nyd yr [vn] Iscariot) Arglwydd, pa beth yw'r achos yr ymddangosy i ni, ac nyd i'r byt? Yr Iesu atepawdd, ac a ddybot wrthaw, A's car nep my vi, ef a gatdw vy-gair, a'm Tat ei car ef, a' ni ddawn attaw, ac a drigwn gyd ac ef. Y nep ni'm car, ny chatdw vy-geiriae, a'r gair yr hwn a glywch, nid yw veu anid [gair] y Tat yr hwn am anvones. Y pethae hynn a ddywedais wrthych, a mi gyd a chwi yn aros. Eithyr y Diddanwr, ys ef yw yr Yspryt glan, yr hwnn a ddenvyn y Tat yn vy Enw, efe a ddysc y chwy * yr oll pethae, ac a ddwc ar gof y-chwy ‡ yr oll pethae, ar a ddywedeis y-chwy. Tangneddyf a adawaf ‡ gyd a chwi: vym-tangneddyf a roddaf ychwi: nyd mal y rhydd y byt, y rhoddaf vi ychwi. Na chynnyrfer eich calon ac nac ofner. [Ys] clywsoch modd y dywedais wrthych, Af ymaith, a' dauaf atoch. *Pe carech vi, ys llawenechech, can i mi ddywedyt, Af at y Tat: can ys mwy yw vym-Tat no my vi. Ac yr awrhon y dywedais y chwi, cyn ei ddybot, mal pan ddelo y peth y credoch'. Yn ol hynn ny ddywedaf ny-mawr o pethae wrthych: can ys tywysawc y byt hwn sy yn dybot, ac nid oes iddo ddim yno vi. Anid [hyn ſydd] er gwybot or byt, y caraf [vym] Tat: a' megis y gorchymynawdd y Tat y-my, velly y gwnaf.

* pop peth
‡ y chwaen
‡ y chwbyl
* Hedwch ‡ i
* A's
‡ Pennaeth pennadur

Die Llun y Sul gwyn.

℣ Y Collect.

Duw

DUw yr hWn &c Megis ar ddydd Sul gvvyn

¶Yr Epistol.

Act.x.

Etr a agores ei enae, ac a dybot, yn Wir ydd wyf yn dyall na'd yw Duw yn wynep gymerwr [nep mWy naei gilydd.] Eithyr ym pop *cenetl y nep ae ofna ef, ac a ‡ weithreda gyfiawnder ys ydd gymeradWy ganthaw. Chwi wyddoch y gair yr hWn a danvones Duw i blant yr Israel, gan precethy tangneddyf* trWy Jesu Christ, yr hWn yw Arglwydd ‡ oll. [Ys ef] y gair yr hWn a *ddeuth trWy'r oll Judaia, gan ddechrae yn-Galilea Wedy'r betydd a precethawdd Joan, nid am gen, no bot i Dduw ‡enneiniaw'r Jesu o Nazaret a'r yspryt glan, ac a* meddiant: yr hWn a gerddawdd o yamgylch, gan Wneythy daoni, ac iachay' r oll ar oeddent wedy'r 'ormhrech gan ‡ ddiavol: can ys Duw oedd gyd ac ef. Ac ydd ym ni yn testion ar yr oll pethae awnaeth ef yngWlat yr Juddaion, ac yn-Caerusalem yr hWnn a laddasant Wy, gan ei groci ar brenn. Hwnn a gyfodawdd Duw y trydydd dydd, ac a barawdd bot y dangos ef yn amlWc: nyd ir oll popul, amyn ir testion *etholedic or blaen gan Dduw, [ys ef] y ‡ ni yr ei a buam yn cydWyta ac yn cydyvet ac ef, gWedy yddaw gyvody o veirw. Ac ef a orchymynawdd i ni brecethy i'r popul, a' thestiolaethy, mae ef yw hWnw a *orddiniWyt gan dduw yn barnWr byWion a' meirw. Ac y hWnn y mae'r oll Prophwyti yn testiaw, mae trWy y Enw ef, y bydd i bawp a greta ynthaw, dderbyn maddau ant pechatae. Tra ytoedd Petr eto yn dywedyt y geiriae hynn, y ‡ dygWyddawdd yr yspryt glan arnynt, yr ei oll a glywsent y gair: Ac Wyntwy o'r enwaediat, ar y oeddent yn credy, a sannesont, cynnifer ac a daenthent gyda' Petr, can ys darvot ar y Cenetloedd *hefyt ddiney dalvn yr yspryt glan. Can ys yddWynt y clybot

Wy

*nasiou ‡awnel

*gan ‡pawp

*danhWyt

‡iraw angenu

*neu ‡y, gallu

‡ y cythrael

*dywysedic ‡nyni

* osodwyt, arbaethwyt

† syrthiodd, clwympodd

‡a brawsesont

*dywallt rhodd

wy yn ymadrodd a thavodae, ac yn *mawrhay Duw. Yno ydd atepawdd Petr, A all nep wahardd dwfyr, ‡ y na vatyddier yr ei hyn, ac a dderbynieſont yr yſpryt glan* mal ninae? Ac ef a orchymynawdd y vatyddiaw wy yn Enw yr Arglwydd. Yno y deiſeſont arnaw aros gyd ac wynt *dalm o ddyddiae.

*mawrygy
‡val
*yn gyſtal a
‡ niver

¶ Yr Euangel.

Ioah.iij.

VElly y carodd Duw y byt, y'n y rodes ef* ei vnig-enit vap, y'n y bydei i bop vn a greda ynthaw, na choller, amyn caffael bywyt tragywythawl. Can na ddanvonawdd Duw ei vap i'r byt i‡ varny'r byt, anid er*iachay yr byt trwyddaw ef. Yr vn a credynthaw ef, ny vernir: a'r vn ny chred a varnwyt eiſioes, can na chredawdd yn Enw yr * vnig-enit vap Duw. A hynn yw'r varnedigaeth, can ddawot golauni ir byt, a chary o ddynion dywyllwch yn vwy na'r golauni, o erwydd bot y gweithredoed wy'n drwc. O bleit pop vn yn gwnethy drwc, ysy gas gantho yr golauni, ac ny‡ ddaua i'r golauni, rac* argyoeddy ei weithrededd. Ar hwn awna, wirionedd, a ddaw i'r golauni, y'n y bo‡ cyhoedd ei weithredoedd, mae* o erwydd Duw ei gweithredwyt wy.

†damno
*cadw

‡vnig enedic

*dda w
‡cyhud da

*eglur
‡yn nuw

Die Mawrthy Sul gwyn.

℣ Y Collect.

DUw yr hwn ſy Megis ar y fulgwyn

Yr Epistol.

Act. viij.

PAn glyppu'r Apostolion y oedd yn Caerusalem, ddarvot y Samaria derbyn gair Duw, wy a ddanvonesont atWynt Petr ac Joan: pWy 'r ei wedy dyvot i waered, a weddiesont drostWynt, ar dderbyn o hanWynt yr yspryt glan. (Can ys yd hynn, ny ddescenneset ef ar yr vn o hanWynt, anid darvot eu batyddiaw yn vnic, yn EnW 'r *Argl Wyd Jesu.) Yno y gesodesont ei dWylo arnaddynt, ac wy a dderbynesont yr yspryt glan.

*Chriſt

¶ Yr Euangel.

Ioan. 10.

YN wir, yn wir y dywedaf y chWi. Hwn *nyd a y mewn ‡ drWy 'r drWs ir* gorlan y defeit, anid dringo ffordd arall, lleitr ac ‡yspeiliWr yW ef. Eithyr hWn a a y mewn drWy 'r drWs, yW bu gail y defait. I hWn yd agor y ‡dryſaWr a'r defait a Wrendy ei leferyd, ac i ddefeit ehun a eilW *Wrth y h'enW, ac ei dWc allan. A' phan ddanfono ei ddefeit ehun allan, ydd a o ei blaen wy, a'r defeit ei canlyn ef: can ys adWaenant y leferydd ef. Ar [dyn] dieithr nys canlynant, anid ‡ciliaw *yWthaW: can ys nad adWaenant leferydd dieithreit. Y ‡parabol hWnn a ddybot yr Jesu WthWynt ac ny ddyallesont wy pa bethae oedd yr hynn a ddyWedesei ef WthWynt. Yno y dybot yr Jesu WthWynt drachefyn, yn wir, yn wir y dywedaf Wthych, Mi yW 'r drWs y defeit. Cynniuer oll a ddeuthant om blaen, lladron ynt ac yspeilWyr: eithr ny Wrandawaddo y defeit dim hanWynt. Myvi yW 'r drWs: trWo vi a's aa nep y mewn, e vydd cadWedic, ac ef aa y mewn ac aa allan, ac a gaiff borfa. Y lleitr ny ddaW, and i ledrata, ac y ladd, ac y ddinistriaw: myvi a ddeuthym val y caffent* vyWyt ac er er caffael o hanWynt yn ‡ehelaeth.

*ffo
‡ddamec hon

*ny ddaw
‡ir

*gail

‡crisbdeiWr

‡ porthaWr
*erWydd erbyn

*vnchedd
‡amlach

Sul y

Sul y Trintot.

¶ Y Collect.

OLl alluawc a'th ragywyddol Dduw, yr hwn a roddaist y ni dy Weision rat, gan cyffesu ac addef dy wir ffydd, y adnabot gogoniant y tragwyddawl trinitot, ac yn nerth y dywiol vawredd y addoli yr vndawd: Nyni a tolygwn y-ty, val ybo y ni trwy gedernit y ffyd hon, gahel ein amddeffenu oddiwrth pob gwrthwyneb, yr hwn wyt yn byw ac yn teyrnasu, yn vn Duw byth eb ddywed. Amen.

Yr Epistol.

GWedy hynn ydd edrychais, *a nycha, yr oedd drws yn agoret yn y nef, a'r lef gyntaf a glyweis, oedd megis [llais] vtcorn yn ymddiddan a mi, gan ddywedyt, Escen yma; a mi a ddangosaf y-ty y pethae a orvydd ei gwnerthy ‡r hac llaw. Ac yn y man yr oeddwn yn yr yspryt, ac wele, *eisteddua a osodwyt yn y nef, ac vn a eisteddai ar yr eisteddva. A'r hwnn oedd yn eistedd, oedd gynhebic o ddrych i vaen Jaspis, ac i [vaen] Sardius, ac [yr oedd] ‡ enwys * o y amgylch yr eisteddfa yn gynebic o ‡ ddrych i [vaen] Smaragdus. Ac yn-gogylch yr eisteddua [ydd oedd] pedair eisteddva ar vgain, ac ar yr eisteddvae y gwelais pedwar henefydd ar vgain yn eistedd, gwedy ei gwisco mewn gwiscoedd gwynion, ac ydd oedd ganthwynt am ei pennae goronae aur. Ac o'r eisteddvae y *deuth mellt, a tharanae, a lleisiae, ac ydd oedd saith ‡ llucern o dan yn llosci geyrbron yr eisteddva, yr ei'n ynt saith yspryt Duw. A'r hac bron yr eisteddfa ydd oedd môr o wydr yn gyffelip i crisial: ac yn *pervedd yr eisteddfa, ac o amgylch yr eisteddfa [ydd oedd] petwar anival yn llawn llygait ym-blaen ac yn ol. Ar anival cyntaf yn tebic i lew, ar ail anival, yn tepic i lo, a'r trydydd anival oedd iddaw wyneb mal i ddyn. A'r petwerydd anival [oedd] yn tepic i eryr yn ‡ ehedec. A'r petwar anival oedd i bob vn o hanwynt chwech adain gylch o-*

Apo iiij.
*ac wele
‡chwedlea
*Dabre
‡yn ol hyn
*thron
‡biw a glaw
*gylchogylch
‡oi wc
*deilliawd llychet a thyrbe
‡lamp
*cenalwt
‡ehedfan, ar ei al ein

gylch ogylch iddaw, ac o ddymeỽn ydd oeddent yn llaỽn llygait, ac ny pheidient ddydd na nos, gan ddyỽedyt, Sanct, ſanct, ſanct, Arglỽydd Dduw, ollgyvoethaỽc, yr hỽn a vu, ys ydd, ac yỽ ar ddaỽot. A phan roddei r anueiliait hynny ogoniant, ac anrydedd, a diolỽch i hỽn a eiſteddei ar yr eiſtedfa ac ys id byỽ yn oes oeſoedd, y petỽar henefydd ar vgain a *ddygỽyddeſont ir llaỽr rac bron yr vn oedd yn eiſtedd ar yr eiſteddfa, ac y addoleſont ef, ys y byỽ yn oes oeſoedd, ac a vỽrieſont eu coronae rac bron yr eiſteddva, ‡ dan ddyỽedyt, [Ys] teilỽng ỽyt Arglỽydd y dderbyn gogoniant, ac anrydedd, a'* mediant: can ys-tu a creaiſt yr oll pethae, ac ‡ er mỽyn dy ewyllys ydd ynt, ac y creaỽyt ỽy.

*kyrthiessant

‡gan, yn *nerth, gallu ‡er ỽ ydd

¶Yr Euangel.

Ioan. iij.

*vn ‡Recolỽr

*Athro ‡athro

*ar ỽydion

‡eb vot

*all

*vola

‡dir *o ddvchot

‡Pylvedd

YDd oedd *dyn o'r Phariſeaiait, a'i enỽ [yn] Nicoddemus ‡ pennaeth [ymplith] yr Iuddaeon. Hỽn a ddeuth at Jeſu liỽ nos, ac a dỽot ỽrthaỽ, *Rabbi, ni a wyddam mae ‡ dyſcawdur ỽyt wedy dyvot y ỽrth Dduw: can na ddychon nep ỽneythỽr y * gỽrthiae hyn a ỽuey di, ‡ a ny byddei Duw gyd ac ef. Yr Jeſu a atepaỽd ac ddyvot ỽrthaỽ, Yn wir, yn wir y dyỽedaf yti, A ddieithr geni dyn drachefyn, ny* dygon ef welet teyrnas Duw. Nicodemus a ddyvot ỽrthaỽ, Pa vodd y dychon dyn eni ac ef yn hen? a all ef vyned i * groth ei vam drachefyn, a geni? Yr Jeſu atepaỽdd, Yn wir, yn wir y dyỽedaf yti, addieithr geni dyn o ddỽfyr ac or yſpryt, ny ddichon ef vyned y mewn teyrnas Duw. Yr hynn a anet or cnawt, ys y gnawt: a'r hynn a anet o'r Yſpryt ys yd yſpryt. Na ryvedda ddyỽedyt o hanof ỽrthyt, Y bydd ‡ rait eich geni* drachefyn. Y gỽynt lle mynno, a chỽyth, a'i lef a glywy, eithyr ny wyddoſt o b'le y daỽ, ac y ba le ydd a: velly y mae pop dyn a anet o'r Yſpryt. Nicodemus atepaỽdd ac a ddyvot ỽrthaỽ, ‡ Paddel ỽ y dychon y pethae hynn vot? Yr Jeſu a atepaỽdd ac a ddyvot ỽrthaỽ, A ỽyt

yn

yn *dyscyawdr yr Israel, ac ny wyddost y pethae hynn? Yn wir, yn wir y doedaf wrthyt, yr hynn a wyddam a ddywedwn, ar hyn awelsam a testoliaethwn: a nteshiolaeth ny dderbyniwch. A's pan ddywetaf ychwy pethe daiarol, ny chredwch, pa vodd a's dywetwyf ychwy, am pethae nefolion y credwch. Can nad escen nep ir nef, a dieithr hwn a ddescenawdd o'r nef, [ys ef] Map y dyn yr hwn ysy'n y nef. A' megis y derchafawdd Moysen y ‡sarph yn y diffeith, velly y byd *rait bot derchavael Map y dyn, y'n y bo y bwy bynac a cred yntaw, na choller, ‡ yn amyn caffael bywyt tragywythawl.

*athro

‡neidr
*dir
‡onid

Y Sul cyntaf gwedy Sul y Trintot.

¶Y Collect.

DUw yr hwn wyt wir nerth pawb oll ysy yn amdiriet ynot, yn drugaroc erbyn eyn gweddiau: A' chan na ddichon gwendit eyn marwol * anian wneuthur dim da eboti, Caniatha i ny gymorth dy rat, val y bo yni gan gadw dy 'orchmynneu rengu bodd ty ar ewyllys a' gweithred: trwy Jesu Chrift ein Arglwyd.

*natur

¶Yr Epistol.

YCredigion, carwn pawp ei gylydd, can ys cariat o Ddduw yr han-yw, a'phop vn a gar, o Ddduw y ganet, ac a edwyn Dduw. Yr hwn ny char, nyd edwyn Dduw: can ys Duw ys y cariat. Trwy hynn ydd ymddangosawdd cariat Duw* arnam, can ys i Duw ddanvon ei vnig-enid Vap it byt, yny byddem byw trwyddaw. Yn hyn y

i. Ioan. iiij.

*ynt, tu acam
‡Ar

mae cariat, vpo am i ni gary Duw, neithyr am iddaw ef ein cary ni; ac anvon ei Vap i vot yn *eyſſiliat tros ein pechatae. Y caredigion, a's carawdd Duw nyni velly, a' ninheu ſlem garu eu gylyd. Ny welawdd nep Duw eriocr. A charwn eu gylydd, y mae Duw yn trigo ynaim, a'ei gariat ys ydd ‡perfeicthy ynam. Wrth hynn y gwyddam, ein bot yn trigiaw ynt aw, ac yntef ynam nine: can ys iddaw roddy i nyny o ei yſpryt. A' ni a welſam, ac ydd ym yn teſtiolaethy, anvon o'r Tat y Vap [i vot] yn* Jachawdur [ar] y byt. Pwy pynac a ‡coffeſſa mae'r Jeſu yw Vap Duw, ynthaw ef y tric Duw, ac yntef yn-Duw. A' ni a *adnabuam, ac a credeſam y cariat ys yd gan Dduw ynam. Duw ys y cariat, a' hwn a dric yn-cariat, a dric yn-Duw, a' Duw yndaw ef. Yn hyn y mae yr cariat yn ‡perfeicth ynam, y'n y bo i ni *hyder yn-dyd barn: can ys megis y mae ef, velly ydd ym ni yn y byt hwn. Nid oes ofn ‡yn-cariat, eithyr cariat perfeicth a vwrw allan ofn: can ys mewn ofn y mae* poenedigaeth: ac hwn a ofna, nid yw perfeicth mewn cariat. Ydd ym ni yn y garu ef, can i ddaw ef ein cary ni yn gyntaf. A dywait nep, Mi garaf Dduw, a' chaſay ei vrawd, y mae ef yn gelwydawc. Can ys hwnn ny char ei vrawt a welawdd, pa vodd y car ef Dduw ar ny welawdd? A'r gorchymyn hwn ys ydd i ni ganthaw, i'r nep a garo Duw, [idd] gary ei vrawt hefyt.

*gymmot vodlondap

‡gyſtawn

*Geidwat ‡a ddef

*wybuam

‡gyſtawn *bal *chonder ‡mewn

*gobit, travel

Yr Euangel.

Luc. xvj.

*purpur, ‡ſidan

*porth

Dd oedd ryw wr goludawc a oedd yn gwiſco *porphor a ‡lliein-main, ac yn cymeryd ei vyt yn ddaentethol ac yn voethus pennydd. Ac yd oed ryw gardotyn a ei enw Lazarus, yr hwn a vwrit wrth y borth ef yn gornwydlyt, ac yn chwenychy cahel ei *borthi a'r briwſion, a ſyrthient y ar bort y [gwr] goludawc: eithyr a' dawot o'r cwn a' llyfu y gornwydeu ef. Ac e ddarvu, bot i'r cardotyn varw, ac ef dducpwyt can yr Angelion i vonwes Abraham. A' marw

or go-

or golud aWc, a'ei gladdy aWnaethpWyt. Ac ef yn yffern mewn poenae, y cyWodes ei *olygon, ac a Weles Abraham yn pell o yno, a Lazarus yn ei vonWes. Yno y llefaWdd, ac y dyWaWt, Y Tat Abraham, trugarha Wrthyf, a danvon Lazarus, y ‡drochy blaen ei vys mewn dWfyr, ac oeri vym-tafaWdd: can ys im poenir yn y flamm honn. Ac Abraham a ddyWot, *Ha vap, cofia yt gymeryt dy Wynvyt yn dy vyWyt, ‡yn gyffelyb ac y cymerth Lazarus, adVyt: ac yr aWrhon y conffordir ef, ac y poenir tithef. Ac eb laW hynn oll, y rhyngom ni a'chWi y mae *gagen[dor]dirvaWr Wedy'r oſot, mae yr ei a eWyllyſient vynet o dyna atam ni na al'ãt. Yno y dyWot ef, Cã hyny *atolygaf y-ty dat, y ddanvon ef y duy vym-tat, (o bleit y mae i mi pemp brodyr) val teſtolaetho yd-Wynt, a'rac ydd Wynt Wy dãWot ir poenva ‡hon. Abraham a dyWot Wrthaw. Mae ganthWynt Moyſen a'r Prophwyti, gWrandaWant arnynt Wy. Ac ef a ddyWot, Nag e, y tat Abraham: eithyr pe dauei vn attWynt y Wrth y meirW, Wy ‡Wellaent ei buchedd. Yno [Abraham] a ddyWot Wrthaw. Any WrandaWant Moyſen a'r Prophwyti, ny's credent [chWaith] pe's *cyWodei vn ‡y Wrth y meirW.

*lygair

‡Wlychy

*meddWl ‡yr vn ſiWt

*diffWys

*adolWyn

‡hynn

*edifarhaent

‡adgyfodei *o beirW

Yr ail Sul gwedy Sul y Trintot.

¶ Y Collect.

ARglWydd par vod arnom WaſtadaWl ofn a'chariat dy ſantaid EnW, can ys byth ny phelly gymorth a llyWiaW y ſaWl a vaethddrinych yn-dWyſter dy gariad: cantata hyn er cariad ar dy vn mab Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

i.Ioan.iij.

Ar yveðwch vynbroder, cyd calaa r byt chwi. Nyni wyðam ein ys mvto o ‡varwolaeth i vywyt, can i ni garyy broder. Yr nep ny char ei vrawt, ys ydd yn aros ym-marwolaeth. Pwy bynac a gasaa ei vrawt, y mae ef yn *lladdwr-celain: A gwyddoch am pop lladdwr-celain nat oes bywyt tragywythawl yn aros yntho. Wrth hynn y dealleſam y cariat, can ys iddaw roddy ei ‡ eneit trosam: a nine addlem roddy ein * eneidiae tros y broder. A r nep sy gantaw olut y byt [hwnn,] ac yn gwelet ei vrawt ac atſiau arnaw, a chau ei ‡ y myſcaroedd o ddiwythaw, pa vodd y trig cariat Duw ynthaw? Ymplant-bychain na charwn ar air, nag ar davot [yn vnic,] anid [ar] weithret a gwirionedd. Can ys wrth hynn y gwyddam ein hanvot o'r gwirionedd, ac y *bodlonwn ein calonae yn y 'olwc ef. Can ys a s ein calon a'n cyhudda, mwy yw Duw n'an calon, ac a wyr *yr oll pethae. Y caredicion, a s a'n calon ni 'n cyhudda, yno mae genym *hyder ar Ddvw. A pha peth ynac a archom, a gawn gantaw, can ys i ni gadw ei 'orchymynion, a gwneythy'r y pethae ys y bodlawn geir ei vron ef. Ac velly hynn yw y 'orchymyn ef, ar i ni gredy yn Enw y Vap ef Ieſu Chriſt, a charv [bawp] ei gylydd, megys y roddes ef 'orchymyn y-ni. Can ys y nep a gatwa y orchymynion ef, a dric ynthaw, ac yntau yntaw ef: ac wrth hynn y gwyddam y y vot ef yn trigiaw ynam [nid amgen] trwy'r yſpryt a roddes ef y-ni.

*llawrydiawc

‡vywyt, cimoes

*hoedl

‡galon, ymydwared, yſtyrith

*trwy

*diogelwn

‡pop peth

*ehvdvnder

Yr Euangel.

Luc.xiiij.

Rvw wr a wnaeth ſwper mawr, ac o'ohaddawdd lawer, ac a ddanvonawdd ei was pryt ſwper y ddywedyt wrth yr ei a 'ohaddeſit, Dewch: o bleit yr awrhon y mae pop peth yn parawt. Ac yntwy oll yn gytun a ddechraeſont

raesont wneythy'd escus: y cyntaf a ddywot wrthaw, Mi a brynais *tethyn, ac y mae yn angenrait i mi vynet allan y weled: ‡ atolwc gad vi yn * escusodawl. Ac arall a ddywot. Mi pryneis pemp tau o ychen, ac yd wyf yn mynet y wprovi: atolwc ‡ gad vi yn * escusodol. Ac arall a ddywot, Mi briodeis wreic, ac am hyny, ny ‡ allaf ddywot. Ac velly y pinchwelawdd y gwas, ac a venagawdd * y ew Arglwyd y pethae hynn. Yno y digiawdd gwr y tuy ac a ddywot wrth ei was, Dos allan yn ebrwyd i'r heolydd ac ‡ pstradae r dinas, a' dwc i mewn yma y tlodion, a'r ‡ anafusion, a'r cloffion a'r deilion. A'r gwas a ddywot, Arglwydd, e* ddarvu val y gorchymynneist, ac etwa y mae lle. Yno yr Arglwydd a ddywot wrth y gwas, Does allan ir prif-ffyrd a'r caeae, a' ‡ chympell wy y ddawot y mewn, yn y gyflawner vym-tuy. Can ys dywedaf y chwi, na phrawf yr vn o'r gwyr hynny vy swper.

* vaenol † vro, tirio-gaeth * adolwyn ‡ escusol * esgusol ‡ chaf * ydy

‡ lonydd ‡ efryddion

* wna eth-pwyt

* dirla ‡ biala, chwaitha

Y trydydd Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwydd attolygwn yty gan drugaredd eyn gwrandaw, a' megis y rhoddeist yny gwbl ogyt y weddiaw, caniatha trwy dy vawr nerth y ni gahel eyn amddeffen rhac-llaw, trwy Jesu Chrift eyn Arglwydd. Amen.

☙ Yr Epistol.

TOstyngwch pawp y'w gylydd: ymdrwsiwch o ddy mewn * a gestyngeiddrwydd ineddwl: can ys Duw a wrthladd y beilchion, ac ir ubyddion y dyry rat. Can hyny ymubyddhewch y dan gadarn-llaw Duw, val y bo yddaw eich derchafy ‡ yn amser cyfaddas. Bwrwch eich

i. Petr. v.

* ac iselder

‡ ymrhyd

eich oll ofal arno ef: can ys ef ys y yn gofalu trosoch. 8 By
ddwch ‡ sobrion a' gwiliwch: can ys eich gwrthnebwr di-
avol megis lleo yn rhuo ys y'n rhodiaw o y amgylch, can
gaisiaw vn yw lyncu. 9 Yr hwn a wrthleddwch yn ‡ ffyrf
* trwy ffydd, can wybot bot yr vn ryw ‡ ovidieu wedy'r
gyflawni yn eich * brodyr yr ei ynt yn y byt. 10 A r Duw yr
oll rat, yr hwn a'n galwodd yw dragybythawl 'ogoniant,
trwy Christ Jesu, gwedy y'wch ddyoddef ychydic, a'ch per-
ffeithio, [ach] cadarnhao, [ach] nertho, ac [ach] ‡ sailio. 11 Idd
ef y bo gogoniant, ac ymperotraeth yn oes oesoedd. Amen.

* pwylloc

‡ ddrwys, ffeil

* yn y ‡ bydnae, drawaelon

* brodyrieth

‡ dyfylo

¶ Yr Euangel.

Luc. xv.

1 No ydd oedd yr oll * Publicanot a'r
pechaturieit yn ‡ cymryd attaw y w-
randaw arnaw. 2 Ac am hyny * mur-
mur awnaeth y Pharisaiait a r Gw-
yr-llen, can ddywedyt, Ef a addyrbyn
bechaturieit, ac a vwyty y gyd ac
wynt. 3 Yno y dybot ef y ‡ ddamec hon
wrthwynt, gan ddywedyt, 4 Pa * dyn
o hanoch a chantho gant o ddefeit,
ac a chyll ef vn o nadwynt, ny ad ‡ yny nainyn vn pemp-
ucain yn y dyffeith, ac a gerdd yn ol yr hon a golles, y'ny
chaffo ehi? 5 A' gwedy yddaw hi chahel, ef hei * gesyt ar ei
escwyddae yn llawen. 6 A'phan ddel e-dref, ef a allw yng-
hyt ei gereint a ei gymydogion, can ddoedyt wrthwynt,
Cydlawenhewch a mi, can i mi gahel vym-dabat y gol-
lesit. 7 Mi ddywedaf wrthych, mae velly y bydd llewe-
nydd yn y nef am vn pechatur a ‡ ddel ir [iawn yn vwy] nac
am amryn vn pemp-ucain o r ei cyfiawn ar nyd rait ydd-
wynt wellay ei buchedd. 8 A i pa wreic * ac y ddi dec ‡ dryll o
ariant, a chyll hi vn dryll ni * olae gannwyll, ac a escup y
tuy, ac a gais yn vanol y'n y chaffo? Ac wedy yddi gahel
hi a allw am hei chareſae a' chymydogesae, can ddoedyt
Cydlawenhewch a mi: can ys ceseis y dryll a gollesswn.
9 Velly, y dywedaf wrthych, y mae llawenydd yn-gwydd
Angelion Duw, ‡ am vn pechatur yn dewat ir iawn.

* cemmyn

‡ arnehaf

y

Y Pedwerydd Sul ar ol Sul y Trintot.

¶ Y Collect.

DUW, nawddwr pawb oll y sydd yn amddiriet ynot, eb pa vn nid oes dim nerthawc, na na dim sancteidd, lliawsoca arnom ac amplydd drugaredd, *pan yw a thydi yn llywiawdr ac yn dwysoc y-ny allu o hanam dreiddaw drwyr pethau bydawl, mal na chollom rhac llaw y pethau tragywythawl: caniata hyn y nefawl dat, er mwyn Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

DDwyf yn bwrw am ‡ vlinderae yr amser hyn nawr nad yn deilwng o'r gogoniant, y ddangosser yni. Can ys hiraethus ddamuned y creatur ys y yn dysgwyl pa bryd ‡yd atguddir meibion Duw. O bleit bot y creatur yn ddarostyngedic i *oberedd, nid oei ewyllys ehun, yn amyn er mwyn hwnn a ei daresstyngawdd y dan obeith, erwydd y creatur hefyt a ‡ryddheir o ywyth gaethiwet llwgredigaeth y rydit gogoniant meibion Duw. Can ys gwyddam bot pop creatur yn‡cyd-ochain, ac yn cyd dolurio [a ni]yd*y pryd hynn. Ac nid yn vnic [y creatur,]eithyr nyni hefyt yr ei ‡'sydd a chenym blaenffrwyth yr Yspryt, ys ef nyni yym yn dcheneidiaw ynam einhunain, can edrych am*bab-gynnwys [ys ef] prynedigaeth ein cyrph.

Rom. viij.
‡gwrthpwythae
‡yr amlygir
*wagedd
*ymwaredir
‡gryddfan, dcheneidio
*alwyhon
‡a gawsam
*dabwrieth

¶ Yr Euangel.

Yr Euangel.

Luc. vj.

YDdwch trugarogion, megis ac y mae eich Tat yn trugaroc. Na barnwch, ac ni ch bernir: na *damnwch ac ni ch damnir: maddeuwch, ac ich maddeuir. Rowch, ac e roddir ychwy: mesur da ‡ dwys, wedy'r gyd ysgwyt, ac yn myned trosodd a* roddant yn eich monwes: can ys a'r vn mesur y mesuroch, y mesurir ychwy drachefyn. Ac ef a ddywot [ar] ddamet wrthwynt, A ddychon y dall ‡ arwein y dall? a ny chwympant ill dau yn y *ffos? Nyd yw'r discipul uch pen ei athro: onid pwy bynac [a bydd] discipul perfeith, a bydd val ei athro. A' phaam y gwely brycheuyn yn llygat dy vrawt, a'r trawst y sy yn dy lygat dy hun nyd wyt yn ystyriet? Ai pa vodd y gelly ddywedyt wrth dy vrawt, Y vrawt, gad i mi dynu allan y brychaeyn ys id yn dy lygat, a thydy eb welet y trawst ys yd yn dy lygat dy hun? ‡ Hipocrit, bwrw allan, y trawst oth lygat dy hun yn gyntaf, ac yno y gwely yn amlwc dynu allan y brychaeyn y sydd yn llygat dy vrawt.

dienyddwch, vernwch yn euawc

‡gwascedic, ffest

*ryd dynio

‡dywys

*clawdd

‡ffugiol

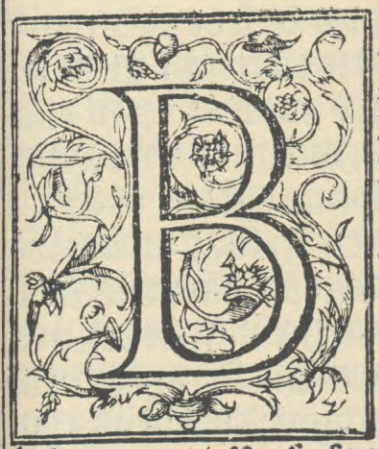
Y Pempet Sul gwedy Sul y Trintot.

Y Collect.

GRaciata Arglwydd, atolygwn y-ty, bot trefnu cwrs y byd hwn mor dangneddefus trwy dy drefnut y' ny allo dy gynulleidfa dy wasanaethu yn llawen mewn dwywol heddwch, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Cy

Yr Epistol.

Yddwch bawb vnweddwl: cydoddefwch ovid ei gylydd: yngerwch val brodyr: [byddwch] trugarogion: [byddwch] * voesawl, nyd taly dryc dros dryc, a ‡ senn dros senn: eythr yn wrthwynep benditho, can wybot may i hynn ich galwyt, [ys ef] y etiveddy bendith. Can ys y nep a vynn gary bywyt, a gwelet dyddiac da, attalieit ei davot o ywrth dryc, a ei weliſae rac dywedyt twyll. Goachelet dryc a gwnaet da, *ceiſiet dangneddyf, a dylynet. Can ys ‡ golygon yr Arglwydd [ynt] ar yr ei cyfiawn, a'ei gluſtiae [yn agored] *y w gweddieu: ac wynep yr Arglwydd [y sy] ‡ yn erbyn yr ei a wna dryc. A phwy a'ch dryga, a's dylynwch yr hynn ys y dda? Ac eiſioes a's dyoddefwch *er mwyn cyfiawnder, gwyn [eich] byt. Ac nac ofnwch ei ‡ gyr-ofyn hwy, ac nach trwblier. Eithr ſancteiddiwch yr Arglwydd Ddvw yn eich calonnae.

i. Petr. iij.

*hynaws bwynaidd: ‡gwarth

*heddwch ‡llygait

*ydoy

‡ar

*am

‡ arynaſe

¶ Yr Euangel.

No y darvu, a'r popul yn *poſaw ato y wrandaw geir Duw, ac ydd oedd ef yn ſefyll yn emyl llynn Geneſaret, ac e weloedd ddwy long yn ſefyll wrth y llynn, a'r pyſcotwyr a deſcennesent o hanwynt, ac oeddynt yn golchi eu rhwytae. Ac ef a dringawdd i vn o'r llongae yr hon y oedd ‡ eiddo Simon, ac a archawdd iddo [hi] gwthiaw y chydic y wrth y tir: ac ef a eiſteddawdd, ac a ddyſcawdd y ‡ torfoedd allan o'r llong. Gwedy iddaw beidiaw ac ymadrodd, y dywot wrth Simon, * Gwthia it dwfyn, a bwriwch eich rhwytae i * wneythur tynn. Yno Simon a atebawdd, ac a ddywot wrthaw, Y llywiawdr, ni a draflaciesom

Luc. v.

*ymſengi arno

‡,

‡ y popul loedd

*y nhod ‡ beiſeo, hela, dreillio

ſam yn hyd y nos, ac ny ddalieſam ddim: etwa ar dy air di, mi a vwriaf y rhwyt. Ac wedy yddwynt wneythyd hyn, wy a *ddalieſont liaws mawr o byſcot, yd pan *rwygawdd y rhwyt wy. Ac wy a amneidieſant ar ei cyveillion yr ei oeddent yn y llong arall, y ddewot ‡ y'w canhorthwyaw, yr ei ddeuthant, ac a lanweſant y dwy long, y'n y ſoddeſont. A' phan welawdd Simon Petr hyny, ie *ddygwyddawdd i law wrth liniae'r Jeſu, gan ddywedyt, Arglwyd, dos ywrthyf, can ys dyn pechaturus wyf: o bleit ydd oedd ef wedy ‡ brawychy arnaw, ac ar oll [oed] y gyd ac ef gan y* tynn o byſcawt a ddalieſent. Ac velly hefyd [y daroedd] i Jaco ac Joan meibion Zebedeus, cymddeithion i Simon. Yno 'r Jeſu a ddywot wrth Simon, Nag ofna: o hyn allan y byddy yn dala dynion. A' phan ddugeſont y llongae ir tir, eu ‡ gadawſaut pop peth, ac ei canlyneſont ef.

*gydgaeſant niuer
*doŕes
‡ydd y helpy
*ſyrthiawd
‡ſanny
*beiſciat, traill
‡ gwrthdeſoat oll

Y chwechet Sul gwedy r Trintot.

¶ Y Collect.

DUw, yr hwn y arlwyaiſt ir ei ath garant, cyfryw bethau daionus ac ydd vwchben pob deall *dinea in calonau gyfryw ſerch arnat yn y boy ni gan dy garu ymhob tyw beth, 'allu mwynhau dy addewidion yr ai ſy vwy ragorol na dim a vedrom i deiſyf: trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

*tywallt

Yr Epiſtol.

Rom. vj. *yn an ydd y

AMy wyddoch may'r ſawl oll o hanam a betyddiwyt *ir Jeſu Chriſt, ein batyddiaw ‡ yn y angae ef? Can hynny in cladd wyt gyd ac ef *trwy betydd ‡ y ew angae ef, y'n y byddei mal y cyvo-

dwyt

dwyt Christ o ywrth veirw * gan ogoniant y Tat, velly
bod i nineu hefyt rodiaw mewn newyddtep buchedd.
Can ys a's ‡ gwnaethpwyt ni yn gydblanwydd [ac ef] *
wrth gyffelyprwydd y ‡ angae ef, ys velly in cyffylltir
[wrth gyffelyprwydd] ei gyfodiat, can wybot hynn, dar-
vot crogi ein hen-ddyn gyd ac ef, y ny * ddyvethit corph
pechat, val na y bo y ni o hyn allan wasanaethu pechat.
O bleit yr hwn a vu varw, a ryddhawyt o ywrth pechat.
Pa herwydd, a's buam veirw gyd a Christ, credy ydd ym
y ‡ byddom byw gyd ac ef, can y ni wybot am Christ we-
dy cyfody o ywrth y meirw, na bydd marw mwy-[ach:]
(can ys angae nid arglwyddiaetha arnaw mwy ach. * A'
chan ei varw, marw ‡ vu vnwaith * i vechat: a' chan id-
aw byw, byw y mae y Dduw. Velly deallwch chwithae
hefyt: eich bot yn veirw ‡ i [bechat, ac yn byw i Dduw * yn
Christ Jesu eyn Arglwydd.

*trwy

‡in cyffyll-
twyt
*trwy
‡barwola-
eth
*ddirymit

‡byddwn

*Tuac at-
am
‡awnaeth
*erwydd
‡tu ac at
*trwy

Yr Euangel.

YR Jesu a ddybot wrth eu ddiscipulou, A ny byd eich cyfiawnder yn elaethach na [chyfiawnder] y * Gwyr-llen a'r Pharisaiait, nid ewch i deyrnas nefoedd. Clywsoch val y dywetpwyt wrth yr ei gynt, Na ladd: can ys pwy pynac a ladd, euoc byd o barn. Eithyr mi a ddywedaf wrthych, mae pwy pynac a ddigia wrth ei vrawt ‡ eb ystyr, a bydd' auoc o barn. A' phwy pynac a ddywet wrth ei vrawt, Raka, a bydd euoc o * Gyngor. A' phwy pynac a ddyweit, [Ha ‡ ynyt, a bydd * euoc o dan yffern. A' chan hyny a's dugy dy rodd i r allor, ac ynow dybot ith cof, bot gan dy vrawt ddim yn dy erbyn, gad yno dy offrwm gerr bron yr allor, a' does ymaith: yn gyntaf ‡ cymmot ath vrawt, ac yno * dyred ac offrwm dy rodd. Cytuna ath wrth' nepwr yn gyflym, tra bych ar y ffordd gyd ac ef, rac ith wrthnepwr di roi yn llaw'r ‡ ynat, ac yr ynat dy roddy at y * rhingill, a'th tavly yn-carchar. Yn wir y doedaf yti, na ddauy allan o ddynow ‡ ‡ y ny thelych yr hatling eithaw.

Math. v.

* Scrifenyddion

‡yn anynat

*gwnfi
‡ffwl, ffol
*deilwng

‡ cyt bna
heddycha
* dabre
‡ barnwr,
beirniat,
brawdwr,
iustus
*gwasana
ethur
‡ nes taly
o ha nat

Y vii. Sul Trintot.

¶ Y Collect.

*impia

DUw yr holl nerth a'r cedernit yr hwn wyt penadur a' rhoddwr pob daioni, *plann yn eyn calonau gariat dy enw, angwanega ynom wir greddyf, maetha nyni a phob daioni, ac o'th bawr dzugaredd cadw ni yn yr vnyw, trwy Jesu Chzist eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Rom. vj.

*gyfiawnder

DYwedaf yn ol arfer ddynawl, o bleit gwendit eich cnawt: can ys megis y rhoesoch eich aelodae yn weision y aflendit ac anwiredd, [i wneth'yr] enwiredd, velly yr awrhon rhoweh eich aelodae yn weision i *ddeddfoldap mewn sancteiddrwydd. O bleit pan oeddech weision pechat, ydd oeddech yn rydd ion y wrth ddeddfoldap. Eithyr pa ffrwyth a gawsoch ‡ yno yn y pethae hyny, gan yr ei yr awrhon ich ‡ gwarthesyr: Can ys terfyn y pethae hyny [yw] angae. And yr awrhon yd ych yn rhydd ion ywrth pechat, ac wedy eich gwneythyd yn weision i Ddduw, ydd ych yn cahel eich ffrwyth mewn sancteiddrwydd, a'r terfyn yn fywyt tragyfythawl. Can ys * cyfloc pechat [yw] angae: a'‡ rhodd [gan] Ddduw [yw'r] fywyt tragyfythol trwy Jesu Chzist ein Arglwydd.

*y prid hyny

‡gwrthodwyddir, cywyllydder

*gobrwyon ‡dawn

¶ Yr Euangel.

Marc. viij.

YN y dyddiae hyny pan oedd tyrfa dra-mawr ac eb gantwynt ddim yw fwyta, yr Jesu a alwawdd ei ddiscipulon ataw ac a ddywot wrthwynt, Ydd wyf yn tosturiaw wrth y tyrfa, can

ys

ys ydd wynt aros y gyd a mi[er]ys tri-die, ac nid oes gan-
thwynt ddim yw vwyta. Ac a's ‡anvonaf wy ymaith *eb
vwyt y'w teie ehunain, wy'‡loysygant ar y ffordd: can ys
yr ei o hanaddynt a ddeuthant o bell. Yno ydd atepawdd
ei ddiscipulon iddo, * Pa wedd y dychon dyn borthy'r ei
hynn a bara yma yn y diffeith? Ac ef a ovynnawdd ydd-
wynt, Pa fawl torth ys yd genwch? Ac wy a ddywetsont,
Saith. Yno y gorchymynnawdd ef ir tyrfa eistedd ar y dda-
ear: ac ef a gymerawdd y saith torth, ac wedy iddo ddio-
lwch, eu torawdd, ac [eu]rhoddes * y'w ddiscipulon yw
‡ gesot geyr [eu]bron, ac wy [ei]gesodesont geyr bron y
popul. Ac ydd oedd ganthwynt ychydic pyscot bychain:
ac wedy iddo ‡ vendithiaw, ef archawdd yddwynt hefyd
ei gesot geyr eu bron. Ac wy a vwytesont, ac a gawsont
digon, ac wy a godesont o'r briw-vwyt oedd yngweddir,
saith basgedeit, (a'r ei vysent yn vwyta, oedd yn-cylch pe-
deir-mil) ac [velly] ef y * danvonawdd wy ymaith.

‡ gellyngaf maddeu af
* ar ei cyth-lwng
‡ ffaintan
* O ble
* dodd
‡ bendico, ddwlch
* gellyngawdd

Yr. viii. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Collect.

DUw, yr hwn ni thwyllir byth ei ragluniaeth, ys
vfydd atolygwn y-ty vwrw o ddiwrthym bob
peth niweidiol, a' rhoddi o hanot y-ny bob peth
y vo ar eyn lles, trwy Jesu Christ eyn Arglwyd

Yr Epistol.

BRoder, ydd ym yn ddyletwyr nid ir cnawt, y
byw yn ol y cnawt: can ys a's yn ol y cnawt
y byddwch byw, meirw a wnewch: eithyr
as * marwhewch weithredoed y corph trwy
'r yspryt, byw a gewch. Can ys cynniver ‡ ar-

Rom. viij.
* lleddwch
‡ arweddir, olwysir

*arweddir o wyslt

‡mabwdi-eth *ys ef

‡plant

wenir gan yspryt Duw, meibion Duw ynt. Can na dderbyneloch yspryt caethiwet er ofn trachefyn: anid chwi a dderbyneloch yspryt *mabgynwys, drwy'r hwnn y llefwn Abba, ‡y Tat. Yr vnryw yspryt ys yd yn cytestolaeth-ya'n yspryt ni, ein bot yn * veibion Duw. Ac a's [ym]veibon, [ydd ym] hefyt yn etiveddion, ['s ef] etivedion Duw, a' chytetiveddion a' Chryst, as cytdyoddefwn ac ef, y'n y bo y ni gahel cydogoniant ac ef.

Yr Euangel.

Math. vij.

*yscelyfus

‡grabs

*pwtr

‡dzychir

*yn

‡ddaw *anid

Wogelwch rac y gau prophwyti, yr ei a dawant atoch yngwisc-oed deveit, anid o ddymewn ydd ynt vlaiddiae * raipus. Wrth ei ffrwyth yd adnabyddwch hwy. A gascla'r ei ‡ 'rawnwin o par ddrain? nei ficus o ydd ar * yscall? Velly pop pren da a ddwc ffrwythe da, a'phren * drwc a ddwc ffrwythe drwc. Ny dychon pren da ddwyn ffrwythe drwc: na phren drwc ddwyn ffrwythe da. Pop pren ar ny ddwc ffrwyth da, a‡dorir ac a dablir ir‡tan. Erwydd paam wrth ei ffrwythe yr adnabydwch hwy. Nyd pwy bynac a ddyweit wrthyf, Arglwydd, Arglwydd, a * a i deyrnas nefoed ‡ amyn yr hwn a wna ewyllys vym Tat yr hwn yw yn y nefoedd efeq ddavve i deyrnas nefoedd.

Y.ir. Sul gwedy'r Trintot.

Y Collect.

Antata y ni Arglwyd, atolwc y-ty yr yspryt y vedwl a'gwneuthur byth cyfryw bethau ac a vo cyfiawn, yn y bo i ni yr ei ny allwn bot hebot, yw o hanom yn ol dy ewyllys, trwy Iesu Chryst eyn Arglwydd.

❧Yr Epistol.

NY bynnwn bot yn anwybot yw'ch broder, *val ydd oedd ein oll tadae y dan wybren, a'i ‡ mynet oll trwy'r mor, ac i batyddiwyt * oll y ‡ dan Moysen yn yr wybren, ac yn y mor, ac a vwyteson oll yr vn bwyt yspryttawl, ac a yfeson oll yr vn ddiawt yspryttawl, (can ys wy a yfeson o'r graic yspryttawl yr hon oedd ew canlyn: ar garaic y oedd Christ) eithyr i lawer o hanwynt ny bu Ddvw voddlon: can ys bwrllwyt wy i lawr yn y dyffeithwch. A'r ei hynn ynt esemplae y ni, val na byddei y ninev chwenychy am dryc bethae, megys ac y chwenycheson wy. Ac na byddwch ddelw-addolwyr, mal y [bu'r] ei o'naddynt wy, megis y mae yn escrivenedic, Eisteddawdd y popul i vwyta ac yfed, ac a gyvodeson i chwarae. Ac na wnawn 'odinep, mal y gwnaeth yr ei o hanwynt wy 'odinep, ac a syrthiawdd mewn vn dydd teirmil ar vcain. Ac na ‡ themptiom Christ, megis ac y temptieson ef yr ei o hanadwynt, ac wy ddestrwyt gan seirph. Ac na‡ vurmurwch megis y * murmureson yr ei o naddwynt wy, ac ew dinistrwyt y gan y dinistrydd. A'r pethae hynn oll a * ddeuth ydd wynt er esemplae, ac a escrivenwyt er rhybudd i ni ar bwy'r ei y dygwyddawdd ‡ terfynae yr oesoedd. Can hynny hwnn a debic ei vot yn sefyll edrychet rac iddo syrthiaw. Nyd ymavlawdd ynoch brovedigaeth addieithr vn dynawl: a Duw'sy ffyddlawn, yr hwn ny ad eich * provi uchlaw hyn y alloch, eithyr gyd ar brovedigaeth y gwna ef ‡ ellyngdawt. modd y galloch *ymadaro.

i. Cor. x.
* bot &c
‡ tramwy
* bawp
‡ ym, gan
* phrofwn
‡ rwythwch
* grwythvedd
‡ ddygwyddawdd, ddarvu
‡ diwedd y byt
* temptio
‡ ddiangva
* aros, ddyoddef

¶Yr Euangel.

Luc. xvj.
* tuplywyawdr, penitenlu, gorucheidwat
‡ a throdwyt

YR Jesu a ddyvot wrth ei ddiscipulon, Ydd oedd ryw wr goludawc, ac ydd aw * drychwiliwr, ac ef a‡ guhuddwyt wrthaw, ddarvot iddaw * afra-

dloni y dda ef, Ac ef a allwadd arnaw, ac a ddywot wrthaw, Peth [yw hynn] a glywaf am danat? dyrho gyfri o'th ‡ orchwyliaeth: can na elly gahel mwy oruchwiliaw. Yno y dywot y goruchwiliwr ynthaw ehun. Pa beth a wnaf: can ys bot vy Arglwydd yn dwyn yr oruchwiliaeth y wrthaf? Clodd iaw ny allaf, a' chardota sy *wradwyddus genyf. Gwn beth a wnaf, pan im bwrier or oruchwiliyeth mal im derbynnont ‡ y w taie. Yno gwedy iddaw alw ato pop vn o ddyledwyr ei Arglwydd, y dywot wrth y cyntaf, Pavemt a ddyly vy Arglwydd y-ty? Ac ef a ddywot, Cant *mesur o ‡ oleo. Ac ef a ddywot wrthaw, Cymer dy escriven, ac eistedd yn ebrwydd, ac escrivenna ddec a' deucain. Yno y dywot ef wrth [vn] arall, Pa gymeint o ddlet sy arna ti? Ac ef a ddywot, ‡ Cant *mesur o wenith. Yno y dywot ef wrthaw, Cymer dy escriven, ac escrivenna petwar-vcain. Ac a ganmolawdd yr Arglwyd y gorvchwyliwr ancyfiawn, am idaw wneythyd yn *synhwyrol. Can ys synhwyrolach yw ‡ plant y byt hwnn yn ei cenetlaeth na *phlant y golauni. A' mi addywedaf yw'ch, Gwnewch y-chwy ‡ gereint * a golud enwiredd, val pan vo eisiae arnoch, ich derbyniant i'r trigvae tragywythawl.

*oyscary, afrady, diwiltranu

‡tuylywodraeth

*gwiwlydd

‡y ddy

*tunnell, ‡oyl, yyl

‡crynoc

*prudd, gall, gymmen, diwyllo

‡meiplon

‡ geredigion

*or

*llugeiat, pepyll

Y.r. Sul gwedyr Trintot.

¶Y Collect.

*Gorer dy drugarogion gluſtiau i weddiau dy vfudd weision, ac er mwyn yddynt wy gaffael ei ‡ gofynnion, gwna yddynt erchi cyfryw bethau ac y rango boddy-ty, trwy Jesu Chriſt eyn Arglwydd.

*ymagoret

‡archeu, circh

Yr Epistol.

TAc at am yspryt awl ddoniae, bydder, ny bynnwn y-chwi anwybot. Gwyddoch mae Cenetloedd oeddech, ac ich dugit at ddelwae * mution megis ich arweddit. Am hynny, ydd espesaf yw'ch, na'd oes nep yn ymadrodd trwy yspryt Duw, yn galw [yr] Iesu yn escommunbeth: hefyt nid oes nep a all ddywedyt, mae'r Iesu yw'r Arglwydd, anyd trwy'r yspryt glan. Sef y mae ‡ amryw ddoniae, eithyr yr vn yspryt. Ac mae amryw * weithrede, anid yr vn Duw y dyw ys ydd yn gweithredy yr ok pethae hyny ym-pawp. Eithyr i bop vn y rhoddir * eglurhad yr yspryt er ‡ lles iant Can ys i vn y rhoddir trwy'r yspryt ymadrodd doethinep: ac i ar all ymadrodd gwybyddiaeth, trwy yr vn ryw Yspryt: ac y arall [y rhoddir] ffydd, trwy'r vn ryw yspryt: ac y arall, doniae iachau, drwy yr vn ryw yspryt: ac i arall, * weithredy gweithredoedd-nerthawc: ac i arall, proph wytoliaeth: ac i arall [wybot] gohanion yspryption: ac i ar all, amryw dawodae: ac i arall ‡ ladmeriaeth tawodae. A'r oll pethae a weithreda sef yn vn ryw yspryt, gan rannu y bop dyn yn ailltuawl megis ydd ewyllysa ef,

1. Cor. xii.

* dileferyd

‡ amrafael

* affeithion

‡ lles y, buddiaw

* gwneythy gwyrthiae

‡ esponiat, deongl

Yr Euangel.

'Gwedy yddo ddybot yn agos i Caerusalem, ef a edrychawdd ar y dinas, ac a wylawd * am denei can ddoedyt, A phe bysei i ti wybot, or lleiaf yn dy ddydd di hwnn ymma y pethae hyny a [perthynant] ith dangneddyf, onid yr awrhon wy guddiwpt y wrth dy lygait. Can ys e ddaw'r dyddiae arnat, ac y bwrw dy elynion glawdd yn dy 'ogylch, ac ith amgylchynant, ac ith 'oarchaeant o pop-parth, ac

Luc. xix.

* oe phleit, drostei

‡ herdiwch

ath

ath Wnant yn * gyd oyſtat ar ðaiar, ath plant ſydd ynot, ac ny adant ynot vaen ar ‡ vaen, can na adnabuoſt amſer dy * ofwy. Ac ef aeth y mewn ir Templ, ac a ðechreawð, dably allan yr ei 'n oeddent yn gwerthy ynthei, a 'rei oedd yn prynu, can ddoedyt wrthwynt, Eſcrivennwyt, Y tuy meubi yw tuy gweddi, a' chwi ei gwnethoch yn 'ogof lladron. Ac ydd oedd ef yn [eu]dyſcu beunydd yn y Templ.

* yn llawr vaes
‡ ei gylydd
* ymweliat

Y.xi. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

DUw yr hwn wyt yn egluraw dy ollalluoc nerth yn bennaf gan ddangos trugaredd, a' thoſtuti, amliha dy rad arnom, yd pan vo i ni, drwy gychu at dy addeweidion, allu bot yn gyfranogion o'th nefawl dreſawr trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

1. Cor. xv.

Brodyr, yð wyf yn menegi ywch' yr Euangel a * prycetheis ywch' yr hon hefyt a dderbynieſoch, ac yn yr hon ydd ych yn ‡ ſefyll, a' thrwy'r hon ich iacheir, a'd ych yn cadw ynghof, pa wedd y prycethais yhi ychwy, any chredeſoch yn ofer. Can ys yn gyntaf dim, adroddeis y wch' yr hyn a dderbynais, [nid amgen] marw o Chriſt tros eyn pechodae, * erwydd yr Scrythurae, a' ei gladdy, a' ei gyvody y trydydd ‡ die yn ol yr Scrythurae, a ei welet y gan * Cephas ac yno gan y deuddec. Gwedy hynny, y gwelſpwyt ef y gan vwy no pempcent brodyr at

* yn ſl yſcrivenae
‡ dydd wrth yſcrivenae
* ſef Petr

der at

der ar vnwaith : o bwy'rei y mae llawer yn aros yd *yr awrhon, a'r ei hefyd gwedy ‡hunaw. Yn ol hyny, ef a welwyt gan Jaco : yno y gan yr oll Apostolon. Ac yn *olaf ok y gwelwyd y gen y vi, vegis y gan vn antempic. Can ys mi yw'r lleiaf o'r Apostolion, yr hwn nid wyf ‡ addas i'm galw yn Apostol, can vot y mi*erlyn ar Eccleis Duw. Eithyr trwy'rat Duw, ydd wyf yr hyn wyf: a'i rat ef ys ydd ynof, ny bu over: eithyr yn ehelaethach nac wy oll y travaelsais: nid mi‡hagen anid y Rat Duw'r ys ydd y gyd a mi. Can hynny pa vn pynac ai myvi, ai wyntwy, velly y prycethwn, ac velly y credesoch'.

*hyn, heddyw
‡cyscu
*ddiwethaf
‡wiw, ddigonol, teilwng
*erlit, ymlit
‡chwaith, er hyny

Yr Euangel.

Hrist a ddybot y*parabol hwn wrth y'r ei oedd aei ymddiriet arnyn ehunain ey bot yn gyfiawn ac yn ‡diystyry]yreill, Deu-wr a escenesont ir Templ i weddiaw : vn Pharisai, a'r llall ‡ Publican. Y Pharisai oei sefyll a weddiawd val hyn wrthaw ehun, Duw, diolchaf y-ty nad wyf mal y dynion ereill, yn * gribdeillwyr] yn ancyfiawnion, yn 'odinebwyr, ai mal y Publican hwnn. Ydd wyf yn vmprydiaw ddwywaith yn yr wythnos: ddwyf yn decenny cymeint‡ oll a veddaf. Anid y Publican yn sefyll o hirbell, ny dderchavei na'ei * olygon tu ar nef, and curo ey ddwybron can ddywedyt, Duw, trugarha wrthyf bechatur. Ys dywedaf wrthych, e ddescennawdd [y dyn] hwn y'w duy wedy ei gyfiawnhay, yn vwy na'r llall: Can ys pwy bynac a ymdderchaif, a‡ oystynger, a'hwnn a ymestwng, a dderchefir,

Luc. xviij.
*ddamcc
‡coel
*irempygy
‡Tollwr, Cais
*drawsion
‡ac ys y ar by el w
*lygait
‡iselir

H.xii. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

OLl alluawc a thragwyddawl ddduw, yr hwn yn wastad wyt yn parotach i wrandaw, na nyni i weddiaw, ac wyt ddefodol o roddi mwy nac archom neu a ryglyddom, *dinea arnom amylder dy drugaredd, gan baddae i ni cyfryw bethau ac y mae yn cydwybot yn eu ofni, a rhoddi i ni y peth ni ‡veidda eyn gweddi i erchi: trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

*tywallt

‡lesys

¶ Yr Epistol.

ij. Cor. iij.

CYfryw ymddiriet ys y genym drwy Christ ar Dduw: nyd o erwydd eyn bot ni yn gyfaddas o hanam einhunein i beddulıet dim, megis o hanam einhunain: eythyr yn *adustap] ni [ys ydd] o Dduw. Yr hwn hefyt a'n gwnaeth yn ‡ Weinidogion] digonol yr Testament newydd, nyd [yn weinidogion] y llythyr-[en] anid yr yspryt: can ys y llythyren a ladd, *a'r] yspryt a ‡ bywha.] Ac ad ywi * weinidogeth angae wedy'r [escrivenny] a llythyre-[nneu] a'ei ergraphy mewn main, bot mewn gogoniant, mal na allei plant yr Israel *edrych yn wyneb Moysen, can 'ogoniant ei wyneb-[pryd] (rhwn 'ogoniant a ‡ ddivâit) pa-wedd 'na bydd * gweinidogeth yr yspryt mewn mwy o'ogoniant? Canys a bu ‡ gweinidogeth y varnedigaeth yn-gogoniant, mwy o lawer y ragora gweinidogeth cyfiawnder yn-gogoniant.

*digonoldap

‡Ministrait gwasanaeth wyr

*ond

‡bywoca

*vinistriat

‡dremiaw

‡ ddilewyt, a ddarvu am danaw

‡ministrat gwasaeth)

‡gauog: wydd

¶ Yr Euangel.

Mar. vij.

YR Jesu aeth ymaith o *ffiniae? Tyrus a' Sidon, ac a ddaeth yd voz Galilea trwy ‡ perved] cyffiniae y *Decrec. Ac wy addüceſont attaw vn byddar, ac [ac] attal dywedyt arnaw, ac

*gyffyniodd, derbynae, oziae, gozog, ‡cenol

*Decap olis

a ato-

a atolygessont iddaw *osot ei law arno. A gwedy iddaw ei gymeryt ef o'r neilltu allan o'r tyrfa, ef a estennawdd ey vysledd yn ei glustiae, ac a boyrawdd, ac a gyffyrddawdd a ei davot ef. Ac ef a edrychawdd ir nef, can vchenaidiaw, ac a ddywot wrthaw *Ephphatha ys ef yw, ymagor. Ac yn y man ydd ymagorawdd ey glustiae, ac ydd ymollyngawdd ‡rhwym ei davot, ac ef a ddywot yn *eglur. Ac ef a orchymynawdd yddwynt na ddywedynt i nep: An'd pa vwyaf y gohareddei yddwynt, inwy o lawer y‡ manegynt, a' vrawychu a wnaethant, can ddoedyt ‡Tec y gwnaeth ef pop peth: ir byddair y* gwna]ef glywet, ac ir mution ddywedyt.

*Hipatha

‡llinyn *groglw, iawn, llawnllythr ‡cyhoedient y *Da ‡par

Y xiii. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

OLl alluawc a' thrugarawc ddvw, o rodd pwy vn yn vnic y daw bot ith pobl ffydlon dy wasanaethu yn gywir ac yn vawledic: Caniatha ni a erfynniwn y tiallu o hanom redec at dy nefawl addeweidion, megis na phallo genym yn y diwedd eu mwynhau: trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

IAbrahам ac *y w] had y gwnaethpwyt y gaddeweidion. Ny ddywot ef, Ac ir hadae, megis [yn doedyt] am lawer: eithyr, Ac ith had, megis am vn, yr hwn yw Christ. A hyn a dywedaf, am y‡ Ddodyf yr hyn oed pet Warcent a' dec ar vcain gwedy, nad yw hi yn di-rymio y* Testament] yr hwn a gadarnheit or blaen gan Dduw er wyd

Gal.iij. *ydd.

‡Gystraith

*Dygymbot, ambot

Chriſt, val y dyddimmia hi yr addewit. Can ysa'so'r Ddeddyf y mae r etiveddiaeth, nyd [yw yntef] trwy* or addewit, eithyr Duw a roddes [yr etiueddiaeth] i Abra-ham wrth addewit. Can hyny i pa peth [y‡gwaſanath a'r] Ddeddyf? O bleit y‡camweddae y geſodet hi yn y ddelei yr had ir hwnn y gwnaethpwyt yr addewit: ac hi a ordeniwyt gan Angelion yn llaw Cynfryngwr. A chyfryngwr nid yw*i vn: Duw‡ hagen ys ydd vn. A yw'r Ddeddyf, wrth hyny yn erbyn yr addeweidion?* Na atwo Duw: Can ys pe rhoeſit Deddyf a elleſei beri bywhay, yn wir e gawſit‡cyfiawnder* gan y Ddeddyf An'd yr yſcrythur a argaeawdd yr oll pethae y dan pechat, y'n y roddit y gaddewit trwy ffydd Jeſu Chriſt ir ſawl a credant.

trwy, wrth,

‡ſarhaedae, troſeddion

*rhwng ‡er hyny *ymbell ordd ‡ddeddfoldap *trwy'r wrth

¶Yr Euangel.

Luc.x.

GWyn ei byt y llygait a welant y pethae, a welw-chwi. Can ys dywedaf y chwy, may llawer o Brophwyti a Brenhinedd a *vyſei] dda gãtynt weled y pethae a welw-chwi, ac ny's gwelſant: a' chlywed y pethae a glywch, ac ny's clywſant. Ac wele, vn o'r cyfreithwyr yn cody yn ei ſe fyll, ac yn y‡demtiaw ef, can ddywedyt, Athro, pa beth a wnaf er etivedu bywyt tragywythawr? Ac ef a ddywot iddaw, Pa beth a eſcrivennwyt yn y*Ddeddyf: pa wedd y darlleny? Ac ef atepawdd ac a ddywot, ‡Car dy Arglwyd Dduw ath oll calon, ac *ath]oll nerth, ac ath oll veddwl, ath cymmydawc mal tuhun. Yno y dywot ef wrthaw, Atepeiſt yn vniawn: gwna hynn, a' byw vyddy. Eithyr ef yn ewyllſiaw yngyfiawnhay[ehun,]a dywot wrth yr Jeſu, A' phwy yw byg-cymydawc? A r Jeſu a‡atepawdd ac a ddywot, Ydd oedd gwr*a ddeſcenawdd]o Gaeruſalem i Jericho, ac a ſyrthiawdd ymplith llatron, ac wy ei eſpeilieſant oei ddillat, ac ei archolleſont ef, ac aethant ymaith, can ei ady yn‡lledvarw.]Ac o ddamwain y daeth y ware d y ffordd hono ryw Offeiriat, a' gwedy i ddaw ei

nvot, *rhwng ‡er hyny *ymbell ordd ‡ddeddfoldap *trwy'r wrth

‡p‍rovi *Cyfraith ‡Cery *oth ‡wrthepawdd *aeth i ware d ‡annadvyw

ganvot,

ganvot, ef aeth heibiaw o'r tu arall. Ar vn modd y Leuit, gwedy ỽybot yn agos at y lle, aeth ac a edrychawdd [arnaw,] ac aeth heibiaw or tu arall. Yna ryw Samarit, wrth *ymddaith,] a ddeuth ‡yn agos attaw, a' phan ei canvu, e dosturiawdd wrthaw, ac aeth attaw, ac a rwymawdd ei ‡archollion, ac a dywalldawdd ynthwynt oleo a' gwin, ac ei dodawdd ar ei ‡ystrupl ehun, ac ei duc y letuy cyffredin, ac ei *yngleddawdd. A' thranoeth wrth vyned ymaith, ef a dynnawdd allan ‡ddwy geiniawc, ac ei rhoddes ir lletuywr, ac a ddywot wrthaw, Cymer ei gut ef, a pha beth pynac a draulych angwanec, pan ddelwyf drachefyn mi ei talaf y-ty. Uelly pwy vn or tri hynn, ith tyb di, oedd gymmydawc y hwnn a syrthiawdd ymplith y llatron? Ac ef a ddywot, Hwnn a wnaeth drugaredd *ac ef.] Yno'r Iesu a ddywot wrthaw, Cerdda, a' gwna tithae yr vn ffynyt.

*giwrneiaw
‡welien
*anival
‡yr hyn oed ynghylch naw ceiniog o'n bath ni
*ddaw

Y .xiiii. Sul gwedy Sul y Trintot.

℣ Y Collect.

DIalluawc a' thragwyddawl Ddduw, dod ini angwanec ffydd, gobaith, a' chariat perfaith, a' gallu o hanom gaffael yr hyn ydd wyt yn i addaw: gwna i nyni garu yr hyn a orchmynnych, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

DYwedyt ddwyf, Rodiwch yn yr yspryt, ac na *chyflawnwch trachwanteu y cnawt. Can ys y cnawt a drachwenych yn erbyn yr yspryt a'r yspryt yn erbyn y cnawt: a'r ei hynn a ‡ymwrthnepant eugylydd, mial na alloch wneythyd y pethae [bynac] a ewyllysiwch. Ac a's gan yr yspryt ich *arwenir,] nid yw'ch

Gal.v.
*orphenwch
‡ymetbynniant
*tywyser

y dan y Ddeddyf. Hefyt gweithredoedd y cnawt ynt * eglaer, yr ei ynt, tori priodas, ‡ godinep,] aflendit, * anlladrwydd, delw-addoliat, ‡ fwyno,]* casinep, cynneny, gwynvydy, llit, ymgeiniae, terfysce, * opinionae,] cynvigenne, lladdiadae, meddtot, ‡ glythinep, a r cyffelyp pethae hyn, am pa'r ei y racddywedaf 'ywch, megis ac y dywedais ywch eisius, na bydd ir fawl a wnelont gyfryw betheu, * etiveddu teyrnas Duw. Eithyr ffrwyth yr Yspryt yw cariat, llawenydd, ‡ tangneddyf, * an-mynedd, tirionder, daioni, ffydd-[londep,] * lledneisrwydd, ‡ arttempr:] yn erbyn y cyfryw nid oes Deddyf. Can ys yr ei sydd * i Chrift a croceſont y cnawt y gyd a ei ‡ wniae] a ei [dra] chwantae.

¶ Yr Euangel.

Luc. xvij.

AC velly y darvu a'r Jesu yn mynet i Caerusalem, ac ef a ddeuth trwy * genawl Samaria a' Galilea. Ac mal ydd oedd ef yn myned y mewn i ryw [ben]-tref, y cyfarvu ac ef ddec-wyr ‡ gohanglaf, yr ei a safesant o hirbell. Ac wy a godesont ei llefae, can ddywedyt, Jesu, [y] Llywydd, trugarha wrthym. A' phan welawdd ef wy, y dybot wrthynt, Ewch, ymddangoswch ir Offeirfait. Ac e ddarvu, ac wy'n yn mynet y glanhaywyt hwy. Yno yn o hanwynt, pan welawdd darbot ei iachay, a ymchwelawdd, ac a llef vchel e roes 'ogoniant y Ddduw, ac a gwympawdd ar ei wyneb wrth y draet ef, can ddiolwch yddaw: a' hwn oedd Samarit. A r Jesu a atepawdd ac a ddybot, A ny 'lanhawyt dec: a ph'le [mae 'r] naw? Ny chahat ar a ddelynt i roi gogoniant i Ddduw, addiethyr yr estrawn hwnn. Ac ef a ddybot wrthaw, * Cyfot, does ymaith, dy ffydd ath iachaawdd.

* amlwc
‡ ffozni-gr wydd,
* puteindra, nwyfiant
‡ Riniae
* gelyniae-thae, dygasedd
* gwrth ŷsc
‡ ynyd
* veddiannu
‡ heddwch
* hirodded
* mwyn der
‡ cymmedroldap, cymesurwydd
* eiddo
‡ affeithiae

‡ clafwr

‡ Clwyn

Y.xv. Sul gwedyr Trintot.

℟ Y Collect.

CAdw, atolygwn yty arglwydd dy Eccles. ath tragwyddawl trugaredd : a chan na ddichon gwendit dyn ‡eb-y-tu anyd syrthio, cadw ni byth trwy dy borth, ac arwain ni at bob peth buddiol in iechedwriaeth, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd. ‡hebot

℣ Yr Epistol.

WElwch beint *y llythyr a escrivenais atoch am llaw vyun. Cynniver a ewyllysant wneythy'd wyncp tec yn-gnawd-[ol, yr ei hyn a'ch cyinpelliant y beri enwaedy arnoch, yn vnic rac ey‡herlit er mwyn*croc Christ. Can ys yr ei ydd ys yn-enwaedy-arnynt, nid ynt wy yn cadw yr ‡ Ddeddyf, yn amyn deisyfy bot enwaedy arnoch, er mwyn yddynt gahel * ymlawenhau yn eich cnawt. An'd na atwo Duw i mi ymlawenheu, a ddieithr yn-croc ein Arglwydd Jesu Christ, drwy'r hwnn y crocwyt y byt i mi, a minef i'r byt . Can ys yn-Christ Jesu ny thal enwaediat ddim, na di-enwaediat, anyd creatur newydd. A' pha'r ei pynac a ddylynant-lwybr y Reol honn, tangneddyf [a vydd] arnwynt, a' thrugaredd, ac ar Israel Duw. Ac o hyn allan na ‡ boleſtet nep vi, can ys ydd wyf yn dwyn yn vyg-corph *notae yr Arglwydd Jesu. Y bro-der, rhat ein Arglwydd Jesu Christ [avo] gyd a chwi, Amen. Gal.vj. *yr epistol ‡erlyn *croes ‡ Gyfraith *balchiaw, ymhoffi ‡thrwblet *mannae sef cyfuddieu, val ij.Cor.xj.

℣ Yr Euangel.

Math. vj.

*dyn

‡Mammon

*llyniaeth, buchedd, einioes

‡wisc
*adar yr wybr
‡bwydo

*gorpholaeth
*pryderwch
‡laburiant, weithiant

*poptuy

‡in dilledir, gwiscir
*or nef

‡phryderwch
*bydera
‡dyfabel, boen

NY ddychon * nep wasanaethy dau Arglwydd: can ys ai ef a gasaa'r naill, ac a gar y llall, ai ef a ymlyn wrth y n'aill, ac a escaeluſa yr llall. Ny ellwch wasanethu Duw a'‡ golud [bydol.] Can hynny y dywedaf yw'ch, na ovelwch am eich * bywyt pa beth a vwytaoch, ai pa beth a yvoch: na'c am eich cyrph, pa beth a wiscoch. Any'd yw'r bywyt yn vwy na'r bwyt? a'r corph [yn vwy] na'r ‡ dillat? Edrychwch ar * ehediait y nef can na hepant, ac ny's metant, ac ny chywenant i'r yſcuporiae: ac y mae eich Tat nefawl yn y ‡ porthy wy: Anyd y-chwi well o lawer nac ynt wy: A' phwy o hanoch cyd govalo, a ddychon angwanegy vn cubydd ar ei * vaint? A' pha am y ‡ govelwch am dillat: Dyſcwch pa wed y mae'r lili'r maes yn tyfu: ny * thrabaeliant, ac ny nyddant, a' dywedaf wrthych, na bu Selef yn ei oll 'ogoniant mor trwſiadus ac vn or ei hynn. Can hynny a's dillada Duw lyſaeun y maes, yr hwnn ys ydd heddyw, ac yvory a vwrir i'r ‡ ffwrn, a ny's [gwna] vwy o lawer erochwi, [yr ei] a'r ychydic ffydd? Am hyny na ovelwrh, can ddywedyt, Beth a vwytawn? ai beth a yvwn? ai a pha beth ymddilladwn? (Can ys am y pethae hynn oll yr ymovyn y Cenetloedd) o bleit e wyr eich Tat * nefol, vot arnoch eiſiae yr oll pethae hynn. Eithyr yn gyntaf ceiſiwch deyrnas Duw a ei chyfiawnder, a'r oll pethae hynn a‡ roddir y-chwy. Ac na‡ ovelwch dros dranoeth: can ys tranoeth a* ovala drosto ehunan. Digon i ddiernot y ‡ ddrwc ehun.

Yr .xvi. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwydd attolygwn y-ty, bot ith wastadawl dosturi lanhau ac amddeffen dy gynulleidfa. A'chan na all hi barhau mewn diogelwch eb dy vendigeit noddet, cadw yhi byth gan dy borth a'th ddaioni, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

ERchy' ddwyf arnoch na* ddeffictoch o bleit vymblindere i, er eich mwyn yr hwn yw eich gogoniãt. O'r achos hynn y plygaf vygliniae a'r dat ein Arglwydd Jesu Christ, (o ba vn yr henwir yr oll ‡tuylwyth] yn y nef ac yn y ddaear) y'n y roddo ychwy yn ol golud ei'ogoniant, er eich cadarnhay yn nerthawc trwy y yspryt ef yn y dyn o y mewn, mal y trico Christ yn eich calonae, trwy ffydd mal gwedy eich gwreiddiaw a'ch dysyiu mewn cariat, y galloch amgyffred y gyd a'r oll Sainct, beth yw lled, ar hyd a'r dwfnder, ac *vchelder: a'gwybot cariat Christ yr hwn [cariat] y sy vwy rhagorawl nag y gellir ei wybot, y n ych llawner ac ‡oll gyflawnder Duw. Jddo ef can hyny pwy ddichon wneythyd yn dra amlach uch penn pop peth y archom ai a veddylyom, yn ol y gallu ys y'n gwethiaw ymam, [y bo] gogoniant yn yr Eccles trwy Christ Jesu, * yn yr oll genetlaethae yn oes oesoedd. Amen.

Ephes.iij.
*ddiogoch, ymellyngoch
‡tadogaeth, tadwys
*vchedd
‡llawnllonneit
*trwy

¶ Yr Euangel.

ACe ddarvu dranoeth bot ir Jesu vynet i ddinas a elwit* Naim, a'‡ llawer o ei ddiscipulon aeth gyd ac ef, a'thyrva vawr. A' gwedy iddaw ddawot yn agos at porth y dinas, * a' nycha, y ducit

Luc.vij.
*Nain
‡swrn
*ac wele

*ei vam

cit allan vn marw [sef] vn-map* mam, yr hon oedd weddw, a'llawer o popul y dinas [oedd] gyd a hi. A'phan ganvu'r Arglwydd y hi, e tosturiawdd wrthei, ac e ddyvot wrthei, Nac wyla. Ac ef aeth [yn nes] ac a gyvyrddawdd a'r elawr (a'r ei oedd yn ei ddwyn, a safesont) ac ef a ddyvot, Y [gwas] ievanc, wrthyt y dywedaf, Cyvot. A'hwnn a vyfei varw, a godes yn ei eistedd ac addechreuodd ddywedyt, ac ef ei rhoddes ‡y'w] vam. Yno y deuth ofn arnynt oll, ac y rhoddesont 'ogoniant y Dduw, can ddywedyd, E gyfodes Prophwyt mawr yn ein* cyfrwnc, a' Duw a ‡ovwyawdd ei bopul. Ac aeth y gair yma am danaw ar led tros oll Judaia, a' thros gwbyl or ‡wlad o y amgylch.

*plith, mysc

‡ymwelod a

‡gorof

Y.xvii. Sul gwedyr Trintot.

¶Y Collect.

ARglwydd, erfynniwn y-ty bot ith tad ein rhacflaenu a'n dilyn, a'phar y-ni yn wastad ymroddi i bob gweithred dda, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Eph.iiij.

‡yn yr

‡iselder

*an mynedd

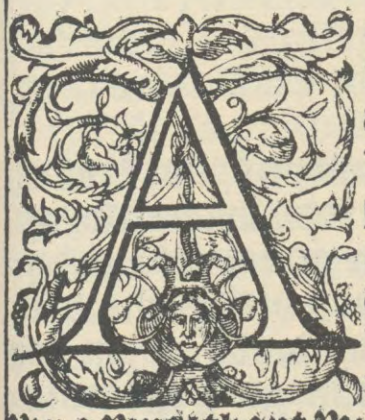
‡heddwch

MYbi 'sef carcharor *yr Arglwydd, atolygaf y'wch 'rodiaw o hanoch yn deilwng o'r 'alwedigaeth ich galwyt, mewn pop ‡gestyngeiddrwydd-meddwl, a' lledneisrwydd, y gyd a*dioddefgarwch, gan ymgynnal ey gylydd trwy gariat, gan vot yn astud i gatw vndap yr yspryt drwy rwymiat ‡ tangneddyf. Un corph [ys ydd,] ac vn yspryt, megis ac ich galwyt yn vn 'obaith eich galwedigaeth. Un Arglwydd [ys y,] vn ffydd,

vn Ba-

vn Batydd, vn Duw a' Thad ‡oll yr hwn ys ydd uchlaw oll, a' thrwy oll, ac ynoch oll. ‡pawp

Yr Euangel.

C e ddarvu, pan oedd yr Jesu wedy mynedi tuy vn or pharisaieit pēnaf ar [y dydd] Sabbath, i vwyta*bara, Lnc xiiij
wy a ei dysgwilielont ef. A ‡ nycha, *bwyt
geir y vron ydd oedd ryw ōyn yn glaf ‡llyma
or ‡ dropsi. Yno 'r Jesu a atepawdd, ‡ haint dwfr
ac a ddywot wrth y* Cyfraithwyr, ar *Latmerieit ai
Pharisaieit, can ddywedyt, Ae rhyd Esponwyr
iachay ar y [dydd] Sabbath? A' they y gyfraith
wy a wnaethant wy. Yno ef ei cymerth, ac ei iachawdd
ac ei gellyngawdd ymaith, ac ei atepawdd hwy, gan
ddywedyt, Pwy o hanoch [a's ei] asin ne i ych a syrth
mewn pwll, ac yn y van ny's tyn ef allan ar y dydd Sab-
bath? Ac ny allesant *wrthep yddaw am y pethae hynn. *gyfatep
Ef a ddywot hefyt ‡parabol wrth y* gohadwyr pan ‡ddali- ‡ddanec
awdd val ydd oeddent yn dethawl yr eisteddleoedd vchaf, *yr ei a elwesit
ac a ddywot wrthynt, Pan ith ohodder gan nep i ‡ ueithi- ‡graffodd,
or, nag eistedd yn y lle pennaf, rac bot vn anrydedduſach gadwodd
na thi wedi r ohawdd y canto, a' dawot o hwn ath 'oho- *briodas
ddawdd ti ac ef, a doedyt wrthyt, Dyro le i hwnn, ac yno
dechrae o hanot trwy gywilydd gymeryt y lle iſaf. Eithyr
pan ith ohodder, does, ac eistedd yn y lle iſaf, y 'ny bo pan
ddel yr hwn ath ohaddes, ddywedyt wrthyt, Y car, eistedd ‡erdduniant, meliät
yn uwch i vyny: Yno y bydd ‡ clod yt yngwydd yr ei 'n a *iſelir
gydeisteddant a thi. Can ys pwy pynac a ymoddercha, a'*o-
ſtynger, a' hwnn a ymeſtwng a ddercheir.

Y rviii. Sul gwedy Trintot.

Y Collect.

Arglwydd

ARglwydd attolygwn y-ty caniata ith pobl rat y ymoglyd rhac *ilwgre diavol, ac a phur galon a' meddwl dy ddylin yr vnic Ddvw, trwy Jesu Chriſt eyn Arglwydd.

*ilygriad y cythrael

Yr Epiſtol.

1.Cor.j.

DOlchaf im Dvw yn oyſtat troſoch am rat Dvw, a roddwyt y chwy yn Chriſt Jesu, can ys darvot eich *cyvoethogy yn-pop peth ynthaw ef, ym pop rywymadrodd, ac ym pop gwybyddieth: megis y cadarnhawyt teſtiolaeth Chriſt ynoch. Mal nad ych ‡ddefficyol o vn dawn [oll:] gan * ymaros am ymddangoſiat eyn Arglwydd Jesu Chriſt. Yr hwn hefyt ach cadarnha chwi yd y diwedd, * val y byddoch yn ‡ddihawl yn-dydd ewn Arglwydd Jesu Chriſt.

*goludogi

‡yn ol *ddysgwyl ymatgudd *val n ach clwlier, ‡diargyoed, digwl, digezydd, divei

Yr Euangel.

Math.xxij

GWedy clybot or Pharisaieit ddarvot ir Jesu 'oystegu y Sadducaeit, wynt a ymgynullesant ir vnlle. Ac vn o hanwynt yr hwn oedd Gyfreithiwr, a ymofynawdd ac ef, er ei * brovi gan ddywedyt, Athro, pavn y wr gorchymyn mawr yn y Ddeddyf? Yr Jesu a ddyvot wrthaw, Cery yr Arglwydd dy Ddvw * o'th oll calon, ac o'th oll eneit, ac o'th oll veddwl. Hwn yw'r ‡cyntaf a'r gorchymyn mawr. A'r ail ys y gyfelyb i hwnn, Ceri dy gymydawc mal * tuhun. Yn y ‡ddau 'orchymyn hynn y ‡saif yr oll Ddeddyf a'r Prophwyti. A' gwedy ymgaſcly o'r

*demptio

‡Gyfraith

*yn dy, ath ‡cyſſevin, pzik *tithaly, tithau, tithef ‡croga, glyn, cynwyſir

Pharisaieit

Pharisaeit yn-cyt, y gofynnawdd yr Iesu yddwynt, can ddywedyt, Peth a dybygwch chwi am y Chriſt? map i* hwy ytyw? Dywedesont wrthaw, [Map] Dauid. Ef a ddywot wrthwynt, Can hyny pa vodd y mae Dauid yn yr yſpryt yn y alw ef yn Arglwyd, can ddywedyt, Dywedawdd yr ‡ Arglwydd wrth vy Arglwydd, Eiſtedd ar vym-deheulaw y ny oſotwyf dy elynion yn* droet vainc y-ty? Ac a's galwadd Dauid ef yn Arglwydd, pywedd y mae ef yn Vap iddaw? Ac ny vetrawdd ‡ vn-dyn atep gair iddaw, ac ny* veiddiawdd nep o'r dydd hwnw allan ‡ym gweſtiony ddim ac ef mwy-[ach.]

*piei map ef ys ef, o bwy ir han yw

†Jon *lleithic

†nep

*llyhaſawd ‡ymofyn

Y .xix. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

ODduw can na allwn ni eb-y-ti ryngu bodd yty: caniatha i weithredoedd dy drugaredd vnioni a llywiaw eyn calonau, trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwyd.

Yr Epiſtol.

Fphes. iiij.

*weithian

‡ſynhwyr, pwyll

*ymarally ‡ddallineb *di ymddiddori ‡vuelſneiddrwyd *drwy ymdrech, yn awyddus, drwy bawr yni, yn ynial

YN a ddywedaf ac a teſtiolaethaf yn yr Arglwydd, na bo i chwi* mwy rotiaw, megis ac y rhotia Cenetloedd ereill, yn-gwagedd ey ‡meddwl, wedy r tywyll'y ei meddwl, ac* ymddieithro y wrth vuchedd Duw-[ol] can yr anwybodaeth ys ydd ynthwynt o bleit‡ caledrwyd ey calon: pwy r ei wedy'r* ddiſbarbodi a ymroeſont i ‡anlladrwydd i wneythyr pop ryw aflendit, * yn vn-chwant. Eithyr chwychwi velly ny ddyſceſoch wrth Chriſt. A s bu y-

chwy

chwy y glywet ef, ac a sdyscwyt gantaw, megis ac y mae r gwirionedd yn yr Jesu, [nid angen] ehoi heibiaw
*dull *gwedd hen ymddygiat, yr hen-ddyn, yr hwn a lygrir
†ehudzwyd trwy r chawntae †twyllodrus, ac ymadnewydy yn yspryt
eich meddwl, a gwisco [am danoch] y dyn newydd, yr
*yn ol †luniaeth- hwn *er wyd Duw a †creawyt mewn *dedwldep, a gwir
wyt sancteiddrwydd. Er wydd paam bwrrwch ymaith †gel-
*iawnder †y gau wydd a dywedwch wirionedd pop vn wrth ei gymmy-
daw c: can ys aelodae ym y w gylydd. [As] digwch, ac na
*Nac aed haul ydy pechwch: *Nac ymachlutet haul [ar eich digoveint, ac
leiwenydd na †rowch le i] *ddiavol. Hwn a lettratawdd, na latra-
†chyn wyl- tet mwyach: eithyr yn hytrach †llavuriet a gweithiet a
wch capliwr ei ddwylo yr hyn sy dda, yn y bo ganto y w roi yr nep y
†travaeliet bo mewn eisiae. Na dauet vn gair †kwgredic o ch geneuc:
†pwtr, yn amyn hwn a vo da *er mwyn] adeiladaeth, y ny rodo
diffrwythe rat ir gwrandawieit. Ac na thristewch [ar] yspryt glan
*ei ddefnyd Duw, trwy r hwn ich inseliwyt †erbyn dydd] y prynedi-
gaeth. Pop chwerwedd, a' *brocb] a llit, a' †llefain] a' *
†i ddydd chabl bwrier ymaith y wrthych, y gyd ac ob ddrigioni. By-
*cythrudd ddwch *wynion wrth ei gylydd, ac yn dra-ystyriol gan
†rhuat vaddae †yw gylydd, megis ac y maddeuawdd Duw er
*drygdawod le, absen air Christ y chwithau.
drwc
*boesawl
†ydoy

¶ Yr Euangel.

Math. ix.

R Jesu aeth y mewn y long, ac a-
eth trosawdd, ac a ddeuth y w ddi-
nas ehun. A' nycha, wy a ddyce-
sant ataw wr clak or parlys, yn
gorwedd *mewn gwely: A'r Je-
su yn gweled y ffydd wy, a ddywot
wrth y clak o'r parlys, Y map, yn-
ddiriet: maddeuwyt y ty dy pe-
chatae. A' nycha, yr ei or Gwyr
llen a ddywedent wrthy'n ehun-
ain, Y mae hwn yn †caply.] A' phan welawdd yr Jesu ey
meddyliae, y dywot, Pa am y meddylywch bethae drwc

†dywedyt yn anrhwi- ol

yn eich

yn eich calonae? Can ys pa-vn* hawsaf] ei ddywedyt, Maddeuwyt y-ty dy bechatae, ai dywedyt, Cyvot, a' rhotta? Ac er mwyn ychwy wybot vot ‡ meddiant] i Vap y dyn ar y ddaiar i vaddae pechatae, (yno y dywot ef wrth y claf o'r parlys) Cyvot, cymer dy wely, a' dos ith tuy. Ac ef a gyvodes, ac aeth y maith* y ew]duy ehun. Velly pan ei canvu 'r dyrva, rhyveddy a vnaethant, a gogoneddy Duw, yr hwn a roesei gyfryw awturtat i ddynion.

* hawddaf

‡ gallu, auturat

* ydoy.

Y.xx. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Collect.

Allgyuoethoc a' thrugarawc Dduw oth ragorol ddaeoni cadw ni rac pob peth a'n drwga, val y nyni yn barat yn enait a' chorph allu gan rydit calonnau, gyflawni cyfryw bethau ac a ewyllysych vot eu gwneuthur, trwy Jesu Chryst eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Gwelwch can hyny ar ychwy rotiaw yn ddiescaelus, nyd mal andoethion* amyn]mal doethion, can ‡ ennill yr amser-cyfaddas: can ys* drwc]yw'r dyddiae. Erwydd paam, na vyddwch anfynnwyrol, and deallwch beth yw 'wyllys yr Arglwydd. Ac na veddwoch ar win, yn yr ‡ hynn y mae* glythni:]eithyr ymlanwch o'r yspryt, can ymadrodd wrthych eich vnain mewn psalmae ac hymynae ac odlae yspryt awl, can canu a' psalmy i'r Arglwydd yn eich calone, a' diolch yn oystat am pop peth y Dduw ys ef y Tat, yn Enw ewn Arglwydd Jesu Cryst, can ymdarestwng y'w gylydd* yn]ofn Duw.

Epheſ. v.

* anid

‡ brynu

* anbad

* hwn, peth

‡ rhyfedd-tra, nei traha, gor-moddedd, ynyt, di-walltrain

* gan, trwy

¶ Yr Euangel.

Math. xxij

YR Jesu a ddybot wrth ei ddiscipulon, Cyffelip yw teyrnas nefoedd y ryw Vrenin a wnaethoedd briodas* yw vap, ac a ddanvonawd ei weision i alw yr ei a ohaddesit ir briodas, ac ny vynnesont wy ddawot: Trachefyn y danvones ef weision er-eill, gan ddywedyt, Dywedwch wrth yr ei a ohaddwyt, Wele, paratoais vy-ginniaw: vey ychen am ‡ pascedigion a ladwyt, a'phop peth ys y parat: dewch i'r priodas. Ac wy vu ddiystyr ganthwynt, ac aethant ymaith, vn y'w *duy, ac ar all ‡ y'w vasnach. *Ac y relyw a ddaliesont y weision ef, ac ei gwarthruddiesant, ac a ei lladdesont. A' phan glypu yr Brenhin, y llidiawdd, ac a ddanvones allan ei lueddwyr, ac a ‡ ddinistriawdd y lladdwyr hynny, ac a loscawdd eu dinas. Yno y dybot ef wrth ei weision, Yn wir y briodas ys y parat: anid yr ei a ohoddesit, nid oeddent teilwng. Ewch gan hyny allan i'r prifforydd, a' chynniuer y gaffoch, gohaddwch i'r briodas. Yno'r gweision hyny aethant allan ir prifforydd, ac a gescleſont ynghyt gynniner oll ac gawſant, drwc a' da: ac a lanwyt y briodas o ohaddwyr. Yno 'r Brenhin e ddeuth y mewn, y weled * y gohawddwyr,] ac a ganvu yno ddyn nid oedd gwisc priodas amdanaw. Ac ef a ddybot wrthaw, Y cyfeill, pa ‡ ddelw] yd aethoſt y mewn yma, eb vot ain danat * gwisc priodas?] Ac ynte ‡ aeth yn vut.] Yno y dybot y Brenin wrth y gweision, Rwymwch y dracet a ei ddwylo: cymerwch ef ymaith, a' thavlwch ir tywyllwch eithav: ynaw y bydd wylofain, * ac ysgyrnygy danned. Can ys llawer a ‡ elwir, ac ychydic a *detholir.

* yr eilfedd wyr y gwesteion

‡ wedd
* briodaſwisc
‡ ny ddeuth gair oei ben
* a' riccian
‡ ohaddir
* ddywysir

Y .xxi. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Col=

¶ Y Collect.

CAniatha atolygwn y-ty, dzugaroc Arglwydd, ith ffyddlawn bobl vaddeuant a thangneddyf, val eu glanhacr oddiwrth ei oll pechotau, a th wasanecthu a meddiwl heddychol trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

YMbzoder, ymgrykhewch yn yz Arglwydd, ac yn nerth y gedernit ef. Gwiscwch oll*arvogaeth Duw [am danoch,] val y galloch sefyll yn erbyn oll ‡ ruthzae] diavol. Can nad yw eyn ymdzech ni yn erbyn*cic a gwaet, yn amyn yn erbyn pendevigaethae, yn erbyn Galluoedd [ac] yn erbyn llywy awdzon bydawl [tywysogion] tywyllwch y byt hwn, yn erbyn ‡ enwireddae yspzytawl, [yz ei ynt] yn yz vchelion [leoedd.] O bleit hyn cymerwch atoch oll * arvogaeth] Duw, val y galloch wrth sefyll yn y dydd ‡ blin, ac wedy ychwy orphen yz oll pethae, sefyll [yn sefydlawc.] Sefwch gan hynny, Wedy'z ymwzegysy eich* cluniae a gwirionedd, ac ymwiscaw o ddwyzonnec ‡ cyfiawnder, ac escidiaeo am eich traet o ‡ paratoat yz Euangel tangneddyf. Uch pen pop peth cymerwch darian y ffydd, trwyz hwnny gallwch ddeffoddy oll saethae tanllyt y* vall. A chymerwch ‡ helym yz iechyt, a chleddyf yz Yspzyt, rhwn yw gair Duw. A gweddiwch pop amser a phop ryw weddi ac * erbyn yn yz Yspzyt: a chan wilied wrthaw y gyd a phop astudzwydd a ‡ gweddi tros yz oll Sainct, a thzoso vi, ar roddy y mi, ymadzawdd y agozy vyggenae yn * hyderus y venegy dirgelwch yz Euangel, dzos yz hon ydd wyf yn gonadwzi ‡ yn rhwyme, y'n y bo y my ddywedyt yn hyderus megis y * perthyn ym ‡ ddywedyt [yny peth.]

Ephes. vj.

* arbae

‡ cynllwyniou

† cnawdd

‡ tywysogaetheu,

‡ dzygae

* arbae

‡ dzwc

* llwyni

* dedfoldap

‡ ddarmcrth

* anbad, dzwc

† sayict

* golochwyd, wrthweddi, addolwyn, archan

‡ goglud

* ehofn

‡ mewn catwyn

* cyggweddei cygcan

‡ ymadzodd

¶ Yr Euangel.

Ioan.iiij.

Dd oedd ryw * pendevic ac yddaw vap yn glaf yn Capernaum. Pan glypu ef ddyvot Jesu o'r Judaia i'r Galilea, ydd aeth ef attaw, ac a atolygawdd yddaw ddawot i waret, ac iachay y vap ef: can ys ydd oedd ‡ wrth vron marw. Yno y dyvot yr Jesu wrthaw, A ny welwch arwyddion a'ryveddodae, ny chredwch. Y pendevic a ddyvot wrthaw, Arglwydd, dyred * i wared cyn marw vy map. Yr Jesu a ddyvot wrthaw, Does ymaith, y mae dy vap yn vyw: a' chredawdd y ‡ dyn y gair a ddywedesei'r Jesu wrthaw, ac aeth ymaith. Yr awrhon ac ef yn mynet i wared, y cyfarvu ei wasanaethwyr ac ef, ac y vanegosont, gan dywedyt, Mae dy vap yn vyw. Yno y govynawdd ef yddwynt yr awr y gwelleſei arnaw. Ac wy a ddywedesont wrthaw, Doe y seithfet awr y gadawdd y * cryd ef, Yno gwybu'r tat [ddarvot] yn yr awr honno y dywedesei'r Jesu wrthaw, Mae dy vap yn vyw. A chredy a wnaeth ef, a' ei oll tuy. Yr ail ‡ miragl hynn a wnaeth yr Jesu drachefyn, wedy y ddyvot ef o'r Juddaia i'r Galilea.

* ymbron

* ebdy

‡ gwr

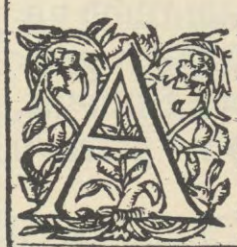
* cryhyddawdd

* ddeirton

‡ arlwydd, gwyrth

Y xxii. Sul gwedyr Trintot.

¶ Y Collect.

Rglwydd, y-ty yr atolygwn gadw dy duylu yr Eccleis mewn dwy wolder gwastawl, val y bo trwy dy noddet hi gwaredu o ddrwg bob gwrthwyneb, ac iddi yn ddifolionol ymroi ith wasaethu yn-gweithredoedd da,

et gogo-

er gogoniant ith enw trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

℣ Yr Epistol.

Philip.j:

Y Duw y diolchaf gan eich cwbyl goffay chwi, (bop amser yn yeu oll weddiae y droſoch oll, gan weddiaw droſoch oll, gan weddiaw gyd a llewenydd) erwydd y *cymdeithas y sydd ychwi, yn yr Euangel, o'r dydd cyntaf yd yr awrhon. Ac y mae yn credadwy genyf hynn yma, pan yw hwnn a ddechreuawdd y gwaith da [hwnn] ynoch, ei ‡cwplaa yd yn dydd Jesu Christ, megis y mae yn * iawn i mi ‡synniet hynn am danoch oll, can ys eich bot yn bey *calon, yn gystal yn ye rhwymae ac yn yeu amddeffen, a' chadarnhad yr Euangel ys ef chwychwi oll oedd yn gyfranogion a mi o'm rhat. Can ys Duw yn dest ymy, mor orhoff genyf chwychwy oll yn ‡eigiawn bygcalon yn Jesu Christ. A' hynn a weddiaf ar amylhay o'ch cariat etwo vwyvwy mewn gwybyddiaeth, a chwbl ddeall, mal y metroch ‡ddosparthy pethae *y bo gohanieth rhyngthwynt [a ei gylydd,] a' bot yn buredigion ac yn ‡ddidrancwydd *erbyn dydd Christ, wedy eich cyflawny o ffrwythae cyfiawnder, [yr ei'n ynt ynoch] trwy Jesu Christ, er gogoniant a' a moliant y Duw.

*cyfranogeth

‡gorpheh
*weddus
‡barny, dybiet

*mesyrdawt, tok

‡cmyscares

‡barny

*gohanred, rhagor, amrabael
‡ddianbat
*hyd

¶ Yr Euangel.

Mat.xviij.

DEtr a ddybot wrth yr Jesu, Arglwydd, *pa sawl gwaith y pecha vyn-brawt im erbyn, ac y maddeuaf ddaw? ae yd seithwaith? Yr Jesu a ddybot wrthaw, Ny dywedaf y-ty yd seithwaith, amd yd ‡seithwaith *ddecwaith seithwaith. Am hynny y cyffelypir teyrnas nefoedd i ryw brenhin, ‡pwy bynnei gael cyfrif *can ei weision. A' phan

*pa gyby-nychet
‡dec a thry-geinwaith, sef cccxc, nid amgen eb rifedi
‡.y
*act

ddechreyſei gyftic,e dducpwyt vn attaw,a oedd yn ei ddyled o ddec mil o *talentae. A chan nad gantaw ddim oei daly, e'orchymynawdd ei arglwydd y werthy ef, a'ei wreic,a'ei blant ac oll‡a veddei,a thaly[yr ôlet.]A'r gwas a gwympawdd i lawr,ac atolygawdd idaw, can dywedyt,Arglwydd, *oeda dy ddigoveint wrthyf,a thalaf yty y[cwbl]oll. Yno arglwydd y gwas hwnw a drugharodd wrthaw,ac ei gellyngawdd, ac a vaddeuawdd idaw y ddled.A'gwedy myned y gwas ymaith, e gavas vn oe ‡gyveillion,yr hwn oedd yn y ddlet ef o gant ceiniawc, ac a ymavlawdd yntaw ac ei llindagawdd, gan ddywedyt, Tal i mi ‡dy ddlet. Yno y syrthiawdd ei gyveill wrth ei draet ef,ac a atolygawdd yddaw, can ddywedyt, *Oeda dy ddigoveint wrthyf,a thalaf yty[y cwbyl]oll. Ac ny's ‡gwnai ef,anyd myned a'ei vwrw ef yn carchar,y'n y dalei yr ddlet. A'phan weles ei gyveillion[ereill]y pethae a *ddaroedd,ydd oedd yn ddrwc dros pen ganthwynt, ac a ddeuthant, ac a vanegesant y ew h'arglwydd yr oll pethae a ddarvesynt.Yno y galwawdd ei arglwyd arnaw, ac a ddywot wrthaw, A'was ‡drwc, maddeueis yty yr oll ddyled,can yty weddiaw arnaf.Ac a ny ddylesyt tithe tosturiaw wrth dy ‡gyveill, megis ac y tosturiais i wrthyt ti? A'llitiaw a wnaeth ei arglwydd, ac ei rhoddes ef ir poenwyr,y'n y dalei ei holl ddylet idaw.Ac velly yr vn ffynyt y gwna veu nefawl dat i chwithae, any vaddeuwch o'ch calonnae,pop vn *y w brawd eu ‡camweddae.

*yncylch lr.li.oedd pop talent cyffredin

‡oedd yn ei helw

*gohiria, heddycha, piwylla, bydd dda dy amyned

‡gydweiſſon

‡by

*Ekſtiwytha

‡mynnei

*wneithyſe

‡mall

*gydwas

*ydby

‡ſachaedae, treſpaſae

Y.xxiii. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Colect.

DUw eyn noddet a'n cedernit, yr hwn wyt benatur pob dwywolder, gwrando eb ohir ddefosionawl weddiae dy Eccleis a'chaniatha y ni ain yr hyn ydd ym yn e ercht yn ffyddlawn, allu

ei caffael

ei caffael yn gyflawn, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

YBroder, dylynwch vi, ac edrychwch ar yr ei ys ydd yn rhodiaw velly, megis ydd ym ni yn esempl ychwy. Can ys mae llawer yn rhodiaw, am bwy yr ei y dywedeis ywch, yn vynych, ac yr awrhon dan wylaw y dywedaf ychwy, [y bot wy] yn elynion * Croc Christ, yr ei [y sydd] aei dywedd yn ‡ gyfergoll, a'ei bol'yn Dduw ydd wynt, a'ei gogoniant yn * wradwydd yddwynt, yr ei sy a ei meddwl ar pethae dacarol. Can ys ein ‡ gwladwriaeth ni ys yd yn y nef, ac or lle ydd ym yn edrych am yr Jachawdur [ys ef] yr Arglwydd Iesu Christ, yr hwn a * ys mut ein corph gwael ni, er ei wneythyd yn ‡ vnffurf a ei gorph gogoneddus e, yn ol y nertholdap, trwy'r hwn y dychon e ddarestwng yr oll pethae ‡ yddaw ehun.

Phillip.iij.

* Crocs
‡ damnasion
* gwarth cywylidd
‡ ymddugiat, helhynt swyddogaeth
* newidia,
‡ vn wedd. cyfrith
* y danaw

Yr Euangel.

YNo ydd aeth y Pharisaieit, ac a gymersont gyngcor pa vodd y * dalient ef ‡ yn [ei] ymadrawdd. Ac wy addanvonesont attaw ei ddiscipulon y gyd a'rHerodiant, can ddywedyt, Athro, gwyddam dy bot yn * air [wir, ac yn dyscy ffordd Dduw yngwirionedd, ac nyd oes arnat ‡ oval nep: can nad wyt yn edrych * ar wyneb dynion. Dywet y-ni gan hynny, beth a dybydi? A i iawn ‡ rhoddy teyrnget i Caisar, ae nyd yw? A'r Iesu yn gwybot y ‡ drigioni wy, a ddybot, Paam im * temptwch vi chwychwi ‡ hypocriteit? dangoswch ymy * vath y deyrniget. Ac wy a roeson attaw geiniawc. Ac ef a ddybot wrthynt, Pwy pie'r ddelw hon a't ‡ argraph? Dywedesont wrthaw, * Caisar. Yno y dybot ef wrthwynt, Rowch gan hyny ‡ ys ydd i Caisar, i Caisar, a'r howch i Dduw y pethe ys yd y * Dduw. A'phan glywsant

Matth. xxij
* magient
‡ ar
* gwir
‡ bryder vndyn
* er wydd
‡ taly treth ir ymerodr
† malis
* prolwoch
‡ ffug wyr
* arian
‡ arscrifen
* Yr Emperawtr
‡ yr eiddo
* eiddo Daw

wy hynn, ryveddy a wnaethant, a'ei ady a'myned ymaith.

Y.xxiiii. Sul gwedy Trintot.

¶ Y Collect.

ARglwyd, atolygwn yty el'wng dy bobl o dlwyth ei camweddau, val y bo trwy dy ddawnus drygaredd gaffael o hanam eyn rhyddhau o rwy medigaethau eyn oll bechotau; yr ei gan eyn cnawdol vreuoldet a wnaethant. Caniatha hyn ercariat ar Jesu Chryst eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Coloss. j. YDd ym yn diolch y Dduw'sef Tat eyn Arglwydd Jesu Chryst, pop amser yn gweddiaw trosoch: er pan glywsam am eich ffydd yn Chryst Jesu, ac am[eich] cariat ar yr oll Sainct, er mwyn y gobaith ys ydd wedy'r arosot y chwi yn y nefoed, am yr honn y clywsoch ym blaen-llaw, trwy'r air gwirionedd [ys ef yw] yr Euangel, yr * hon a ddeuth atochwi, megis ac i r oll vyt, ac y mae hi yn ffrwythlon hefyt, mal ac[y mae]yn eich plith chwithe, o'r dyth-hwnn y clywsoch ac y gwir wybuoch rat Duw, megis ac ydyscesoch can Epaphras ein ‡cu gydwas, yr hwn ys y trosoch yn ffyddlawn * wenidawc Chryst, yr hwn hefyt a vanagawdd y-ni eich cariat, [ys y genych] ‡ drwy'r yspryt. O bleit hynn nyni hefyt, er y dydd y clywsam, ny pheidiesam a gweddiaw y trosoch, ac erchy ar eich cyflawny o wybyddieth y wyllys ef, ym pop doethinep,

*hwn

‡caredic, anwyl

*trinitie

‡yn

a deall

a deall yspryt awl, y'n y rotioch yn teilwng [gan] yr Arglwydd, a [ei] voddhay ym pop * dim, gan ymffrwythoni ym pop gweithred da, a' ‡ thyfu yn-gwybyddiaeth Duw, wedy'r ymnerthy gan oll nerth trwy ei ogoneddus allu ef, i bop dioddefgarwch ac * ammyned dda, y gyda ‡ hyfrydwch, gan ddiolwch i'r Tat yr hwnn a'n addasawdd i vot yn gyfrangion o etifeddiaeth y Sainct yngoleuni.

* peth
‡ chynyddy, chynyrchy
* hir ymaros
‡ llewenydd

Yr Euangel.

Ra oedd yr Jesu yn ymddiddan val hyn wrth y popul, * nycha, y deuth ryw ‡ pennaeth ac 'addolawdd iddaw, can ddywedyt, Efu varw veu merch yr awrhon, and dyred a' * gesot dylaw arnei, a' byw vydd hi. A'r Jesu a g'odes ac ei dylynawd, ef aei ddiscipulon. (Ac wele, wreic a oedd [a haint] ‡ gwaedlif arnei dauddec blynedd, a ddaeth or * tu cefyn yddaw, ac a gyffyrddawdd ac ‡ emyl y wisc ef. Can ys hi a dywedesei ynthei ehun, A's gallaf gyffwrdd aei wisc ef yt vnic, * i'm iacheer. Yno yr Jesu ymchwelawd, a chan y gweled hi, y dywot, [Ha]verch, bydd gyssurus: dy ffyd ath iachaod. A'r wreic a ‡ wnaethpwyt yn iach * yn yr awr honno.) A'phan daeth yr Jesu i duy'r pennaeth, a'gweled y cerddorion a'r tyrfa yn * trystiaw y dywot wrthwynt, ‡ Ewch ymaith: can nad marw'r vorwyn, amd cyscu y mae hi. Ac wynt ei gwatworesōt ef. A' phan y wyt y tyrfa allan, ef aeth i mewn ac a'ymavlawdd yn hi llaw, a'r vorwyn a gyvodes. A'r gair [o] hynn aeth tros yr oll tir hwnw.

Math. ix.
* wele
‡ vnben
* dod
‡ gwaedlin, gwaedgerdd, gwaed goll
* llwyr ei
‡ or, godref, hvm
* iach bydaf mi af yn iach
* o'r
* tyrfu
‡ Cilwch

Y.xxv. Sul gwedy'r Trintot.

¶ Y Collect.

Deffro

DEffro Arglwydd, atolygwn y-ty ewyllysiau dy ffyddloniett val y bo yddynt gan ami weithiaw ffrwyth gweithredoedd da, allu cahel gan y ti yn ami ei gobrwyaw, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Ier. xxiij

*blagurvn, gangen

‡y gwaredir *yr *gobaith

‡ wele

*Egypt

NYcha, y mae 'r amser yn dyvot, medd yr Arglwyd, y cyvodaf i Ddauid *vagluryn cyfiawn, ac a deyrnasa Brenhin ac a lwydda, ac a wna barn a' chyfiawnder ar y ddaear. Yn y ddyddiae ef ‡ yd iacheir Judah, ac Jsrael a brestwilia yn *ddiofal, a hwn yw *ei Enw y gallwant ef, yr Arglwydd eyn cyfiawnder. Am hynny ‡ nycha, y maer dyddiae yn dyvot, medd yr Arglydd, pryd na ddywedant mwy [ys] byw yr Arglwydd, yr hwn a ddug blant yr Jsrael allan o tir yr *Aipht, eithyr [ys] byw'r Arglwydd yr hwn a ddug ac a ddeuth a had tuy'r Jsrael allan o'r Gogledd-dir, ac o'r oll tiredd ar y goyscereiswn wy, ac wy adrigiant yn ei-tir ehunain.

¶ Yr Euangel.

Ioan. vj.

AN ddercha vawdd yr Jesu ey lyga it, a' gweled bot tyrva vawr yn dewot attaw, ef a ddyvot wrth Philip, O ble y prynwn vara i gahel o'r ei hyn vwyta? A' hynn a ddyvot ef, y' w brovi ef: can ys ef a wyddiat pa beth a vynelai. Philip ate pawdd: ddaw, Ny digon ydd wynt werth deucent ceiniog o vara, val y gallo pop vn o naddynt gyneryt

ychydic.

ychydic. Yno y dywot wrthaw vn oi ddiscipulon, [sef] *Andreas brawt Simon Petr, Y mae bachgenyn yma a chantaw bemtorth o vara haidd, a dau pyscodyn: eithr pa beth yw'r ‡heiny ymplith *cynniuer? A'r Jesu a ddywot, ‡Gwnewch i'r dynion eisteddd, (ac ydd oedd *gwellt-glas mawr yn y lle hwnw) Yno ydd eisteddawdd y gwyr y lawr, o niver yn cylch pemp-mil. A'r Jesu a gymerth y bara, ac a ddiolches, ac a [ei] roddes i'r discipulon, a'r discipulon ir ei a eisteddesent y lawr: a'r vn modd o'r pyscot cymeint a‡ ewyllysient. Ac wedy yddynt gahel ei digon, ek a ddywot wrth ei ddiscipulon. Ceisglwch y *briwion sy'n gweddill rac colli dim. Yno y casglesont wy ynghyt, ac y llanwesont ddeuddec‡ cawell o briwion y pemp torth [bara] haidd [ys ek y briwbwyt oedd o wedill yr ei a vesynt yn bwyta. Yno 'r dynion pan welsant yr *arwydd, a wnaethoedd yr Jesu, a ddywedesont, Hwnn yn wir yw'r Prophwyt oedd ar ddyvot y'r byt.

*Andro

‡hyny
*cymeint
‡Perwch ir bopul
*gwair, glaswellt lawer

‡bynnent
*briwbwyt

‡bascee

*miracul, gwyrthiae

¶A s bydd mwy o Sulieu eyn Sul Aduent, y gyflawny hyuny y cymerir gwasanaeth yr eiroz Suleu, a baddeuwyt rhwng yr Enwaediat, a Septuagesima.

Dydd Sanct Andreas
Apostol.

¶Y Collect.

OLl-alluawc ddvw, yr hwn a rodaist gyfrywrat ith Apostol S. Andreas yd pan vu iddaw yn ebrwydd vfyddhau y alwedigaeth dy vab Jesu Christ a'i *ddilyn eb ohir: Caniatha y ni oll, wedi eyn galw gan dy 'air bendigedic, ymroi, yn ddioed o hanom yn vfydd y ddilin dy sanctaidd orchmynneu: trwy'r vnryw Jesu Christ eyn Arglwydd.

*ganlyn eb dragor

¶Yr Epistol.

As

Rom.x.

‡ywrth y meirw
*cadwedic
*chywilyddir
*oll
‡gybeithawc
‡ catwedic
*wedd
‡weddus, hyfrydol
*prechethyr, euangelwyr
‡Diau, diamau
*eithalwon
‡ddal eddigedd genbigenny
*nation
‡levys
*yn erbyn
‡Ar
*y kennais
‡at
*gyndyn

Scoffessy ath enae yr Arglwydd Jesu, a chredy yn dy galon mae Duw ei cyfodes ef o‡ veirw, *iach vyddy. Can ys a'r galon y credir er cyfiawnder: ac a'r genae y coffeffir er iechyt. Can ys yr Scrythur a ddywait, Pwy bynac a gred yntaw, ny‡ wradwydir. Can nad oes gohanieth rhwng yr Juddew a'r Groecwr: obleit yr hun ys id Arglwydd ar* pawp ys y'n‡oludawc i bawp a'r alwo arnaw. Can ys pwy bynac a alwo ar Enw yr Arglwydd, ‡ iach vydd. An'd pa* ddelw y galwant arnaw, yn yr vn ny chredaſant? a pha wedd y credant yn yr vn ny chlywſant y wrthaw? A' phavodd y clywant eb prechthwr? A' ph'odd y prechethant, addieth ei danvon? megis ydd eſcrivenwyt, Mor‡ prydverth yw traet*managwyr tangnedyf, a' managwyr pethe da. Eithyr ny wrandawawd pop ar yr Euangel: can ys Jeſaias a dywait, Arglwyd, pwy a credawd yr hyn a glywawdd genym? Can hynny ffyd [ys y dr]wy glybot, a' chlybot trwy'air Duw. Ac a ny chlywſant, medaf? ‡Do do, ef aethy ſain wy tros yr ol daiar, a'ei gairiae i* ddyben byt. Ac medaf any chydnabu'r Jſrael [Duw]? Yn gyntaf Moyſen a ddywait. Myfy a wnaf y chwy ‡ wynvydy wrth * genetl nyd yw genetl [i mi,] a' thrwy genetl ynvyt ich digiaf. Ac Jeſaias a ‡vaid, ac a ddywait, Im cafad gan yr ei ni'm caiſieſant, ac i'm gwnaethpwyt yn eglaer, ir ei nid ymovyneſont am danaf. Ac* wrth Jſrael y dywait, ‡ Yn hyd y dydd ydd *eſtenais vym-dwylo ‡ ar bopul * anvydd, ac yn gwrthddywedyt.

Yr Euangel.

Math.iiij.

MAl ydd oedd yr Jeſu yn thodiaw wrth vor Galilea, e ganvu ddau vroder, Simon, yr hwn a elwir Petr, ac Andreas ei vrawt, yn bwrw rhwyt i'r

mor

mor (can ys pyscotwyr oeddent) ac ef a dywot wrthwynt, *Dewch ar vy ol i a mi a'ch gwnaf yn pyscotwyr dynion. Ac wy yn y van gan ady y rhwytae, y dilynesont ef. A gwedy y vynet ef oddynaw, ef a welawdd ddau vroder er eill, Jaco[vap] Zebedeus, ac Joan ei vrawt mewn llong gyd a Zebedeus ei tat, yn cyweiriaw ei rhwytae, ac ei galwodd wy. Ac wy eb-ohir gan adael y llong a ei tat, ac ei ‡ canlynesant ef.

*Dylinwch vi

‡vilinesont

Sanct Thomas yr Apostol.

¶Y Collect.

Ll alluoc vywvythawl Ddvw, yr hwn er mwyn sicrawch y ffydd a oddefeist ith santaidd Apostol Thomas * amau cyfodiat dy vab Jesu Chryst: Caniata y-ny cyn berffeithied ac mor gwbl ddiamau gredu yn dy vap Jesu Chryst, yd na cherydder eyn ffydd yn dy olwc byth: gwrando arnom Arglwydd, drwy'r vnryw Jesu Chryst, y ba vn gyd a thi a'r yspryt glan, y bo oll anrhydedd a' gogoniant yn oes oesoedd.

*betrusalw

Yr Epistol.

YRawrhon nid ych na diethrit nac *allwlat amyn cyd-dinessyddiõ ar Sainct, a' thuylu Duw, gwedy'ch adeiliat ar ‡ sail yr Apostolon a'r Prophwyti, ac Jesu Chryst * ehun yn ‡ ben congyl [vaen,] yn yr hwn yr oll adail wedy'r gyssylltv a dyf yn Templ sanctaidd yn yr Arglwydd, yn yr hwn hefyt ych adeiliwyt chwi y vot yn dricvan Duw trwy'r yspryt.

Ephes. ij.
* dybodieit
‡ grwndwal
*yntau
‡ sylvaen cyntaf

Yr Euangel.

Ioan. xx.

THomas vn o'r dauddec yr vn a elwit Didimus, nyd oedd gyd ac wynt pan ddeuthei 'r Iesu. Am hyny y dywot y discipulon eraill wrthaw, Myni a welsam yr Arglwydd. Ac ef a dywot wrthwynt. A ny welwyf yn ei ddwylaw ol *y cethri, ‡ a'dody vy mys yn ol * y cethri, ‡a dodi vy law yn eu hystlys, * ny chredaf. Ac ar ben yr wyth diernot gwedy [hynny] dyrachefyn ydd oedd y discipulon y mywn, a' Thomas y gyd ac wynt. [Yno] y deuth yr Iesu [y mewn] a'r dryssae yn gaeat, ac a savawd yn y cenol, ac a ddywot, * Tangneddyf ywch'. Yn ol hyny y dywot wrth Thomas, ‡Dod yma dy vys, a' gwyl vym-dwylo, ac esten dy law, a'dod yn vy hystlys, ac na bydd ‡ ancrededyn amyn crededyn. Yno Thomas a atepawdd, ac a dywot wrthaw, [Ys ti yw] vy Arglwydd a'm Duw. Yr Iesu a ddywot wrthaw, Thomas, can y ty vygg welet, y *credeist: gwyn vydedic [yw'r] ei ny welsant, ac a credesant. A llawer hefyt o arwyddion eraill a wnaeth yr Iesu yn-gwydd ei ddiscipulon, ar nid yw escrivenedic yn y llyver hwnn. Eithyr y pethae hyn a escrivenwyt val y credoch mae 'r Iesu yw'r Chrisst Map Duw, ac ychwy ‡ gan credy gaffael bywyt trwy y Enw ef.

* yr hoelion ‡ac esten
* yr hoelion ‡ac esten
* n'ys credaf
* Heddwch
‡ Anvon, sang
‡ anffydlon
* credy
‡ yn

Ymchweliat Sanct Paul.

℣ Y Collect.

DUw yr hwn a ddysceisst yr oll vyd drwy bregeth dy wynvydic Apostol S. Paul: Canhatha atolwc yty, y mi, yr ei mae ei tyfedd ymchweliat ef mewn cofka, allu dilyn a' chyflawni dy vendige-

dic ddy-

dic-ddyſceidiaeth, yr hwn y adawodd ef yn yſcrivennedic er athroaeth Chriſtnogion, trwy Chriſt eyn Arglwydd.

Yr Epiſtol.

AA Gwa. ix.

A Saul etwa yn chwythy bygylae a lladdva yn erbyn diſcipulon yr Arglwydd, aeth at yr Archoffeiriat, ac a archawdd gantaw lythyreu y Ddamaſco at y * Synogogae, a chaffei ef nep or ei oedd o'r ffordd honno (ai'n wyr ai yn wraged) y dwyn hwy yn rhwym i Gaeruſalem. Ac mal ydd oedd ef yn ‡ ymdaith e ddarvu val y dyneſawodd ef * ar Ddamaſco, yn ddiſybyt y dysclaeriawdd o ei amgylch olauni or nef. Ac ef a gympawdd ‡ ar y ddaiar, ac a glybu lef yn dywedyt wrthaw, Saul, Saul, paam tin * erlydy? Ac ef a ddybot, Pwy wyt, Arglwydd? A'r Arglwydd a ddybot, Mi yw Jeſu yr hwn a erlydy di: anhawdd yt' wingo yn erbyn ſymblae. [Ef e]yno ac yn echrynedic ac yn ‡ ofnus a ddybot, Arglwydd, pa beth a vynny i mi y wneythyd? Ac eb yr Arglwydd wrthaw, Cybot a does ir dinas, ac e ddywedir yty pa beth bydd * dir yt' y wneuthy i. A'r gwyr oedd yn cydymddeith ffordd ac ef, a ſavaſant wedyr ſynny, gan glywet y lef eb yddwynt weled nep. A' Saul a gybodes o ddyar y ddaear ac agorves ei lygait, ac ny welawdd ef vndyn. Yno yr arweneſont ef ‡ erbyn ei law, ac ei duceſont i ddamaſco, ac yno y bu dri-die eb' welet, ac eb vwyta nac yfet. Ac ydd oedd * yw ddiſcipul yn Damaſco a elwit Ananias, ac wrtho y dybot yr Arglwydd trwy weledigaeth, Ananias. Ac ef a ddybot, Wele, [dyma] vi, Arglwydd. Yno [y dybot] yr Arglwyd wrthaw, ‡ Cybot, a does ir heol a elwir Uniawn, a chais yn tuy Judas [vn] a ei enw Saul o (ddinas) Tarſus: can ys wely, y mae ef yn gweddiaw. (Ac ef a welei * trwy weledagteth wr a ei enw Anaias, yn dybot y mywn at-

gymleiod bae

‡ gwrneic

* at

* ir llawr

‡ erlyni

‡ ſynn

* rait

‡ erlwydd

* neb, nebun

‡ Cwyn, cychwyn

* mewn

taw, ac yn dody ei ðwylo arnaw, y gahel o hano ei olwc.) Yno ydd atepawdd Ananias, Arglwydd, ys clywais can lawer am y gwr hwnn, vaint y dwc a wnaeth ef ith Sainct yn-Caerusalem. Ac cyd a hynny y mae gantaw awturtawt o *y gan yr Archoffeiriait, y rwymo pawp a'alwo ar dy Enw. Yno y dywot yr Arglwydd wrthaw, Dos ymaith, can ys y mae ef yn llestr etholedic y mi, y ddwyn by Enw ‡rac bron y Cenetloedd, a' Brenhinoedd a' phlant yr Israel. Can ys mi a ddangosaf iddaw, pa veint bethae a orvydd iddaw ddioddef er mwyn by Enw. Yno ydd aeth Ananias ymaith, ac aeth y mewn i'r tuy, ac a osodes ei ddwylo arnaw, ac a ddywot, Y brawt Saul, yr Arglwydd am danvonawdd: (ys ef) Jesu yr hwn a ymddangoses yty ar y ffordd wrth ddawot) y* derbyn o hanot dy'olwc, ac ith cyflawner o'r yspryt glan. Ac yn y man y syrthiawdd ydd iwrth ei lygait megis ‡ cenn, ac yn ebrwydd yd etbyniawdd ei olwc, ac y cyvodes, ac y batydiwyt, ac y cymerawdd vwyt, ac y crvfhaodd. Velly y bu Saul* dalm o ddyddiae gyd ar discipulon, 'oedd yn Damasco. Ac yn y van y precethawdd ef Christ yn y Synagogae, [nid amgen] mae efe oedd Map Duw: a ‡ brawychy a wnaeth ar bawp a ei clypu, a'dywedyt, An'd hwn yw ef y oed yn ‡ distruw yr ei allwent at yr Enw hwn yn-Caerusalem, ac a ddeuth yma er mwyn hynn, [ys ef] er y h'arwein wy yn rhwym at yr Archoffeirieit? Eithyr Saul a* gynnyddawd vwyvwy a nerth, ac a wradwyddawdd yr Juddaeon oedd yn *preswiliaw yn Damasco, gan gadarnhay mae hwn oedd y [gwir] Christ.

*ywrth

‡drach

*adwelet

‡gann
*yn dalwyr

*eyw

‡chwithaw

‡dinistrs diva

*gynyr chawdd

‡trigio

Yr Euangel.

Matth. xix.

*Wele ‡wrthodesam

‡ ar
*balwrhydi
*dilinoedd

PEtr a ddywot wrth yr Jesu, *Nycha, nyni a ‡adawsam pop peth, ac ath ddilynesam di: a' pha beth a vydd y-ni ‡ Ac Jesu a ddywot yddynt, Yn wir y dywedaf wrthych, mae pan eisteddo Map y dyn ‡ yn eisteddva ei ‡ ogoniant, chwychwi yr ei a'm* canlynawdd yn yr adgenetleth

netleth, a eisteddwch hefyt ar deuddec eisteddva, ac a ver nwch dauddec llwyth yr Israel. A phwy bynac a * edy tai, ney vroder neu chwioredd neu dat, neu vam, ne wraic, nei blant, nei diredd, er mwyn vy Enwi, ef a dderbyn ar y canbet, a bywyt tragywythawl a ‡ etivedda. And llawer oz ei * blaenaf, a vyddant yn olaf, ar ei olaf yn vlaenaf.

* wrthoto

* beddiannu

‡ cyntaf

Puredigaeth y Sanctes Vair vorwyn.

¶ Y Collect.

OLl-alluawc a thragywyddawl Dduw, atolygwn yn vyddawl ith vawredd, megis ac ar gyfenw y heddiw y * presentiwyd ir demi dy vn mab yn sylwedd eyn cnawd ni: velly cantatha eyn presentio yti a meddyliau purlan, trwy Jesu Chryst eyn Arglwydd.

* presennolwyt, cynnyrchwyt

¶ Yr Epistol.

¶ Yr vn ac a osotwyt tros y Sul.

¶ Yr Euangel.

GWedy cyflawny Dyddiae puredigaeth Mair yn ol * Deddyf Moysen, wy a ei ducesont ei i Caerusalem, y w‡ oystaty ef i'r Arglwyd: (Megis y mae yn escrivenetic yn Deddyf yr Arglwyd, Pop vn gwryw y agoro yn gyntaf y * vam a elwir yn ‡ sanctaidd ir Arglwyd:) ac y roddy offrwm * erwyd yr hyn a ‡ ddywetpwyt yn Deddyf yr Arglwydd

Luc. ij.

* Cyfraith

‡ osot, gynychu bresento

* y gröth

‡ gyflegredic

* megis

‡ orchymynwyt

glwydd, par o *turturon nei ‡ ddeu gyw colombenot. A
*colombenot coet
‡aderyn nei ddwy glomenot ieuanc
nycha, ydd oedd gwr yn Caerusalem a ei enw yn Simeon: y gwr hwnn [oedd] gyfiawn a dwywol, ac yn dysgwyl am ddiddanwch yr Israel, a'r yspryt glan oedd arnaw. Ac a venagesit iddaw gan yr yspryt glan, na welei ef angae cyn yddo welet Christ yr Arglwydd. A thrwy [annoc] yr yspryt y deuth ef i'r Tempi.

Dydd S. Matthias.

¶ Y Collect.

LI alluawc dduw yr hwn yn lle Judas vradwr a ddetholeist dy ffyddlawn was Mathias, y vod yn vn o nifer dy ddeuddec Apostol. Caniatha bot dy Eccles yn gadwedic o ddiwyth yr ebestyl ffeill a' bod hi threfnu ai llywaethu gan wir a ffyddlawn Augelydd, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

Act. j.

YN y dyddiae hyny y cyvodes Petr y vyny yn cenol y discipulon, ac y dywot, (a' nifer yr enwae oedd yn yr vn [lle] oedd yn cylch cant ar vcain) Ha wyr vroder ydd oedd yn
*angeurait
*ddir cyflawny 'r Scrythur hyn, yr hon a racddywot yr yspryt glan trwy enae Dauid am Judas, yr hwn a vu ‡ dywysoc ir ei a ddalie-
‡gyfrwyddwr
*gymdeithas
‡ i vwrw ehun bendro mwnwgl
*dascodd allan
‡dirgiolion
sont yr Jesu. Can ys cyfrifwyt ef gyd a nyni, ac a gavawdd *ged yn y wenidogaeth hynn. Ac ef wrth hyny a ddarparawdd vaes a goabyr enwired: a' gwedy yddaw ‡ymgrogy y dryllwyt yn ddeuddyll yn ei genol, a ei oll ymyscaroedd a *dywallt wyt. Ac y niae yn wybodedic gan oll ‡ preswylwyr Caerusalem, yd pan el-

wir y

wir y maes hwn yn ei tavodiaith wy, Hakeldama, ys ef yw hyny, maes y gwaet. Can ys escrivenir yn llyver y Psalmiae, Bit y *vrelwylfa ef yn ddiffaith, ac na thriget nep yn ‡thei, a bit y arall gymeryt y ‡escopaeth ef. Erwyd paam or gwyr hynn a vu yn cymddeithas a ni, yr oll amser y bu yr Arglwydd Jesu yn tramwy in plith, can ddechrae o Vatydd Joan, yd y dydd yd erbynniwyt ef i vyny o dywrthym, y‡gorvyd bot vn o hanwynt yn test oy gyfodiat ef. Ac wy osedesont ddau [geyrbron, ys ef] Joseph a elwit Barsabas a gyfenwit Justus, a Matthias. A gwe ddiaw a wnaethant, can ddywedyt, Ti Arglwydd calonwybedydd pop dyn, dangos pa vn or ddau hyn a *ddetholeist, modd y gallo dderbyn * ced y weinidogaeth hynn a'r Apostoliaeth, y wrth pa vn y trawl *dynnodd Judas, i vynet yw le ehun. Yno y rhoesont eu coelbrenni, a ‡dygwyddaw o'r coelbren ar Matthias, ac ef o gyffredin gyfundap a gyfrifwyt y gyd a'r vn arddec Apostolion.

*dzigva
‡gur
*thaw

‡y bydd dir

*ddywedeist
‡eyfran
*enciliodd, cyfeilionnodd
‡syrthio, chwympo

❧ Yr Euangel.

Math. xj.

AN yr amser hynny ydd atepawdd yr Jesu, ac y dywot, Yty y diolchaf, Dat, Arglwydd nef a daear, can yty guddiaw y pethae hyn rhac y doethion a'r pruddion, a ei‡egluraw hwy ir ei bychain. * Yn wir, Dad, can ys velly y bu voddlawn genyt. Pop peth a roddwyt y-mygan vym-Tat: ac nyd edwyn nep y Map, *eithr y Tat ac nyd edwyn nep y Tat ‡dieithr y Map, a'r hwn yr ewyllysio 'r Map ‡eglurhau iddaw. Dewch ata vi, oll y sy yn vlinderawc ac yn llwythawc, a mi a'ch esmwythaf. Cymerwch vy iau arnoch a dyscwch genyf, can vymbot yn waredigennus ac yn isel o galon. A chwi gewch orphoyffa ich eneidiae. Can ys ve Jau sy *hyfryd, a'm ‡llwyth ys y yscafn.

‡dangos
*Do

‡anyd
*anyd
‡dywynygu ddangos

*hawdd, esmwyth
‡baich

Cyfarchiad Mair wyryf.

¶ Y Collect.

*tywallt

NI atolygwn yty Arglwydd, *dineya dy rat yn ein calonau, yn y bo mal ir adwaynom gnawdoliaeth Christ dy vab trwy genadwri yr Angel velly trwy ei groc ai ddyodefaint cahel eyn dwyn y 'ogoniant ei gyfodiat ef, trwy'r vnryw Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Iesaias. vij

*phrofâf

‡obrdiaw *yntef

‡vorwyn

*a delwys

DUw a ymddiddanodd drachefyn ac Achaz, can ddywedyt, Arch yty arwydd gan yr Arglwydd dy Dduw, ys arch, [ai] yn yr eigiawn ai yn yr vcheldet vry. Ac Achaz a ddyvot, Nyd archaf, ac ny *themptiaf yr Arglwydd. Yno y dyvot ef, Clywch yr awrhon tuy Dauid, ai bychan genwch ‡ volesty dynion, yny volestoch hefyt vym-Duw? Am hyny y dyry yr Arglwydd ehun y chwy arwydd. Nycha, y ‡ wyry a veichioga ac a escor ar vap, a'hi a eilw ei enw Immanuel. Ymenyn a' mel a vwyty, yn y wypo ef wrthot y drwc, *ac ethol y da.

¶ Yr Euangel.

Luc. j.

*pwrth ‡wyry ymchydiaw

*yr hon ath gerir yn rhat ‡wrth

NY chwechet mis, yd anvonwyt angel Gabriel *gan Dduw i ddinas yn Galilea a elwit Nazaret, at ‡ vorwyn wedy *dyweddiaw a gwr o'r enw Joseph, o tuy Dauid, ac enw'r vorwyn oedd Mair. A r Angel aeth y mewn atei, ac a dyvot, Hynpych gwell *y rad-garedic: yr Arglwydd ys y gyd a thi: bendigeit [wyt] ymplith gwragedd. A phan weles hi ef, cynt yr fu a wnaeth hi ‡ can ymadrodd ef, a' meddyliaw pa ryw

annerch

annerch oedd *hwnnw. Yno dywedyt o'r Angel wrthi, Nag ofna, Vair, can ys ‡ceveist 'rat geyrbron Duw. Can ys *nycha yr ymddugy yn dy vru, ac yr escory ar vap, ac a elwy ei enw IESV. Hwnn a vydd mawr-[edic,] a'map ir Goruchaf y gelwir, ac a rydd yr Arglwydd Dduw ydd aw ‡orsedd ei dat Dauid. Ac ef a deyrnasa ar [ucha] tuy Jacob yn *tragywydd, ac ar ei deyrnas ny bydd dywedd. A' dywedyt a ‡oruc Mair wrth yr Angel, Pa vodd bydd hynn, can nad adwaenwyf wr? A'r Angel 'atepawdd, ac a ddywot wrthei, Yr yspryt glan a ddaw arnat, a' nerth y Goruchaf ath wascota. Wrth hynny a'r peth sanctaidd a aner o hanot, a elwir‡ Map Duw. Ac wely, dy gares Elizabet, ac yhi a ymddnc vap yn hei henaint: a' hwnn yw'r chwechet mis, yddi, yr hon a elwir *hesp. Can ys ‡geyrbron Duw ny bydd dim yn anallu-[awc.] Yno y dywot Mair, Wele *wasanaeth ‡ydd es yr Arglwydd: bit i mi *erwydd dy 'air. ‡A'r angel aeth y wrthei.

*by nny *hoff wyt gan Dduw, ai ity hoffir ec. ‚wele

‡thron, eisteddfa ‡oesoedd *awnaeth

‡yn vap *anvap, eb planta ‡gyd a ‡llawvorwyn *wraic, *ynol ‡yno

Dydd S. Mart Euãgelwr.

¶Y Collect.

OLl-alluawc dduw yr hwn a ddysceist dy sanctaidd Eccles a nefawl athroaeth dy euangelwr S. Marc dod y ni rat na bythom val plant ymchweledic gan bop awel wag ddysceidiaeth: eithr bot i ni yn ffyrf ymgadarnhau yn-gwirionedd dy lan Euangel, trwy Jesu Chryst ein Arglwydd.

¶Yr Epistol.

IEsob vn o hanam y rhoddwyt Rat, wrth vesur *dawn Chryst. Am hynny y dywait, Wedy ydd-aw escen i'r vchelder, ef a gaethiwodd ar gaethiwet, ac a roddes ‡ddoniae y ddynion. Eithyr yr escen-awdd hwnw, pa beth yw

Epheſ. iiij.

*rhoddiat

‡roddion

*yr.or

yw pe na' bysei iddaw ddescen yn gyntaf ir manne isaf* y ddaear: Hwnn a ddescenawdd, yw'r vn a hwn ac a escenawdd ympell vchlaw'r oll nefoedd, er yddaw gyflawny pop peth [oll] Can hyny y rhoddes e'r ei yn Apostolion, yr ei yn Prophwyti, a'r ei yn Euangelwyr, a'r ei yn ‡ Vngelieit, a* Doctorieit Athrawon ‡cytymry, cyllyllty, tyd orphen sef yr eccleis ‡esioes, aeddfet *llawn dwf *gohiwban adwadaly ‡ awel *dilechtit *ehudo, siomi ‡yn ol *ym mesur

¶ Yr Euangel.

Ioan. xv. *dilwyllialwdr tir ‡glanha

MI yw'r wir winwyden, a'm Tat yw y* lavurwr. Pop caingen ny ddwc ffrwyth ynofi, ef ei tynn ymaith: a' phop vn a ddwc ffrwyth, ef ei carth, mal hi dyco mwy o ffrwyth, Yr awrhon ydd ywch' yn lan can y gair, a ddywedais ychwi. Aroswch ynof, a mi ynoch: megis na'al y gaingen ddwyn ffrwyth o hanei ehun, a nyd erys yn y winwydden, velly nyd ellwch chwi, anyd aroswch ynof. Mi yw'r winwydden: chwi yw'r cangenae: Y nep a arosso ynof, a mi yndaw, hwnn a ddwc ffrwyth lawer: can ys eb ofi, ny ellwch wneythy dim. An'd erys vn ynofi, e a* tavlwyt allan val cangen, ac a ‡ wywa: ac y cesclir wy ac ei tavlir yn tan, ac ei lloscir. A'd arosswch y nof, ac atos o'm

*bwzir ‡grina

gairiae

gairiae ynoch, erchwch beth bynac a ewyllysoch, ac eu gwnair ychwy. Yn hynn y gogoneddir *bym-Tat, er y chwi ddwyn ffrwyth lawer, a'ch gwnaethy'r yn ddiscipulon i mi. Mal y carawd y Tat vi, velly y cerais i chwi: trigwch yn vygcariat. A's vyggorchymynion a gedwch, aros a wnewch 'yn vygcariat, megis ac y cedweis i orchmynion vym Tat, ac yddaroſak, yn y gariat ef. Y pethae hyn a dywedeis wrthych, y'n yd aroſo vy llewenydd ynoch, a' bot o'ch llawenydd yn gyflawn. *bynhad

Sanct Philip ac Iaco Apostolon.

¶ Y Collect.

OLl-alluawc dduw, yr hwn dy wir adnabot, yw bywyd tragywyddawl: Caniatha y ni berffeith adnabot dy vab Jesu Christ, y vod ef yn ffordd, yn wirionedd, ac yn bywyt, megis y dysceist i S. Philip a'r Apostolio eraill: trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

IAco 'was Duw a'r Arglwydd Jesu Christ, * ar y dauddec llwyth ys y ar oyscar, [yn anvon] annerch. Uymbroder, cymerwch yn lle dirbawr lewenyd pan syrthiwch mewn amryw provedigaethae, can wybot mae provi- at eich ffydd a ddwc ‡ amnynedd, a byddet i * ammynedd ei weithret berffeith yn y byddoch perfeithion a'‡chyfan, ac eb ddim deffic arnoch. A'd oes ar nep o hanoch ddeffic doethinep, archet gan Dduw, yr hwn a rydd i bawp yn hael, ac *ny orabum, ac a roddir iddo. Eithyr archet mewn ffydd, ac nac amheuet: can ys yr hwn'ameuho, tepic yw i Iaco. j. *at ‡ddioddefaint *an mynedd ‡chwbyl, dien *nid coll

donn

donn y mor rhon a draws wyntir, ac a chwythdreiglir. Ac na thybiet y dyn hwnw yd erbyn ef dim gan yr Arglwydd *Gwr a meddwl ‡duplic [ys ydd] anwadal yn eu holl ffyrdd Llawenechet y brawt *iselradd yn ei oruchafiaeth: ar goludawc yn ei ‡ iselder: can ys megis blodaeyn llyseuyn *ydd a ymaith. Can ys [pegis pan] gyvoto yr haul yn *desoc yno y gwywa'r llyseuyn, ac y ‡ dygwydd y blodeuyn, a'r golwc ar ei *brydberthwch a gyll, ac velly y ‡ diflana'r goludawc yn ei oll ffyrdd. Dedwydd yw'r * dyn, a ddyoddef ‡ brovedigaeth: can pan y prover, yd erbyn ef gozon y bywyt, yr hon a addawodd yr Arglwydd yr ei y carant ef.

*Dyn
‡Gwr
*y bo eb vri arno
‡anvri
*diblana, tranga
*brwt
‡clwympa
*degwch
‡glwyfa dihoena
*gwr
‡ demtasion

¶ Yr Euangel.

Ioan. xiiij.

'R Jesu a ddybot wrth i ddiscipulon, Na*thrwbler eich calon: ydd ych yn credy yn-Duw, credwch yno vi hefyt. Yn tuy vym Tat y mae llawer o drigvãe: a'phe amgen, ys dywedyswn ychwy. Mi af i baratoi lle y chwy. A'‡ gwedy ydd elwyf i baratoi lle ychwy, mi a ddauaf drachefyn, ac a'ch cymeraf at af vyhun, mal yn y lle ydd wy vi, y bo chwi hefyt. Ac i b'le ydd a vi, y gwyddoch, a'r ffordd a wyddoch. Thomas a ddybot wrthaw, Arglwydd, ny wyddam i b'le ydd ai: a * phy wedd y gallom wybot y ffordd? Yr Jesu a ddybot wrthaw, ‡ Mi yw'r ffordd, a'r gwirionedd, a'r ‡ bywyt. Ny ddaw nep at y Tat, anyd trywo vi. Pe'd adnabyddesech vi, vym Tat a adnabyddesech hefyt: ac o hynn allan ydd adwaenoch ef, ac ei gwelsoch: Philip a ddybot wrthaw, Arglwydd dangos i ny [d-] y Tat, a *digon genym. Yr Jesu a ddybot wrthaw, Bum gyd a chwi gyhyt o amser, ac nyd adnabuost vi, Philip? yr hwn a'm gwelawdd i, a welawdd vym-Tat: a'pha wed y dywedy di ‡ dangos i ni [d-] y Tat? A ny chredy, vymbot i yn y Tat a'bot y Tat yno vi? Y gairiae ydd wyf yn ey* dywedyt wrthych,

*pha ddelw
‡ Mybi
‡ buchedd
*bodloni
‡gad i ni weled
*adrodd.

wrthych, nid o hanof vyhnn ydd wyf yn ey dywedyt: Eithyr y Tat yr hwn ys y yn trigio ynof, ef a wna y gweithredoedd. Credwch vi, * pan yw i mi vot yn y Tat, a'r Tat yno vi: ‡ ac anyde, er mwyn y gweithredoedd, credwch vi. Yn wir, yn wir y dywedaf wrthych, hwn a cred yno vi, y gweithredeð a wna vi, a wnaiff yntef hefyt, a'r ei mwy na'rhein a wnaiff: can ys at vy Tat ydd a vi. A' pheth bynac a * archoch yn vy Enw, hynny a wnaf, yny 'ogonedder y Tat yn y Map. A'd erchwch ddim yn vy Enw, mi ei gwnaf.

‡ vymot
* ozlletaf

‡ obynoch

Sanct Barnabas
Apostol.

¶ Y Collect.

OLl alluawc Arglwydd yr hwn a wiscaist dy sanctaiddd Apostol Barnabas ac vnigol roddion dy yspryt glan, na'd y ni vod yn defficiol oth lioſawc ddoniae, nac eto o rat yw ymarfer hwy ith anrhydedd ath ogoniant: Trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

EDdaeth y * gair or pethae hynny i glustiae 'r Eccleis ‡ y oedd yn Caerusalem, ac wy a ddanvonesont Barnabas i vyned yd yn Antiocheia. Yr hwn gwedy iddaw ddyvot, a' gwelet Rat Duw, llawen vu gantaw, ac ef a* gyggorodd oll ar vot yddwynt trwy ‡ osodiat calon* ynlyn wrth yr Arglwydd. Can ys gwr da oedd ef, a 'llawn o'r yspryt glan, a' ffydd, a lliosowgrwyd o popul a ymgyssylltawdd a'r Arglwyd. Yno

Act. xj.
* son
‡ rhon

* arn: godd vawr
‡ arbaeth
* llwyraros

yddaeth Barnabas i Tarsus y gaisiaw Saul: a' gwedy yddaw ei gahel, ef ei duc i Antiocheia. Ac e darbu, pan yw yddwynt vot vlwyddyn gyfan yn cyttal ar Eccleis, ac yn dysc*y popul lawer, yn y'allwyt gyntaf y discipulon yn Chyristianogion yn Antiocheia. Ac yn y dyddiae hynny y deuth Prophwyti o Gaerusalem i Antiocheia. Ac y cyvodes vn o ‡ naddynt a ei enw oedd Agabus, ac a arwyddocaodd trwy'r ysprvt, y byddei newyn mawr *dros yr oll vyt, yr hyn a ddarbu y dan Claudius Caisar. Yno 'r disgipulon pop vn yn ol ei ‡ allu a ddarparesont danvon cymporth ir broder y oedd yn * preswiliaw yn Judaea. Yr hynn hefyt a wnacthant, gan ddanvon at yr ‡ Henurait trwy law Barnabas a' Saul.

*tyrda vawr

‡hanynt

*trwy'r

‡abledd

*trigio

‡Henaif, Henyddion &c

Yr Euangel.

Ioan. xv.

*roi

‡ vylwyt, einioes

‡eithyr

*hynoteis, espeseis

‡dywisodd

*ordeiniais

HWnn yw byggorchymyn, cary o hanoch ey gylydd, mal y cereis chwi. Cariat mwy no hwnn nid oes gan nep, pan yw i vn *ddodi ei ‡ eneit tros ei gereint. Chwychwi yw byg-cereint, a's gwnewch bethe vynac a'r a orchmynaf ywch. Yn ol hynn n'ych galwaf yn weision: can na wyr y gwas pa beth a wna ei arglwyd: ‡ a chwy chwi a elwais yn gereint: can ys yr oll pethae a glyweis y gan vym-Tat, a * vanegais ywch. Nyd chwi am ‡ etheleso-ch i, eithyr mi a'ch etholeis chwi, ac ach* gesodeis, i vynet ac i dwyn ffrwyth, a' bot eich ffrwyth yn aros, mal am peth pynac a archoch ar y Tat yn vy Enw, iddo y rody ychwy.

Sanct Joan Vatyddwr.

Y Collect.

HAl-alluawc Dduw, o racluniaeth pa vn, y ganet yn ryved dy wasl Joan Vatyddwr, ac yd anvonwyt i arlwyaw ffordd dy vab Jesu eyn iachawdyr, gan

bregethu

bzegethu * edifeirwch: gwua y-ny velly ddilyn ei ddyscei- diaeth ai sanctaid vywyd ef, yd pan yw i ni wir edifarhau‡ wzth y bzegeth ef, ac ar ol ei esempl yn wastadol dzaethu y gwirionedd, ynhyderus geryddu y camwedd, ac yn * vfydd ddioddef er mwyn y gwirionedd, trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

* penyt ‡ herwydd, yn ol

* ymozthous

Yr Epistol.

Iddenwch, * diddenwch vym-popul, medd eich Duw. Dywedwch yn * galonoc wzth Caerusalem, a' llefwch arnei, can ys darvu y lluedda hi, a'* gellyngwyt y henwiredd: can ys derbyniawdd hi o par law yz Arglwyd ddaupligion am hei oll bechatae. Lleferydd yn llefain yn y diffeithwch, Paratowch ffozdd yz Arglwydd: vniawnwch yn y diffeith lwybz eyn Duw. Pop glynn a ddercheftr, a' phop monyth a' bzynn a‡ iselir: ar * cam a vnionir, a r lleoedd * twmpathoc vyddant yn ogyfuwch. A' gogoniant yz * Arglwydd a eglurir, ac oll cnawt ei gwyl y gyt: can ys genae yz Arglwydd ei dyvot. Lleferydd a ddyvot, Llefa,* ac yntef a ddyvot, Beth a lefaf? Oll cnawt [ys] glaswellt yw, a'ei oll ‡ ddaoni ys y megis blodeyn y maes. Ys gwywaid y glaswelt, ys diflanawd y blodeuyn, can y yspzyt yz ‡ Arglwyd chwythy arnaw: diogel mae glaswellt yw'z popul. Ys gwywa'r glaswellt, ys diflana r blodeuyn: a' Gair eyn Duw a saif yn tragyvyth. Ha Tsion genadwzaic * vad dzing di ir monyth vchel: â Gaerusalem, vanegydd daoni, dercha dy lef a nerth: dercha, nag ofna: dywait i dinasoedd Judah, Wele eich Duw. Wely yz Arglwydd ddaw a daw a chadernit, a'ei vraich a lywia drostaw: Wely, ei gyflog gyd ac ef, a' ei waith geyz ei vron. Ef a* basc ei gynnulleidfa val bugail: ef a gasel yz wyn a ei vraich, ac ei dwc yn ei ‡ vonwes ac a * veithddzin y * mamogeu.

Iesa..xl.

* Dyhuddwch ‡ gysyzus

* rhybel ‡ maddenwyt

* oystyngir ‡ gwyz * geirwon, crugoc ‡ Jon * ar Pzophwyt

‡ pzydderthwch

* Jon

‡ dda

* byzth ‡ arffet * ddilwyll, goleth * cyscbzon

¶ Yr Euangel.

Luc. j.

GWedy cyflawny temp Elizabet, y eſcoz, a hi a eſcozawdd ar vap. Ac a glypu hei chymydogion ac * cheneti ddarvot i'r Arglwydd ddangos ei vawzedic dzugaredd arnei, a chydlawenychy a hi a wnaethant, Ac e ddarvu, pan yw ar yz wythvet dydd ydaethant i enwaedy ar ydyn-bachan, ac ei galwesont ef Zacharias yn ol enw ei dat. A'i vam a atepawd, ac a ddywot, ‡ Nage, eithyz ei galwer yn Joan. Ac wy a ddywedesont wzthei, Ny'd oes vn oth cenetla elwir ar enw hwnn. Yno ydd amneidiesant ar ei dat, pa wedd y ewylleſei ef ey * alw. Ac ef a alwad am aſtyllen [ozgraph,] ac a eſcrivenawdd, can ddywedyt, Joan yw ei enw, a rhyveddy a wnaethant oll. A'i enae a egozwyt yn ebzwydd, a ei davot a [ellyngwyt,] ac ef a ymddiddanawd, can ‡ vendithiaw Duw. Yno y daeth ofn ar ei oll gymmydogion, ar oll * airiae hynn a ‡ gyhoeddwyt trwy oll vlaeneudir Judeah. A'phawp ar a ei clypu, ei geſodeſont yn ei calonnae, gan ddywedyt, Par yw ddyn-bachan vydd hwnn? A'llaw yz Arglwydd oedd gyd ac ef. Yno ei dat Zacharias a gyflawnwyt oz yſpzyt glan, ac a pzophwytawdd, can ddywedyt. Bendigeit vo Arglwyd Dduw'z Jſrael: can ys * gofwyawdd ac a bzynawdd ey bopul. Ac ef a adderchavawdd ‡ gozn iechyt y ni, yn tuy Daud ei walanaethwz, megis y dywot trwy enae ey ſainctaidd Pzophwyti, yz ei oedd * o ddechzae'r byt, [rei ddywedent, yd anvonei ef i ni] ymwared rac ein gelynion, a rhac dwylo ein oll ddygaſogion, y dangos trugaredd ar ein tadae, a chofſay ei ‡ ddygymbot ſanctaidd, A'r * llw a dyngawdd wzth ein tat Abzaham [nid amgen,] bot iddo ganiatay y ni, gahel ymwared y wzth dwylo ein gelynion, a ei walanaethy ‡ yn ddiofn oll ddyddiae ein bywyt, mewn ſancteiddzwydd ac ‡ iawnder geyz y vzon ef. A thithe vab ath elwir yn Pzophwyt y Gozuchaf: can ys ti ai o vlaen wynep yz Arglwydd i baratoi y

ffyzdd

Luc. j.
* chereint
‡ Nid dim, nid velly
* enwi
‡ voli
* pethae
‡ vanegwyt
* ozdyny-ddedd
‡ ymwelodd
* nerth, cedernit
* ef
‡ ammod
* twng
‡ eb ofn
* deddfoldep

ffyrdd ef,[ac] y roddy gwybyddiaeth o iechyt * yw bopul ef,can baddeuant oei pechatae. Trwy ‡ galondit trugaredd ein Duw: gan yr * honn y ‡ gobwyawdd y * towynhaul or bchelder. I dowyny ir ei a eisteddant mewn tywyllwch, ac yngwascawt angae, er * cynnuetry ein traet i ffordd tangneddyf. A'r ‡ mab-[an] a dyfoddac a gadarnhawyt yn [yr]ysprydt,ac a vu yn y diffeithwch yd y dydd yr ynddangosei ir Israelieit.

* ydoy
‡ empscar
* hynn
‡ ymwclodd a ni
* bagluzyn ai biaguryn
* cyfeiriaw, llywiaw
‡ dyn bach a gympoawdd

Die Sanct Petr
Apostol.

¶ Y Collect.

OLl alluawc Dduw yr hwn drwy dy bab Jesu Chryst a roddaist ith Apostol S. Petr laweroedd o ddoniae arbennic,ac a'orchmynaist yddaw * o vudd borthi dy ddefeit gwyna atolygwn y=ty ir oll escobion a'r bugeilydd yn ddyfal bregethu dy sanctaid air,ac ir bobyl yn vfydgar ddylyn yr vnryw val y bo yddyntwy allu derbyn y coron gogoniant tragywythawl trwy Jesu Chryst eyn Arglwydd.

* ddyfri,

¶ Yr Epistol.

YN-cylch y cyfamser hynny, ydd anvones Herod Vzenhin ei ddwylo i * gystuddiaw yr ei or Eccles. Ac ef a laddawdd Jaco vrawt Joan a'r cleddyf. A' phan weles ef vot yn voddlawn gan yr Judaeon, ef aeth rhacddaw y ddalha Petr hefyt (a dyddiae 'r bara ‡ croyw ytoedd hi) ac wedy iddo ei ddala, ei * gosodes yn carchar ac ei rhoes at petwar petwarieit milwyr y w gadw, gan

Act. xij.
* goddi vinaw, boeni
‡ trat crei
* rhoes

* Pyttiodiat ‡ y maes * dyfal

veddwl ar ol y ‡ Pasc ei ddwyn ef *allan ir bopul. Ac velly Petr a gatwyt yncarchar: a gweddi ddyfrifol a wnait gan yr Eccleis ar Ddduw drostaw. A phan oedd Herod aei vrpt ar ei ddwyn ef allan [ir popul,] y nos honnaw yd oedd Petr yn cysgu rhwng dau ‡ vilwr, wedy ei rwymo a dwy catwyn, a r gorcheidweit y rhac bron y drws a gatwent y carchar. * A nycha Angel yr Arglwydd a ddeuth arnwynt, a llewych a ddysclaeriawdd yn y ‡ tuy, ac ef a draawodd Betr ar ei ystlys ac ei cyvodawdd i vyny, gan ddywedyt, Cyvot yn gyflym. A ei gatwynae a syrthiesant y ar ei ddwylo. Dywedyt o r Angel wrthaw, Ymwregysa, a rhwym wrthyt dy sandalae. Ac velly y gwnaeth. Yno y dywot ef wrthaw, * Dyro dy ddillat amdanat, a ‡ chanlyn vi. Velly Petr addeuth allan ac ei canlynawdd ef, ac ny wyddiat ef vot yn wir y peth a wnaethoeddit gan yr Angel, any tybiet mae gweledigaeth a welsei. Weithian wedy ei mynet eb law y gyntaf ar ail * gadwriaeth, wy ddeuthant ir porth haiarn, y ‡ arwein ir dinas, yr hwn a ymagorawdd ydynt oei waith ehun, ac wy aethant allan, ac * aethant trwy vn heol, ac yn y * lle ydd ymadewis yr Augel y wrthaw. Ac wedy ymchwelyd Petr ato ehun, y dywot, Yr awrhon y gwn yn ddiau, mae yr Arglwydd a ddanvones ei Angel, ac a'm gwaredawdd i o law Herod ac o pwrth oll ddysgwiliat popul yr Juddaeon.

* wiliadurieth, wylfa ‡ dywys

‡ trawenesont * dan

¶ Yr Euangel.

Math. xvj.

Wedy dyvot yr Jesu i dueddae Caisar-Philip, e a ovynnodd y wddiscipulon, can ddywedyt, Pwy * y dywait dynion vymbot i Map y dyn? Ac wy a ddywedesont, Rei a ddywait ‡ [mae] Joan vatiwr: a r ei [mae] Helias: ac eraill [may] Jeremias, * ai vn or Prophwyti. Ac ef a ddywot wrthwynt, A phwy ‡ meddwch chwi yw vi? Yno Simon Petr a atepawdd, ac a ddywot, Ti yw r Christ Map y Duw byw. A r Jesu a atepawdd,

* meddwch ‡ taw * neu ‡ ddywedweh

ac

ac a dybot wrthaw, *Gwyn dybyt ti Simon vap Jonas: can nat eic a gwaet ei dangosawdd yty, eithyr vym-Tat yr hwn ys ydd yn y nefoedd. A mi a ddywedaf hefyt yty, mae ti yw Petr, ac ar y *petr hynn yr adailiaf veu Eccles: a phyrth yffern ny s†gorvyddant yhi. Ac y-ty y rhoddaf* egoriadae teyrnas nefoedd, a pha beth bynac a rwymych ar y ddaear, a vydd rwymedic yn y nefoedd: a pha beth bynac a ellyngych ar y ddaear, a vydd gellyngedic yn y nefoedd.

*Ys dedwydd wyt

*grate
†gorchbygant
*allwyddae

Sanct Iaco Apostol.

¶Y Collect.

GAniatha a drugaroc Dduw, megis y bu ith wynvydedic apostol sanct Jaco, gan ymadaw ai dad a chwbwl ar oedd eiddaw, heb ohir vfyddhau i alwad dy vab Jesu Christ, ai ddylyn: velly y ninau gan ymwrthod a bydawl ac a chnawdawl ewyllysiae yn dragywydd vod yn barod y ddylyn dy orchymynion, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

¶Yr Epistol.

NY dyddiae hynny y deuth Prophwyti o Caerusalem y Antiochenia: ac y cyvodes vn o naddynt ael enw oed Agabus, ac arwydocaod trwy'r yspryt y byddei newyn mawr dros yr oll byt, yr hynn a ddarvu y dan Claudius Caisar. Yno'r disciplon pop vn erwydd ei allu, a darparesont danvon cymorth ir brodyr oed yn trigio yn Judaea.

Act. xj.

*henaif ‡eſtynnodd
Yr hyn hefyt a wnaethpwyt, can ei ddanvon at yr *Henurieit trwy law Barnabas a Saul. Ac yncylch y cyfamser hwnw, yd ‡amvones Herod Uzenhin ei ddwylo y *gystyddiaw 'rhei or Eccles. Ac ef a ladawdd Iaco vrawd Joan a'r cledyf. A' phan weles ef vot yn voddlon gan yr Juddaeon, ef aeth racddaw y ddalha Petr hefyt.

Yr Euangel.

Math. xx.
*Dywait
‡ysau
*phiol
‡ac ef
*bauti ‡gly pu, glywodd
*coec vu ganthynt
*wenidawc
‡eneit, einioes
MEno y deuth ataw mam plant Zebedeus y gyd a hei meibion, can ei addoli, ac erchy ryw beth ganto. Ac ef a ddywot wrthei, Peth a vynny? Yhi a ddywot wrthaw, * Caniatha ir ei hynn vym-deubaip gahel eistedd, vn ar dy ddeheulaw, ar llall ar dy law ‡ asswy yn dy deyrnas. A'r Jesu a atepawdd ac a dywot, Ny wydoch beth y archwch. A ellwch yvet or *cwpan ydd yfwyf vi [o hanaw] a'ch batyddiaw a'r batydd y batyddier vi? Dywedesont wrthaw Gallwn. Ac ef a ddywot wrthwynt. Diogel ydd yfwch o'm cwpan ac ich batydier, a'r batydd i'm batydier i [‡gantaw,] eithyr eistedd ar vym-deheulaw ac ar vy llaw asswy, nid yw *i mi y roi: eithyr [e roddir] i'r sawl y darparwyt y ganvym-Tat. A' phan ‡gigleu 'r dec [ereill hyn,] *sori a wnaethant wrth y dau vroder. Can hyny yr Jesu ei galwod wynt ataw, ac a ddywot, Ys gwyddoch mae penaethieit y Cenetloed a arglwydiant arnadwynt, a r gwyr mawrion, ae gwrthlywiant wy. Ac nid velly y bydd yn ych plith chwi: anid pwy pynac a vynno vot yn wr mawr yn eich plith chwi, byddet yn *wasanaethwr y chwy, a' phwy pynac a vynno vot yn pennaf yn eich plith, bit e yn was y-wch, megis, ac y deuth Map y dyn nyd y'w wasanaethy, namyn er gwasanaethu, ac y rody ei ‡vywyt yn vryniant tros lawer.

Sanct Bartholomeus Apostol.

¶Y Collect.

OLl-alluawc a' bythbarhaus Ddvw, yr hwn a roddaist rat ith Apostol Bartholomeus y wir gredu ac y bregethu dy air: Caniatha a-tolygwn yty, ith Eccles cwbl garu yr hyn a gredaw ef, a' phregethu yr hyn a ddyscwyd ganthaw, trwy Jesu Christ eyn Arglwydd.

Yr Epistol.

TRwy ddwylaw yr Apostolon y gwnaethpwyt llawer o arwyddion a' rhyveddodae ymplith y popul. Ac ydd oeddent wy oll yn vn-vryd ymporth * Selef. Ac or lleill ny beiddiei nep ymwascy ac wynt: y popul ‡ hagen ei mawrygei wy. Hefyt * Iliaws yr ei oedd yn credy yn yr Arglwydd, yn wyr ac yn wragedd, oed yn tyfu vwyvwyd pan dugent wy y cleifion ir heolydd, a' ei gesot mewn gwelyae a' glwthae, y ny bei pe ‡ gwascot Petr wrth dawot heibio wascodi * ryw vn o hanwynt. E ddeuth hefyt Iliaws allan or dinasoedd o y amgylch Caerusalem gan ddwyn ‡ cleifion, a'r ei a gythryblit gan ysprytion aflan, ac wy iachawyt oll [ach lan.]

Act. v.

* Solomon

‡ er hynny, eisus

* nyuer

‡ cystot, gogyscot

‡ nebun

* rei eraill

Yr Euangel.

ACa godes * ymgystadly rhyngtynt, pwy o nadynt a tebygit y vot yn vwyaf. Ac ef a ddyvot wrthynt, Brenhinedd y Cenetloedd a * arglwyddiaethant arnwynt, a'r ei yllywodraethant, a elwir yn ‡ wyrda vddasawl. Ac nyd velly [y mae] ychwi: eithyr y mwyaf yn eich plith chwi, byddet val y lleiaf ar pennaf val yr hwn sy yn gwe-

Luc. xxij.

* cynnen

* wledychant

‡ hael a gwych

ini.

ini. Can ys*p'un vwyaf, ai hwn sy'n eistedd wrth y bort, ai'r hwn'sy yn ‡ gweini? Anid yr hwn a eistedd wrth y bort? A mi ys ydd yn eich plith megis vn yn gweini. A'chwi yw'r ei'n a gwbl‡aroſawdd gyd a mi yn ymprodigaethae. Can hynny y * gelodaf ychwy deyrnas, megis y gelodes ym-Tat y mi, yn y vwytaoch, ac yr yfoch ar ym-bort yn ym-teyrnas, ac eſtedd ar eiſteddfae, can barny deuddec llwyth yr Iſrael.

*pa, dn
‡gwaſanaethy
*gwaſanaethu
‡aroeſoch, aroſeſoch
*y rhoſ er wydd bydygymbot

Sanct Mathew Apostol.

Y Collect.

*o bot yn dollwr

OLl-alluawl Ddvw yr hwn drwy dy wynbydedic, bap y alwaiſt Mathew, * o'r dollva, y vod yn Apoſtol, ac Euangelwr: Caniatha y-ny rat i wrthod oll ddeiſyfion tra chwantus gariad golud bydawl, a dilyn dy ddywededic vab Jeſu Chriſt, yr hwn ſydd byw ac yn teyrnaſu gyd a thi a'r yſpryt glan yn oes oeſoedd. &c.

Yr Epiſtol.

ij. Cor. iiij. *gwaſanaeth, ſwydd ‡lleddfy

*gwredwydd ‡callinep, dilechtit, *camdrino

AN vot i ni y* gweinidogaeth hynn megis ac y cawſam drugaredd, nyd ym yn‡llaeſy: eithyr ymwrthdeſam a gorchuddiae * coegedd, ac nyd rhodio melyn ‡hocced, ac nid ym yn * gaudraethy Gair Duw, namyn wrth datcan y gwirioned ac yð ym ynymbrifio yn-cydwbot pop dyn yn golwc Dyw. Ac a'd yw eyn Euangel yn guddiedic, cuddiedic yw hi ir ei a gollwyt. Ym pwy rei y dalloð Duw'r byt hwn y meddyliae [ys ek yw] i'r anffyddlonion, rac* lle wychy ydd wynt oleuni y gogonedus Euangel Chriſt ‡ yr hwn yw delw Ddvw. Can nad ym yn eyn prechethy en-

tolwymp, llathry, dyſclacrio
*plwy

hunain,

hunain, anid Christ Jesu yr Arglwydd, a'nyni yn weision ywch'er mwyn Jesu. Can ys Duw yr hwn a orchymynawdd ir * golauni lewychy [allan] odywyllwch, [yw ef] yr hwn a ‡ lewychawdd yn ein calonnae, [y roddi] golauni'r gwybodaeth gogoniant Duw yn wyneb Jesu Christ

* Ileuber
‡ dysclaeriodd

Yr Euangel.

A Thal ydd oedd yr Jesu yn mynet o ddyno, e ganvu'wr yn eistedd wrth y dollva a elwit Matthew, ac a ddybot wrthaw, * Canlyn vi. Ac ef a gyfodes, ac ei canlynawdd. Ac e ddarvu, a'r Jesu yn eistedd i vwyta yn yduy ef, nycha, ‡ Publicanot lawer a' phechaturieit, a' ddaethent [ynaw,] a eisteddesant i vwyta gyd a'r Jesu a' ei ddiscipulon. A' phan welawdd y Pharisaieit hynny, wy ddywedesont wrth ei ddiscipulon ef. Paam y vwyty eich ‡ Dyscyawdr gyd a'r Publicanot a' phecaturieit? A' phan glypu'r Jesu, e ddybot wrthynt, Nid reit ir ei iach wrth * veddic, anid ir ei cleifion. An'd ewch a' dyscwch pa beth yw [hynn] Trugaredd a* ewyllyseis, ac nyd aberth: can na ddauthym i alw'r ei cyfiawn, amyn y pechatnrieit y ddybot ir iawn.

Math. ix.

* Dlin
‡ tollwyr
* Ath'o
‡ phisygwr
* vynnak

Sanct Mihacael a'r oll Angelon.

¶ Y Collect.

TRagyuythawi Dduw, yr hwn a ordeinaist ac a osodaist walanaethe yr oll Angelion a'dynion mewn trefn rhyfedd: Caniatha yn drugarawg val ydyntwy (yr ei sy yn waltat yn gwnaethur

yt-wa-

yt walanaeth yn y nefoedd) yddyn dzwy dy dzesnid di vot yn dozth ac yn amdeffen y ni yn y ddaiar trwy Jesu Chzist eyn Argluydd. Amen.

℣ Yr Epistol.

Apoc.xij. *bzwydz rhybel ‡ymladdzawdd, bzwydzawdd

A Chydd oedd* cad yn y nef Micael a'ei Angelion a‡rybelawdd a'r ddzaic, a'r dzaic a‡rybelawdd ef a ei angelion. Ac wy ny ozvuant ac ny chaffat ei lle o hyny allan yn y nef. Ac a davlwyt allan y dzaic mawz, yz hen sarph, y elwir diavol a' Satan, yz hwnn a dwylla'r oll byt: [ac] ef ei tavlwyt ir ddaear aei angelion a davlwyt allan gyd ac ef. Yno y clyweis lef vchel yn dywedyt, Yz ozhon y mae iechyt yn y nef, a'nerth, a'*theyrnas ein Duw, a gallu y Chzist ef: can ys tavlwyt ir llawz guhuddwz ein bzoder, yz hwn a ei cuhuddei geyz bzon ein Duw dydd a' nos. Ac wy y ‡gozchygesont ef dzwy Waedyz Oen, a' thzwy'air testiolaeth, ac ny charesont ei *bywyt yd angae. Am hyny llawenhwch y nefoed, ar ei a bzeswiliwch ynthwynt. Gwae ‡bzeswylwyz y ddaear, a'r inoz: can ys descennawdd diavol atoch, a'llit mawz ganto can wybot nad oes amd byzamser yddaw.

*meddiant

‡gozvuont

*heiniocs, hoedyl

‡trigianoliom

¶ Yr Euangel.

Math.xviij *blentyn ‡cenol *troi †rei bychein ŧ ymiselo *plentyn

Yn amser hynny y deuth y discipulion at yz Jesu, can ddywedyt, Pwy 'sy bwyaf yn teyrnas nefoedd? A'r Jesu a alwawdd ataw* vachcenyn, ac ei gosodes yn ei ‡cyfrwng, ac a dywot, Yn wir y dywedaf wzthych, a ddieithz * eich ymchwelyt, a' bot mal ‡bachcenot nid ewch i deyrnas nefoedd. Pwy bynac can hyny a* ymestyngo mal y bachcenyn hwn, hwnw yw'z mwyaf‡

yn-teyrnas

yn-teyrnas nefoedd. A phwy pynac a dderbyn, gyfryw vachcenyn yn vy Enw, a'm derbynn. A phwy bynac a *rwystro vn or ei bychein hynn a credant yno vi, gwell oedd, iddaw pe crogit maen melin am ei ‡ vwnwgl, a'ei voddy yn eigiawn y môr. Gwae'r byt o bleit *rwystrae: can ys angenreit yw ddewot rhwystrae: er hyny gwae'r dyn hwnw, y gan yr vn yd el y *rhwystr. Can hyny a's dy law neu ai dy droet ath rhwystra, tor wy ymaith, a'thavl yw rthyt: gwell yw yty vynet i vywyt, yn gloff ai yn ‡anafus, nath tavly ac yty ddwy law, a* dau droet i dân tragy vythawl. Ac a's dy lygat ath rwystra, tynn allan, a'thavl y wrthyt: gwell yw yty vynet i vywyt ac vn llygat, na'c a dau lygat, dy davly i dân yffern. ‡Gwelwch na *thremygoch yr vn or ei bychein hynn: can ys dywedaf y chwi, pan yw yn y nefoed vot y Aggelon wy bop [amser] yn* gwelet wynep vyn-Tat, yr hwn y sy yn y nefoedd.

*dzangwyddo, gwympo
‡wddwg
*tramtwyddion, cwympe
*trancwyd
*efrydd
‡dwy
‡Pogelwch
*anhrioch, salwch
*tremio, edrych ar

Sanct Luc Euangelwr.

Y Collect.

OLl alluwac Ddduw yr hwn a elwaist Luc ‡y physygwr (yr hwn ysy ei voliant yn yr Euãgel) y vod yn physygwr ir enaid: rhyngit bod y ty can tachus veddicinaeth y vysceidiaeth ef, tachau oll heintiau eyn enaidiau, trwy dy vab Jesu Christ eyn Arglwydd.

‡medic

Yr Epistol.

OWlia ti yn pop peth: ymoddef pan ith ddryger: gweithia waith Euangelwr: cwbl gyflawna dy weinidogaeth. Can ys mi ys ydd yr awrhon wrth vron vy aberthy, ac amser vyg* gel yngdawt ys y yn agos. Ymdrechais ymdrech* tec, a' gorphennais [vy] rhedecva: cedweis ffyd.

ij. Tim. iiij.
*gwasanaeth, swydd
‡ymdawiat
*da

*gwiredd

Can ys weithian y mae coron* tawnder wedy'r 'osot y-nny, yr hon a ddyry'r Arglwydd y barnwr cyfiawn y mi y dydd hwnw: ac nid i mi yn vnic, 'anid i bawp hefyt a ga-

‡ymddan-gosiat
*gosleidio, braicheido

rant y‡ ddyvodiat ef. Cais ddyvot atat yn ebrwydd. Can ys Demas am gadawodd, gan* hoffy y byt presennol, ac aeth i Thessalonica. Crescens [aeth] i Galatia, Titus i Ddalmatia. Lucas ys y yn vnic y gyd a mi. Cymer Uarc a dwc gyd a thi: can y vot ef yn buddiol i mi er ‡gweini-dogaeth. Tychichus a ddanvoneis i Epheson. Y cochyl-rhwn a edeis yn Troas gyd a Carpus, pan ddelych, dwc gyd a thi, a'r llyfrae ac yn enwedic y* membranae. Aler-

*memrwn
‡elyon, efyd
*yn ol, wrth
‡gwrthla-ddawdd

ander y gof‡ top a wnaeth i mi lawer o ddrwc: talet yr Arglwydd iddaw* er wydd ei weithredoedd. Ymgadw di rac ddaw hefyd: can ys dirvawr y‡ gwrthnepawdd ef ein pregethae.

¶ Yr Euangel.

Luc. x.

*rac ei wyneb
‡bawr, lloſoc
*ychydigion

‡wele

*Heddwch

‡yn blwyta

*taladwy

YR Arglwydd a ordeiniawd ddec a thri ugain ereill, ac ei danvones wy pop dau a dau* geyr ei wyneb i pop dinas a' lle, ac ydd oedd ef ar ddyvot iddo. Ac ef a dyvot wrthynt, Y cynayaf y sy‡ ampl, a'r gweithwyr yn* anaml: gweddiwch gan hynny ar Arglwydd y cynayaf, ar ddanvon gweithwyr y'w gynayaf. Cerddwch ymaith: ‡nycha, mi ach danvonaf mal wyn ymysc bleiddiae. Na dygwch [yn] gôd, nac yscrepan, nac escidiae, ac na chyverchwch well i nep ar y ffordd. Ac pa duy pynac yd eloch, yn gyntaf dywedwch, *Tangnedyf ir tuy hwnn. Ac a's bydd yno [yn] map tangneddyf, e a'r-phwys eich tangneddyf arnaw: ac anid ef, atoch yd adym chwel. Ac yn y tuy hwnw aroswch [yn dystat] ‡ gan vwyta, ac yvet gyfrywbethae [a ddodant geir eich bronn:] can* ys teilwng ir gweithwr ei gyflog.

S. Simon ac Judas

Apostolon.

Cy Col-

¶ Y Collect.

Ll-alluawc ddvw yr hvvn adeiladaist dy gynnuleidfa ar rvvndwal yr Apostolon ar prophwyti ac Iesu Christ ehun yn benn congl-vaen: Caniattha y-ny vot velly yn cyssylltu ynghyd yn vndeb yspryt can ei dysceidiaethhwy yd pan in gwneler yn santaidd dempl gymeradwy genyt trwy Iesu Christ eyn Arglwydd.

¶ Yr Epistol.

Iudas gwas Iesu Christ, a' brawt Iaco, at yr ei alwyt ac a sancteiddiwyt gan Ddvw Dat, ac a gatwyt i Iesu: Trugared y'wch a*thangneddyf, a chariat a ‡liosocer. Caredigion, pan roddeis vy oll vyt i escrivenny attoch am yr iechyt cyffredinawl, angenrait oedd yn'escrivenny atoch ich annog y *ymdrech ‡yngcweryl y ffydd, yr hon a roddet vnwaith ir Sainct. Can ys e ymluscawdd rywddynion y mewn yr ei or blaen* gynt oeddyn wedy'r ‡ordeinio ir varnedigaeth hynn: andywolion [ynt] gan* ddychwelyd Rat ein Duw i anllad'rwydd, a' gwadyd Duw yr Arglwydd vnic, a'n Arglwydd Iesu Christ. Can hyny ich* rhubyddiaf, er wyd ych wy vnwaith wybot hynn, nal y bu ir Arglwydd gwedy iddo ymwared y popul allan or ‡Aipht. ddestruwiaw drachefyn yr ei ny chredent. A r Aggelon hefyt ar ny chatwafant ei* dechreuat, amyn gady ei trigva ehun, a gatwadd ef mewn catwynac tragywythawl y dan dywyllwch, yd barn y dydd mawr. Val [am] Sodoma a' Gomorrah ar dinasedd o ei gogylch, pwy'r ei yn gyffelip vodd ac wynt a wnaethant'odinep, a chanlyn cnawt arall, ynt wedy'r osot yn esempl,

Iudas.j.

*heddiwch †amylhaser

*ymryson ‡ercanllawieth

*cyn no hynn ‡racgraphu

*troi ‡nwyfiant

*cofiaf

‡Egypt

*hacn, hanas, hanvot

can oddef ‡ poen tan tragybythawl. Yr vn ffynyt hefyt y vreuddwydwyr hynn a halogant y cnawt, can ddiystyry * arglwyddiaeth a chapiy yr ei sy mewn awturtat.

*dialeth

‡llywodraeth, rheolaeth

¶Yr Euangel.

Ioan.xv.

NEthae hynn a orchymynaf ychwy, cary o hanoch y gylydd. A's y byt a'ch casaa, gwyddoch gasay o honaw vi cyn na chwi. Pe o'r byt y bysech, y byt a garei yr eidò: a chan nad ych or byt, eithyr i mi ech * ethol allan or byt, am hynny y casaa'r byt chwi. ‡Coffewch y gair a ddywedais ychwy, Nid mwy gwas na ei arglwydd. A s erlidiesont vi, wy ach erlidiant chwi hefyt: a's bryggair i a gatwasant, wy gatwant eich [gair] chwi. Eithyr y pethae hynn oll a wnant y-chwy er mwyn vy Enw i, can nad adnabuant yr hwn am danvonawdd. Pe byswn eb ddyvot, ac eb ymddiddan * ac wynt, ny byddei arnynt pechat: and yr awrhon nid oes yddwynt liw ymescus. Y nep am casaa i, a gasaa vym-Tat hefyt. Pe na's gwnaethwn weithredoedd yn ei plith wy, yr ei ny's gwnaethei nep arall, ny bysei pechat arnynt: ac yr awrhon y gwelsont, ac a'm casesont i a'm Tat. Eithyr [hynn ys ydd] er cwplay y gair a yscrivenir yn y Deddyf wy, Wy am casesont i ‡yn rhat. And pan ddel y * Dyddanwr, yr hwn a danvonwy vi atoch y wrth y Tat, [ys ef] yspryt y gwirioned, yr hwn a ‡ ddaw y wrth y Tat, hwnw, a testiolaetha * am danaf, a' chwi destiolaethwch hefyt can eich bot or dechreaeat gyd a mi.

‡eb achos

*Conffortwr

‡a ddesilia, gynnyrchia

*o hanof

Yr oll Sanct.

¶Y Collect.

Ll alluoc Ddvw yr hyn a gyſſylltaiſt yn=ghyd dy ddetholedicion yn vn cyfundeb a chymdeithas yn y dirgeledic corph dy vab Chriſt eyn Arglwydd. Camiata y-ny rat veily i ganlyn dy ddwyvol Sainct ynpob rhinweddol a * dwyvol vywyd, yd pan allom ddyfod ir antraethawl iawenydd hynny a ‡ baratoaiſt yr ei yn ddiffuant ys ydd ith garu, trwy Jeſu Chriſt eyn Arglwydd.

* ſantaidd
‡ a arlwyaiſt

Yr Epiſtol.

Ycha, mi Joan a welais Aggel arall yn eſcen o'r Dwyrein, a chanto ſel Duw byw, ac ef a lefawdd a llef vchel ar y petwar Aggel ir ei y rhoeſit ddrygy y ‡ tir a'r môr, can ddywedyt, Na wnewch dŕwc ir tir, na'r môr, na r * gwydd yn y ſeliom weiſion ein Dyw yn ei talae. A' chlyweis niver y ſeledigion, ac [yd oed] yn ſeliedic cant a'phedeir-mil a' da'ugain o oll llwythae plant [yr] Jſrael.

Apoc. vij.
* Wele mydi ze-uan
‡ o daiar
* paenar
‡ talcemi

O lwyth Juda ydd oedd deuddec mil yn ſeliedic.
O lwyth Ruben ydd oedd ddeuddec-mil yn ſeledic.
O lwyth Gad ydd oedd ddeuddec mil yn ſeledic.
O lwyth Aſer ydd oedd ddeuddec mil yn ſeledic.
O lwyth Nephthali ydd oedd deuddec mil yn ſeledic.
O lwyth Manaſſes ydd oedd deuddec mil yn ſeledic.
O lwyth Simeon ydd oedd deuddecmil yn ſeledic.
O lwyth Leui ydd oedd deuddecmil yn ſeletic.
O lwyth Jſſachar ydd oedd ddeuddecmil yn ſeledic.
O lwyth Zabulon ydd oedd deuddec mil yn ſeletic.
O lwyth Joſeph ydd oedd deuddec mil yn ſeletic.
O lwyth Ben-iamin ydd oedd deuddec mil yn ſeletic.
Yn ol y pethae hyn ydd edrychais, a'nytha, turfa vawr, yr hon ny allei nep ei chyfrif, or ol genetloed, a'lwytheu a'pho

puloedd, a thauodae oedd yn ſefyll geir bron yr eiſteddfa a cher bron yr Den a ei gwiſcoedd yn hugae gwynion*
*llaeſion hirion a phalmwydd yn ei dwylo, ac yn llefain a llef vchel, can dywedyt, Jechyt [y syod y] gan ein Duw, yr hwn a eiſtedd ar yr eiſteddfa, a chan yr Den. Ar Aggelion oll o ſakeſant yn-cylch yr eiſteddfa ac [ynghylch] yr Henurieit a'r pedwar anival, ac a ſyrthieſont geir bron yr eiſteddfa ar ei wynebeu, ac addoleſont Duw, can dywedyt,
‡Moliant Amen.‡ Bendith, a gogoniant, a doethinep a diolch, ac anrydedd, a gallu a chadernit a vo y eyn Duw yn oes oeſoedd Amen.

¶Yr Euangel.

Math.v. AN welawdd yr Jeſu y dyrva, ef a eſcenawdd i'r monyth: a gwedy iddaw eiſtedd, y deuth eu ddiſcipulon attaw. Ac ef a agorawdd ei enau ac ei dyſcawdd can dywedyt, Gwyn ei byt y tlotion yn yſpryt: can ys eiddynt teyrnas nefoedd. Gwyn ei byt yr ei galarus, can yſ wynt a ddiddenir. Gwyn ei byt yr ei * gwarediganus can yſ wy a veddianant y ddaiar. Gwyn ei byt yr ei'ſy arnwynt newyn a'ſychet am gyfiondr, can yſ wy a ‡digonir. Gwyn ei byt y trugarogion, can yſ trugarheda gaffant. Gwyn ei byt yr ei glan o galon, can yſ wy a welant Dduw. Gwyn ei byt yr ei tagnefeſus cans wy a elwir yn plant Duw. Gwyn ei byt yr ei a erlidir er mwyn * cyfiawnder, can yſ eiddwynt teyrnas nefoed.
*a ddywyn
‡bythir, dywettur
*gwiredd
‡capla, deſtreuſia
*euawc Gwyn eich bit pan ich ‡anvria dynion, a'ch erlit, a doedyt pop ryw ddrwc am danoch er vym wyn i, [ac wy] yn ‡gelwydawc. Byddwch lawen a hyfryd, can yſ mawr yw eich cyfloc yn y nefoedd: er wydd velly yr erlidieſont wy'r proffwyti yr ei vu o'ch blaen [chwi.]

¶Ddrefn